

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS**

**TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ TEIKIMO PASLAUGŲ
RINKOS TYRIMO ATASKAITA**

2017-_____-_____- Nr. LD-
Vilnius

TURINYS

TURINYS.....	2
1 IVADAS	4
1.1 ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ RINKŲ TYRIMŲ TEISINIS PAGRINDAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE .	4
1.2 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS TYRIMŲ APŽVALGA.....	5
1.3 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS TYRIMO EIGA.....	6
2 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS APIBRĖŽIMAS	7
2.1 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS PRADINĖS PASLAUGOS APIBRĖŽIMAS .	8
2.2 VERTIKALIAI SUSIJUSI MAŽMENINĖ VIEŠŲJŲ ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ PASLAUGŲ RINKA	12
2.2.1 Radijo ir televizijos transliacijų atskyrimas.....	12
2.2.2 Televizijos transliacijų rinkos apibrėžimas iki rinkos geografinės aprėpties vertinimo	13
2.2.2.1 Televizijos transliacijų pakeičiamumas paklausos atžvilgiu	13
2.2.2.2 Televizijos transliacijų pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu	23
2.2.3 Televizijos transliacijų rinkų geografinės aprėpties apibrėžimas	28
2.2.4 Televizijos transliacijų rinkų apibrėžimas	29
2.2.5 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų rinkose yra veiksminga, ir konkurencijos problemų nustatymas.....	30
2.2.5.1 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra veiksminga	30
2.2.5.2 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje yra veiksminga	32
2.2.5.3 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje yra veiksminga	34
2.2.5.4 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje yra veiksminga	36
2.2.6 Tyrimas ar konkurencija mažmeninėje televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje	37
2.2.7 Radijo transliacijų rinkos apibrėžimas iki rinkos geografinės aprėpties vertinimo	39
2.2.8 Radijo transliacijų rinkos geografinės aprėpties apibrėžimas.....	40
2.2.9 Radijo transliacijų rinkos apibrėžimas	41
2.2.10 Tyrimas, ar konkurencija Radijo transliacijų rinkoje yra veiksminga, ir konkurencijos problemų nustatymas	41
2.2.11 Tyrimas ar konkurencija mažmeninėje Radijo transliacijų rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje	43
2.3 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS APIBRĖŽIMAS IKI TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS GEOGRAFINĖS APRĖPTIES VERTINIMO	44
2.3.1 Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tipai	44
2.3.1.1 Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos.....	45
2.3.1.2 Radijo priemonių teikimo paslaugos.....	48
2.3.1.3 Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos	50
2.3.1.4 Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos	51
2.3.1.5 Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonės	53
2.3.2 Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumas	53
2.3.2.1 Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė	54
2.3.2.2 Radijo priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė	56
2.3.2.3 Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.....	58
2.3.2.4 Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė	59
2.3.2.5 Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.....	61
2.4 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS GEOGRAFINĖS APRĖPTIES VERTINIMAS.....	64
2.4.1 Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinės aprėpties vertinimas.....	64
2.4.2 Radijo transliacijų perdavimo antžeminio analoginio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinės aprėpties vertinimas.....	64
2.5 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS APIBRĖŽIMAS.....	65
2.6 VERTINIMAS, AR TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKŲ CHARAKTERISTIKOS GALI PATEISINTI ĮPAREIGOJIMŲ, NURODYTŲ ĮSTATYMO 17 STRAIPSNYJE, TAIKYMĄ	65
2.6.1 Vertinimas, ar DVB-T priemonių rinkos charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą	66

2.6.1.1	Pirmas kriterijus: kliūčių, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, egzistavimas	66
2.6.1.2	Antras kriterijus: rinkos charakteristika ir struktūra, kuri nelemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendencijos bei poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje	70
2.6.1.3	Trečiasis kriterijus: bendrosios konkurencijos teisės nepakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje	72
2.6.2	Vertinimas, ar Radijo priemonių rinkos charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą	72
2.6.2.1	Pirmas kriterijus: kliūčių, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, egzistavimas	72
2.6.2.2	Antras kriterijus: rinkos charakteristika ir struktūra, kuri nelemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendencijos bei poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje	76
2.6.2.3	Trečiasis kriterijus: bendrosios konkurencijos teisės nepakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje	79
2.7	RINKŲ, KURIŲ CHARAKTERISTIKOS GALI PATEISINTI ĮPAREIGOJIMŲ, NURODYTŲ ĮSTATYMO 17 STRAIPSNYJE, TAIKYMĄ ĮVARDIJIMAS.....	80
3	TYRIMAS, AR KONKURENCIJA, ATITINKAMOJE RINKOJE YRA VEIKSMINGA IR KONKURENCIJOS PROBLEMŲ NUSTATYMAS.....	80
3.1	TYRIMAS, AR KONKURENCIJA DVB-T PRIEMONIŲ RINKOJE YRA VEIKSMINGA	80
3.1.1	Tyrimas, ar konkurencija yra veiksminga, atsižvelgiant į nustatytus kriterijus	80
3.1.1.1	Rinkos struktūra	80
3.1.1.2	Įėjimo į rinką barjerai	82
3.1.1.3	Vertikaliai susijusios paslaugos	85
3.1.1.4	Pirkėjo derybinė galia	86
3.1.1.5	Potenciali konkurencija	87
3.1.2	Konkurencijos problemų nustatymas ir didelę įtaką DVB-T priemonių rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas.....	89
3.2	TYRIMAS, AR KONKURENCIJA RADIO PRIEMONIŲ RINKOJE YRA VEIKSMINGA	90
3.2.1	Tyrimas, ar konkurencija yra veiksminga, atsižvelgiant į nustatytus kriterijus	90
3.2.1.1	Rinkos struktūra	90
3.2.1.2	Įėjimo į rinką barjerai	91
3.2.1.3	Vertikaliai susijusios paslaugos	95
3.2.1.4	Pirkėjo derybinė galia	95
3.2.1.5	Potenciali konkurencija	97
3.2.2	Konkurencijos problemų nustatymas ir didelę įtaką Radijo priemonių rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas.....	98
4	ĮPAREIGOJIMŲ ATITINKAMOJE RINKOJE NUSTATYMAS, PAKEITIMAS IR (ARBA) PANAIKINIMAS	99
4.1	ĮPAREIGOJIMŲ DVB-T PRIEMONIŲ RINKOJE NUSTATYMAS, PAKEITIMAS IR (ARBA) PANAIKINIMAS	100
4.1.1	Įpareigojimas suteikti prieigą	102
4.1.2	Nediskriminavimo įpareigojimas	103
4.1.3	Skaidrumo įpareigojimas	104
4.1.4	Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas	106
4.1.5	Apskaitos atskyrimo įpareigojimas	110
4.2	ĮPAREIGOJIMŲ RADIO PRIEMONIŲ RINKOJE NUSTATYMAS, PAKEITIMAS IR (ARBA) PANAIKINIMAS	110
4.2.1	Įpareigojimas suteikti prieigą	112
4.2.2	Nediskriminavimo įpareigojimas	113
4.2.3	Skaidrumo įpareigojimas	114
4.2.4	Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas	115
4.2.5	Apskaitos atskyrimo įpareigojimas	117
	TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS	119
	TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PASLAUGŲ RINKOS	123
	ŪKIO SUBJEKTO IR SUSIJUSIŲ ŪKIO SUBJEKTŲ GRUPĖS SĄVOKOS.....	123

1 IVADAS

1.1 Elektroninių ryšių rinkų tyrimų teisinis pagrindas Lietuvos Respublikoje

2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas (toliau – Įstatymas), perkėlė Europos Sąjungos reguliavimo sistemos (angl. *Regulatory Framework*) nuostatas į nacionalinę teisę.

Pagal Įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) siekia, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalis numato, kad Tarnybos atliekamo rinkos tyrimo tikslas – siekti, kad elektroninių ryšių srityje būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o didelę įtaką turintiems ūkio subjektams būtų užkirstas kelias piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje yra nurodyta, kad Tarnyba nustato rinkos tyrimo taisykles. Rinkos tyrimo taisyklės yra patvirtintos Tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1V-297 „Dėl Rinkos tyrimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

Tarnyba atlieka Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos (toliau – Transliacijų perdavimo priemonių rinka) tyrimą vadovaudamasi:

1. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 29 tomas, p. 349) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL 2009 L 337, p. 37) (toliau – Pagrindų direktyva);

2. Įstatymu;

3. Taisyklėmis;

4. Tarnybos direktoriaus 2016 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. 1V-479 „Dėl Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos tyrimo“ (toliau – 2016 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. 1V-479);

ir atsižvelgdama į:

1. 2002 m. Komisijos gairės dėl rinkos tyrimo nustatant didelę įtaką rinkoje pagal Bendrijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą (toliau – Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairės);

2. 2008 m. spalio 15 d. Komisijos rekomendaciją 2008/850/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos 7 straipsnyje numatytų pranešimų, terminų ir konsultacijų (OL 2008 L 301, p. 23) (toliau – Pranešimų rekomendacija);

3. Europos Reguliuotojų Grupės (angl. *European Regulators Group*, ERG) elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms bendrą poziciją dėl požiūrio į tinkamas priemones naujoje reguliavimo sistemoje (ERG (03) 30 rev1 ir ERG (06) 33) (toliau – Bendra pozicija dėl priemonių);

4. Europos Reguliuotojų Grupės dokumentą „Trijų kriterijų taikymo gairės“ (angl. *Guidance on the Application of the three criteria test*¹) (toliau – Trijų kriterijų taikymo gairės);

5. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymą (toliau – VII).

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 3 dalį, Tarnyba atlieka rinkos tyrimą Europos Komisijai priėmus rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, arba sprendimą, nustatantį Europos Sąjungos rinką, arba pakeitus šiuos teisės aktus, o pagal šio straipsnio 9 dalį, Tarnyba privalo atlikti atitinkamos rinkos tyrimą ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus nuo ankstesnio galutinio sprendimo dėl šios rinkos tyrimo rezultatų priėmimo, tuo atveju, jeigu

¹ ERG (08) 21 Galutinis pranešimas apie 3 kriterijų testą 080604
http://www.erg.eu/streaming/erg_08_21_erg_rep_3crit_test_final_080604.pdf?contentId=545221&field=ATTACHED_FILE

atitinkama rinka anksčiau buvo tirta, arba ne rečiau kaip vieną kartą per 2 metus Europos Komisijai pakeitus rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, jeigu atitinkama rinka nebuvo tirta. Tarnyba, suderinusi su Europos Komisija, turi teisę pratęsti šioje dalyje nustatytą 3 metų terminą, bet ne ilgiau kaip 3 papildomais metais. Pagal Įstatymo 16 straipsnio 4 dalį, Tarnyba turi teisę atlikti rinkos tyrimą:

1. suinteresuotų ūkio subjektų prašymu;
2. valstybės ar savivaldybių institucijų prašymu;
3. savo iniciatyva.

Įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad rinkos tyrimo procedūrą sudaro šie etapai:

1. atitinkamos rinkos (produktų (paslaugų) ir geografinės), kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;
2. tyrimas, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;
3. Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.

1.2 Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimų apžvalga

Laikotarpiu nuo 2013 m. rugsėjo 16 d. iki 2014 m. balandžio 30 d. buvo atliekamas pirmasis Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimas (tiriamasis laikotarpis: 2008 m. spalio 1 d. – 2012 m. gruodžio 31 d.) (toliau – 2014 m. rinkos tyrimas). 2014 m. rinkos tyrimas buvo pradėtas Tarnybos direktoriaus 2013 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1V-1437 „Dėl Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos tyrimo“.

Atlikus 2014 m. rinkos tyrimą, 2014 m. balandžio 28 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-620 „Dėl Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkų apibrėžimo“ (toliau – 2014 m. balandžio 28 d. įsakymas Nr. 1V-620) buvo apibrėžtos šios Transliacijų perdavimo priemonių rinkos, kuriose reikalinga taikyti *ex ante* reguliavimą:

1. Radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, teikiamų Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinka (toliau – 2014 m. radijo priemonių rinka);
2. Televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, teikiamų Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinka (toliau – 2014 m. DVB-T priemonių rinka);

Tarnyba AB Lietuvos radijo ir televizijos centrą (toliau – Telecentras) pripažino ūkio subjektu, turinčiu didelę įtaką anksčiau išvardintose Transliacijų perdavimo priemonių rinkose:

1. Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-621 „Dėl ūkio subjekto AB Lietuvos radijo ir televizijos centro, turinčio didelę įtaką Radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, teikiamų Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinkoje“ (toliau – 2014 m. balandžio 28 d. įsakymas Nr. 1V-621) ūkio subjektas Telecentras pripažintas turinčiu didelę įtaką 2014 m. radijo priemonių rinkoje.

2. Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-622 „Dėl ūkio subjekto AB Lietuvos radijo ir televizijos centro, turinčio didelę įtaką Televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, teikiamų Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinkoje (toliau – 2014 m. balandžio 28 d. įsakymas Nr. 1V-622) ūkio subjektas Telecentras pripažintas turinčiu didelę įtaką 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje.

Minėtose rinkose ūkio subjektui Telecentrai buvo nustatyti šie įpareigojimai: įpareigojimas suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimas, skaidrumo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai, apskaitos atskyrimo įpareigojimas.

Šis Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimas pradėtas Tarnybos iniciatyva, kaip tą nustato Įstatymo 16 straipsnio 4 dalies 3 punktas, 2016 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. 1V-479.

1.3 Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo eiga

Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo tiriamasis laikotarpis yra 2013 m. sausio 1 d. – 2016 m. kovo 31 d. (toliau – tiriamasis laikotarpis).

Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo tikslas – įvertinti, ar konkurencija Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje yra veiksminga ir, jei konkurencija nėra veiksminga, imtis tinkamų priemonių sudaryti sąlygas vystytis konkurencijai jose.

Atsižvelgiant į Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo ataskaitos (toliau – ataskaita) 1.1 skyriuje pateiktą informaciją, Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimą sudarys šie etapai:

1. atitinkamų rinkų, kurių charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;

2. tyrimo, ar konkurencija atitinkamose rinkose yra veiksminga ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;

3. Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.

Pirmajame Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo etape yra apibrėžiamos atitinkamos rinkos. Pagal Taisyklių 15 punktą, atitinkamos rinkos bus apibrėžiamos apibūdinant jas sudarančius pradinis produktus (paslaugas) ir pradinę geografinę teritoriją. Atitinkamas rinkas sudarys visi produktai (paslaugos), kurie yra pakankamai pakeičiami tarpusavyje, atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (arba) paskirtį, taip pat į konkurencijos sąlygas ir paklausos bei pasiūlos struktūrą atitinkamoje tiriamoje rinkoje. Atitinkamos rinkos geografinė aprėptis yra geografinė teritorija, kurioje atitinkami ūkio subjektai dalyvauja atitinkamų produktų (paslaugų) pasiūloje bei paklausoje, kurioje konkurencijos sąlygos yra panašios ar pakankamai homogeniškos ir kuri gali būti atskirta nuo kaimyninių teritorijų, kuriose vyraujančios konkurencijos sąlygos yra pastebimai skirtingos.

Įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad Tarnyba atlieka rinkos tyrimą Europos Komisijai priėmus Komisijos rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, arba sprendimą, nustatantį Europos Sąjungos rinką, arba pakeitus šiuos teisės aktus. Europos Komisija 2014 m. spalio 9 d. priėmė rekomendaciją 2014/710/ES dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2014 L 295, p. 79) (toliau – 2014 m. rekomendacija), kuri pakeitė 2007 m. gruodžio 17 d. Komisijos rekomendaciją 2007/879/EB dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2007 L 344, p. 65) (toliau – 2007 m. rekomendacija). 2007 m. rekomendacija pakeitė 2003 m. vasario 11 d. Komisijos rekomendaciją 2003/311/EB dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų elektroninių ryšių srityje, reikalaujančių *ex ante* reguliavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2003 L 114, p. 45) (toliau – 2003 m. rekomendacija).

Europos Komisija neapibrėžė Transliacijų perdavimo priemonių rinkos nei 2014 m. rekomendacijoje, nei 2007 m. rekomendacijoje, nei 2003 m. rekomendacijoje, tačiau pagal 2014 m. rekomendacijos 2 punktą, nacionalinės reguliavimo institucijos (šiuo atveju – Tarnyba), nustatydamos kitas rinkas, nei 2014 m. Rekomendacijos priede nurodytos rinkos, turi atlikti Trijų kriterijų taikymo gairėse nurodytą trijų kriterijų testą, kad būtų įrodyta, jog *ex ante* reguliavimas yra būtinas. Įrodžius, kad nagrinėjama rinka tenkina visus tris trijų kriterijų testo vertinimo kriterijus, ji laikoma rinka, kurioje gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas (Įstatymo 17 straipsnyje nurodytas reguliavimas) pagal Pagrindų direktyvą. Priešingu atveju, *ex ante* reguliavimas negali būti taikomas.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, pirmajame Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo etape bus atlikti tokie veiksmai:

1. atitinkamų rinkų apibrėžimas iki atitinkamos rinkos geografinės aprėpties vertinimo;
2. atitinkamų rinkų geografinės aprėpties vertinimas;
3. atitinkamų rinkų apibrėžimas;
4. vertinimas, ar atitinkamų rinkų charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą;
5. rinkų, kurių charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas.

Antrajame Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo etape yra vertinama, ar konkurencija apibrėžtose rinkose yra veiksminga ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, yra įvardijami didelę įtaką atitinkamose rinkose turintys ūkio subjektai. Įstatymo 3 straipsnio 70 dalyje nurodyta, kad „*Veiksminga konkurencija – situacija atitinkamoje rinkoje, kai nėra didelę įtaką toje rinkoje turinčių ūkio subjektų.*“ Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „*Ūkio subjektas laikomas turinčiu didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, jei jis vienas ar kartu su kitais ūkio subjektais užima padėtį, priylgintiną dominuojančiai, t. y. tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų.*“ Konkurencijos veiksmingumas atitinkamose rinkose vertinamas atsižvelgiant į Didelės įtakos rinkoje nustatymo gaires.

Trečiajame Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo etape didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams yra nustatomi, pakeičiami ir (arba) panaikinami Įstatymo 17 straipsnyje nurodyti įpareigojimai.

Tarnyba, siekdama surinkti Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimui reikalingą informaciją, 2016 m. balandžio 26 d. raštu Nr. (43.4) 1B-1267 „Dėl rinkų tyrimo anketos“ ir 2016 m. balandžio 26 d. raštu Nr. (43.4) 1B-1269 „Dėl rinkų tyrimo anketos“ informavo transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų teikėjus ir gavėjus (toliau visi kartu – respondentai) apie Tarnybos interneto svetainėje skelbiamas: Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos (Radijo priemonių) tyrimo anketą ir Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos tyrimo ir Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos (Televizijos priemonių) tyrimo anketą (toliau abi kartu – anketos). Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu buvo apklausti 64 respondentai, teikiantys arba gaunantys radijo transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas ir 62 respondentai, teikiantys arba gaunantys televizijos transliacijų priemonių teikimo paslaugas. Respondentų sąrašai yra pateikti ataskaitos 1 priede. Anketose Tarnyba pateikė klausimus, kuriais siekiama surinkti duomenis, padėsiančius, tiriamuoju laikotarpiu, įvertinti vyrausias veiklos sąlygas Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje.

Pagal Taisyklių 10 punktą, „*Tarnyba, atlikdama rinkos tyrimą, gali naudotis bet kuria turima ar prieinama informacija apie atitinkamą rinką ir (ar) ūkio subjektus, taip pat ir kitų rinkos tyrimų metu surinkta informacija, ūkio subjektų pareikštais vertinimais, kita informacija, reikalinga rinkos tyrimui atlikti.*“ Atsižvelgiant į tai, šiam Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimui atlikti naudojamos anketos, kitų Tarnybos atliktų rinkų tyrimų metu surinkta informacija (įskaitant 2014 m. rinkos tyrimą), Bendrųjų vertimosi elektroninių ryšių veikla sąlygų aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2005 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 1V-340 „Dėl Bendrųjų vertimosi elektroninių ryšių veikla sąlygų aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir sąlygomis pateikta informacija, taip pat kita Tarnybos turima ar viešai paskelbta informacija.

Atsižvelgiant į išdėstytą, Tarnybos parengtoje ataskaitoje pateikiama anksčiau nurodytų Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo procedūros etapų analizė.

2 TRANSLIACIJŲ PERDAVIMO PRIEMONIŲ RINKOS APIBRĖŽIMAS

Atsižvelgiant į Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punktą, pirmasis Tarnybos atliekamo Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo procedūros etapas yra atitinkamos rinkos (produktų (paslaugų) ir geografinės), kurios charakteristikos gali pateisinti Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų

įpareigojimų taikymą, apibrėžimas. Atitinkamo produkto (paslaugos) rinkos apibrėžimo tikslas yra nustatyti visus produktus (paslaugas), kurie paslaugos gavėjų ir teikėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas vienas kitam pagal jų savybes, naudojimą ir kainas.

Atsižvelgiant į tai, Tarnyba šiame ataskaitos skyriuje apibrėš Transliacijų perdavimo priemonių rinkas ar kitas atitinkamas rinkas. Rinkos apibrėžimas susidės iš kelių etapų, pirmiausia bus apibrėžiama pradinė paslauga. Apibrėžus pradinę paslaugą, atliekama vertikaliai su pradine paslauga susijusių mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų rinkų analizė. Po to atliekama transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo pasiūlos ir paklausos atžvilgiu analizė. Atlikus pakeičiamumo analizę bus apibrėžiamos Transliacijų perdavimo priemonių rinkos ar kitos atitinkamos rinkos. Rinkos bus apibrėžiamos dviem etapais: pirmiausia bus apibrėžiama atitinkama rinka iki jos geografinio apibrėžimo, po to – apibrėžiama atitinkamos rinkos geografinė teritorija. Kaip buvo nurodyta ataskaitos 1.3 skyriuje, toliau bus vertinama, ar atitinkamų rinkų charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą bei įvardijamos rinkos, kurių charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą.

Pažymėtina, jog Tarnyba, apibrėždama Transliacijų perdavimo priemonių rinkas, vadovaujasi technologinio neutralumo principu, kuris reiškia, kad teisės normos turi būti taikomos atsižvelgiant į tikslus, kurių siekiama atitinkamomis teisės normomis, ir stengiantis, kad, kiek tai pagrįsta, vien tik dėl jų taikymo nebūtų skatinamas arba diskriminuojamas konkrečių technologijų naudojimas, taip pat, kad teisės normos būtų taikomos kiek įmanoma neatsižvelgiant į technologijas, kurios naudojamos su konkrečiu teisiniu santykiu susijusiems elektroninių ryšių tinklams ar elektroninių ryšių paslaugoms teikti (Įstatymo 2 straipsnio 2 dalis).

2.1 Transliacijų perdavimo priemonių rinkos pradinės paslaugos apibrėžimas

Viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarką, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir jų veiklą reglamentuojančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę Lietuvos Respublikoje reglamentuoja VII.

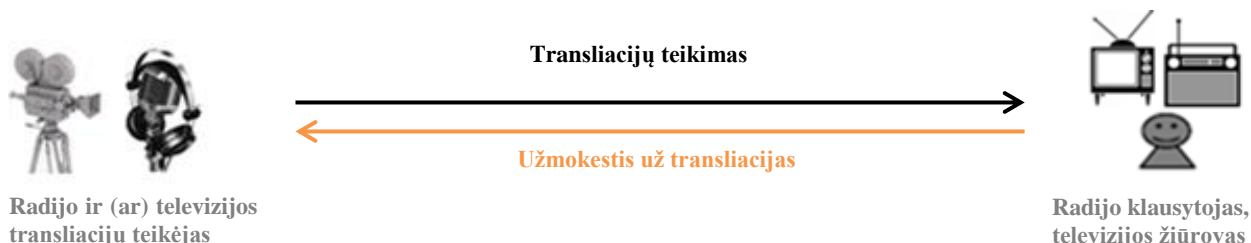
VII 2 straipsnio 49 dalyje nurodyta, kad radijo programa – radijo transliuotojo transliuojamų programų, skleidžiamų visuomenei elektroninių ryšių tinklais, visuma. VII 2 straipsnio 50 dalyje nurodyta, kad radijo programų transliavimas yra visuomenės informavimo paslauga, kurią teikia radijo programų transliuotojas, skirta tuo pačiu metu klausyti programas pagal programų tvarkaraštį. VII 2 straipsnio 51 dalyje nurodyta, kad radijo programų transliuotojas yra radijo programų transliavimo paslaugų teikėjas, kuriam tenka redakcinė atsakomybė už radijo programų turinio parinkimą ir jo išdėstymą radijo programų tvarkaraštyje ir kuris kuria, rengia radijo programas ir (ar) atskiras programas ir jas perduoda visuomenei arba leidžia kitam asmeniui nepakeistas perduoti visuomenei. VII 2 straipsnio 66 dalyje nurodyta, kad televizijos programa – televizijos programų transliuotojo transliuojamų programų, skleidžiamų visuomenei elektroninių ryšių tinklais, visuma. VII 2 straipsnio 69 dalyje nurodyta, kad televizijos programų transliavimas yra visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslauga, kurią teikia visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugų teikėjas, skirta programoms žiūrėti pagal programų tvarkaraštį jų transliavimo metu. VII 2 straipsnio 70 dalyje nurodyta, kad televizijos programų transliuotojas – televizijos programų transliavimo paslaugų teikėjas, kuriam tenka redakcinė atsakomybė už visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugos turinio parinkimą ir jo išdėstymą televizijos programų tvarkaraštyje ir kuris kuria, rengia televizijos programas ir (ar) atskiras programas ir jas perduoda visuomenei arba leidžia kitam asmeniui nepakeistas perduoti visuomenei. VII 2 straipsnio 58 dalyje nurodyta, kad retransliavimas – transliuojamų radijo ir (ar) televizijos programų ar atskirų programų parinkimas, teikimas skleisti ir skleidimas visuomenei, šiuo tikslu jas priimant ir tuo pačiu metu nepakeistas perduodant visuomenei elektroninių ryšių tinklais arba techninėmis ir (ar) programinėmis priemonėmis sudarant visuomenei galimybę priimti elektroninių ryšių tinklais perduodamas sąlygine prieiga apsaugotas

radio ir (ar) televizijos programas ar atskiras programas. VII 2 straipsnio 60 dalyje nurodyta, kad retransliuotojas – asmuo, kuris retransliuoja visuomenei nepakeistas transliuojamas radio ir (ar) televizijos programas arba atskiras programas.

Atsižvelgiant į anksčiau išvardintų radio programos, radio programų transliavimo, radio programų transliuotojo, televizijos programos, televizijos programų transliavimo, televizijos programų transliuotojo, retransliavimo, retransliuotojo sąvokų apibrėžimus, laikysime, kad šiame rinkos tyrime naudojamos sąvokos:

1. radio transliacija atitinka VII 2 straipsnio 49 dalyje nurodytą radio programos sąvoką;
2. radio transliacijų teikimas atitinka VII 2 straipsnio 50 dalyje nurodytą radio programų transliavimo ir VII 2 straipsnio 58 dalyje nurodytą retransliavimo, kiek tai susiję su retransliuojamų radio programų skleidimu visuomenei, sąvokas;
3. radio transliacijų teikėjas atitinka VII 2 straipsnio 51 dalyje nurodytą radio programų transliuotojo ir VII 2 straipsnio 60 dalyje nurodytą retransliuotojo, kiek tai susiję su retransliuojamų radio programų skleidimu visuomenei, sąvokas;
4. televizijos transliacija atitinka VII 2 straipsnio 66 dalyje nurodytą televizijos programos sąvoką;
5. televizijos transliacijų teikimas atitinka VII 2 straipsnio 69 dalyje nurodytą televizijos programų transliavimo ir VII 2 straipsnio 58 dalyje nurodytą retransliavimo, kiek tai susiję su retransliuojamų televizijos programų skleidimu visuomenei, sąvokas;
6. televizijos transliacijų teikėjas atitinka VII 2 straipsnio 70 dalyje nurodytą televizijos programų transliuotojo ir VII 2 straipsnio 60 dalyje nurodytą retransliuotojo, kiek tai susiję su retransliuojamų televizijos programų skleidimu visuomenei, sąvokas.

Radio transliacijų teikėjų teikiamas radio transliacijas gauna (perka, jei jos yra mokamos) radio klausytojai. Televizijos transliacijų teikėjų teikiamas televizijos transliacijas gauna (perka, jei jos yra mokamos) televizijos žiūrovai (žr. 1 pav.). Radio klausytojai ir televizijos žiūrovai yra galutiniai paslaugų gavėjai², todėl radio ir televizijos transliacijų (toliau abi kartu – transliacijos) teikimo paslaugos yra laikomos mažmeninėmis paslaugomis.

1 pav. Transliacijų teikimas

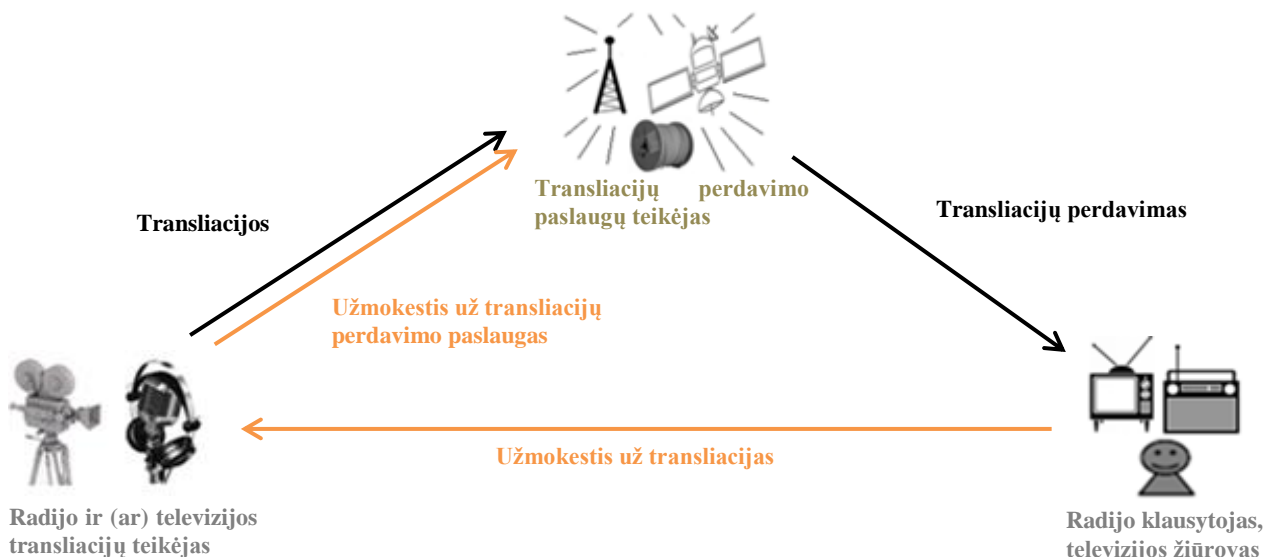
Šaltinis: Tarnyba

Kaip nurodyta 2003 m. rekomendacijos aiškinamajame memorandume transliacijos nėra elektroninių ryšių paslaugų objektas, tačiau transliacijos radio klausytojams ir televizijos žiūrovams yra pateikiamos naudojant elektroninių ryšių paslaugas³ – transliacijų perdavimo paslaugas. Atitinkamai, radio transliacijos radio klausytojams perduodamos naudojant radio transliacijų perdavimo paslaugas, televizijos transliacijos televizijos žiūrovams yra perduodamos naudojant televizijos transliacijų perdavimo paslaugas. Suformuojama tokia paslaugų grandinė:

² „Galutinis paslaugų gavėjas – paslaugų gavėjas, kuris neteikia viešųjų ryšių tinklų ar viešųjų elektroninių ryšių paslaugų.“ (Įstatymo 3 straipsnio 23 dalis)

³ Electronic communications services exclude services providing or exercising control over content transmitted using electronic communications networks and services. The provision of broadcasting content therefore lies outside the scope of this regulatory framework. On the other hand, the transmission of content constitutes an electronic communication service and networks used for such transmission likewise constitute electronic communications networks and therefore these services and networks are within the scope of the regulatory framework.

radijo ir (ar) televizijos transliacijų teikėjai teikia transliacijas radijo klausytojams ir televizijos žiūrovams. Tam, kad transliacijos pasiektų šių paslaugų gavėjus, transliacijų teikėjai perka transliacijų perdavimo paslaugas iš transliacijų perdavimo paslaugų teikėjų, kurie elektroninių ryšių tinklais perduoda transliacijas radijo klausytojams ir televizijos žiūrovams. (žr. 2 pav.).

2 pav. Transliacijų teikimo ir transliacijų perdavimo paslaugos
Šaltinis: Tarnyba

Praktikoje pasitaiko atvejų, kad radijo ir (ar) televizijos transliacijų teikėjai yra ir transliacijų perdavimo paslaugų teikėjai, tokiais atvejais laikoma, kad šie asmenys transliacijų perdavimo paslaugas teikia sau.

Vadovaujantis Įstatymo 3 straipsnio 19 dalimi, elektroninių ryšių veikla apima elektroninių ryšių tinklą ir (arba) paslaugų teikimą. Įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje nurodyta, kad elektroninių ryšių paslauga yra paprastai už atlygį teikiama paslauga, kurią visiškai ar daugiausia sudaro signalų perdavimas elektroninių ryšių tinklais, įskaitant telekomunikacijų paslaugas ir perdavimo (siuntimo) paslaugas transliavimui (retransliavimui) naudojamais tinklais.

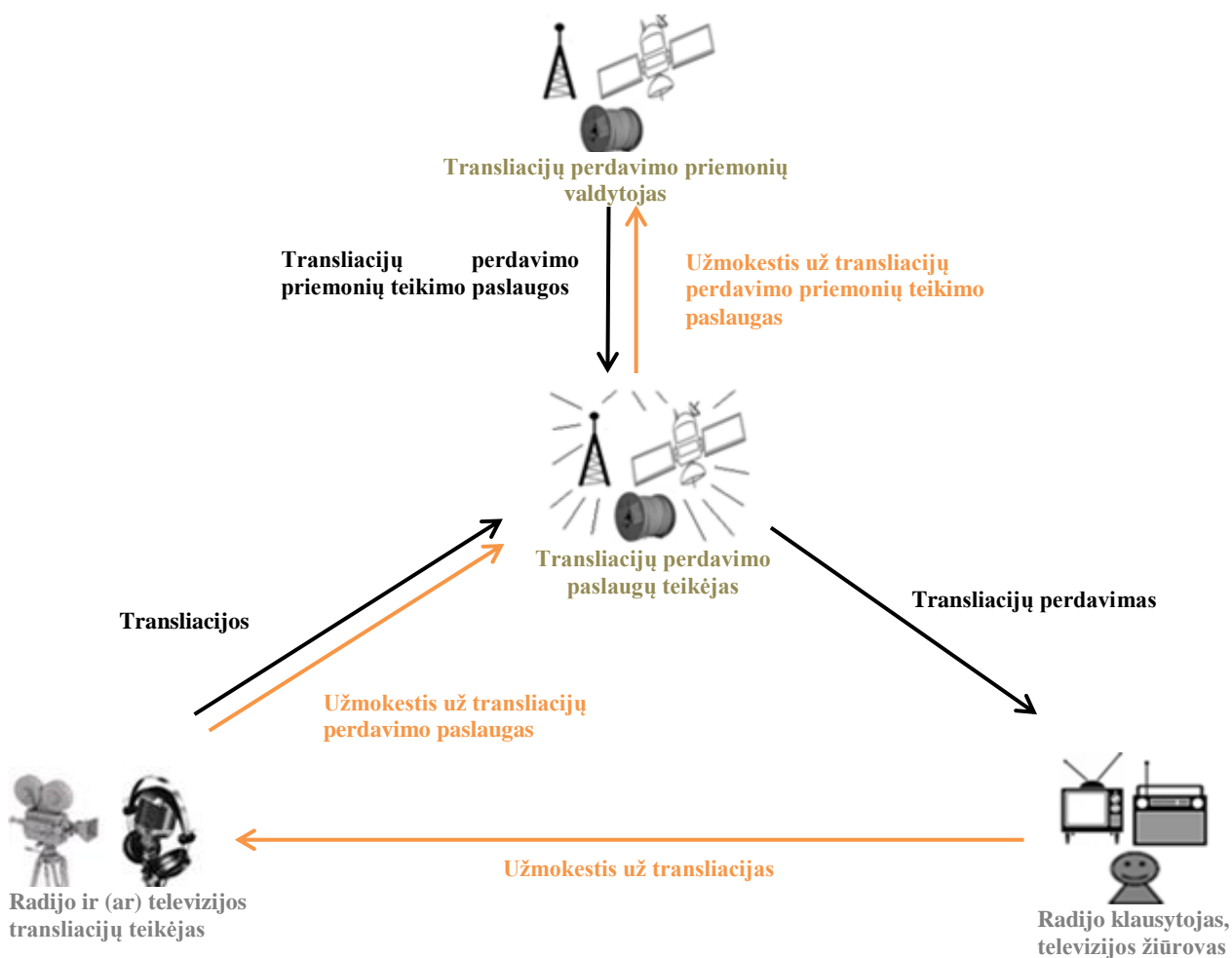
Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, laikytina, kad transliacijų perdavimo paslauga yra elektroninių ryšių paslauga, skirta radijo ir (ar) televizijos transliacijoms perduoti radijo klausytojams arba televizijos žiūrovams į jų galinius įrenginius. Transliacijų perdavimo paslauga yra didmeninė paslauga.

Transliacijos į galinius įrenginius yra perduodamos elektroninių ryšių tinklais. Įstatymo 3 straipsnio 16 dalyje elektroninių ryšių tinklas apibrėžiamas kaip „*perdavimo sistemos ir (arba) komutavimo bei maršruto parinkimo įranga, kitos priemonės, įskaitant pasyviuosius tinklo elementus, leidžiančios perduoti signalus laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis, įskaitant palydovinius tinklus, fiksuotuosius (kanalų ir paketų komutavimo, įskaitant internetą) ir judriuosius antžeminius tinklus, elektros perdavimo kabelines sistemas (kiek jos naudojamos signalams perduoti), tinklus, naudojamus radijo ir (arba) televizijos programoms transliuoti (retransliuoti), ir kabelinės televizijos bei mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklus neatsižvelgiant į perduodamos informacijos pobūdį.*“ Elektroninių ryšių tinklai, kuriais yra perduodamos transliacijos šiame Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrime yra vadinami transliacijų perdavimo tinklais. Vadinasi, transliacijų perdavimo paslaugų teikėjas, norėdamas teikti transliacijų perdavimo paslaugas turi valdyti transliacijų perdavimo tinklą. Transliacijų perdavimo tinklas yra sukuriamas naudojant transliacijų perdavimo priemones. Transliacijų perdavimo priemonėmis laikoma elektroninių ryšių infrastruktūra (aparatus, įrenginiai, įskaitant antenas, linijas, vamzdynai, kabeliai, kanalai, kolektoriai, šuliniai, atraminės konstrukcijos,

bokštai, stiebai, statiniai, statinių įvada, statinių inžinerinės sistemos, skirstomosios spintos ir kitos priemonės), reikalinga transliacijoms į galinius įrenginius perduoti.

Transliacijų perdavimo paslaugų teikėjai, perka transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas iš transliacijų perdavimo priemonių valdytojų, šių priemonių pagrindu sukuria transliacijų perdavimo tinklą ir sukurto tinklu teikia transliacijų perdavimo paslaugas. Praktikoje pasitaiko atvejų, kad transliacijų perdavimo paslaugų teikėjai valdo transliacijų perdavimo priemones, tokiais atvejais laikoma, kad šie asmenys transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas teikia sau.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, papildoma anksčiau šiame ataskaitos skyriuje jau minėta tarpusavyje susijusių paslaugų grandinė: radijo ir (ar) televizijos transliacijų teikėjai teikia transliacijas radijo klausytojams ir televizijos žiūrovams. Tam, kad transliacijos pasiektų šių paslaugų gavėjus, transliacijų teikėjai perka transliacijų perdavimo paslaugas iš transliacijų perdavimo paslaugų teikėjų, kurie transliacijų perdavimo tinklais perduoda transliacijas radijo klausytojams ir televizijos žiūrovams. Tam, kad transliacijų perdavimo paslaugų teikėjas, galėtų sukurti transliacijų perdavimo tinklą ir šiuo tinklu teikti transliacijų perdavimo paslaugas, jis perka transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas iš šių priemonių valdytojų (žr. 3 pav.). Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugos yra didmeninės elektroninių ryšių paslaugos. Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugos yra Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo objektas ir laikoma pradine šio rinkos tyrimo paslauga.

3 pav. Transliacijų teikimo, transliacijų perdavimo ir transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugos
Šaltinis: Tarnyba

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta šiame skyriuje, konstatuotina, kad mažmeninei transliacijų teikimo paslaugai suteikti yra reikalingos dvi didmeninės paslaugos: transliacijų perdavimo paslauga ir transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslauga (žr. 1 lentelė).

1 lentelė: Transliacijų teikimo, transliacijų perdavimo, transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugos

Eil. nr.	Paslaugos tipas	Paslauga	Teikėjas	Gavėjas
1.	Mažmeninė paslauga	Transliacijų teikimo paslauga	Transliacijų teikėjas	Televizijos žiūrovas, radijo klausytojas
2.	Didmeninė paslauga	Transliacijų perdavimo paslauga	Transliacijų perdavimo paslaugų teikėjas	Transliacijų teikėjas
3.	Didmeninė paslauga	Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslauga	Transliacijų perdavimo priemonių valdytojas	Transliacijų perdavimo paslaugų teikėjas

Šaltinis: Tarnyba

Išvados:

1. Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslauga – tai elektroninių ryšių infrastruktūros (aparaturės, įrenginių, įskaitant antenas, linijų, vamzdynų, kabelių, kanalų, kolektorių, šulinių, atraminių konstrukcijų, bokštų, stiebų, statinių, statinių įvadų, statinių inžinerinių sistemų, skirstomųjų spintų ir kitų priemonių), reikalingos transliacijoms į galinius įrenginius perduoti, suteikimas.

2. Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslauga yra pradinė šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo paslauga.

2.2 Vertikaliai susijusi mažmeninė viešųjų elektroninių ryšių paslaugų rinka

Vadovaujantis 2014 m. rekomendacijos preambulės 2 konstatuojamąja dalimi, visų *ex ante* reguliavimo veiksmų tikslas – pasitarnauti galutiniams naudotojams, užtikrinant, kad mažmeninės rinkos ilgą laiką būtų veiksmingai konkurencingos. Taip pat 2014 m. rekomendacijos preambulės 7 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, norėdamos nustatyti didmenines rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, turėtų pradėti nuo susijusių mažmeninių rinkų analizės. Ši mažmeninių rinkų analizė atliekama atsižvelgiant į paklausos ir, jei tinkama, pasiūlos pakeičiamumo ateities perspektyvą per tam tikrą laikotarpį bei konkurencijos įvertinimu atitinkamose mažmeninėse rinkose.

Kaip buvo nurodyta ataskaitos 2.1 skyriuje Transliacijų perdavimo priemonių rinkos atitinkama mažmeninė paslauga yra transliacijų teikimo paslaugos. Atsižvelgiant į tai, vertikaliai susijusioje mažmeninėje viešųjų elektroninių ryšių paslaugų rinkoje bus analizuojamos televizijos ir radijo transliacijų teikimo paslaugos.

2.2.1 Radijo ir televizijos transliacijų atskyrimas

Kaip buvo nurodyta ataskaitos 2.1 skyriuje, paprastai yra išskiriamos šios transliacijos – radijo transliacijos ir televizijos transliacijos.

Televizijos transliacijomis teikiama vaizdinė ir garsinė informacija, o radijo transliacijomis – tik garsinė informacija. Televizijos ir radijo transliacijomis pateikiama informacija (turinys) paprastai yra skirtingo pobūdžio. Televizijos transliacijomis yra rodomi filmai, koncertai, laidos, pateikiamos naujienos ir kitas turinys, kur svarbu vaizdu patraukti paslaugų gavėjo dėmesį. Radijo transliacijomis yra transliuojama muzika, laidos, naujienos ir pateikiama kita informacija, kur svarbu garsine informacija patraukti paslaugų gavėjo dėmesį. Atsižvelgiant į tai, kad televizijos ir radijo transliacijomis yra pateikiamas skirtingas turinys, kuris tenkina skirtingus paslaugų gavėjų poreikius, paslaugų gavėjų (radijo klausytojų ir televizijos žiūrovų) atžvilgiu radijo transliacijos ir

televizijos transliacijos nėra laikomos pakeičiančios viena kitą paklausos atžvilgiu. Vadinasi, radijo ir televizijos transliacijų teikimo paslaugų negalima sujungti į vieną atitinkamą paslaugų rinką, todėl radijo transliacijų teikimo paslaugos ir televizijos transliacijų teikimo paslaugos toliau šiame rinkos tyrime bus nagrinėjamos atskirai.

2.2.2 Televizijos transliacijų rinkos apibrėžimas iki rinkos geografinės aprėpties vertinimo

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu „Atitinkama rinka apibrėžiama apibūdinant ją sudarančius produktus (paslaugas) ir įvertinant atitinkamos rinkos geografinę aprėptį, atsižvelgiant į pradinius produktus (paslaugas) ir pradinę geografinę teritoriją. Atitinkamą rinką sudaro visi produktai (paslaugos), kurie yra pakankamai pakeičiami tarpusavyje, atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (ar) paskirtį, taip pat į konkurencijos sąlygas ir paklausos bei pasiūlos struktūrą tiriamoje rinkoje. Atitinkamos rinkos geografinė aprėptis yra geografinė teritorija, kurioje atitinkami ūkio subjektai dalyvauja atitinkamų produktų (paslaugų) pasiūloje bei paklausoje, kurioje konkurencijos sąlygos yra panašios ar pakankamai homogeniškos ir kuri gali būti atskirta nuo kaimyninių teritorijų, kuriose vyraujančios konkurencijos sąlygos yra pastebimai skirtingos“.

Televizijos transliacijų paslaugos pasiūlą formuoja šios paslaugos teikėjai – transliuotojai arba retransliuotojai, o paklausą – šios paslaugos gavėjai, t. y. vartotojai.

Tiriamuoju laikotarpiu buvo nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje televizijos transliacijos vartotojams buvo retransliuojamos šiais būdais: skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, palydovinio ryšio tinklais, kabelinės televizijos tinklais, mikrobangų daugiakanalės televizijos (toliau – MDTV) tinklais ir plačiajuosčio ryšio tinklais, naudojant interneto protokolo (angl. *Internet Protocol*) technologiją (toliau – IPTV tinklais). Pastebėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijos Lietuvos Respublikoje vartotojams buvo retransliuojamos ir naudojant interneto prieigos paslaugą (internetu teikiamos turinio paslaugos (angl. *Over-the-Top (OTT) services*)) (toliau – internetu). Pastarasis televizijos transliacijų teikimo būdas nėra elektroninių ryšių paslauga, tačiau dėl galimo funkcinio panašumo su televizijos transliacijomis, teikiamomis aukščiau minėtais būdais, bus vertinamas kaip galimai darantis įtaką ir (arba) sukuriantis konkurencinį spaudimą.

Vadovaujantis anksčiau pateikta informacija, toliau šiame skyriuje tiriama, ar televizijos transliacijos (re)transliuojamos skirtingais tinklais ar internetu yra pakeičiamos tarpusavyje paklausos ir pasiūlos atžvilgiu.

2.2.2.1 Televizijos transliacijų pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

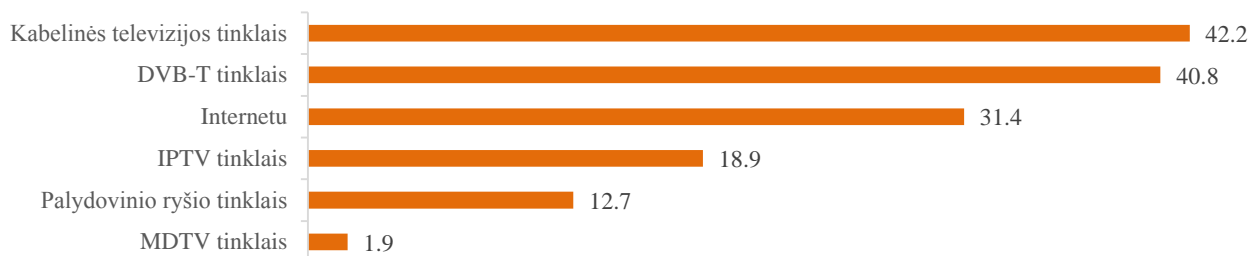
Siekiant įvertinti paslaugų pakeičiamumą paklausos atžvilgiu analizuojama, ar tam tikros paslaugos yra tinkami pakaitalai šių paslaugų vartotojams atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (ar) paskirtį. Pačią televizijos transliacijų paklausą formuoja vartotojas, kuris naudojasi konkrečia televizijos transliacijų teikėjo paslaugomis, norėdamas žiūrėti televizijos programas.

2016 m. II ketv. Tarnyba atliko apklausą⁴, kurios metu buvo apklausti 1009 Lietuvos gyventojai (respondentai)⁵ nuo 15 m. amžiaus. Išanalizavus apklausos duomenis, nustatyta, kad pagrindiniai kriterijai, lemiantys vartotojo pasirinkimą naudotis konkrečia televizijos transliacijų teikėjo paslaugomis, yra televizijos transliacijos (programos), kurias vartotojas gali matyti savo gyvenamoje teritorijoje, esamu ir pasirinktu transliacijų (programų) teikimo arba priėmimo būdu, ir kainos. Todėl televizijos transliacijų pakeičiamumas paklausos atžvilgiu bus vertinamas pagal televizijos programas ir kainas. Taip pat bus apžvelgta vartotojų nuomonė dėl pakeičiamumo.

⁴ Laikytina, kad apklausos rezultatai yra atitinkantys faktinę situaciją, egzistavusią tiriamojo laikotarpio pabaigoje.

⁵ 4,7 proc. apklausoje dalyvavusių asmenų nurodė, kad jie nežiūrėjo televizijos transliacijų, todėl tolimesnėje apklausoje nedalyvavo.

Prieš atliekant televizijos transliacijų pakeičiamumo paklausos atžvilgiu vertinimą tikslinga išsiaiškinti televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais tinklais, paplitimą Lietuvos Respublikos teritorijoje ir žinomumą (ar vartotojai žino, kokias turi televizijos transliacijų žiūrėjimo galimybes). Tarnyba vykdant apklausą vartotojų klausė, kokiais būdais teikiamas televizijos transliacijas turi galimybę priimti savo gyvenamojoje vietovėje. Vartotojai nurodė, kad daugiausia gali žiūrėti televizijos transliacijas, teikiamas kabelinės televizijos tinklais (42,2 proc.) ir DVB-T tinklais (40,8 proc.) (žr. 4 pav.).

4pav. Vartotojų nurodytos jų gyvenamojoje teritorijoje galimos žiūrėti televizijos transliacijos pagal teikimo būdus, proc., 2016 m. II ketv.

Šaltinis: Tarnyba

Atsižvelgiant į tai, kad 4 paveiksle nurodyta pasiskirstymo verčių suma (vartotojų gyvenamojoje teritorijoje galimos žiūrėti televizijos transliacijos pagal teikimo būdus) yra didesnė nei 100 proc. (147,9 proc.), darytina išvada, kad dalis vartotojų savo gyvenamojoje vietovėje turėjo pasirinkimą televizijos transliacijas priimti skirtingais būdais, t. y. daugiau nei vienu būdu. Tai rodo, kad televizijos transliacijos tam tikroje geografinėje teritorijoje buvo teikiamos bent dviem skirtingais būdais. Siekiant išsamiai įvertinti televizijos transliacijų prieinamumą iš geografinės pusės, toliau bus atliekama kiekvieno televizijos transliacijų teikimo būdo geografinės aprėpties analizė.

DVB-T tinklai. Tiriamuoju laikotarpiu Lietuvoje televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais, buvo galima matyti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ir atskirose vietovėse. Pažymėtina, kad nacionalinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorijos dalis, kurioje gyvena daugiau kaip 60 proc. Lietuvos gyventojų⁶. Šioje ataskaitoje televizijos transliacijos, kurios yra matomos daugiau kaip 60 proc. Lietuvos gyventojų yra vadinamos nacionalinėmis televizijos transliacijomis, o tos, kurios matomos mažiau kaip 60 proc. Lietuvos gyventojų – vietinėmis televizijos transliacijomis. Atsižvelgiant į šį televizijos transliacijų suskirstymą tiriamojo laikotarpio pabaigoje Lietuvoje nacionalines televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais, galėjo matyti apie 99,3 proc. visų Lietuvos gyventojų, o vietines televizijos transliacijas, teikiamas skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, galėjo matyti tik tam tikros Lietuvos vietovės gyventojai, patekę į DVB-T stoties aprėpties zoną.

Kabelinės televizijos tinklai. Televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, yra matomos ten, kur yra plėtojami kabelinės televizijos tinklai. Pastarieji tinklai yra steigiami ir plėtojami tankiau apgyvendintose vietovėse. Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos duomenimis, kabelinės televizijos tinklai yra plėtojami bent 72 Lietuvos miestuose ir miesteliuose⁷. Tokiu būdu užtikrinama, kad ne tik Lietuvos apskričių centruose, didesniuose miestuose, miesteliuose, kuriuose gyvena per 10 tūkst. gyventojų, bet ir daugelyje mažesnių miestų ir miestelių

⁶ Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti plano, patvirtinto Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2003 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 1V-125 „Dėl Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti plano patvirtinimo“, ir LRTK 2003 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. 89 „Dėl Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strateginio plano patvirtinimo“, 3 punktas.

⁷ Lietuvos kabelinės televizijos asociacija, adresu: <http://lka.lt/lt/apie/test1> <Informacija rinkta 2016 m. birželio 27 d.>

yra nutiesti kabelinės televizijos tinklai, kuriais galima teikti ir yra teikiamos televizijos transliacijų paslaugos vartotojams.

IPTV tinklai. Televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, yra matomos ten, kur yra plėtojami IPTV tinklai. Pažymėtina, kad IPTV tinklai yra plačiajuosčio ryšio tinklai, kuriais naudojant IPTV technologiją yra teikiamos televizijos transliacijos. Atsižvelgiant į tai, IPTV tinklų teikėjas visais atvejais yra ir plačiajuosčio ryšio tinklo teikėjas. Galima išskirti, kad tiriamuoju laikotarpiu vienas operatorius Telia Lietuva, AB, (toliau – Telia)⁸ buvo išvystęs plačiajuosčio ryšio tinklą visoje Lietuvoje⁹. Tarnybai pateiktoje anketoje Telia yra nurodęs, kad visais turimais plačiajuosčio ryšio tinklais gali teikti televizijos transliacijų paslaugas. Remiantis turima informacija Telia televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, gali būti matomos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“, kuri taip pat teikia televizijos transliacijų paslaugas IPTV tinklais, pagrindinė veiklos teritorija yra Vilniaus miestas. Atitinkamai ši bendrovė IPTV tinklą plėtoja Vilniuje ir jo apylinkėse.

Pažymėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, abonentų skaičius išaugo 67,9 tūkst. vnt. arba 57,1 proc. Atsižvelgiant į augančią televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, paklausą tikėtina, kad ir toliau interneto prieigos paslaugų teikėjai plėtos IPTV tinklus ir teiks televizijos transliacijų paslaugas IPTV tinklais visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

MDTV tinklai. Televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, yra matomos penkiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje) bei jų apylinkėse. MDTV tinklai, pagal savo struktūrą ir jais teikiamas paslaugas yra laikomi belaidžiais kabelinės televizijos tinklais. Pastebėtina tai, kad MDTV tinklai yra steigiami naudojant tam tikrus radijo dažnius (kanalus). Sukoordinavus radijo dažnius (kanalus) (procedūra trunka 4–5 mėn.), esant potencialios paklausos požymiams, MDTV tinklai gali būti steigiami ir kituose miestuose.

Palydovinio ryšio tinklai. Televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, arba kitaip, palydovinė televizija, gali būti matoma visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Internetu. Televizijos transliacijos, teikiamos internetu yra matomos ten, kur plėtojami plačiajuosčio ryšio tinklai ir jais teikiamos interneto prieigos paslaugos. Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, laikoma, kad televizijos transliacijos, teikiamos internetu, galima matyti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Vadovaujantis anksčiau pateikta informacija, matyti, kad Lietuvoje televizijos transliacijos vartotojams buvo teikiamos skirtingais tinklais, t. y. didžiojoje dalyje Lietuvos Respublikos teritorijos vartotojai galėjo rinktis iš daugiau nei vieno televizijos transliacijų teikimo būdo.

Televizijos programos

Iš 4 paveiksle pateiktos informacijos matyti, kad vartotojai turi galimybę rinktis įvairius televizijos transliacijų teikimo (priėmimo) būdus. Taip pat įvertinus televizijos transliacijų prieinamumą iš geografinės pusės pagal teikimo (priėmimo) būdus, nustatyta, kad vartotojai savo gyvenamojoje vietovėje gali rinktis iš kelių televizijos transliacijų priėmimo (teikimo) būdų. Todėl toliau tikslinga analizuoti, ar televizijos transliacijos, teikiamos skirtingais būdais, vienodai gali patenkinti vartotojo turinio poreikius, t. y. ar vartotojas galės matyti savo mėgstamas televizijos programas nepriklausomai nuo pasirinkto televizijos transliacijų priėmimo būdo.

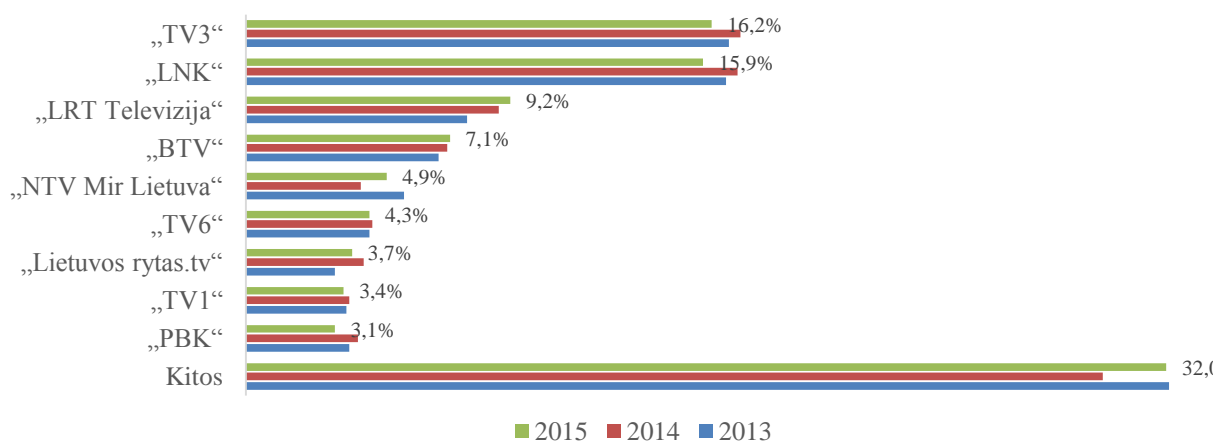
Pagal TNS LT atliktų televizijos auditorijos tyrimų duomenis¹⁰, populiariausios yra lietuvių kalba (re)transliuojamos televizijos programos (žr. 5 pav.). Lietuvos televizijos programų kūrėjų

⁸ Nuo 2017 m. vasario 1 d. TEO LT, AB pakeitė savo pavadinimą į Telia Lietuva, AB. Šioje Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo ataskaitoje bus naudojamas Telia pavadinimas.

⁹ 2015 m. kovo mėn. pab. 70 proc. visų Lietuvos namų ūkių (837 tūkst. namų ūkių) turėjo galimybę prisijungti prie naujos kartos šviesolaidinės prieigos tinklo, adresu: https://www.teo.lt/press/2015_I_ketvircio_rezultatai/12848 <Informacija rinkta 2016 m. lapkričio 24 d.>

¹⁰ TNS LT televizijos auditoriją matuoja elektroniniu būdu, reprezentatyvioje daugiau nei 1200 respondentų panelėje diegdama TV metrus. TV metrų tyrimas Lietuvoje atliekamas jau nuo 1999 m., o pastarieji metai žymi svarbų lūžį

rinkos lyderiai 2015 m., kaip ir ankstesniais metais, išliko tos pačios trys televizijos programos: didžiausią auditorijos dalį pagal žiūrėtą laiką turėjo „TV3“ (16,2 proc.), priklausanti UAB „TV3“ kanalų grupei (kurios bendra auditorijos dalis 23,1 proc.), bei „LNK“ (15,9 proc.), priklausanti UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ kanalų grupei (kurios bendra grupės auditorijos dalis siekia 29,7 proc.). VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (toliau – LRT) kanalų grupei priklausanti televizijos programa „LRT Televizija“ turėjo 9,2 proc. auditorijos dalį. Šios trys televizijos programos buvo lyderės ir pagal per dieną pasiektos auditorijos dydį: „TV3“ ir „LNK“ pasiekta dienos auditorijos dalis sudarė beveik po 37 proc., o „LRT Televizijos“ – beveik 30 proc. Lietuvos gyventojų. Daugiau nei 3 proc. (pagal žiūrėtą laiką) Lietuvos gyventojų žiūrėjo tik 9 Lietuvos Respublikos teritorijoje ar jos dalyse (re)transliuotas programas (žr. 5 pav.).

5 pav. Televizijos programų auditorijos struktūra pagal žiūrėtą laiką, proc., 2013–2015 m.

Šaltinis: TNS LT žiniasklaidos tyrimų apžvalga

Pažymėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu Lietuvos radijo ir televizijos komisija (toliau – LRTK) didelį dėmesį skyrė nesantaiką ir karą kurstančios informacijos retransliuojamose televizijos programose sklaidos reguliavimui. 2015 m. LRTK priėmė 3 sprendimus dėl rusų kalba retransliuojamo programų laikino retransliavimo sustabdymo¹¹. Analogiški įpareigojimai buvo nustatyti ir „RTR Planeta“ retransliavimui¹². Kadangi rusų kalba retransliuojamos programos gali būti laikinai sustabdytos ir (ar) iškeliamos iš vartotojams siūlomo pagrindinio televizijos paketo bei papildomai apmokestinamos, rusų kalba retransliuojamų televizijos programų nėra tikslinga įtraukti į pagrindinių televizijos programų paketą. Atsižvelgiant į tai, vartotojų žiūrimiausių (t. y. esant ne mažesniai 3 proc. gyventojų žiūrimumui) televizijos programų paketą sudarytų 7 televizijos programos: „TV3“, „LNK“, „LRT televizija“, „Lietuvosrytas.tv“, „TV6“, „BTV“ ir „TV1“ (toliau – 7 televizijos programų paketas).

Toliau tiriama, ar konkrečiu televizijos transliacijų teikimo arba priėmimo būdu minėtą 7 televizijos programų paketą vartotojai gali matyti nepriklausomai nuo televizijos transliacijų priėmimo būdo.

DVB-T tinklai. Tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu DVB-T tinklais buvo transliuojamas 7 televizijos programų paketas, kurį galėjo matyti 98,5 proc. Lietuvos gyventojų. Taip pat skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais visoje Lietuvoje,

matavimo metodikoje: 2015-isiais buvo tęsiamas perėjimas nuo Picture Matching (vaizdo sugretinimo) prie Audio Matching (garso sugretinimo) kanalų identifikavimo metodikos, kuri leidžia ne tik išmatuoti TV žiūrėjimo apimtis, bet ir įvertinti, kokia TV kanalo auditorijos dalis konkrečią laidą žiūrėjo gyvai, o kiek žiūrovų tą laidą peržiūrėjo vėliau, įrašytą.

¹¹ LRTK 2015 m. veiklos ataskaita, adresu: <http://www.rtk.lt/lrtk-2015-m-ataskaita/> <Informacija rinkta 2016 m. birželio 27 d.>

¹² 2015 m. gruodžio 8 d. LRTK sprendimo Nr. KS-218 „Dėl televizijos programos „RTR Planeta“ platinimo tik už papildomą mokestį platinamuose televizijos programų paketuose“ 3 punktas.

priklausomai nuo televizijos transliacijų teikėjo, papildomai buvo transliuojama nuo 2 iki 26 skirtingų televizijos programų. Tarnybos duomenimis, vietinėmis DVB-T stotimis buvo papildomai transliuojama 10 televizijos programų („Aidas“, „Dzūkijos televizija“, „LN televizija“, „Marijampolės televizija“, „Pūkas TV“, „Roventos TV“, „Šiaulių televizija“, „TV medica“, „Ventos regioninė televizija“, „Kėdainių krašto televizija“). Pastarąsias televizijos transliacijas galėjo žiūrėti tik tam tikros Lietuvos Respublikos vietovės gyventojai, patekę į atitinkamos DVB-T stoties aprėpties zoną.

Kabelinės televizijos tinklai. Tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu visais kabelinės televizijos tinklais buvo transliuojamas 7 televizijos programų paketas. Be 7 televizijos programų paketo, priklausomai nuo televizijos transliacijų teikėjo, vartotojai papildomai galėjo matyti nuo 13 iki 93 kitų televizijos programų.

IPTV tinklai. Tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo metu vartotojai galėjo matyti 7 televizijos programų paketą, teikiamą IPTV tinklais. Be 7 televizijos programų paketo, priklausomai nuo televizijos transliacijų teikėjo, vartotojai papildomai galėjo matyti nuo 18 iki 93 kitų televizijos programų.

Palydovinio ryšio tinklai. Tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo metu palydovinio ryšio tinklais buvo transliuojamas 7 televizijos programų paketas. Be 7 televizijos programų paketo, priklausomai nuo televizijos transliacijų teikėjo, vartotojai papildomai galėjo matyti nuo 41 iki 46 kitų televizijos programų.

Internetu. Vartotojas televizijos transliacijas internetu gali žiūrėti per kompiuterį arba kitą galinį įrenginį (pvz. išmanųjį televizorių, išmanųjį telefoną, planšetinį kompiuterį ir kt.), leidžiantį naršyti internete. Taip pat, norint matyti šias televizijos transliacijas, vartotojas turi turėti interneto prieigą, už kurią jis moka atitinkamą užmokestį interneto prieigos teikėjui, kuris gali sutapti su televizijos transliacijų, teikiamų internetu arba ne. Tuo atveju, kai interneto prieigos paslaugą ir televizijos transliacijų teikiamų internetu paslaugą teikia tas pats teikėjas, televizijos transliacijų paslauga yra pateikiama susietai su to paties teikėjo teikiama interneto prieigos paslauga (angl. *Bundle service*)¹³. Taip pat tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu buvo (re)transliuotojų, kurie televizijos transliacijas, teikė internetu, nepriklausomai nuo to, kokio interneto prieigos paslaugų teikėjo paslaugomis vartotojas naudojasi¹⁴. Šiuo atveju, vartotojas galėjo matyti iki 30 tiesioginių televizijos transliacijų ir dalį televizijos programų įrašų. Šių dviejų tipų transliacijų perdavimo paslaugų egzistavimas, rodo, kad šių paslaugų teikėjai gali rinktis, kokią pardavimo strategiją rinktis: ar šias paslaugas susieti su savo teikiamomis interneto prieigos paslaugomis, ar siūlyti šias paslaugas ir kitų operatorių interneto prieigos paslaugų gavėjams.

Pažymėtina, kad nepriklausomai nuo interneto prieigos paslaugos teikėjo, daugiausia tiesioginių televizijos transliacijų suteikia galimybę žiūrėti LRT, UAB „Lietuvos ryto“ televizija ir UAB „Pūkas“, tačiau LRT dėl autorių teisių apribojimų nesuteikia teisės žiūrėti visų televizijos transliacijų. Atitinkamu atveju kitų televizijos programų, tokių kaip „LNK“, „BTV“, „TV1“, „TV3“ ir „TV6“, tiesiogines televizijos transliacijas žiūrėti nėra galimybės arba tiesioginės televizijos transliacijos yra ribojamos. Tačiau šių televizijos programų įrašai gali būti peržiūrėti internete per specialias turinio pateikimo priemones („TV3“ ir „TV6“ programas per „TV3play“ priemonę, „LNK“, „TV1“ ir „BTV“ programas – per „LNK GO“ priemonę).

Išanalizavus televizijos programų paklausą Lietuvoje, paaiškėjo, kad 7 televizijos programų paketą vartotojai galėjo matyti DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad 7 televizijos programų paketas yra tik viena iš sudedamųjų televizijos transliacijų paslaugos dalis, o vartotojų apsisprendimą lemia ir papildomos televizijos programos, kurių bendra auditorijos dalis siekia 32

¹³ Pvz., UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“ teikiami interneto prieigos planai su televizija kompiuteryje, adresu: <http://www.skynet.lt/internetas#plans> <Informacija rinkta 2016 m. liepos 19 d.>, „Splus“, UAB internetinė televizija, adresu: <http://plus.tv/siauliai-splus-uab/> <Informacija rinkta 2016 m. liepos 19 d.>

¹⁴ Telia „internetu.tv“ paslauga, adresu: <http://www.internetu.tv/> <Informacija rinkta 2016 m. liepos 19 d.>

proc. (žr. 5 pav.), negalima teigti, kad tarp minėtųjų televizijos transliacijų priėmimo būdų egzistuoja pakeičiamumas paklausos atžvilgiu. Iš atliktos analizės matyti, kad skirtingi televizijos transliacijų priėmimo būdai vartotojams suteikia galimybę matyti skirtingą kiekį papildomų televizijos programų. Todėl televizijos transliacijos, teikiamos skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, palydovinio ryšio tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais ir internetu, nėra laikomos pakeičiamomis iš paklausos pusės pagal televizijos programas.

Kainos

Renkantis atitinkamas televizijos transliacijų paslaugas, vartotojams nėra itin svarbu, kokių būdų jos teikiamos, vienu svarbiausių paslaugos pasirinkimo veiksnium tampa kainos. Todėl toliau bus atliekama kainų analizė.

Vartotojas norėdamas matyti televizijos transliacijas, nepriklausomai nuo pasirinkto priėmimo būdo, privalo turėti arba įsigyti tam tikrą televizijos transliacijoms priimti reikalingą įrangą. Televizijos transliacijoms priimti reikalinga įranga (galinis įrenginys) ir jos kainos skiriasi priklausomai nuo vartotojo pasirinkto televizijos transliacijų priėmimo būdo (žr. 2 lentelę). Svarbu pažymėti, kad vertinant televizijos transliacijoms priimti reikalingą įrangą ir jos kainą, laikoma, kad vartotojas jau yra įsigijęs televizorių.

2 lentelė. Televizijos transliacijoms, teikiamoms skirtingais būdais, priimti reikalinga įranga, 2016 m. III ketv.¹⁵

Televizijos transliacijų priėmimo būdas	Reikalinga įranga	Kaina įsigyjant iš karto (be sutarties)	Kaina, pasirašius paslaugų teikimo sutartį
DVB-T tinklai	Specialus priedėlis (angl. <i>Set-top Box</i>)	25,00-59,00 Eur	Nuoma: 0,00-3,00 Eur (mėn.) Įsigyjant iš karto: 29,00-59,00 Eur
	Antena (kambarinė arba lauko)	10,00-31,99 Eur	Įsigyjant iš karto: nuo 4,96 Eur
Kabelinės televizijos tinklai	Specialus priedėlis arba modulis (skaitmeninės televizijos atveju)	50,00-87,00 Eur	Nuoma: 0,00 Eur (mėn.)* Įsigyjant iš karto: 29,00-59,00 Eur
	Papildomos įrangos nereikia (analoginės televizijos atveju)	0,00 Eur	0,00 Eur
MDTV tinklai	Specialus priedėlis arba modulis	50,00-87,00 Eur	Nuoma: 0,00-3,00 Eur (mėn.) Įsigyjant iš karto: 29,00-59,00 Eur
	Antena	8,69-40,00 Eur	Nuoma: 0,00 Eur (mėn.)
IPTV tinklai**	Specialus priedėlis	49,00-80,00 Eur	Nuoma: 1,00-7,24 Eur (mėn.)
	Maršrutizatorius	69,00-99,90	Nuoma: 1,00-2,50 Eur (mėn.)
Palydovinio ryšio tinklai	Imtuvas, palydovinė lėkštė, galvutės, laikikliai, relė, konverteris ir kt.	81,00-348,00 Eur	Nuoma: 1,00-3,48 Eur (mėn.) Įsigyjant iš karto: 112,95 Eur
Internetu	***		

* įranga, pasirašius sutartį, suteikiama be papildomų mėnesinių užmokesčių

** būtina turėti interneto prieigą

*** būtina turėti interneto prieigą. Taip pat, jei televizoriuje nėra galimybės naudotis interneto prieigos paslaugomis, tai papildomai būtina turėti kompiuterį arba planšetinį kompiuterį arba išmanųjį telefoną.

Šaltinis: Tarnyba

Išanalizavus televizijos transliacijoms priimti reikalingą įrangą, matyti, kad nepriklausomai nuo pasirinkto televizijos transliacijų priėmimo būdo reikalingos papildomos įrangos kainos skiriasi. Mažiausiai pradinių investicijų, įsigyjant įrangą iš karto, vartotojas patirtų rinkdamasis televizijos transliacijas teikiamas kabelinės televizijos tinklais (analoginės televizijos atveju) ir internetu (su sąlyga, kad vartotojas turi įsigijęs išmanųjį televizorių, kompiuterį¹⁶, planšetinį

¹⁵ Laikytina, kad duomenys atitinka faktinę situaciją, egzistavusią tiriamojo laikotarpio pabaigoje.

¹⁶ Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2016 m. asmeninius kompiuterius namuose turėjo 71 proc. namų ūkių (palyginti su 2015 m., 3 procentiniais punktais daugiau), adresu: <http://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=24458> <Informacija rinkta 2016 m. gruodžio 1 d.>

kompiuterį ir kt.). Daugiausia vartotojams kainuotų įrangą, įsigyjama iš karto, skirta žiūrėti televizijos transliacijas, teikiamas palydovinio ryšio tinklais. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad vartotojui pasirašius paslaugų teikimo sutartį (vartotojui užsisakant mokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais), šie skirtumai tarp įrangos įsigijimo kainų išnyksta, t. y. paslaugų teikėjai siūlo įrangos nuomą, kuri per mėnesį siekia apie 1,00 Eur. Tokiu būdu vartotojui renkantis ar keičiant televizijos transliacijų priėmimo būdą, televizijos transliacijų teikėjas sandorio pradžioje prisiima didžiąją įrangos suteikimo ar keitimo išlaidų dalį. Vadinasi, vartotojo patiriamos išlaidos sudarius sutartį su mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, teikėjais dėl tam tikros įrangos naudojimo nesukuria tiesioginių finansinių įsipareigojimų, kurie trukdytų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, pakeičiamumui paklausos atžvilgiu. Pažymėtina, kad įrangą pilna kaina perka tie vartotojai, kurie nori žiūrėti nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais. Jie su nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, teikėjais nesudaro terminuotų sutarčių, todėl įrangos įsigijimo kaštus turi padengti patys, kaip ir tie vartotojai, kurie nesudaro terminuotų sutarčių su mokamos televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, teikėjais.

Be išlaidų įrangos įsigijimui, vartotojas gali patirti išlaidas už televizijos transliacijų teikimą, t. y. vartotojui gali būti taikomas vienkartinis paslaugos aktyvavimo užmokestis, kortelės arba tinklo aptarnavimo užmokestis, įrengimo arba registracijos užmokestis ir mėnesinis užmokestis. Pažymėtina, kad šios vartotojo patiriamos išlaidos daugiau yra skirtos mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, vartotojams. Vartotojo patiriamos išlaidos gali skirtis priklausomai nuo suteikiamos galimybės žiūrėti tam tikrą televizijos programų skaičių, rodomo turinio ir sutarties sudarymo termino. Siekiant įvertinti, kokias papildomas išlaidas vartotojas patirtų pasirinkęs tam tikrą televizijos transliacijų teikimo būdą, analizuojami televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, teikėjų (Telia, UAB „Balticum TV“, UAB „Cgates“, UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“, AS „Viasat“, UAB „Init“ ir kt.) vieši pasiūlymai. Televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, teikėjų vieši pasiūlymai buvo vertinami nuo mažiausių iki didžiausių galimų taikyti užmokesčių, o jų apibendrinimas pateiktas 3 lentelėje.

3 lentelė. Vartotojų mokami užmokesčiai už televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, 2016 m. III ketv.¹⁷

Televizijos transliacijų priėmimo būdas	Vienkartinis aktyvavimo užmokestis	Kortelės/tinklo aptarnavimo užmokestis	Įrengimo/registracijos užmokestis	Mėnesinis užmokestis
DVB-T tinklai	0,00-17,35 Eur	0,00-1,20 Eur/mėn.	0,00-28,96 Eur	0,00-8,66 Eur/mėn.
Kabelinės televizijos tinklai	0,00-45,00 Eur	0,00-3,00 Eur/mėn.	0,00-45,00 Eur	2,03-16,49 Eur/mėn.
MDTV tinklai	0,00-15,00 Eur	0,00-2,00 Eur/mėn.	29,00-75,00 Eur	3,90-10,50 Eur/mėn.
IPTV tinklai*	0,00-80,00 Eur	nėra	0,00-34,73 Eur	10,00-40,00 Eur/mėn.
Palydovinio ryšio tinklai	0,00-28,96 Eur	0,00-1,42 Eur/mėn.	0,00-57,93 Eur	0,00-27,00 Eur/mėn.
Internetu**	nėra	nėra	nėra	0,00-4,90 Eur/mėn.

* Kaina kartu su prieiga prie interneto

** Kaina be prieigos prie interneto

Šaltinis: Tarnyba

Kaip matyti iš 3 lentelėje pateiktos informacijos, vartotojai nepriklausomai nuo pasirinkto televizijos transliacijų priėmimo būdo turi galimybę nemokėti vienkartinio paslaugos aktyvavimo užmokesčio ir kortelės ar tinklo aptarnavimo užmokesčio, nes šie užmokesčiai gali būti iš vis netaikomi (nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, atveju) arba jiems gali būti pritaikoma nuolaida (mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais atveju, kai

¹⁷ Laikytina, kad duomenys atitinka faktinę situaciją, egzistavusią tiriamojo laikotarpio pabaigoje.

vartotojas pasirašo terminuotą paslaugų teikimo sutartį). Įrengimo arba registracijos užmokestis vartotojui nepriklausomai nuo pasirinkto teikimo būdo, gali būti netaikomas (nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, atveju) arba jam pritaikoma nuolaida (mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais atveju, kai vartotojas pasirašo terminuotą paslaugų teikimo sutartį), išskyrus vartotojus, pasirinkusius televizijos transliacijas žiūrėti MDTV tinklais, kuriems įrengimo arba registracijos užmokestis svyruoja nuo 29,00 iki 75,00 Eur net ir pasirašius terminuotą sutartį. Mažiausi taikyti mėnesiniai užmokesčiai, priklausomai nuo vartotojo pasirinkto televizijos transliacijų priėmimo būdo, svyravo nuo 0,00 iki 10,00 Eur/mėn., t. y. vartotojas turintis nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, nemoka mėnesinių užmokesčių. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, mėnesinį užmokestį yra įtrauktas ir prieigos prie interneto užmokestis, t. y. vartotojas už tą pačią kainą gauna ne tik televizijos transliacijas, bet ir prieigą prie interneto¹⁸. Natūralu, kad vartotojas, gaudamas dvi paslaugas už vieną mėnesinį užmokestį, moka daugiau. Tuo tarpu vartotojui pasirinkus televizijos transliacijas, teikiamas internetu, į taikomą mėnesinį užmokestį nėra įtraukiamas užmokestis už interneto prieigos paslaugą. Taip yra todėl, kad televizijos transliacijos, teikiamos internetu, dažniausiai gali būti matomos bet kurio interneto prieigos paslaugos teikėjo tinklu.

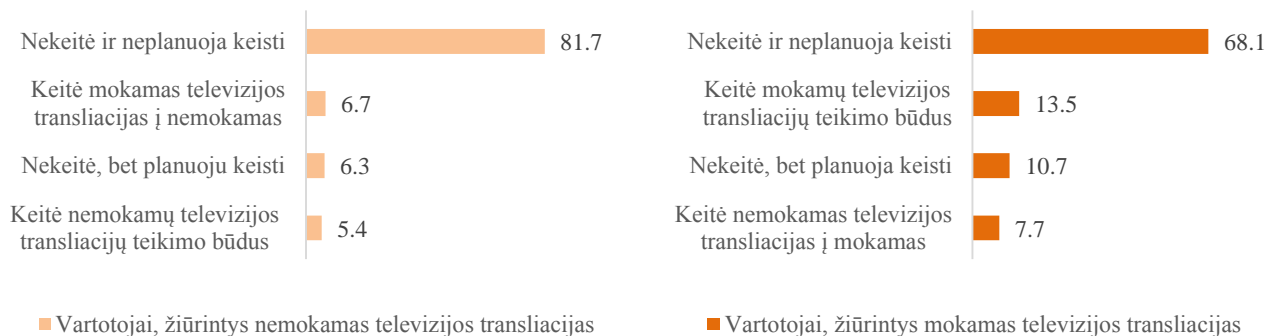
Kitas kriterijus, turintis įtakos mėnesinio užmokesčio svyravimui, priklausomai nuo vartotojo pasirinkto televizijos transliacijų priėmimo būdo, yra siūlomas televizijos programų paketas (televizijos programų skaičius ir jų rodomas turinys) bei suteikiamas papildomas televizijos transliacijų funkcionalumas (pvz., laidų įrašai, laidos sustabdymo ar atsukimo funkcija, filmų nuoma ir kt.). Atitinkamai vartotojui pasirinkus mažesnį televizijos programų skaičių be papildomo televizijos transliacijų funkcionalumo mėnesinis užmokestis už televizijos transliacijas yra mažesnis arba mėnesinio užmokesčio iš vis nėra (nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, atveju). Tuo tarpu pasirinkus televizijos transliacijas, teikiamas IPTV tinklais, vartotojas galės matyti mažiausiai 25 televizijos programas, naudotis papildomu televizijos transliacijų funkcionalumu, turėti prieigą prie interneto ir už visas išvardintas papildomas naudas, vartotojas atitinkamai mokės didesnį mėnesinį užmokestį. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, darytina išvada, kad už televizijos transliacijas vartotojo mokamo mėnesinio užmokesčio svyravimui įtakos turi papildomi veiksniai (pvz., televizijos programų skaičius, turinys, papildomas televizijos transliacijų funkcionalumas ir (ar) prieiga prie interneto) už kurias vartotojas moka didesnį mėnesinį užmokestį. Todėl vertinant vartotojų mokamus mėnesinius užmokesčius už televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, galima daryti išvadą, kad jų skirtumas nėra reikšmingas, o vartotojas norėdamas gauti didesnį televizijos programų paketą, jo poreikius atitinkantį televizijos programų turinį, papildomą televizijos transliacijų funkcionalumą ir (ar) prieigą prie interneto yra linkęs mokėti didesnį mėnesinį užmokestį.

Atlikus televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, kainų analizę paaiškėjo, kad vartotojas norėdamas matyti nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais tinklais, turi didesnių išlaidų įrangos įsigijimui, nei vartotojas norintis matyti mokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais tinklais. Atitinkamai nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais tinklais, vartotojas nemoka mėnesinių užmokesčių už paslaugos naudojimąsi, kaip tai daro mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais tinklais, vartotojas. Vis dėlto išlaidų pasiskirstymas leidžia daryti išvadą, kad tai gali daryti įtaką vartotojo sprendimui žiūrėti televizijos transliacijas, teikiamas tam tikru būdu. Tai reiškia, kad mokamos ir nemokamos televizijos transliacijos, teikiamos skirtingais būdais, yra pakeičiamos iš paklausos pusės, tačiau televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu, nėra pakeičiamos tarpusavyje iš paklausos pusės.

Vartotojų nuomonės analizė dėl televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais pakeičiamumo

¹⁸ Pasirinkus didesnę interneto prieigos spartą atitinkamai didėja ir mėnesinis užmokestis.

Kaip jau buvo minėta šio ataskaitos skyriaus pradžioje, 2016 m. II ketv. Tarnyba atliko apklausą, siekiant išsiaiškinti, Lietuvos gyventojų nuomonę, dėl televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais tinklais, pakeičiamumo. Televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais tinklais, vartotojų buvo klausiama, ar per pastaruosius trejus metus (2013–2015 m.) vartotojai keitė mokamos ar nemokamos televizijos transliacijų teikimo būdą. Vartotojų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, keitimo priežastys 2013–2015 m. laikotarpiu, pateiktos 6 pav.

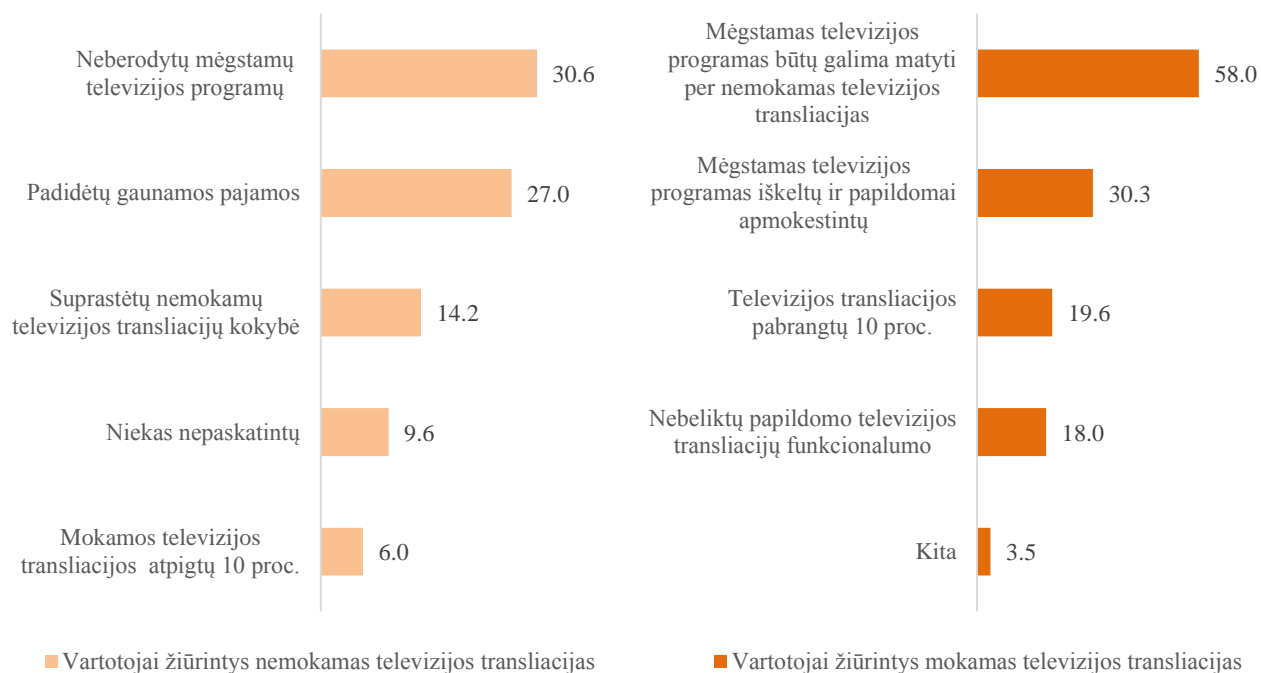

6 pav. Vartotojų migracijos tarp televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, atvejai, proc., 2013–2015 m.

Šaltinis: Tarnyba

Kaip matyti iš 6 pav. pateiktos informacijos, didžioji dauguma vartotojų, nepriklausomai nuo to, ar jie žiūrėjo mokamas ar nemokamas televizijos transliacijas, nuo 2013 m. nekeitė ir artimiausiu metu neplanuoja keisti turimo televizijos transliacijų priėmimo būdo. Pažymėtina, kad 6,7 proc. vartotojų, anksčiau žiūrėjusių mokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, šiuo metu žiūri nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais. Atitinkamai 7,7 proc. vartotojų, anksčiau žiūrėjusių nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, šiuo metu žiūri mokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais. Tai rodo, kad mokamos ir nemokamos televizijos transliacijos, teikiamos skirtingais būdais, yra homogeniškos ir vartotojo gali būti pakeičiamos viena į kitą.

Papildomai, siekiant išsiaiškinti, kodėl didžioji dalis vartotojų 2013–2015 m. laikotarpiu nekeitė ir neplanuoja keisti turimų televizijos transliacijų, jų buvo klausiama, kas juos paskatintų pakeisti nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, į mokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, ir atvirkščiai (žr. 7 pav.).

7 pav. Vartotojų galimos migracijos tarp mokamų ir nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, priežastys, proc., 2013–2015 m.
Šaltinis: Tarnyba

Kaip matyti iš 7 pav. pateiktos informacijos, didžioji dalis vartotojų galvotų apie nemokamų ir mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, pakeitimą, jei pasikeistų televizijos programos, t. y. nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, vartotojai (30,6 proc.) svarstytų apie keitimą, jei nebegalėtų matyti savo mėgstamų televizijos programų, o mokamų televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, vartotojai (58,0 proc.) – nemokamų televizijos transliacijų teikėjams pakoregavus transliuojamų televizijos programų paketus. Pažymėtina, kad televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, kainos ir vartotojų gaunamos pajamos yra mažiau svarbūs veiksniai vartotojui nei televizijos transliacijų, teikiamų skirtingais būdais, teikėjų siūlomi televizijos programų paketai. Tai rodo, kad vartotojas šiuo metu žiūrimas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, rinkosi pagal siūlomas televizijos programas, o ne kainas, t. y. mokamas ar nemokamas televizijos transliacijas. Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad mokamos ir nemokamos televizijos transliacijos, teikiamos skirtingais būdais, yra pakeičiamos iš paklausos pusės, tačiau televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu, nėra pakeičiamos tarpusavyje paklausos atžvilgiu.

Atsižvelgiant į anksčiau šiame ataskaitos skyriuje atliktą geografinio prieinamumo, televizijos programų, kainų analizę ir vartotojų apklausą, galima daryti išvadą, kad televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais ir televizijos transliacijos, teikiamos internetu nėra pakeičiamos tarpusavyje paklausos atžvilgiu.

Išvada:

Televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais ir televizijos transliacijos, teikiamos internetu nėra pakeičiamos tarpusavyje paklausos atžvilgiu.

2.2.2.2 Televizijos transliacijų pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Siekiant įvertinti paslaugų pakeičiamumą iš pasiūlos pusės, analizuojama, ar tam tikros paslaugos, atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (ar) paskirtį, yra pakeičiamos tarpusavyje paslaugų teikėjo požiūriu. Tai atliekama tiriant, ar reaguodami į mažą ilgalaikį nagrinėjamų paslaugų kainų padidėjimą, t. y. kainų padidėjimą nagrinėjamoms paslaugoms, kartu laikant, kad kitų paslaugų kainos išlieka nepakitusios, kiti paslaugų teikėjai gali per trumpą laiką pradėti teikti atitinkamas paslaugas, nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos¹⁹. Čia ilgalaikis padidėjimas reiškia, kad nagrinėjamas ne momentinis ar laikinas kainų padidėjimas, o nuolatinis padidėjimas, kuris tęsis pakankamai ilgą laiką ateityje.

Atitinkamų paslaugų pakeičiamumo iš pasiūlos pusės analizėje bus atliekamas vertinimas, ar televizijos transliacijų teikėjas, teikiantis televizijos transliacijas vienu būdu, dėl išaugusių televizijos transliacijų kitais būdais kainų galėtų pradėti teikti televizijos transliacijas kitais būdais.

Televizijos transliacijų teikimas DVB-T tinklais. Bet kuris televizijos transliacijų teikėjas, norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijas DVB-T tinklais, turi įsteigti DVB-T tinklą ar įrengti bent vieną vietinę DVB-T stotį. Siekiant sukurti tokį tinklą (stotį) yra reikalingas ribotas išteklius – radijo dažnis (kanalas). Radijo dažnis (kanalas) operatoriui skiriamas pagal Skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. balandžio 28 d. įsakymu 1V-419 „Dėl Skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros plano patvirtinimo“, (toliau – Skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros planas). Skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros plane yra numatyta steigti 8 DVB-T tinklus. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje buvo paskirti radijo dažniai (kanalai) steigti 7 DVB-T tinklus²⁰. Leidimus naudoti radijo dažnius (kanalus), steigti DVB-T tinklus turėjo trys ūkio subjektai: Telecentras (3 tinklus), Telia (3 tinklus) ir LRT (1 tinklą). 5 DVB-T tinklai jau yra įsteigti, tačiau Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu buvo naudojami tik 4, t. y. jais buvo transliuojamos (retransliuojamos) televizijos programos. Dar du papildomus DVB-T tinklus pagal turimus leidimus gali steigti Telecentras ir Telia. DVB-T tinklo steigimą riboja vis dar tebeveikianti analoginė antžeminė televizija Rusijoje. Teisė naudoti visus vietinėms DVB-T stotims numatytus radijo dažnius (kanalus), išskyrus 40 televizijos kanalą Raseiniuose ir 56 televizijos kanalą Panevėžyje²¹ (kurių buvę naudotojai atsisakė 2014 m.), taip pat yra suteikta. Taigi, anksčiau pateikta informacija rodo, kad dėl ribotų išteklių – radijo dažnių (kanalų) – stokos arba riboto jų panaudojimo, kitas asmuo per trumpą laiką negalėtų pasiūlyti televizijos transliacijų teikimo DVB-T tinklais kitose Lietuvos vietovėse, išskyrus Raseinius.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, matyti, kad elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, teikiantys televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais, internetu, negalėtų per trumpą laiką pradėti teikti televizijos transliacijų paslaugų DVB-T tinklais. Todėl televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, nėra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis: kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais, internetu pasiūlos atžvilgiu.

Televizijos transliacijų teikimas kabelinės televizijos tinklais ir MDTV tinklais. Televizijos transliacijų teikėjas, norėdamas teikti televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais privalo turėti kabelinės televizijos tinklą arba investuoti į ryšių kabelių kanalų statybą ar pirkti prieigą prie jų, nutiesti kabelinės televizijos linijas, įsigyti aktyvią ir pasyvią įrangą, ją sumontuoti. Tiriamuoju

¹⁹ Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 52 punktą.

²⁰ Leidimai naudoti radijo dažnius (kanalus) steigti 4 skaitmeninės antžeminės televizijos tinklus buvo išduoti 2005 m., leidimas naudoti radijo dažnius (kanalus) steigti vieną skaitmeninės antžeminės televizijos tinklą buvo išduotas 2011 m., o leidimai naudoti radijo dažnius (kanalus) steigti dar 2 skaitmeninės antžeminės televizijos tinklus buvo išduoti 2012 m.

²¹ 56 televizijos kanalas patenka į 700 MHz radijo dažnių juostą, kuri, vadovaujantis 2016 m. vasario 2 d. Europos Komisijos pranešimu, iki 2020 m. birželio 30 d. turi būti paskirta judriojo ryšio tinklų plėtrai, adresu: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-207_lt.htm <Informacija rinkta 2016 m. rugsėjo 5 d.>

laikotarpiu nebuvo nė vieno elektroninių ryšių paslaugų teikėjo, kuris turėtų kabelinės televizijos tinklą ir juo neteiktų televizijos transliacijų. Atsižvelgiant į tai, elektroninių ryšių paslaugų teikėjas, norintis teikti televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais, turėtų sukurti kabelinės televizijos tinklą. Tačiau tokie veiksmai negali būti atliekami per trumpą laiką. Kitas svarbus aspektas yra tai, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjai norėdami plėsti televizijos transliacijoms reikalingą kabelinės televizijos tinklą penkiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose bei jų apylinkėse, kur yra sudėtinga tiesti laidinę infrastruktūrą, naudoja MDTV tinklus. MDTV tinklai pagal savo struktūrą ir teikiamas paslaugas gali būti laikomi belaidžiais kabelinės televizijos tinklais. Kitaip tariant, televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, iš televizijos transliacijų teikėjų pusės yra pakaitalas televizijos transliacijoms kabelinės televizijos tinklais. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje televizijos transliacijas MDTV tinklais teikė du operatoriai – UAB „Balticum TV“ (Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje) ir UAB „Cgates“ (Vilniuje ir Kaune). Pažymėtina, kad MDTV tinklai yra steigiami, naudojant tam tikrus ribotus išteklius – radijo dažnius (kanalus) 2200–2290 MHz radijo dažnių juostoje. MDTV tinklai gali būti steigiami bet kurioje vietoje, joje sukoordinavus radijo dažnius (kanalus). Pati dažnių sukoordinavimo procedūra trunka 4-5 mėn., bet teigiama jos baigtis nėra garantuota. Kaip buvo minėta anksčiau, radijo dažniai yra riboti ištekliai. Dėl išteklių ribotumo regionuose, kuriuose jau teikiamos MDTV paslaugos, naujas operatorius negalėtų išvystyti MDTV tinklo, o kituose regionuose MDTV tinklas negalėtų būti išvystytas per trumpą laiką.

Atsižvelgiant į tai, kad televizijos transliacijas MDTV tinklais teikia tie patys televizijos transliacijų teikėjai, kurie teikia ir televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais, o MDTV tinklai yra priemonės išplėsti kabelinės televizijos tinklo geografinę aprėptį, darytina išvada, kad televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir MDTV tinklais, televizijos transliacijų teikėjų požiūriu yra ta pati paslauga iš pasiūlos pusės.

Pastebėtina, kad Tarnybos duomenimis tiriamuoju laikotarpiu 7,4 proc. sumažėjo televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, abonentų bei 18,4 proc. – televizijos transliacijų, teikiamų MDTV tinklais, abonentų skaičius, kuris 2016 m. I ketv. pabaigoje atitinkamai siekė 396,6 tūkst. abonentų ir 12,0 tūkst. abonentų. Dėl mažėjančio kabelinės televizijos abonentų skaičiaus ir pradinių investicijų poreikio, norint pradėti teikti televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais, trumpuoju laikotarpiu, mažai tikėtina, kad atsirastų naujų televizijos transliacijų teikėjų, norinčių televizijos transliacijas teikti kabelinės televizijos tinklais. Tokia pat situacija pasireiškia ir televizijos transliacijų teikėjams, norint pradėti teikti televizijos transliacijas MDTV tinklais. Dėl radijo dažnių (kanalų) yra ribotos galimybės vystyti naują MDTV tinklą, todėl televizijos transliacijų teikėjams televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, lieka tik kaip alternatyva išplėsti turimą kabelinės televizijos tinklą.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir MDTV tinklais yra pakeičiamos tarpusavyje iš pasiūlos pusės. Taip pat, darytina išvada, kad elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, teikiantys televizijos transliacijas DVB-T tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu dėl pradinių investicijų ir ribotų išteklių poreikio negalėtų per trumpą laiką pradėti teikti televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais ar MDTV tinklais. Todėl televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos ir MDTV tinklais, nėra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu pasiūlos atžvilgiu.

Televizijos transliacijų teikimas IPTV tinklais. Elektroninių ryšių paslaugų teikėjas norėdamas televizijos transliacijas teikti IPTV tinklais, turėtų investuoti į ryšių kabelių kanalų statybą arba nuomą, nutiesti šviesolaidines ryšio linijas arba metalinės vytos poros linijas, įsigyti aktyvią ir pasyvią įrangą ir ją sumontuoti. Pavyzdžiui, Telia į naujos kartos šviesolaidinės prieigos ir pagrindinio tinklo, kuris naudojamas teikti ir televizijos transliacijas IPTV tinklais, plėtrą 2013–2015 m. laikotarpiu investavo 85,2 mln. Eur²². Vadovaujantis projekto „Plačiajuosčio ryšio

²² Telia metinės ataskaitos, adresu: <https://www.teo.lt/metines-ataskaitos/125> <Informacija rinkta 2016 m. liepos 29 d.>

infrastruktūros plėtros ir paslaugų naudojimo skatinimo modelio parengimas²³ duomenimis, šviesolaidinės ryšio linijos 1 kilometro kaina pagrindinei linijai siekia 8,7 tūkst. Eur, o privedimams – 4,3 tūkst. Eur. IPTV tinklų steigimas ir plėtra reikalauja ne tik investicijų, bet ir laiko sąnaudų. Atsižvelgiant į tai, dėl televizijos transliacijoms teikti naudojamų infrastruktūrų skirtumo nė vienas televizijos transliacijų teikėjas, teikiantis televizijos transliacijas tik DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais, internetu, ir šiuo metu neturintis šviesolaidinės prieigos tinklo, per trumpą laikotarpį negalėtų pasiūlyti televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais.

Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjais galėtų būti elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, turintys šviesolaidinės prieigos tinklą, kuriuo teikiamos interneto prieigos paslaugos. Tokių elektroninių ryšių paslaugų teikėjų tiriamojo laikotarpio pabaigoje buvo 44, iš jų 15 teikė televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais (1 MDTV tinklais). Visi šie elektroninių ryšių paslaugų teikėjai norėdami pradėti teikti televizijos transliacijas IPTV tinklais galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti šias paslaugas turimu šviesolaidinės prieigos tinklu. Tačiau norėdami konkuruoti rinkoje nacionaliniu mastu, turėtų savo turimą šviesolaidinės prieigos tinklą plėsti, o tai pareikalautų didelių investicijų ir laiko sąnaudų.

Apibendrinant anksčiau pateiktą informaciją, darytina išvada, kad televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais nėra pakeičiamos televizijos transliacijomis teikiamomis DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu pasiūlos atžvilgiu.

Televizijos transliacijų teikimas palydovinio ryšio tinklais. Elektroninių ryšių paslaugų teikėjas, norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijas palydovinio ryšio tinklais, turėtų sukurti žemės stočių ir dirbtinių žemės palydovų infrastruktūrą arba nuomotis minėtos infrastruktūros – transliacijų perdavimo priemonių – išteklius. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvoje veikiantys operatoriai neturi savo dirbtinių žemės palydovų, todėl siekiant pradėti teikti televizijos transliacijas palydovinio ryšio tinklais, turėtų būti naudojami kitų šalių disponuojami elektroninių ryšių ištekliai. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad televizijos transliacijų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, MDTV tinklais ir internetu teikėjai per trumpą laiką negalės pasiūlyti televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais. Tai rodo, kad televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais nėra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T, kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, MDTV tinklais ir internetu pasiūlos atžvilgiu.

Televizijos transliacijų teikimas internetu. Televizijos transliacijas teikiant internetu, interneto prieigos teikėjas nekontroliuoja televizijos transliacijų turinio ir dalyvauja perduodant televizijos transliacijas internetu tiek, kiek tai yra susiję su interneto prieigos paslaugų teikimu. Televizijos transliacijos gali būti perduodamos bet kurio interneto prieigos paslaugų teikėjo internetu, o televizijos transliacijų teikėjas nekontroliuoja, kas teikia interneto prieigos paslaugas vartotojui. Televizijos transliacijos internetu pradėtos teikti 2011 m. Tačiau televizijos transliacijos teikiamos internetu nėra visavertės palyginti su televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais paslaugomis, nes patys transliuotojai dėl autoriinių teisių dažnai apriboja televizijos transliacijas teikiamų internetu turinį. Nepriklausomai nuo interneto prieigos paslaugos teikėjo, daugiausia televizijos transliacijų leidžia žiūrėti šie populiariausi transliuotojai – LRT ir UAB „Lietuvos ryto“ televizija, tačiau LRT dėl autoriinių teisių apribojimų suteikia galimybę matyti tik dalį transliuojamų programų. Kitų Lietuvoje populiarių lietuviškų televizijos programų – „LNK“, „Info TV“, „BTV“, „TV3“ – transliacijos internetu dar labiau ribotos, t. y. internetu žiūrovas paprastai gali pažiūrėti tik ankstesnių laidų įrašus, o gyvai yra transliuojamos tik kelios laidos. Minėtų televizijos programų laidų įrašai gali būti peržiūrėti internete per specialias turinio

²³ Galutinė projekto „Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros ir paslaugų naudojimo skatinimo modelio parengimas“ ataskaita, adresu: http://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/IVPK_leidiniai/Galutin%C4%97%20ataskaita.pdf <Informacija rinka 2016 m. liepos 29 d.>

pateikimo priemonės („TV3“ programa per „TV3play“ priemonę, „LNK“ programa per „LNK GO“ priemonę). Internetu taip pat yra transliuojamos vietinės arba specialaus turinio televizijos transliacijos. Pavyzdžiui, UAB „Pūkas“ internetu transliuoja savo vietinę televizijos programą, o UAB „Sport Media“ – sporto varžybas. Lietuvoje internetu siūloma žiūrėti ir kelių transliuotojų programas (programų rinkinį). Tokias paslaugas teikia Telia su interneto.tv paslauga, tačiau jos yra mokamos. 2016 m. I ketv. Lietuvoje veiklą pradėjo internetinė televizijos bendrovė „Netflix“ siūlydama vartotojams žiūrėti filmus ir serialus originalo kalba už tam tikrą mėnesinį užmokestį. Taip pat pastebėtina, kad 2016 m. III ketv. pradėjo veiklą internetinė televizija „Viaplay“, kurią pristatė MTG kanalų grupė. MTG kanalų grupei taip pat priklauso „TV3“, „TV6“ ir „TV8“ televizijos programos. Internetinė televizija „Viaplay“ už tam tikrą mėnesinį užmokestį vartotojams siūlo žiūrėti filmus, serialus, sporto transliacijas, taip pat joje galima rasti lietuviškų televizijos laidų bei serialų.

Operatorius, norėdamas televizijos transliacijas teikti internetu, turėtų apie savo veiklos pradžią informuoti LRTK. Papildomai operatoriui nereikia turėti ar kurti atitinkamo interneto prieigos tinklo, nes jo televizijos transliacijos gali būti perduodamos bet kurio interneto prieigos paslaugų teikėjo tinklu. Atsižvelgiant į tai, kad nereikia investuoti į atitinkamo interneto prieigos tinklo statybą, darytina išvada, kad bet kuris televizijos transliacijų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, MDTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais teikėjas per trumpą laiką ir nepatirdamas didelių pradinių investicijų gali pradėti teikti televizijos transliacijas internetu. Vadovaujantis anksčiau pateiktais argumentais, darytina išvada, kad televizijos transliacijos, teikiamos internetu nėra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais pasiūlos atžvilgiu. Tačiau televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais yra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis internetu, pasiūlos atžvilgiu, t. y. egzistuoja tik vienas pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu. Apibendrinus turimą informaciją, darytina išvada, kad televizijos transliacijos, teikiamos internetu nėra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais pasiūlos atžvilgiu.

Išvados:

- 1) Televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, yra pakeičiamos tarpusavyje pasiūlos atžvilgiu.
- 2) Televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, **nėra** pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis MDTV tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis IPTV tinklais, ir televizijos transliacijomis, teikiamomis palydovinio ryšio tinklais, pasiūlos atžvilgiu.
- 3) Televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir MDTV tinklais, **nėra** pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis IPTV tinklais, ir televizijos transliacijomis, teikiamomis palydovinio ryšio tinklais, pasiūlos atžvilgiu.
- 4) Televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, **nėra** pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis MDTV tinklais, ir televizijos transliacijomis, teikiamomis palydovinio ryšio tinklais, pasiūlos atžvilgiu.
- 5) Televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, **nėra** pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis kabelinės televizijos tinklais, ir televizijos transliacijomis, teikiamomis MDTV tinklais, pasiūlos atžvilgiu.
- 6) Televizijos transliacijos, teikiamos internetu, **nėra** pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis DVB-T tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijomis, teikiamomis MDTV tinklais, televizijos

transliacijomis, teikiamomis IPTV tinklais, ir televizijos transliacijomis, teikiamomis palydovinio ryšio tinklais, pasiūlos atžvilgiu.

7) Televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, ir televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, **yra** pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis internetu, pasiūlos atžvilgiu, tačiau pakeičiamumas yra tik vienpusis.

Ataskaitos 2.2.2 skyriaus apibendrinimas:

Ataskaitos 2.2.2.1 skyriuje, atlikus televizijos transliacijų pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizę, nustatyta, kad televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, ir televizijos transliacijos, teikiamos internetu, nėra pakeičiamos paklausos atžvilgiu.

Ataskaitos 2.2.2.2 skyriuje, atlikus televizijos transliacijų pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu analizę, nustatyta, kad televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, ir televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, yra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu. Tačiau televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos internetu ir televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, bei MDTV tinklais yra nepakeičiamos pasiūlos atžvilgiu. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys į tai, kad televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, ir televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, yra pakeičiamos televizijos transliacijomis, teikiamomis internetu, tačiau pakeičiamumas yra tik vienpusis. Dėl šios priežasties laikytina, kad minėtosios televizijos transliacijos nėra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu.

Atsižvelgiant į tai, kad televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, yra pakeičiamos tarpusavyje pasiūlos atžvilgiu, o televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais, yra skirtos išplėsti kabelinės televizijos tinklo aprėptį, darytina išvada, kad jos sudaro vieną televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos ir MDTV tinklais rinką (toliau – televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais rinką). Vadovaujantis atlikta skirtingais būdais teikiamų televizijos transliacijų perdavimo paslaugų pakeičiamumo paklausos ir pasiūlos atžvilgiu analize, darytina išvada, kad televizijos transliacijos, teikiamos skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais ir televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, sudaro atskiras televizijos transliacijų perdavimo paslaugų rinkas. Pabrėžtina, kad televizijos transliacijų, teikiamų internetu, paslauga nėra elektroninių ryšių paslauga ir ji buvo vertinama tik kaip galimai daranti įtaką ir (arba) sukurianti konkurencinį spaudimą televizijos transliacijų, teikiamų atitinkamais tinklais, paslaugoms, kurios yra elektroninių ryšių paslaugos, todėl televizijos transliacijų, teikiamų internetu, paslaugų negalima apibrėžti kaip sudarančių atitinkamą elektroninių ryšių paslaugų rinką.

Vadovaujantis anksčiau pateiktomis išvadomis, apibrėžiamos šios televizijos transliacijų rinkos, iki jų geografinės aprėpties apibrėžimo:

1. televizijos transliacijų, teikiamų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, rinką;
2. televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką;
3. televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką;
4. televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinką.

2.2.3 Televizijos transliacijų rinkų geografinės aprėpties apibrėžimas

Apibrėžiant televizijos transliacijų rinkų geografinės aprėptis, siekiama nustatyti, kokia yra konkrečios rinkos geografinė aprėptis. Atitinkamos rinkos geografinė aprėptis gali daryti įtaką nagrinėjamos rinkos apimčiai, esamai ir potencialiai konkurencinei aplinkai nagrinėjamoje rinkoje. Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 59 punkte nurodyta, kad elektroninių ryšių sektoriuje geografinė atitinkamos rinkos aprėptis tradiciškai nustatoma, vadovaujantis dviem kriterijais: tinklo aprėpiama teritorija ir teisiniais ar kitais reguliavimo instrumentais. Vadovaujantis šiais dviem kriterijais, geografinė rinkos aprėptis gali būti vietinė, nacionalinė ar aprėpianti kelias valstybes.

Elektroninių ryšių paslaugų teikėjai turi teisę vykdyti elektroninių ryšių veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, t. y. veiklos apribojimų atskirose Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nėra. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją, nustatyta, kad televizijos transliacijų perdavimo paslaugas, teikiamas skirtingais būdais, galima teikti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Televizijos transliacijos yra teikiamos Lietuvos Respublikos teritorijoje esantiems žiūrovams. Dėl to televizijos transliacijoms teikti reikalingi elektroninių ryšių tinklai yra plėtojami Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, televizijos transliacijų rinkų geografinė aprėptis negali būti platesnė nei Lietuvos Respublikos teritorijos ribos. Toliau yra vertinama, kokios yra televizijos transliacijų rinkų aprėptys Lietuvos Respublikos teritorijoje: apimančios visą Lietuvos Respublikos teritoriją ar skaidytinos į smulkesnes geografines teritorijas.

Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T, rinka. DVB-T tinklai yra išplėtoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais, galėjo matyti 99,3 proc. visų Lietuvos gyventojų. Atsižvelgiant į tai, kad DVB-T tinklas veikia visoje Lietuvoje, laikoma kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija. Tai taip pat patvirtina ir televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, konkurencinės teikimo sąlygos, kurios skirtingose geografinėse Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nesiskiria ir yra pakankamai homogeniškos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinka. Kabelinės televizijos tinklai gali būti steigiami visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Kabelinės televizijos tinklų teikėjai gali jungtis vieni su kitais²⁴ ir tokiu būdu didinti televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, potencialiai pasiekiamų vartotojų skaičių bei geografinę aprėptį. Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos duomenimis²⁵, kabelinės televizijos tinklai buvo plėtojami 72 miestuose ir miesteliuose. Kaip buvo nurodyta ataskaitos 2.2.2.2 skyriuje, MDTV tinklai yra išskirtinai naudojami išplėsti kabelinės televizijos tinklų geografinę aprėptį. Tiriamąjį laikotarpį pabaigoje buvo 2 operatoriai, kurie teikė televizijos transliacijas kabelinės televizijos ir MDTV tinklais. Vartotojai televizijos transliacijas, teikiamas MDTV tinklais, galėjo matyti 5 didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir jų apylinkėse. Taip pat esant laisvų radijo dažnių (kanalų), MDTV tinklai gali būti steigiami ir kituose Lietuvos miestuose. Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, konkurencinės teikimo sąlygos skirtingose geografinėse Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nesiskiria ir yra pakankamai homogeniškos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į šioje pastraipoje pateiktus argumentus, darytina išvada, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinka. IPTV tinklai gali būti steigiami visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. IPTV tinklų teikėjai gali jungtis vieni su kitais, t. y. vykdyti įmonių susijungimus (įsigijimus), ir tokiu būdu didinti televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, potencialiai pasiekiamų vartotojų skaičių bei geografinę aprėptį. Televizijos transliacijų,

²⁴ Vadovaujantis UAB „Init“ 2015 m. gegužės 27 d. pranešimu „Pranešimas apie reorganizavimą“, po UAB „Init“ ir UAB „Dokeda“ reorganizavimo prie UAB „Init“ buvo prijungta UAB „Dokeda“, kuri po reorganizavimo baigė savo veiklą kaip juridinis asmuo.

²⁵ Lietuvos kabelinės televizijos asociacija, adresu: <http://lka.lt/lt/apie/test1> <Informacija rinkta 2016 m. birželio 27 d.>

teikiamų IPTV tinklais, konkurencinės teikimo sąlygos skirtingose geografinėse Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nesiskiria ir yra pakankamai homogeniškos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į šioje pastraipoje pateiktus argumentus, darytina išvada, kad televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinka. Televizijos programos transliuojamos palydovinio ryšio tinklais gali būti matomos visoje Lietuvoje. Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, konkurencinės teikimo sąlygos skirtingose geografinėse Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nesiskiria ir yra homogeniškos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Išvados:

1. Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.
2. Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.
3. Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.
4. Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.

2.2.4 Televizijos transliacijų rinkų apibrėžimas

Tarnyba ataskaitos 2.2.2 skyriuje nustatė, kad televizijos transliacijos vartotojams buvo teikiamos DVB-T tinklais, kabelinės televizijos tinklais, MDTV tinklais, IPTV tinklais, palydovinio ryšio tinklais ir internetu.

Tarnyba ataskaitos 2.2.2.1 ir 2.2.2.2 skyriuose atlikusi televizijos transliacijų pakeičiamumo paklausos ir pasiūlos atžvilgiu analizę, nustatė, kad televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir MDTV tinklais, yra pakeičiamos tarpusavyje pasiūlos ir paklausos atžvilgiu. Televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, televizijos transliacijos, teikiamos internetu, ir televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais bei MDTV tinklais, nėra pakeičiamos tarpusavyje nei paklausos, nei pasiūlos atžvilgiu.

Ataskaitos 2.2.3 skyriuje nustatyta, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkos, televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkos, televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos ir televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, televizijos transliacijų rinkos apibrėžiamos kaip:

1. televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinka, kurios geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija;
2. televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinka, kurios geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija;
3. televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinka, kurios geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.
4. televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinka, kurios geografinė aprėptis yra Lietuvos Respublikos teritorija.

2.2.5 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų rinkose yra veiksminga, ir konkurencijos problemų nustatymas

Vadovaujantis 2014 m. rekomendacijos preambulės 8 konstatuojama dalimi, Tarnyba norėdama nustatyti didmenines rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, atsižvelgiant į ateities perspektyvą, turi įvertinti ar mažmeninės rinkos yra veiksmingai konkurencingos be susijusioje didmeninėje rinkoje didelę įtaką turinčio ūkio subjekto reguliavimo. Todėl šiame ataskaitos skyriuje bus atliekamas tyrimas, ar konkurencija atitinkamose apibrėžtose rinkose (žr. ataskaitos 2.2.4 skyrių) yra veiksminga. Atliekant šį tyrimą siekiama nustatyti, ar atitinkamose apibrėžtose rinkose yra ūkio subjektas, kuris turi tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų ir vartotojų. Atliekant konkurencijos veiksmingumo tyrimą, taip pat yra nustatomos konkurencijos problemos, kurios kyla arba gali kilti nagrinėjamose rinkose.

2.2.5.1 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra veiksminga

2016 m. II ketv. apklausos duomenimis televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais, žiūrėjo 40,8 proc. vartotojų, kas rodo, kad rinkos dydis yra reikšmingas. Pažymėtina, kad į šį skaičių yra įtraukiami nacionalinių ir vietinių televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, vartotojai. Taip pat Tarnyba renka statistinius duomenis tik apie mokamų televizijos transliacijų vartotojus ir neturi duomenų, kiek yra nacionalinių televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, vartotojų, nes vartotojui norint matyti nemokamas televizijos transliacijas, teikiamas skirtingais būdais, nereikia pasirašinėti jokių sutarčių ar kitokiu būdu identifikuoti šių paslaugų naudojimą. Atsižvelgiant į pateiktas aplinkybes, Tarnyba neturi galimybės įvertinti televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkos dalyvių užimamas rinkos dalis.

Tiriamuoju laikotarpiu ir Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo metu Lietuvoje nacionalinių televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje veikė: LRT (visoje Lietuvoje), UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ (visoje Lietuvoje), UAB „TV3“ (visoje Lietuvoje), UAB „Lietuvos ryto“ televizija (visoje Lietuvoje), Telia (visoje Lietuvoje), UAB „Balticum TV“ (Klaipėdoje, Vilniuje ir Plungėje), UAB „Ilora“ (Naujoji Akmenė), UAB Kėdainių krašto televizija (Kėdainiuose), UAB „TV7“ (Jonavoje), VšĮ Alytaus regioninė televizija (Alytuje), UAB „Aidas“ (Elektrėnuose, Trakuose ir Vievyje), VšĮ „LN televizija“ (Plungėje), VšĮ Marijampolės televizija (Marijampolėje), UAB „Pūkas“ (Kaune), UAB „Roventa“ (Mažeikiuose) ir UAB Šiaulių apskrities televizija (Šiauliuose). Iš jų, Telia ir UAB „Balticum“ teikė mokamas televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais. Vadovaujantis Tarnybos duomenimis Telia nacionalinių televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, vartotojų skaičius tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo 39,1 proc. ir 2016 m. I ketv. pabaigoje siekė 45,4 tūkst. abonentų, UAB „Balticum“ – išaugo 8,5 proc. ir 2016 m. I ketv. pabaigoje siekė 1,3 tūkst. abonentų. LRT, UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“, UAB „TV3“, UAB „Lietuvos ryto“ televizijos veiklą galima vertinti vadovaujantis ataskaitos 2.2.2.1 skyriaus 5 pav. pateikta informacija, kurioje nurodyta, kad žiūrimiausios televizijos programos 2013–2015 m. laikotarpiu buvo „TV3“, „LNK“ ir „LRT Televizija“. Atitinkamai nacionalinių televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje LRT, UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ ir UAB „TV3“ negalėjo užimti didesnę rinkos dalį nei 50 proc. Atsižvelgiant į pateiktą informaciją ir vadovaujantis Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 75 punktu (itin didelės rinkos dalys, t. y. viršijančios 50 proc., gali būti tiesioginis dominuojančios padėties rinkoje įrodymas), darytina išvada, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje nėra didelę įtaką turinčių ūkio subjektų. Pažymėtina, kad nagrinėjamoje rinkoje yra pakankamas rinkos dalyvių, galinčių teikti televizijos transliacijas, DVB-T tinklais, visoje Lietuvoje, skaičius, leidžiantis egzistuoti efektyviai konkurencijai. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendencijas.

Asmenys, norintys Lietuvoje verstis televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, veikla, privalo gauti transliavimo licenciją, kurią išduoda LRTK. Televizijos programoms transliuoti yra būtini radijo dažniai (kanalai), numatyti Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti plane, patvirtintame Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2003 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 1V-125 „Dėl Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti plano patvirtinimo“, ir LRTK 2003 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. 89 „Dėl Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strateginio plano patvirtinimo“, (toliau – Radijo dažnių skyrimo planas). LRTK, atsižvelgdama į Radijo dažnių skyrimo plane numatytą konkretaus radijo dažnio (kanalo) paskirtį, konkurso būdu išduoda transliavimo licencijas, suteikiančias teisę transliuotojui įrengti ir eksploatuoti savo elektroninių ryšių tinklus, teisę naudoti savo turimus elektroninių ryšių tinklus arba teisę naudotis trečiosios šalies teikiama transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslauga (žr. VII 31 straipsnio 2 dalį). Atsižvelgiant į tai, potencialus televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, teikėjas gali įsteigti DVB-T tinklą arba pasinaudoti didmeninėmis transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugomis.

Siekiant įsteigti DVB-T tinklą be didelių pradinių investicijų, reikalingų sukurti nacionalinį DVB-T tinklą, papildomai yra reikalingas anksčiau minėtas ribotas išteklius – radijo dažnis (kanalas). Radijo dažnis (kanalas) operatoriui skiriamas pagal Skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros planą, patvirtintą Tarnybos direktoriaus 2005 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-419 „Dėl Skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros plano patvirtinimo“. Atkreiptinas dėmesys, kad tiriamojo laikotarpio pabaigoje jau buvo išduoti 7 leidimai iš 8 numatytųjų steigti nacionalinius DVB-T tinklus. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, leidimus naudoti radijo dažnius (kanalus) steigti nacionalinius DVB-T tinklus turėjo trys ūkio subjektai: Telecentras (3 tinklus), Telia (3 tinklus) ir LRT (1 tinklą). 5 nacionaliniai DVB-T tinklai jau yra įsteigti, tačiau Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimo metu buvo naudojami tik 4, t. y. jais buvo transliuojamos (retransliuojamos) televizijos programos. Dar du papildomus nacionalinius DVB-T tinklus pagal turimus leidimus gali steigti Telecentras ir Telia. Aštunto DVB-T tinklo steigimą riboja vis dar tebeveikianti analoginė antžeminė televizija Rusijoje. Taigi, anksčiau šioje pastraipoje pateikta informacija rodo, kad kitas operatorius, norėdamas steigti nacionalinį DVB-T tinklą negalės to padaryti, nes nėra laisvų radijo dažnių (kanalų).

Atkreiptinas dėmesys, kad transliuotojai, norintys teikti televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais, gali pasinaudoti didmeninėmis paslaugomis, t. y. transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugomis. Transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikia Telecentras ir Telia, o dėl jiems taikomų įpareigojimų, nustatytų 2014 m. atlikus Transliacijų perdavimo teikimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti rinkos tyrimą, jų teikiamomis didmeninėmis paslaugomis gali pasinaudoti visi transliuotojai, gavę LRTK licenciją teikti televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais. Tokiu būdu įveikiami du didieji įėjimo į rinką barjerai, nes nereikia steigti DVB-T tinklo arba vietinių DVB-T stočių, t. y. išvengiama didelių pradinių investicijų ir nereikia įgyti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus). Tačiau į LRTK išduodamą transliavimo licenciją, suteikiančią teisę naudotis trečiosios šalies teikiama siuntimo paslauga, papildomai įrašomas konkretus siuntėjas (žr. Įstatymo 49 straipsnio 3 dalį), o tai yra ribojantis elementas patekti į televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinką, jei visi DVB-T tinklai būtų užimti. Pavyzdžiui, 2016 m. II ketv. pabaigoje, pradėjus veikti LRT tinklui, o Telia atsisakius iš Telecentro pirkti didmenines transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas, atsilaisvino antras Telecentro nacionalinis DVB-T tinklas. Todėl bet kuris transliuotojas gali kreiptis į LRTK su prašymu išduoti licenciją vykdyti televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, veiklą ir transliuoti savo televizijos programas, kurios būtų matomos visoje Lietuvoje. Taip pat, jei atsirastų daugiau transliuotojų, norinčių vykdyti televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, veiklą, papildomai yra šiuo metu nenaudojami 2 tinklai (1 priklausantis Telecentrai ir 1 priklausantis Teliai).

Vadovaujantis pateikta informacija, laikoma, kad įėjimo į rinką barjerai, kurie trukdo pradėti veikti televizijos transliacijų, teikiamų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, rinkoje yra maži dėl teikiamų didmeninių transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų. Nesant reguliavimo, pasinaudojimas didmeninėmis transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugomis galimai būtų komplikuoatas, dėl ribotų resursų ir didelių pradinių investicijų, reikalingų DVB-T tinklo arba vietinių DVB-T stočių įsteigimui, įėjimo į televizijos transliacijų, teikiamų skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais, rinką barjerai galimai būtų aukšti.

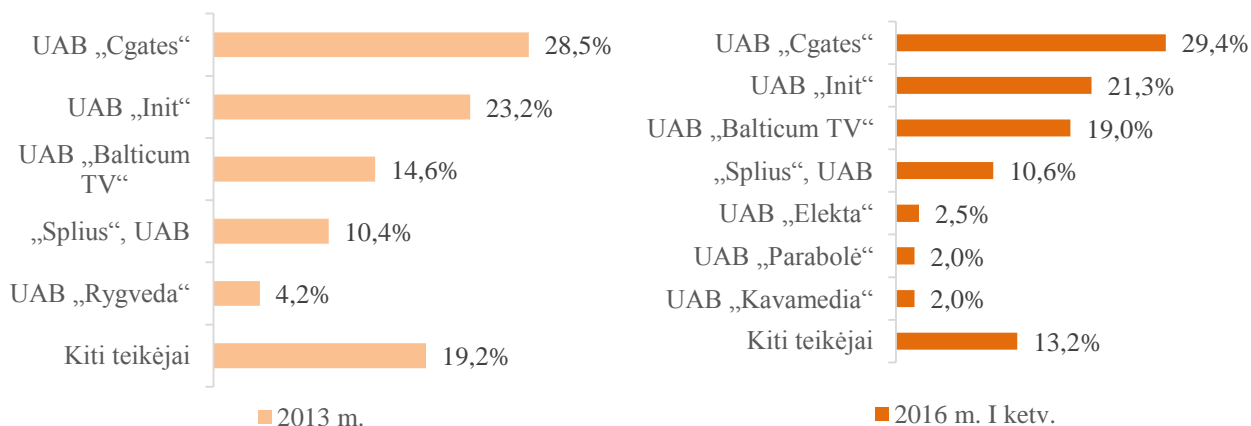
Išvada:

Konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra veiksminga.

2.2.5.2 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje yra veiksminga

Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką, vertinant pagal abonentų skaičių, tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo 31,5 proc. ir 2016 m. I ketv. pabaigoje siekė 396,6 tūkst. abonentų.

Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje tiriamojo laikotarpio pabaigoje veikė 31 paslaugų teikėjas. Paslaugų teikėjų skaičius televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje tiriamuoju laikotarpiu mažėjo, t. y. 2013 m. pradžioje jų skaičius siekė 41, o 2016 m. I ketv. pabaigoje – 31. Tačiau tiriamuoju laikotarpiu stebimas televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjų skaičiaus mažėjimas, tikėtina vyko dėl paslaugų teikėjų jungimosi, efektyvinant jų vykdomą veiklą, o ne dėl paslaugų teikėjų nutraukiamos veiklos. Tačiau net mažėjant paslaugų teikėjų skaičiui, nei vienas televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjas nagrinėjamoje rinkoje neužėmė daugiau nei 50 proc. rinkos dalies pagal abonentų skaičių, kuri, vadovaujantis Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 75 punktu (itin didelės rinkos dalys, t. y. viršijančios 50 proc., gali būti tiesioginis dominuojančios padėties rinkoje įrodymas), galėtų būti laikoma vienu iš požymių, rodančiu, kad atitinkamoje rinkoje yra didelę įtaką turintis ūkio subjektas. Daugiausia abonentų turintis televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjas užėmė 29,4 proc., o antras pagal dydį paslaugų teikėjas – 21,3 proc. (žr. 8 pav.).

8 pav. Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkos dalyvių struktūra pagal abonentų skaičių, proc., 2013 m. I ketv.–2016 m. I ketv.

Šaltinis: Tarnyba

Atsižvelgiant į tai, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką traukėsi, o šioje rinkoje veiklą vykdė 31 ūkio subjektas, bet nei vienas nagrinėjamos rinkos dalyvis neužėmė daugiau nei 50 proc. rinkos dalies, darytina išvada, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką pasižymi tokiais charakteristikomis, kurios gali lemti veiksmingą konkurenciją rinkoje.

Kabelinės televizijos tinklai, kuriais yra teikiamos televizijos transliacijos gali būti steigiami visoje Lietuvoje. Televizijos programų transliuotojas arba retransliuotojas, norėdamas transliuoti arba retransliuoti televizijos programas kabelinės televizijos tinklais, turi gauti LRTK licenciją, tačiau ši licencija išduodama ne konkurso būdu (žr. VII 31 straipsnio 12 dalies 2 punktą), todėl ji nėra ribojantis veiksnys įeiti į televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką.

Kaip buvo minėta, nagrinėjamos televizijos transliacijos yra teikiamos kabelinės televizijos tinklais. Kabelinės televizijos tinklas yra elektroninių ryšių tinklas, kurį sudaro tiek pasyvi, tiek aktyvi įranga. Kabelinės televizijos tinklą sudaro bendraašio kabelio arba šviesolaidinio-bendraašio kabelio linijos, kurios yra klojamos ryšių kabelių kanaluose. Papildomai yra reikalinga aktyvi įranga, kuri televizijos programas iš televizijos transliuotojo arba retransliuotojo buveinės paskirstytų iki žiūrovų gyvenamosios vietos. Ryšių kabelių kanalai yra pasyvi elektroninių ryšių infrastruktūra, kurią dubliuoti ekonomiškai yra nenaudinga. Atsižvelgiant į kabelinės televizijos tinklo struktūrą ir reikalingą įrangą steigti kabelinės televizijos tinklus, darytina išvada, kad kabelinės televizijos tinklui sukurti yra reikalingos investicijos, kurios yra neatgaunamos (angl. *Sunk Costs*). Investicijų, reikalingų sukurti kabelinės televizijos tinklą, dydis riboja įėjimą į televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką. Įėjimo į nagrinėjamą rinką kliūtis mažina tam tikrų elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimas. Tarnyba 2016 m. yra atlikusi Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos tyrimą. Su šios rinkos didmenine vietine prieiga vertikalčiai susijusios paslaugos gali būti naudojamos steigti kabelinės televizijos tinklus, kuriais gali būti teikiamos televizijos transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais. Ūkio subjektu, turinčiu didelę įtaką Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje, buvo pripažinta Telia ir šiam ūkio subjektui yra nustatyti įpareigojimas suteikti prieigą, skaidrumo ir nediskriminavimo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai, apskaitos atskyrimo įpareigojimas. Naudojimosi vertikalčiai su didmenine vietine prieiga susijusiomis paslaugomis atveju, potencialiam televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjui reikalingos ženkliai mažesnės tinklo kūrimui skirtos investicijos, o tai mažina įėjimo į televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką barjerus. Tačiau nepaisant to, kad įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerai dėl Tarnybos taikomo elektroninių ryšių paslaugų reguliavimo mažėja, tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjų skaičius neaugo. Tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjai konsolidavosi, tuo pačiu, tikėtina, didino savo galią televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje²⁶ ir dėl to 2013 m. I ketv. pradžioje buvęs 41 kabelinės televizijos teikėjų skaičius sumažėjo iki 31 kabelinės televizijos teikėjo 2016 m. I ketv. pabaigoje. Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, teikėjų skaičiaus mažėjimas ir jungimasis rodo, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinka pasiekė brandos stadiją ir naujų rinkos dalyvių atėjimas yra abejotinas.

Apibendrinant anksčiau pateiktą informaciją, galima daryti išvadą, kad nėra jokių teisinių ir reguliavimo apribojimų steigti kabelinės televizijos tinklus ir teikti televizijos transliacijas, teikiamas kabelinės televizijos tinklais. Taip pat didmeninių paslaugų, kurios yra naudojamos steigti kabelinės televizijos tinklus, reguliavimas sumažina įėjimo į televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką barjerus. Tačiau mažėjantis nagrinėjamos rinkos dalyvių skaičius ir jų stambėjimas, rodo, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje gali būti tam tikros struktūrinio pobūdžio kliūtys, kurios ribotų įėjimą į rinką.

Atsižvelgiant į tai, kad televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje nėra ūkio subjektų, užimančių didesnę nei 50 proc. rinkos dalį, ir į tai, kad, nors ir galimai egzistuoja aukšti struktūrinio pobūdžio įėjimo į televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinką barjerai, tam tikri įėjimo į televizijos transliacijų kabelinės televizijos tinklais, rinką barjerai palaipsniui mažėja, darytina išvada, kad konkurencija televizijos transliacijų,

²⁶ Pavyzdžiui, UAB „Init“ 2012 m. III ketvirtį įsigijo kabelinės televizijos paslaugų teikėją UAB „Vinita“; A. Kieškos individualios įmonės KTV tinklas buvo parduotas SPLIUS, UAB; 2012 m. IV ketvirtį UAB „Mikrovisatos TV“ buvo prijungta prie UAB „Cgates“.

teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje yra veiksminga.

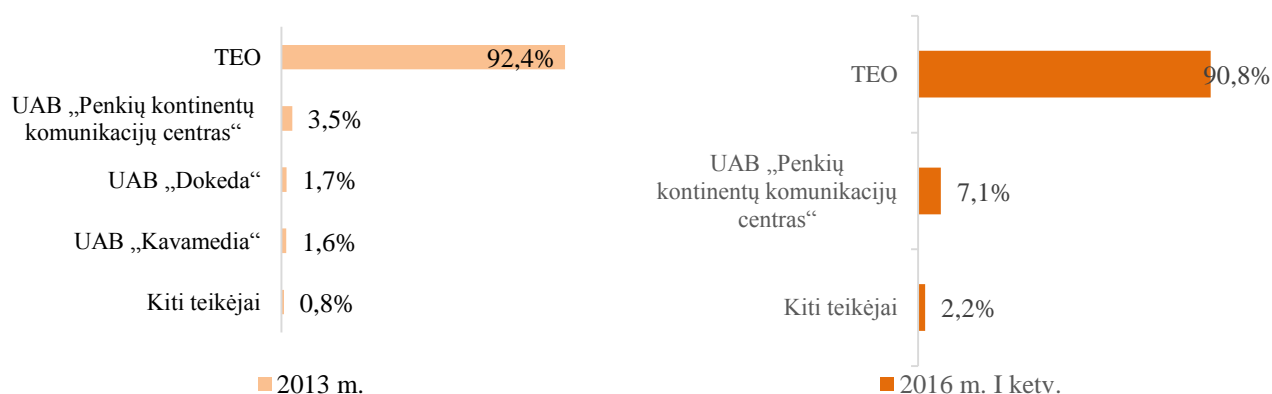
Išvada:

Konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje yra veiksminga.

2.2.5.3 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje yra veiksminga

Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje tiriamojo laikotarpio pabaigoje veikė 15 paslaugų teikėjų. Tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjų skaičius didėjo, t. y. 2013 m. I ketv. pradžioje jų skaičius siekė 8, o 2016 m. I ketv. pabaigoje – 15. 2016 m. I ketv. pabaigoje didžiausią (90,8 proc.) televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos dalį užėmė Telia (žr. 9 pav.). Vadovaujantis Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 75 punktu (itin didelės rinkos dalys, t. y. viršijančios 50 proc., gali būti tiesioginis dominuojančios padėties rinkoje įrodymas), tai galėtų būti vienas iš požymių, kad televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje Telia yra didelę įtaką turintis ūkio subjektas. Tačiau tiriamuoju laikotarpiu išaugus televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjų skaičiui, nors ir ne ženkliai (1,6 procentinio punkto) sumažėjo Telia užimama rinkos dalis. Pažymėtina, kad antro pagal užimamą atitinkamos rinkos dalį UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“ užimama nagrinėjamos rinkos dalis išaugo 3,6 procentinio punkto ir 2016 m. I ketv. siekė 7,1 proc.

Pažymėtina, kad televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinka, vertinant pagal abonentų skaičių, tiriamuoju laikotarpiu išaugo 57,1 proc. ir 2016 m. I ketv. pabaigoje siekė 186,9 tūkst. abonentų.

9 pav. Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos dalyvių struktūra pagal abonentų skaičių, proc., 2013 m. I ketv.–2016 m. I ketv.

Šaltinis: Tarnyba

Apžvelgus televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos dydžio ir struktūros pokyčius, galima daryti išvadą, kad nagrinėjama rinka auga, o jos struktūra kinta. Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos augimas vertinamas kaip natūralus procesas, kuriam daugiausia įtakos turi augantis šių paslaugų populiarumas dėl suteikiamų papildomų funkcijų (įvairių televizijos laidų įrašų archyvas; rodomos televizijos laidos sustabdymas, atsukimas atgal, žiūrėjimas nuo pradžios; kino filmų nuoma ir kt.). Todėl šios rinkos struktūros kitimo tendencijos ateityje turėtų išlikti panašios. Apibendrinus pateiktą informaciją, galima teigti, kad nagrinėjamos rinkos struktūriniai pokyčiai vertinami daugiau kaip natūralus paklausos didėjimas, kuris turi įtakos Telia televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos dalies mažėjimui.

IPTV tinklai, kuriais yra teikiamos televizijos transliacijos tinklais, gali būti steigiami visoje Lietuvoje. Televizijos programų transliuotojas arba retransliuotojas, norėdamas transliuoti arba retransliuoti televizijos programas IPTV tinklais, turi gauti LRTK licenciją, tačiau ši licencija

išduodama ne konkurso būdu (žr. VII 31 straipsnio 12 dalies 3 punktą), todėl ji nėra ribojantis veiksnys įeiti į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką.

IPTV tinklus dažniausiai steigia plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjai, kurie gali transliuoti televizijos programas ir teikti televizijos transliacijas, teikiamas IPTV tinklais. Taigi, kokios yra kliūtys įeiti į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką, galima nagrinėti dviem aspektais:

1. Potencialus televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjas kuria naują IPTV tinklą.

2. Esamas plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjas pradeda teikti televizijos transliacijas IPTV tinklais.

Plačiajuosčio ryšio tinklas yra elektroninių ryšių tinklas, kurį sudaro tiek pasyvi, tiek aktyvi įranga. Plačiajuosčio ryšio tinklą sudaro šviesolaidinės linijos, metalinės vytos poros linijos, neekranuotos vytos poros linijos ir ekranuotos vytos poros linijos, kurios yra klojamos ryšių kabelių kanaluose. Papildomai yra reikalinga aktyvi įranga, kuri televizijos programas iš televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjo buveinės paskirsto iki žiūrovų. Ryšių kabelių kanalai yra pasyvi elektroninių ryšių infrastruktūra, kurią dubliuoti ekonomiškai yra nenaudinga. Atsižvelgiant į IPTV tinklo struktūrą ir reikalingą įrangą steigti IPTV tinklus, darytina išvada, kad IPTV tinklui steigti ir plėsti, yra reikalingos investicijos, kurios yra neatgaunamos. Investicijų, reikalingų steigti IPTV tinklą dydis, ribotų įėjimą į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką. Įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerą mažina tam tikrų didmeninių elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimas. Tarnyba 2016 m. yra atlikusi Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos ir Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkos tyrimus. Šių rinkų paslaugos yra skirtos plačiajuosčio ryšio tinklų, kuriais gali būti teikiamos televizijos transliacijos IPTV tinklais, tiesimui. Ūkio subjektu, turinčiu didelę įtaką minėtose didmeninių paslaugų rinkose, buvo pripažinta Telia ir šiam ūkio subjektui buvo nustatyti įpareigojimai suteikti prieigą, skaidrumo ir nediskriminavimo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, apskaitos atskyrimo įpareigojimas. Tarnybos nuomone, Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos ir Didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkose teikiamų paslaugų reguliavimas mažina kliūtis įeiti į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką. Tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjų skaičius išaugo 53,3 proc.

Augantis televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjų skaičius rodo, kad kliūtys įeiti į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką palaipsniui mažėja. Tam daro įtaką su televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, vertikalčiai susijusioms didmeninėms paslaugoms – didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje paslaugoms ir didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams paslaugoms – taikomas reguliavimas, kuris užtikrina, jog įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerai būtų mažinami. Vis dėlto tiriamuoju laikotarpiu augęs televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, teikėjų skaičius didžiąja dalimi pasireiškė dėl plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjų paslaugų krepšelio plėtos. Tai reiškia, kad plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjai kartu su interneto prieiga pradėjo teikti ir televizijos transliacijas, teikiamas IPTV tinklais. Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, darytina išvada, kad kliūtys, kurios trukdo pradėti veikti televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje priklauso nuo to, ar yra kuriamas naujas IPTV tinklas, ar pradedamos teikti televizijos transliacijos, teikiamos IPTV tinklais, jau egzistuojančiu tinklu, kuriuo yra teikiamos plačiajuosčio ryšio paslaugos. Pirmuoju atveju, nepaisant mažėjančių įėjimo barjerų, galima susidurti su tam tikromis kliūtimis, antruoju – įėjimo barjerai yra minimalūs.

Atlikus rinkos struktūros analizę, nustatyta, kad televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje yra potencialiai didelę įtaką turintis ūkio subjektas. Tačiau išanalizavus įėjimo į rinką barjerus, nustatyta, kad įėjimo į televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinką galimybes turi dauguma plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjų. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes,

darytina išvada, kad konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje yra veiksminga.

Išvada:

Konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje yra veiksminga.

2.2.5.4 Tyrimas, ar konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje yra veiksminga

Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje tiriamojo laikotarpio pabaigoje veikė nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjai ir vienas mokamų televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjas. Vertinant Tarnybos atliktos apklausos duomenis, nustatyta, kad televizijos transliacijas, teikiamas palydovinio ryšio tinklais, žiūrėjo 12,7 proc. visų vartotojų. 2016 m. I ketv. pabaigoje vienintelis mokamų televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjas AS „Viasat“ turėjo 81,0 tūkst. abonentų, kurių skaičius tiriamuoju laikotarpiu sumažėjo 19,4 tūkst. vnt. arba 19,3 proc. Įvertinus televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos struktūrą, apklausos duomenimis, 2016 m. I ketv. pabaigoje 67,8 proc. nagrinėjamos rinkos atiteko mokamų televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjui AS „Viasat“, o 32,2 proc. nemokamų televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjams. Vadovaujantis Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 75 punktu (itin didelės rinkos dalys, t. y. viršijančios 50 proc., gali būti tiesioginis dominuojančios padėties rinkoje įrodymas), galėtų būti laikoma, kad televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje AS „Viasat“ yra didelę įtaką turintis ūkio subjektas.

Pažymėtina, kad Lietuvoje tiriamuoju laikotarpiu buvo galima matyti televizijos transliacijas, teikiamas palydovinio ryšio tinklais, per 14 dirbtinių Žemės palydovų: Yamal 201, ABS 1 (LMI 1), Intelsat 904, Express AM-22, Express AM1, Express AM2, Eutelsat W4, Astra1, Astra2, Hot Bird, Sirius, Amos, Thor, Hispasat. Televizijos transliacijas iš studijos arba kitos geografinės vietos iki dirbtinio Žemės palydovo, kurio pagalba televizijos transliacijos bus perduotos į Lietuvos teritoriją, gali būti perduotos tiek iš Lietuvos, tiek iš kitos valstybės. Taigi, televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjo galimybė rinktis dirbtinius Žemės palydovus ir televizijos transliacijų perdavimą iš bet kurios Lietuvos Respublikos vietovės, ribos konkretaus televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjo galimybes elgtis nepriklausomai nuo kitų teikėjų ir šių televizijos transliacijų gavėjų. Atsižvelgiant į išdėstytą informaciją, televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją, nepriklausomai nuo AS „Viasat“ užimamos televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos dalies.

Televizijos transliacijos, teikiamos palydovinio ryšio tinklais, yra tam tikrais radijo dažniais (kanalais) perduodamos į geostacionarioje orbitoje skriejančią dirbtinį Žemės palydovą (palydovus) panaudojus specialias Žemės stotis. Pažymėtina, kad Žemės stotis, kuri perduoda informaciją į dirbtinį Žemės palydovą gali būti tiek Lietuvoje, tiek kitoje šalyje. Dirbtinis Žemės palydovas iškeliamas į geostacionarią orbitą (apie 36,0 tūkst. km aukščio nuo Žemės paviršiaus), kur iš Žemės stoties gautas televizijos transliacijas perduoda atgal į Žemę. Dirbtinio Žemės palydovo paslaugų teikimo zona gali apimti daugiau nei vieną valstybę. Atkreiptinas dėmesys, kad norint priimti televizijos transliacijas yra reikalinga parabolinė antena („lėkštė“), mažatriukšmis stiprintuvas „galvutė“ (angl. *LNB*), palydovinis imtuvas arba palydovinės TV kompiuterinės plokštės.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas charakteristikas, norint teikti televizijos transliacijas, teikiamas palydovinio ryšio tinklais, galimos dvi alternatyvos: palydovinio ryšio tinklo sukūrimas arba palydovinio ryšio tinklo išteklių nuoma.

Pirmoji alternatyva reikalautų didelių finansinių investicijų (dirbtinio Žemės palydovo sukūrimo ir paleidimo į Žemės orbitą kaina siekia 86,9–115,8 mln. Eur), o taip pat ir laiko sąnaudų investuotojui, todėl šalies, turinčios iki 3 mln. gyventojų, atžvilgiu, tokios investicijos būtų

ekonomiškai nenaudingos. Dirbtinio Žemės palydovo išteklių, kurių pagalba televizijos transliacijos iš dirbtinio Žemės palydovo galėtų būti perduotos atgal į Žemę, nuoma leidžia sumažinti televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, sukūrimui būtinas investicijas. Lietuvoje tiriamuoju laikotarpiu buvo galima matyti televizijos transliacijas, transliuojamas naudojant bent 14 dirbtinių Žemės palydovų. Taigi, potencialus televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, teikėjas galėtų rinktis mažiausiai iš 14 dirbtinių Žemės palydovų išteklių.

Pažymėtina, kad televizijos programų transliuotojas arba retransliuotojas, norėdamas transliuoti arba retransliuoti televizijos programas palydovinio ryšio tinklais, turi papildomai gauti LRTK licenciją, tačiau ši licencija išduodama ne konkurso būdu (žr. VII 31 straipsnio 12 dalies 4 punktą). Todėl transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimas nesudaro barjerų patekti į televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinką.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktus argumentus, laikoma, kad kliūtys, kurios trukdo pradėti veikti televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje, kiek tai susiję su reikiamomis investicijomis yra didelės, tačiau nėra jokių teisinių ar reguliavimo apribojimų pradėti teikti televizijos transliacijas palydovinio ryšio tinklais.

Atsižvelgiant į tai, kad televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją, ir į tai, kad televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje egzistuoja tik tam tikros struktūrinio pobūdžio kliūtys, o teisiniai ar reguliavimo barjerai yra žemi, darytina išvada, kad konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje yra veiksminga.

Išvada:

Konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje yra veiksminga.

Ataskaitos 2.2.5 skyriaus apibendrinimas:

Ataskaitos 2.2.5 skyriuje atlikus televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkos, televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkos, televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkos ir televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkos konkurencijos veiksmingumo tyrimus, nustatyta, kad:

1. konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje yra veiksminga;
2. konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje yra veiksminga;
3. konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje yra veiksminga;
4. konkurencija televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje yra veiksminga.

2.2.6 Tyrimas ar konkurencija mažmeninėje televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje

Ataskaitos 2.2.5 skyriuje nustatyta, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinka pasižymi veiksmingos konkurencijos charakteristikomis. Kaip buvo minėta ataskaitos 2.1 skyriuje (žr. 3 pav. ir 1 lentelę), mažmeninės transliacijų teikimo paslaugos yra vertikalios susijusios su didmeninėmis transliacijų perdavimo paslaugomis ir transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis. Vadinasi, televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugos yra vertikalios susijusios su televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

Tam, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, teikėjai galėtų konkuruoti Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų rinkoje, jie turi vienodomis sąlygomis pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas. 2014 m. Tarnyba atliko Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos

tyrimą (toliau – 2014 m. Transliacijų perdavimo paslaugų rinkos tyrimas) ir 2014 m. vasario 27 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-309 „Dėl Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkų apibrėžimo“ apibrėžė dvi rinkas: Televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikiamų AB Lietuvos radijo ir televizijos centro Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinką (toliau – Telecentro transliacijų perdavimo rinką) ir Televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikiamų TEO LT, AB, Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinką (toliau – Telia transliacijų perdavimo rinką). 2014 m. vasario 27 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-310 „Dėl ūkio subjekto AB Lietuvos radijo ir televizijos centro, turinčiu didelę įtaką televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikiamų AB Lietuvos radijo ir televizijos centro Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinkoje“ ūkio subjektas Telecentras buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Telecentro transliacijų perdavimo rinkoje ir šiam ūkio subjektui buvo nustatyti (pakeisti) prieigos suteikimo, nediskriminavimo, skaidrumo, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos, bei apskaitos atskyrimo įpareigojimai. Atitinkamai 2014 m. vasario 27 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-311 „Dėl ūkio subjekto TEO LT, AB, turinčio didelę įtaką televizijos transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikiamų TEO LT, AB, Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinkoje“ ūkio subjektas Telia buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Telia transliacijų perdavimo rinkoje ir šiam ūkio subjektui buvo nustatyti (pakeisti) prieigos suteikimo, nediskriminavimo, skaidrumo, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos, bei apskaitos atskyrimo įpareigojimai. Minėtas reguliavimas užtikrina, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, teikėjai Telecentro transliacijų perdavimo rinkoje teikiamas, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas perka vienodomis sąlygomis. Taip pat, televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, teikėjai Telia transliacijų perdavimo rinkoje teikiamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas perka vienodomis sąlygomis. Toks reguliavimas sąlygoja veiksmingos konkurencijos Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje atsiradimo tendencijas.

Tačiau, konkrečios televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų sąlygos didelė dalimi priklauso nuo to, kokiomis sąlygomis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjai perka televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Tam, kad televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų teikėjai galėtų efektyviai konkuruoti tarpusavyje teikdami televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugas, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjai turi vienodomis sąlygomis pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Vadinas, konkurencija teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas turi būti veiksminga arba šių paslaugų rinka turi būti reguliuojama.

Kaip nurodyta ataskaitos 1.2 skyriuje, atlikusi 2014 m. rinkos tyrimą, Tarnyba 2014 m. balandžio 28 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-620 apibrėžė 2014 m. DVB-T priemonių rinką. 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-622 ūkio subjektas Telecentras pripažintas turinčiu didelę įtaką 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje ir šioje rinkoje ūkio subjektui Telecentrai buvo nustatyti: įpareigojimas suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimas, skaidrumo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, apskaitos atskyrimo įpareigojimas. Į šios rinkos apibrėžimo sritį patenkančios paslaugos – televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugos atitinka televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, todėl šiuo metu, galiojantis reguliavimas užtikrina, kad Telecentras privalo vienodomis sąlygomis suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas visiems šių paslaugų pageidaujantiems asmenims. Atsižvelgiant į tai, yra tikslinga iš naujo išanalizuoti situaciją teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, apibrėžti su šiomis paslaugomis susijusią atitinkamą rinką ir atlikti

konkurencijos veiksmingumo analizę šioje rinkoje. Nenustačius veiksmingos konkurencijos, nustatyti konkurencijos problemas ir identifikuoti didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintį ūkio subjektą ar ūkio subjektus. Atitinkamai, pagal gautus rezultatus, palikti galioti, pakeisti ar panaikinti 2014 m. rinkos tyrimo metu Telecentrui nustatytus įpareigojimus 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje.

Išvados:

1. Nesant konkurencijos teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir nereguliuojant šių paslaugų teikimo sąlygų, negalima užtikrinti veiksmingos konkurencijos televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje.

2. Šiame rinkos tyrime reikia išanalizuoti situaciją teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, apibrėžti atitinkamą rinką, ištirti konkurencijos veiksmingumą joje ir, atsižvelgiant į gautus rezultatus, spręsti dėl poreikio taikyti reguliavimą šioje rinkoje.

2.2.7 Radijo transliacijų rinkos apibrėžimas iki rinkos geografinės aprėpties vertinimo

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu „Atitinkama rinka apibrėžiama apibūdinant ją sudarančius produktus (paslaugas) ir įvertinant atitinkamos rinkos geografinę aprėptį, atsižvelgiant į pradinį produktus (paslaugas) ir pradinę geografinę teritoriją. Atitinkamą rinką sudaro visi produktai (paslaugas), kurie yra pakankamai pakeičiami tarpusavyje, atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (ar) paskirtį, taip pat į konkurencijos sąlygas ir paklausos bei pasiūlos struktūrą tiriamoje rinkoje. Atitinkamos rinkos geografinė aprėptis yra geografinė teritorija, kurioje atitinkami ūkio subjektai dalyvauja atitinkamų produktų (paslaugų) pasiūloje bei paklausoje, kurioje konkurencijos sąlygos yra panašios ar pakankamai homogeniškos ir kuri gali būti atskirta nuo kaimyninių teritorijų, kuriose vyraujančios konkurencijos sąlygos yra pastebimai skirtingos“.

Radijo transliacijų paslaugų pasiūlą formuoja šios paslaugos teikėjai – radijo transliuotojai, o paklausa – šios paslaugos gavėjai, t. y. radijo klausytojai.

Tiriamuoju laikotarpiu radijo klausytojai galėjo klausytis radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais ir palydovinio ryšio tinklais. Pastebėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu radijo transliacijos Lietuvos Respublikoje vartotojams buvo (re)transliuojamos ir naudojant interneto prieigos paslaugą (internetu teikiamos turinio paslaugos (*angl.* Over-the-Top (OTT) services)) (toliau – internetu). Pastarasis radijo transliacijų teikimo būdas nėra elektroninių ryšių paslauga, tačiau dėl galimo funkcinio panašumo su radijo transliacijomis, teikiamomis aukščiau minėtais būdais, bus vertinamas kaip galimai darantis įtaką ir (arba) sukuriantis konkurencinį spaudimą.

Radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, yra pats populiariausias radijo transliacijų klausymo būdas, nes šios paslaugos yra nemokamos (klausytojui nereikia mokėti jokių vienkartinų ar periodinių užmokesčių norint klausyti radijo transliacijų), o taip pat radijo klausytojams nereikia sudaryti jokių sutarčių su radijo transliacijų teikėjais. Radijo klausytojams pakanka turėti radijo imtuvus, kurie yra nebrangūs, nedideli ir plačiai naudojami buityje (jie yra automobiliuose, buitinėse garso sistemose, mobiliuosiuose telefonuose). Radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, paslaugų teikimas gali būti realizuojamas dviem būdais: radijo transliacijas perduodant per radijo transliacijų teikėjo naudojamą radijo dažnį (kanalą) (šiuo atveju radijo transliacijų perdavimo paslaugas radijo transliacijų teikėjas teikia pats sau) arba perkant radijo transliacijų perdavimo paslaugas iš šių paslaugų teikėjo.

Radijo transliacijos, teikiamos kabelinės televizijos tinklais ir IPTV tinklais, nėra populiarios, nes kabelinės televizijos tinklai ir IPTV tinklai pirmiausia yra naudojami teikti televizijos transliacijas, t. y. transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais ir IPTV tinklais paslaugos yra pasirenkamos ne klausyti radijo transliacijų, bet žiūrėti televizijos transliacijas.

Atsižvelgiant į mažą radijo transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos ir IPTV tinklais paklausą toliau šiame rinkos tyrime šios paslaugos nėra nagrinėjamos.

Palydovinio ryšio tinklais (per dirbtinį Žemės palydovą ar palydovus) Lietuvoje galima klausyti tik užsienio teikėjų radijo transliacijų, tuo tarpu lietuviškos radijo transliacijos palydovinio ryšio tinklais nėra teikiamos. Atsižvelgiant į mažą radijo transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, paklausą toliau šiame rinkos tyrime šios paslaugos nėra nagrinėjamos.

Daug radijo transliuotojų, teikiančių radijo transliacijas, teikiamas analoginio antžeminio radijo tinklais, savo interneto svetainėse talpina nuorodas į grotuvus, kurių pagalba galima klausyti radijo transliacijų internetu gyvai. Pastebėtina tai, kad dažniausiai internetu yra teikiamos tos pačios radijo transliacijos, kokios yra teikiamos ir analoginio antžeminio radijo tinklais. 2012 m. pabaigoje buvo 1,05 mln. o 2016 m. I ketvirčio pabaigoje – 1,21 mln. interneto prieigos naudotojų, kurie galėtų būti potencialūs radijo transliacijų, teikiamų internetu, klausytojai. Tačiau norint klausyti radijo transliacijų internetu, būtinas įrenginys (kompiuteris, planšetinis kompiuteris, išmanusis telefonas ar kitas įrenginys), ir prieiga prie interneto, už kurią reikia mokėti užmokesčius interneto prieigos paslaugų teikėjui. Tarnybos vertinimu, radijo transliacijų, teikiamų internetu, teikimas labiau papildė radijo transliacijas, teikimas analoginio antžeminio radijo tinklais, nei jas pakeičia.

Atsižvelgiant į tai, kad radijo transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais ir palydovinio ryšio tinklais paklausa buvo itin maža, o radijo transliacijos, teikiamos internetu, buvo naudojamos kaip papildančios ir radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, klausytojų auditoriją išplečiančios paslaugos, laikytina, kad radijo transliacijų paslaugų rinka, iki jos geografinės aprėpties apibrėžimo yra radijo transliacijų, teikiamų antžeminio radijo tinklais, rinka, kurią sudaro radijo transliacijų, teikiamų antžeminio radijo tinklais, paslaugos.

Išvada:

Apibrėžiama radijo transliacijų paslaugų rinka, iki jos geografinės aprėpties apibrėžimo: Radijo transliacijų, teikiamų antžeminio radijo tinklais, rinka.

2.2.8 Radijo transliacijų rinkos geografinės aprėpties apibrėžimas

Ataskaitos 2.2.7 skyriuje buvo apibrėžta radijo transliacijų, teikiamų antžeminio radijo tinklais, rinka iki geografinės aprėpties vertinimo. Šiame ataskaitos skyriuje yra vertinama ir apibrėžiama šios rinkos geografinė aprėptis.

Atitinkamos rinkos geografinė aprėptis gali įtakoti nagrinėjamos rinkos apimtį, esamą ir potencialią konkurencinę aplinką nagrinėjamoje rinkoje. Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 59 punkte teigiama, kad elektroninių ryšių sektoriuje geografinė atitinkamos rinkos aprėptis tradiciškai nustatoma vadovaujantis dviem kriterijais: tinklo aprėpiama teritorija ir teisinais ar kitais reguliavimo instrumentais. Vadovaujantis šiais dviem kriterijais, geografinė rinkos aprėptis gali būti vietinė, nacionalinė ar aprėpianti kelias valstybes.

Kaip nurodyta ataskaitos 2.2.7 skyriuje, radijo transliacijų teikėjai, turintys teisę steigti savo elektroninių ryšių tinklą, naudodami radijo dažnį (kanalą), gali kurti savo analoginio antžeminio radijo tinklus (arba steigti pavienes analoginio antžeminio radijo stotis) ir sau teikti radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugas arba pirkti transliacijų perdavimo paslaugas iš kito transliacijų perdavimo paslaugų teikėjo. LRTK išduodamoje licencijoje, teikti radijo transliacijas, yra nurodoma licencijuojamos veiklos teritorija, atitinkanti radijo transliacijų teikimo teritoriją. Radijo transliacijų teikimo teritorija sutampa su leidime naudoti radijo dažnį (kanalą) nustatytose sąlygose apibrėžta analoginio antžeminio radijo stoties aprėpties teritorija. Taip pat, tai pačiai radijo transliacijai gali būti išduoti leidimai naudoti skirtingose teritorijose sukoordinuotus radijo dažnius (kanalus), taip išplečiant radijo transliacijos teikimo teritoriją. Tokiu atveju, radijo transliacijos teikimo teritoriją sudarys kelių skirtingose teritorijose esančių ir skirtingais radijo dažniais (kanalais) tą pačią radijo transliaciją perduodančių analoginio antžeminio radijo stočių aprėpties teritorijų bendra aprėptis. Pagal radijo transliacijų aprėpties teritoriją, radijo transliacijos yra skirstomos į nacionalines (apimančias teritoriją, kurioje gyvena

daugiau nei 60 proc. Lietuvos Respublikos gyventojų), regionines (apimančias teritoriją, kurioje gyvena mažiau nei 60 proc. Lietuvos Respublikos gyventojų), vietines (transliuojamas per vieną antžeminio analoginio radijo stotį). Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikoje radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, yra teikiamos tiek visoje Lietuvos Respublikoje, tiek atskiruose regionuose, o šių radijo transliacijų bendra teritorija apima Lietuvos Respublikos teritoriją, laikoma, kad Radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, rinkos geografinė teritorija yra visa Lietuvos Respublikos teritorija.

Išvada:

Radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, rinkos geografinė teritorija yra visa Lietuvos Respublikos teritorija.

2.2.9 Radijo transliacijų rinkos apibrėžimas

Tarnyba ataskaitos 2.2.7 skyriuje apibrėžė Radijo transliacijų paslaugų rinką, iki jos geografinės aprėpties apibrėžimo, kaip radijo transliacijų, teikiamų antžeminio radijo tinklais, rinką. Ataskaitos 2.2.8 skyriuje buvo nustatyta, kad radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, rinkos geografinė teritorija yra visa Lietuvos Respublikos teritorija. Atsižvelgiant į tai radijo transliacijų rinką apibrėžiama, kaip:

Radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, rinką, kurios geografinė teritorija yra visa Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Radijo transliacijų rinką).

2.2.10 Tyrimas, ar konkurencija Radijo transliacijų rinkoje yra veiksminga, ir konkurencijos problemų nustatymas

Vadovaujantis 2014 m. rekomendacijos preambulės 8 konstatuojama dalimi, Tarnyba norėdama nustatyti didmenines rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, atsižvelgiant į ateities perspektyvą, turi įvertinti ar mažmeninės rinkos yra veiksmingai konkurencingos be susijusioje didmeninėje rinkoje didelę įtaką turinčio ūkio subjekto reguliavimo. Todėl šiame ataskaitos skyriuje bus atliekamas tyrimas, ar konkurencija Radijo transliacijų rinkoje yra veiksminga. Atliekant šį tyrimą siekiama nustatyti, ar atitinkamai apibrėžtoje rinkoje yra ūkio subjektas, kuris turi tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų ir vartotojų. Atliekant konkurencijos veiksmingumo tyrimą, taip pat yra nustatomos konkurencijos problemos, kurios kyla arba gali kilti nagrinėjamose rinkose.

Remiantis LRTK skelbiama informacija ir kita Tarnybos turima informacija, 2013 m. – 2015 m. laikotarpiu radijo transliuotojų skaičius sumažėjo nuo 49 iki 45, tačiau teikiamų radijo transliacijų skaičius išaugo nuo 53 radijo transliacijų 2013 m. pabaigoje iki 58 radijo transliacijų 2015 m. pabaigoje (žr. 4 lentelę). Skirtingas radijo transliuotojų ir radijo transliacijų skaičius rodo, kad dalis radijo transliuotojų radijo klausytojams teikė daugiau nei vieną radijo transliaciją (pvz., UAB „M-1“ teikė „M-1“ ir „M-1 plus“ radijo transliacijas, VŠĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija teikė „LRT Radijas“, „LRT Klasika“ ir „LRT Opus“ radijo transliacijas). Kaip nurodyta šios ataskaitos 2.2.4 skyriuje, radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, radijo klausytojams, buvo teikiamos nemokamai ir nesudarant jokių abonentinų sutarčių, todėl nėra galimybės įvertinti Radijo transliacijų rinkos pagal iš radijo klausytojų gaunamas pajamas ar abonentų skaičių.

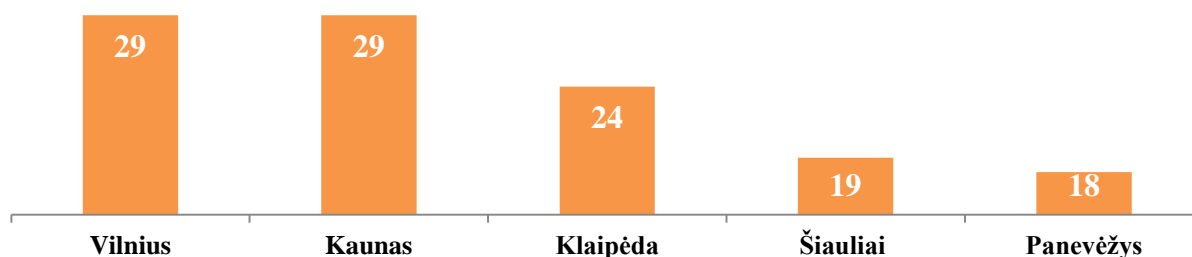
4 lentelė: Radijo transliacijų teikėjai ir radijo transliacijos 2013 – 2015 m. Lietuvoje

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Radijo transliuotojai	49	46	45
Radijo transliacijos	53	52	58
Analoginio antžeminio radijo stotys	247	267	276

Šaltinis: LRTK ir Tarnyba

Radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, radijo klausytojams yra perduodamos naudojant analoginio antžeminio radijo stotis. Šiame rinkos tyrime laikoma, kad iš vienos analoginio antžeminio radijo stoties konkrečiu radijo dažniu (kanalu) yra perduodama viena radijo transliacija. 2013 m. pabaigoje radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, radijo klausytojams buvo perduodamos iš 247 analoginio antžeminio radijo stočių, tuo tarpu 2015 m. pabaigoje, stočių skaičius išaugo iki 276.

Iš kiekvienos analoginio antžeminio radijo stoties perduodamos radijo transliacijos gali būti priimanamos tam tikroje teritorijoje, kurios aprėptis iš esmės priklauso nuo radijo transliacijai perduoti naudojamo radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritorijos. Kuo daugiau radijo transliuotojas valdo radijo transliacijoms skirtų radijo dažnių (kanalų), tuo pačiu ir tais dažniais transliacijas perduodančių analoginio antžeminio radijo stočių, tuo daugiau radijo klausytojų turi galimybes iš šių stočių perduodamas radijo transliacijas klausyti. Be analoginio antžeminio radijo stočių skaičiaus taip pat svarbu ir šių stočių išdėstymas, t. y. kuo didesnis miestas patenka į konkrečios analoginio antžeminio radijo stoties aprėpties teritoriją, tuo daugiau radijo klausytojų galima pasiekti perduodant radijo transliacijas iš šios stoties. Didžiausia perduodamų radijo transliacijų įvairovė 2015 m. pabaigoje buvo didžiuosiuose Lietuvos miestuose: Vilniuje ir Kaune transliuota po 29 radijo transliacijas, Klaipėdoje – 24 radijo transliacijos, Šiauliuose – 19 ir Panevėžyje – 18 radijo transliacijų (žr. 10 pav.).

10 pav. Radijo transliacijų skaičius didžiuosiuose Lietuvos miestuose 2015 m. pabaigoje

Šaltinis: LRTK

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstyta, galima daryti išvadą, kad Radijo transliacijų rinkoje veikiantys radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, teikėjai efektyviai konkuravo tarpusavyje ir nei vienas iš jų neturėjo didelės įtakos Radijo transliacijų rinkoje.

Asmenys, norintys Lietuvoje verstis radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, veikla, privalo gauti transliavimo licenciją, kurią išduoda LRTK. Radijo transliacijoms teikti yra būtini radijo dažniai (kanalai) numatyti Radijo dažnių skyrimo plane. LRTK, atsižvelgdama į Radijo dažnių skyrimo plane numatytą konkretaus radijo dažnio (kanalo) paskirtį, konkurso būdu išduoda transliavimo licencijas, suteikiančias teisę transliuotojui įrengti ir eksploatuoti savo elektroninių ryšių tinklus, teisę naudoti savo turimus elektroninių ryšių tinklus arba teisę naudotis trečiosios šalies teikiama transliacijų perdavimo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais paslauga (žr. VII 31 straipsnio 2 dalį). Pagal Radijo dažnių skyrimo plano 10 priedą, įvairiose Lietuvos vietovėse radijo transliacijų teikėjams buvo numatyti 85 radijo dažniai (kanalai), t. y. radijo transliacijų teikėjai, vienodomis sąlygomis galėjo (ateityje galės) dalyvauti LRTK rengiamuose konkursuose radijo transliavimo licencijai gauti ir laimėję konkursus atitinkamose vietose teiki 85 radijo transliacijas. Vadinasi, Radijo dažnių skyrimo plane radijo transliacijų teikėjams numatyti radijo dažniai (kanalai) sudaro galimybę į Radijo transliacijų rinką įeiti naujiems asmenims arba didinti paslaugų teikimo apimtį šioje rinkoje jau veikiantiems radijo transliacijų teikėjams.

Kaip jau minėta, šioje ataskaitoje, radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, yra perduodamos iš analoginio antžeminio radijo stočių. Analoginio antžeminio radijo stotys yra kuriamos radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais

priemonių (toliau – Radijo priemonės) pagrindu. Asmenys, kuriantys analoginio antžeminio radijo stotis, gali jas kurti tiek sau priklausančių Radijo priemonių pagrindu tiek ir naudotis kitų asmenų teikiamomis didmeninėmis paslaugomis – radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugomis (toliau – Radijo priemonių teikimo paslaugos). Radijo priemonių statyba reikalauja didelių finansinių ir laiko išteklių (plačiau žr.: ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje), todėl didžioji dalis radijo transliacijų teikėjų analoginio antžeminio radijo stotis suformuoja naudodamiesi kitų asmenų teikiamomis Radijo priemonių teikimo paslaugomis. Kaip nurodyta ataskaitos 1.2 skyriuje atlikusi 2014 m. rinkos tyrimą, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-620, Tarnyba apibrėžė 2014 m. radijo priemonių rinką. 2014 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-621 ūkio subjektas Telecentras pripažintas turinčiu didelę įtaką 2014 m. radijo priemonių rinkoje ir šioje rinkoje ūkio subjektui Telecentrai buvo nustatyti: įpareigojimas suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimas, skaidrumo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, apskaitos atskyrimo įpareigojimas. Į šios rinkos apibrėžimo sritį patenkančios paslaugos – radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugos atitinka Radijo priemonių teikimo paslaugas, todėl šiuo metu, galiojantis reguliavimas užtikrina, kad Telecentras privalo vienodomis sąlygomis suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas visiems šių paslaugų pageidaujantiems asmenims. Vadinasi, galiojantis reguliavimas didmeninėje su radijo transliacijų teikimu susijusioje rinkoje mažina įėjimo į Radijo transliacijų rinką barjerus.

Atsižvelgiant į tai, kad Radijo transliacijų rinkoje veikia daug asmenų, ir nei vienas iš jų neturi didelės įtakos rinkos ir tai, kad barjerai pradėti teikti radijo transliacijų, teikimo analoginio antžeminio radijo tinklais, paslaugas dėl Radijo dažnių skyrimo plane radijo transliacijų teikėjams numatytų radijo dažnių (kanalų) bei reguliavimo 2014 m. radijo priemonių rinkoje, yra žemi, konstatuotina, kad konkurencija Radijo transliacijų rinkoje yra veiksminga.

Išvada:

Konkurencija Radijo transliacijų rinkoje yra veiksminga.

2.2.11 Tyrimas ar konkurencija mažmeninėje Radijo transliacijų rinkoje išliktų veiksminga, jei būtų panaikintas reguliavimas Transliacijų perdavimo priemonių rinkoje

Ataskaitos 2.2.7 skyriuje nustatyta, kad Radijo transliacijų rinka pasižymi veiksmingos konkurencijos charakteristikomis. Kaip buvo minėta ataskaitos 2.1 skyriuje (žr. 3 pav. ir 1 lentelę), mažmeninės transliacijų teikimo paslaugos yra vertikaliai susijusios su didmeninėmis transliacijų perdavimo paslaugomis ir didmeninėmis transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis. Vadinasi, radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, paslaugos yra vertikaliai susijusios su radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugomis ir Radijo priemonių teikimo paslaugomis.

2014 m. atlikusi Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos tyrimą Tarnyba nustatė, kad su radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugomis susijusiose rinkose konkurencija yra veiksminga, todėl šiose rinkose *ex ante* reguliavimas nėra reikalingas. Tačiau veiksmingos konkurencijos su radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugomis susijusiose rinkose nepakanka, kad konkurencija Radijo transliacijų rinkoje būtų efektyvi. Kaip minėta ataskaitos 2.2.7 skyriuje radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, yra perduodamos iš analoginio antžeminio radijo stočių, kurios kuriamos Radijo priemonių pagrindu, todėl tam, kad radijo transliacijų teikėjai galėtų efektyviai konkuruoti tarpusavyje teikdami radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, paslaugas, radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikėjai turi vienodomis sąlygomis pirkti Radijo priemonių teikimo paslaugas.

Vadinasi, konkurencija teikiant Radijo priemonių teikimo paslaugas turi būti veiksminga arba šių paslaugų rinka turi būti reguliuojama. Šiuo metu galiojantis reguliavimas 2014 m. radijo priemonių rinkoje, užtikrina vienodas sąlygas visiems asmenims pirkti Radijo priemonių teikimo

paslaugas iš didelę įtaką 2014 m. radijo priemonių rinkoje turinčio Telecentro. Atsižvelgiant į tai, yra tikslinga iš naujo išanalizuoti situaciją teikiant Radijo priemonių teikimo paslaugas, apibrėžti su šiomis paslaugomis susijusią atitinkamą rinką ir atlikti konkurencijos veiksmingumo analizę šioje rinkoje. Nustačius veiksmingos konkurencijos, nustatyti konkurencijos problemas ir identifikuoti didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintį ūkio subjektą ar ūkio subjektus. Atitinkamai, pagal gautus rezultatus, palikti galioti, pakeisti ar panaikinti 2014 m. rinkos tyrimo metu Telecentrui nustatytus įpareigojimus 2014 m. radijo priemonių rinkoje.

Išvados:

1. Nesant konkurencijos teikiant Radijo priemonių teikimo paslaugas ir nereguliuojant šių paslaugų teikimo sąlygų, negalima užtikrinti veiksmingos konkurencijos Radijo transliacijų rinkoje.
2. Šiame rinkos tyrime reikia išanalizuoti situaciją teikiant Radijo priemonių teikimo paslaugas, apibrėžti atitinkamą rinką, ištirti konkurencijos veiksmingumą joje ir, atsižvelgiant į gautus rezultatus, spręsti dėl poreikio taikyti reguliavimą šioje rinkoje.

2.3 Transliacijų perdavimo priemonių rinkos apibrėžimas iki Transliacijų perdavimo priemonių rinkos geografinės aprėpties vertinimo

Produkto (paslaugos) rinkos apibrėžimo tikslas yra nustatyti visus produktus ir (arba) paslaugas, kurie pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas vienas kitam pagal jų savybes, naudojimą ir kainas. Ataskaitos 2.1 skyriuje buvo pateiktas pradinės paslaugos – transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugos apibrėžimas. Ataskaitos 2.2 skyriuje atlikta vertikaliai susijusių mažmeninių viešųjų elektroninių ryšių paslaugų rinkos analizė, atskleidė, kad yra apibrėžiamos šios mažmeninės su transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis susijusios rinkos, kuriose konkurencija yra veiksminga:

1. Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų rinka.
2. Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, paslaugų rinka.
3. Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, paslaugų rinka.
4. Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, paslaugų rinka.

5. Radijo transliacijų rinka.

Tačiau Ataskaitos 2.2.6 skyriuje nustatyta, kad negalima užtikrinti veiksmingos konkurencijos televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų rinkoje, jeigu su šia rinka susijusi atitinkama transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinka nepasižymi veiksmingos konkurencijos charakteristikomis ir reguliavimas šioje rinkoje netaikomas. Taip pat, ataskaitos 2.2.11 skyriuje nustatyta, kad negalima užtikrinti veiksmingos konkurencijos Radijo transliacijų rinkoje, jeigu su šia rinka susijusi atitinkama transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinka nepasižymi veiksmingos konkurencijos charakteristikomis ir reguliavimas šioje rinkoje netaikomas.

Atsižvelgiant į tai, toliau šiame ataskaitos skyriuje, siekiant išsiaiškinti, kokios paslaugos turėtų patekti į atitinkamai su televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugomis susijusią rinką ir į su radijo transliacijų, teikiamų analoginio antžeminio radijo tinklais, paslaugomis susijusią rinką, bus išanalizuoti transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tipai ir atlikta šių paslaugų pakeičiamumo tarpusavyje paklausos ir pasiūlos atžvilgiu analizė.

2.3.1 Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tipai

Tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos Respublikoje asmenys sau arba kitiems asmenims teikė šias transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas:

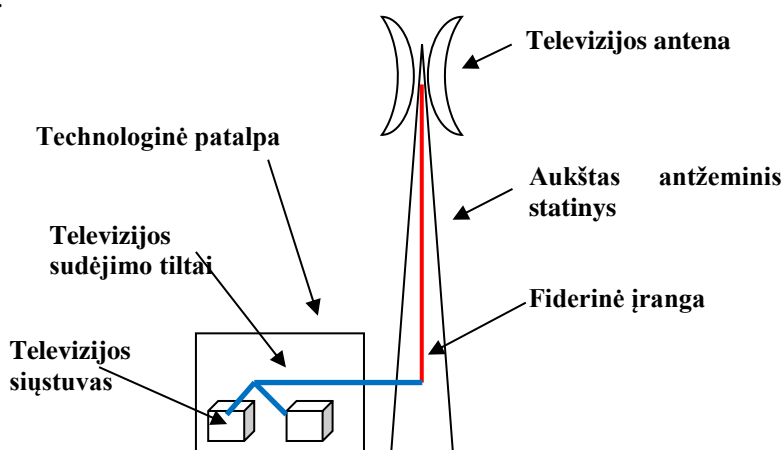
1. televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas;
2. televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugas;

3. televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugas²⁷;
4. televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugas;
5. Radijo priemonių teikimo paslaugas.

Toliau šioje ataskaitoje bus išnagrinėtos kiekviena iš šių paslaugų atskirai.

2.3.1.1 Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonė – tai elektroninių ryšių infrastruktūros dalis, kuri televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjui suteikia galimybę perduoti televizijos transliacijas DVB-T tinklais galutiniams vartotojams (televizijos žiūrovams). Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę sudaro: antžeminis statinys, antžeminiame statinyje sumontuota televizijos transliacijų perdavimo antena (toliau – televizijos antena), technologinė patalpa, kurioje sumontuotas vienas ar daugiau televizijos transliacijų perdavimo siūstuvų (toliau – technologinė patalpa), televizijos sudėjimo tiltai, naudojami apjungti transliacijas iš kelių televizijos siūstuvų, fiderinė įranga, jungianti televizijos siūstuvą su televizijos antena, arba televizijos sudėjimo tiltus ir televizijos anteną, kai naudojami daugiau nei vienas televizijos siūstuvai, bei kiti elementai išskyrus televizijos siūstuvus (žr. 11 pav.).

11 pav. DVB-T transliacijų perdavimo priemonės, kartu su siūstuvais, schema

Šaltinis: Tarnyba

Antžeminis statinys. Svarbiausias televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementas – antžeminis statinys. Svarbiausiu elementu jis laikomas todėl, kad antžeminio statinio aukštis (tiek aukštis nuo žemės paviršiaus, tiek aukštis virš jūros lygio) bei pastatymo vieta yra esminiai veiksniai, nulemiantys, kokio dydžio teritorijoje ir kokių skaičių galutinių vartotojų pasieks televizijos transliacijos, perduodamos iš konkrečios televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės.

Be to, antžeminio statinio statyba, palyginti su kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę sudarančiais elementais yra brangiausia: specialaus antžeminio statinio – anteninio bokšto²⁸, kurio aukštis 100 m pastatymas kainuoja 100–150 tūkst. Eur. (pvz., Telecentro pateiktais duomenimis, 2015 m. Telecentras pastatė naują Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę, kurios anteninio bokšto aukštis – 86 m, o įsigijimo savikaina 100 tūkst. Eur.) ir užima daugiausiai laiko (projektavimas, statybos leidimų derinimas, statybos darbai). Teoriškai

²⁷ Kaip nurodyta ataskaitos 2.2.2 skyriuje televizijos transliacijos, teikiamos MDTV tinklais yra skirtos išplėsti kabelinės televizijos tinklo aprėptį, ir sudaro vieną televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais rinką, šiame ataskaitos skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo MDTV priemonių teikimo paslaugos nėra nagrinėjamos.

²⁸ **Anteninis bokštas** – bokštas, skirtas radijo ir (arba) televizijos antenoms montuoti tam skirtose vietose.

televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonei tinkamu antžeminiu statiniu galėtų būti bet koks statinys, tačiau praktiškai, siekiant užtikrinti televizijos transliacijų perdavimą kiek įmanoma didesniai galutinių vartotojų skaičiui, šie antžeminiai statiniai turi būti kuo aukštesni ir pastatyti netoli gyvenamųjų vietovių. Atsižvelgiant į tai, dažniausiai televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėms kurti naudojami specialūs statiniai – anteniniai bokštai, retesniais atvejais – netoli gyvenamųjų vietovių stovinčių gamyklų, elektrinių, katilinių kaminai ar kiti aukštuminiai statiniai. Šioje ataskaitoje laikoma, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės aukštis yra lygus antžeminio statinio aukščiui.

Televizijos antena. Kaip jau minėta, televizijos antena sumontuojama antžeminiame statinyje, dažniausiai pačiame antžeminio statinio viršuje. Tokiu būdu užtikrinamas televizijos transliacijų perdavimas didesniai galutinių vartotojų skaičiui. Svarbu paminėti, kad tame pačiame antžeminiame statinyje, skirtingame aukštyje, gali būti montuojamos kelios skirtingos paskirties antenos: judriojo ryšio, radijo transliacijų, televizijos transliacijų ir pan. Televizijos antenos paprastai veikia tam tikrame dažnių intervale, ir gali būti tiek kryptinės (transliacijos perduodamos tam tikra kryptimi), tiek ir visakryptės (transliacijos perduodamos 360°).

Technologinė patalpa. Technologinių patalpų paskirtis užtikrinti saugų, sklandų ir nepertraukiamą televizijos siųstuvų darbą, todėl technologinės patalpos privalo turėti pakankamai galingus elektros įvadus (pagrindinis ir alternatyvus elektros energijos šaltiniai (pvz., dyzelinis elektros generatorius)), taip pat technologinėse patalpose privalo būti užtikrinama pastovi temperatūra ir drėgmės lygis. Technologinės patalpos gali būti įrengtos tiek pačiame antžeminiame statinyje, tiek greta esančiame statinyje, tiek ir specialiai pastatytos (dažniausiai tokiais atvejais naudojamas ryšių / įrangos konteineris).

Televizijos sudėjimo tiltai. Televizijos sudėjimo tiltai yra reikalingi tais atvejais, kai televizijos transliacijos perduodamos iš kelių televizijos siųstuvų. Televizijos sudėjimo tiltai tarsi „sudedą“ signalus iš televizijos skirtingų siųstuvų į vieną srautą, tokiu būdu signalai gali būti perduodami į tą pačią televizijos anteną, naudojantis ta pačia fiderine įranga.

Fiderinė įranga. Fiderinė įranga – tai specialūs kabeliai (pvz., aukštadažniai, jungiamieji), kuriais signalai perduodami iš televizijos siųstuvo (arba sudėjimo tiltų) į televizijos anteną.

Pabrėžtina, kad anksčiau išvardyti elementai – antžeminis statinys, televizijos antena, technologinė patalpa, televizijos sudėjimo tiltai, fiderinė įranga – yra pagrindiniai televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę sudarantys elementai, tačiau šis priemonę sudarančių elementų sąrašas nėra baigtinis (pvz., siekiant sujungti prieigos prie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikėjo ir šios prieigos gavėjų įrangą, gali būti reikalingi jungiamieji laidai, loveliai ir pan.) ir kiekvienoje televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėje gali šiek tiek skirtis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad **televizijos siųstuvai** nėra priskiriamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonei. Televizijos siųstuvai, skirtingai nei technologinės patalpos, antžeminis statinys, sumontuoti televizijos sudėjimo tiltai, fiderinė įranga ar televizijos antena, yra kilnojamas ir lengvai keičiamas techninis elementas, t. y. keičiant vieną televizijos siųstuvą kitu, nėra nutraukiamas kitų, toje pačioje televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėje veikiančių, televizijos siųstuvų darbas, tuo tarpu keičiant bet kurį iš televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę sudarančių elementų (pvz., montuojant naują televizijos anteną) reiktų nutraukti visų toje priemonėje esančių televizijos siųstuvų veiklą.

Galutinė televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės pastatymo kaina (neskaitant žemės sklypo, kuriame bus statoma ši priemonė, kainos) priklauso nuo statomos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės parametrų (pvz., antžeminio statinio aukščio) ir pasirinkto techninio sprendimo (pvz., ar technologinė patalpa bus integruota į antžeminį statinį ar bus atskiras pastatas). Tarnybos vertinimu, vienos naujos 100 m aukščio televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų: 150–200 tūkst. Eur. Be to, norint kad televizijos transliacijas, teikiamas DVB-T tinklais galėtų gauti galutiniai vartotojai visoje Lietuvos

Respublikos teritorijoje, reiktų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikti iš 40–50 vnt. 100 m aukščio DVB-T tinklo stočių, t. y. reiktų turėti prieigą prie 40–50 televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių. Atsižvelgus į vienos tokios priemonės pastatymo sąnaudas, galima teigti, kad 40–50 vnt. 100 m aukščio televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių pastatymo išlaidos siektų 6 – 10 mln. Eur. Be to, šių priemonių vienetų pastatymas galėtų užtrukti pakankamai ilgą laiką, kadangi priemonėms pastatyti reikėtų nupirkti ar išnuomoti 40–50 sklypų, ir gauti leidimus statyboms šiuose sklypuose.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės aprašymą, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslauga apibrėžiama kaip paslauga, suteikianti galimybę naudotis antžeminiu statiniu, televizijos antena, fiderine įranga, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais, reikalingais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms teikti. Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslauga realizuojama suteikiant galimybę televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjui patalpinti savo siųstuvą technologinėse patalpose ir prijungti prie fiderinės įrangos (arba sudėjimo tiltų, jeigu tokie naudojami) ir tuo pačiu prie antenos. Naudodamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas (patalpindamas siųstuvą priemonėje), televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas sukuria vieną konkretaus DVB-T tinklo stotį. Kadangi toje pačioje televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėje galima patalpinti daugiau nei vieną siųstuvą, tokiu būdu pasinaudojant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, galima sukurti kelias DVB-T tinklų stotis (po vieną DVB-T stotį kiekvienam DVB-T tinklui).

Toliau Ataskaitoje televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, perduodamos iš konkrečioje televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės įrengtos DVB-T stoties bus laikomos iš konkrečios televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės perduodamos televizijos transliacijomis.

Taip pat, gali būti suteikiama dalinė televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslauga, t. y. suteikiama prieiga tik prie antžeminio statinio (arba antžeminio statinio ir technologinės patalpos), o kitus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementus dalinės televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos gavėjas turi įdiegti pats.

Pažymėtina, kad teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas yra reikalingos ir kitos paslaugos, pvz., norint sumontuoti ar aptarnauti siųstuvus technologinėse patalpose, gali būti reikalinga palyda į technologines patalpas. Tokios paslaugos yra vadinamos susijusiomis priemonėmis. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 60 dalį susijusios priemonės – susijusios paslaugos, elektroninių ryšių infrastruktūra, kitos su elektroninių ryšių tinklu ir (arba) elektroninių ryšių paslauga susijusios priemonės arba susiję elementai, kurie sudaro galimybę teikti elektroninių ryšių paslaugas naudojantis šiuo tinklu ir (arba) paslauga ir (ar) palengvina tokį teikimą arba sudarytų tokią galimybę, jeigu būtų naudojami.

Taigi, kartu teikiamos susijusios priemonės užtikrina televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugą.

Išvados:

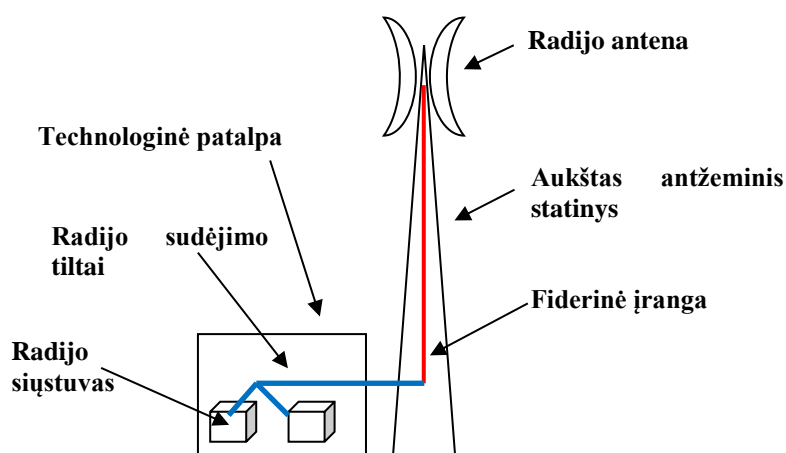
1) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslauga – tai paslauga, suteikianti galimybę naudotis antžeminiu statiniu, televizijos antena, fiderine įranga, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais, reikalingais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms teikti.

2) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos įprastai yra teikiamos kartu su susijusiomis priemonėmis.

2.3.1.2 Radijo priemonių teikimo paslaugos

Radijo priemonė – tai elektroninių ryšių infrastruktūros dalis, kuri radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikėjui suteikia galimybę įrengti analoginio antžeminio radijo stotį ir perduoti radijo transliacijas, teikiamas analoginio antžeminio radijo tinklais, galutiniams vartotojams (radijo klausytojams).

Radijo priemonė iš esmės yra labai panaši į Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje aprašytą televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę. Radijo priemonę sudaro: antžeminis statinys, antžeminiame statinyje sumontuota radijo transliacijų perdavimo antena (toliau – radijo antena), technologinė patalpa, kurioje sumontuotas vienas ar daugiau radijo transliacijų perdavimo siųstuvų (toliau – technologinė patalpa), sudėjimo tiltai, naudojami apjungti radijo transliacijas iš kelių radijo transliacijų perdavimo siųstuvų (toliau – radijo siųstuvai), fiderinė įranga, jungianti radijo siųstuvą su radijo antena, arba radijo sudėjimo tiltus ir radijo anteną, kai naudojami daugiau nei vienas radijo siųstuvai, bei kiti elementai išskyrus radijo siųstuvus (žr. 12 pav.).

12 pav. Radijo priemonės, kartu su radijo siųstuvais, schema
Šaltinis: Tarnyba

Antžeminis statinys. Svarbiausias radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonės elementas – antžeminis statinys. Svarbiausiu elementu jis laikomas todėl, kad antžeminio statinio aukštis (tiek aukštis nuo žemės paviršiaus, tiek aukštis virš jūros lygio) bei pastatymo vieta yra esminiai veiksniai, nulemiantys, kokio dydžio teritorijoje ir kokią skaičių galutinių vartotojų pasieks radijo transliacijos perduodamos iš konkrečios Radijo priemonės pagrindu sukurtos analoginio antžeminio radijo stoties.

Be to, antžeminio statinio statyba, palyginti su kitais Radijo priemonę sudarančiais elementais yra brangiausia: specialaus antžeminio statinio – anteninio bokšto, kurio aukštis 100 m pastatymas kainuoja 100–150 tūkst. Eur ir užima daugiausiai laiko (projektavimas, statybos leidimų derinimas, statybos darbai). Pastebėtina, kad tas pats antžeminis statinys gali būti naudojamas tiek kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementas, tiek kaip Radijo priemonės elementas.

Teoriškai Radijo priemonei tinkamu antžeminiu statiniu galėtų būti bet koks statinys, tačiau praktiškai, siekiant efektyviai išnaudoti radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritoriją ir užtikrinti radijo transliacijų perdavimą kiek įmanoma didesniai galutinių vartotojų skaičiui, šie antžeminiai statiniai turi būti kuo aukštesni ir pastatyti netoli gyvenamųjų vietovių. Atsižvelgiant į tai, dažniausiai Radijo priemonėms kurti naudojami specialūs statiniai – anteniniai bokštai, o taip pat netoli gyvenamųjų vietovių stovinčių gamyklų, elektrinių, katilinių kaminai ar kiti aukštuminiai statiniai. Šioje ataskaitoje laikoma, kad Radijo priemonės aukštis yra lygus antžeminio statinio aukščiui.

Radijo antena. Kaip jau minėta, radijo antena sumontuojama antžeminiame statinyje, jei yra galimybė, pačiame antžeminio statinio viršuje. Tokiu būdu užtikrinimas radijo transliacijų perdavimas didesniai galutinių vartotojų skaičiui. Svarbu paminėti, kad tame pačiame antžeminiame statinyje, skirtingame aukštyje, gali būti montuojamos kelios skirtingos paskirties antenos: judriojo ryšio, radijo transliacijų, televizijos transliacijų ir pan. signalams perduoti skirtos antenos. Jei tame pačiame antžeminiame statinyje yra sumontuotos tiek radijo, tiek ir televizijos antenos, tai dažniausiai televizijos antena bus įrengta aukščiau nei radijo antena. Radijo antenos paprastai veikia tam tikrame dažnių intervale, ir gali būti tiek kryptinės (transliacijos perduodamos tam tikra išreikšta kryptimi (-is)), tiek ir visakryptės (transliacijos perduodamos 360°).

Technologinė patalpa. Technologinių patalpų paskirtis užtikrinti saugų, sklandų ir nepertraukiamą radijo siųstuvų darbą, todėl technologinės patalpos privalo turėti pakankamai galingus elektros įvadus (pagrindinis ir alternatyvus elektros energijos šaltiniai (pvz., dyzelinis elektros generatorius)), taip pat technologinėse patalpose privalo būti užtikrinama pastovi temperatūra ir drėgmės lygis. Technologinės patalpos gali būti įrengtos tiek pačiame antžeminiame statinyje, tiek greta esančiame statinyje, tiek ir specialiai pastatytos (dažniausiai tokiais atvejais naudojamas ryšių / įrangos konteineris). Taip pat, toje pačioje technologinėje patalpoje galima sumontuoti skirtingų paskirčių radijo, televizijos, judriojo ryšio ir t.t. paslaugoms skirtą įrangą, pvz., radijo siųstuvus ir televizijos siųstuvus.

Radijo sudėjimo tiltai. Sudėjimo tiltai yra reikalingi tais atvejais, kai radijo transliacijos perduodamos iš kelių radijo siųstuvų. Sudėjimo tiltai tarsi „sudedą“ signalus iš skirtingų radijo siųstuvų į vieną srautą, tokiu būdu signalai gali būti perduodami į tą pačią radijo anteną, naudojantis ta pačia fiderine įranga.

Fiderinė įranga. Fiderinė įranga, tai specialūs kabeliai (pvz., aukštadažniai, jungiamieji), kuriais signalai perduodami iš radijo siųstuvo (arba radijo sudėjimo tiltų) į radijo anteną.

Pabrėžtina, kad anksčiau išvardyti elementai – antžeminis statinys, radijo antena, technologinė patalpa, radijo sudėjimo tiltai, fiderinė įranga – yra pagrindiniai Radijo priemonę sudarantys elementai, tačiau šis priemonę sudarančių elementų sąrašas nėra baigtinis (pvz., siekiant sujungti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjo ir šių paslaugų gavėjų įrangą, gali būti reikalingi jungiamieji laidai, loveliai ir pan.) ir kiekvienoje Radijo priemonėje gali šiek tiek skirtis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad **radijo siųstuvai** nėra priskiriami Radijo priemonei. Radijo siųstuvai, skirtingai nei technologinės patalpos, antžeminis statinys, sumontuoti radijo sudėjimo tiltai, fiderinė įranga ar radijo antena, yra kilnojamas ir lengvai keičiamas techninis elementas. Akcentuotina, kad keičiant vieną radijo siųstuvą kitu, nėra nutraukiamas kitų, toje pačioje Radijo priemonėje veikiančių siųstuvų darbas, tuo tarpu keičiant bet kurį iš Radijo priemonę sudarančių elementų (pvz., montuojant naują radijo anteną) reiktų nutraukti visų toje priemonėje esančių radijo siųstuvų veiklą.

Galutinė radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonės pastatymo kaina (neskaitant žemės sklypo, kuriame bus statoma ši priemonė, kainos) priklauso nuo statomos radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonės parametrų (pvz., antžeminio statinio aukščio) ir pasirinkto techninio sprendimo (pvz., ar technologinės patalpos bus integruotos į antžeminį statinį ar technologine patalpa bus atskiras pastatas). Tarnybos vertinimu, vienos naujos 100 m aukščio radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonės sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų: 150–200 tūkst. Eur.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonės aprašymą, radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslauga apibrėžiama kaip paslauga, suteikianti galimybę naudotis antžeminiu statiniu, radijo antena, fiderine įranga, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais ir kitais radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonės elementais, reikalingais radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugoms teikti.

Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslauga realizuojama suteikiant galimybę radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikėjui patalpinti savo radijo siųstuvą technologinėse patalpose ir prijungti prie fiderinės įrangos (arba radijo sudėjimo tiltų, jeigu tokie naudojami) ir tuo pačiu prie radijo antenos, taip sukuriant vieną analoginio antžeminio radijo stotį. Pastebėtina, kad toje pačioje radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonėje galima patalpinti daugiau nei vieną radijo siųstuvą, t. y. toje pačioje priemonėje gali būti sukurtos kelios skirtingų asmenų ar vieno asmens analoginio antžeminio radijo stotys.

Pagal susiklosčiusią praktiką, neretai pasitaiko atvejų, kai Radijo priemonių teikimo paslaugos gavėjas gauna (pageidauja gauti) prieigą ne prie visų Radijo priemonę sudarančių elementų (antžeminio statinio, technologinės patalpos, radijo antenos, radijo sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir t.t.) o tik prie dalies iš jų, pvz., tik prie antžeminio statinio, ar antžeminio statinio ir technologinės patalpos, t. y. perkama dalinė Radijo priemonių teikimo paslauga. Tokiais atvejais, likusius Radijo priemonės elementus (pvz., radijo anteną) dalinės Radijo priemonių teikimo paslaugos gavėjas turi įdiegti pats (ar pirkti iš trečiųjų asmenų).

Teikiant Radijo priemonių teikimo paslaugas yra reikalingos ir kitos paslaugos, pvz., norint sumontuoti ar aptarnauti radijo siųstuvus technologinėse patalpose, gali būti reikalinga palyda į technologines patalpas. Tokios paslaugos yra vadinamos susijusiomis priemonėmis. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 60 dalį susijusios priemonės – susijusios paslaugos, elektroninių ryšių infrastruktūra, kitos su elektroninių ryšių tinklu ir (arba) elektroninių ryšių paslauga susijusios priemonės arba susiję elementai, kurie sudaro galimybę teikti elektroninių ryšių paslaugas naudojantis šiuo tinklu ir (arba) paslauga ir (ar) palengvina tokį teikimą arba sudarytų tokią galimybę, jeigu būtų naudojami.

Kaip jau buvo minėta šioje ataskaitoje, radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, yra perduodamos iš konkrečioje radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonėje įrengtos analoginio antžeminio radijo stoties, siekiant supaprastinti šį teiginį toliau šioje ataskaitoje bus naudojama formuluotė, kad radijo transliacijos, teikiamos analoginio antžeminio radijo tinklais, yra perduodamos iš Radijo priemonės.

Išvados:

1) Radijo priemonių teikimo paslauga – tai paslauga, suteikianti galimybę naudotis antžeminiu statiniu, radijo antena, fiderine įranga, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais ir kitais Radijo priemonės elementais, reikalingais radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimui.

2) Radijo priemonių teikimo paslaugos įprastai yra teikiamos kartu su susijusiomis priemonėmis.

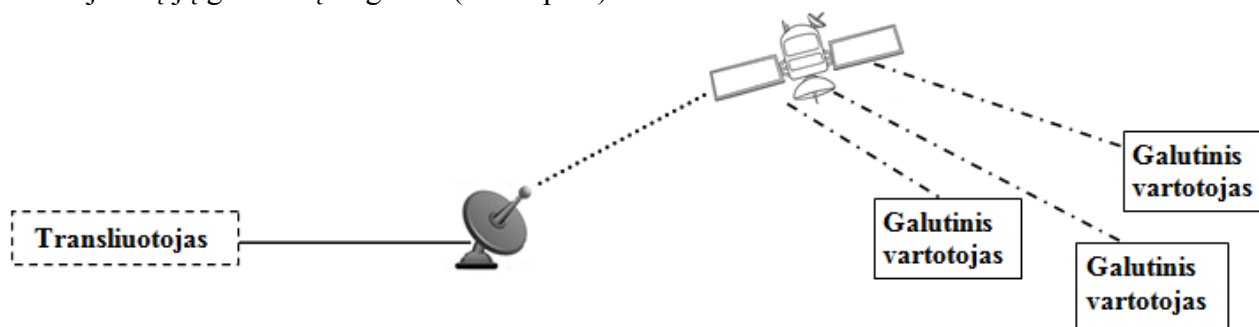
2.3.1.3 Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos

Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonė – tai elektroninių ryšių infrastruktūros dalis, kuri transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugų teikėjui suteikia galimybę perduoti televizijos transliacijas palydovinio ryšio tinklais galutiniams vartotojams (televizijos žiūrovams).

Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonė – Žemės atmosferoje skriejantis palydovas, kurio pagalba galima teikti televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugas. Kaip nurodyta Nacionalinėje radijo dažnių paskirstymo lentelėje ir radijo dažnių naudojimo plane, patvirtintuose Tarnybos direktoriaus 2016 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. 1V-698 „Dėl Nacionalinės radijo dažnių paskirstymo lentelės ir radijo dažnių naudojimo plano patvirtinimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, (toliau – Nacionalinė radijo dažnių paskirstymo lentelė) 26.6 papunktyje geostacionarusis palydovas – Žemės palydovas, kurio apsisukimo aplink Žemę periodas

yra lygus Žemės apsisukimo apie savo ašį periodui ir kuris visada išlieka toje pačioje vietoje Žemės paviršiaus atžvilgiu (toliau – palydovas).

Perduodant televizijos transliacijas palydovinio ryšio tinklais, televizijos transliacijos perduodamos į Žemės stotį. Nacionalinės radijo dažnių paskirstymo lentelės 26.74 papunktyje Žemės stotis apibrėžiama, kaip Žemės paviršiuje arba oro erdvėje esanti stotis palaikyti ryšiui su viena ar daugiau kosminių stočių arba su viena ar daugiau tos pačios rūšies stočių, naudojant vieną ar daugiau atspindinių palydovų arba kitų kosminių objektų. Iš Žemės stoties specialiais siūstuvais transliacijos perduodamos į palydovą. Iš palydovo transliacijos perduodamos galutiniams vartotojams į jų galinius įrenginius (žr. 13 pav.).

13 pav. Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais schema
Šaltinis: Tarnyba

Perduoti televizijos transliacijas į palydovą, galima iš skirtingų Žemės stočių, o praktikoje susiklosčiusi situacija rodo, kad dažnai palydovo valdytojas yra vienas asmuo, o Žemės stotis priklauso kitam asmeniui, todėl Žemės stotis, šio tyrimo kontekste nėra laikoma transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemone.

Tarnybos vertinimu, transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonės – palydovo sukūrimas (įsigijimas) ir paleidimas į Žemės orbitą negalėtų būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų, nes palydovo kaina siekia 90–120 mln. Eur.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonės aprašymą, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslauga apibrėžiama kaip teisės naudotis palydovu suteikimas televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugoms teikti.

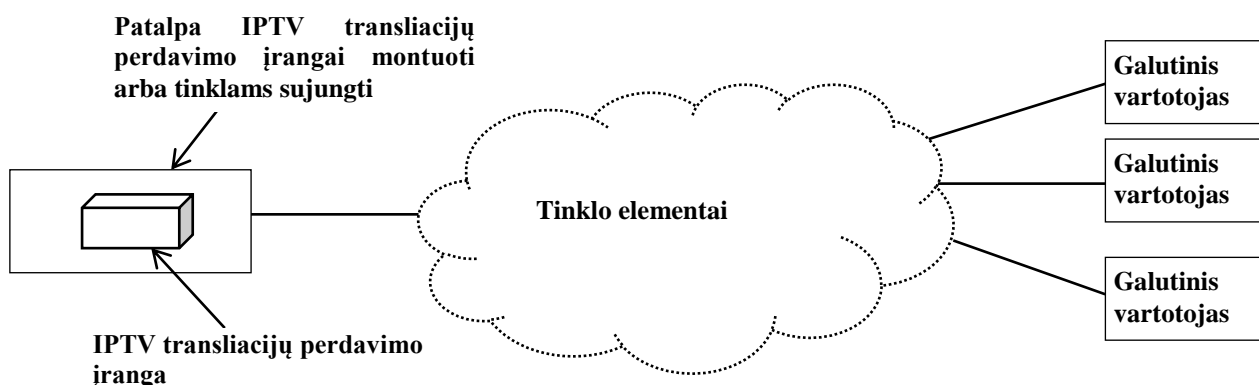
Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslauga – tai paslauga, suteikianti galimybę naudotis palydovu skirtu televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugoms teikti.

2.3.1.4 Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos

Transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonė – IPTV tinklas. IPTV tinklas – plačiajuosčio ryšio tinklas, televizijos transliacijoms perduoti naudojantis IP technologijas. IPTV tinklas yra kuriamas viešojo fiksuotojo ryšio arba viešojo judriojo ryšio tinklo, kuriame duomenims perduoti naudojamos IP technologijos pagrindu, papildant plačiajuosčio ryšio tinklą specifiniais televizijos transliacijoms perduoti skirtais serveriais ir kita įranga. Tuo tarpu plačiajuosčio ryšio tinklas gali būti sukurtas įvairių ryšio linijų (metalinės vytos poros, šviesolaidinėmis, bendraašio kabelio, ekranuotos vytos poros, neekranuotos vytos poros, belaidžio ryšio linijomis) ar jų tarpusavio derinimo pagrindu.

Perduodant televizijos transliacijas IPTV tinklais, televizijos transliacijos pristatomos į televizijos transliacijų perdavimui skirtą įrangą, patalpintą specialiose patalpose, turinčiose nepertraukiamą elektros šaltinį ir vėdinimą. Iš šios įrangos televizijos transliacijos IPTV tinklo elementais (pvz., ryšio linijomis, kita aktyvia ar pasyvia tinklo įranga ir t.t.) perduodamos galutiniams vartotojams (žr. 14 pav.).

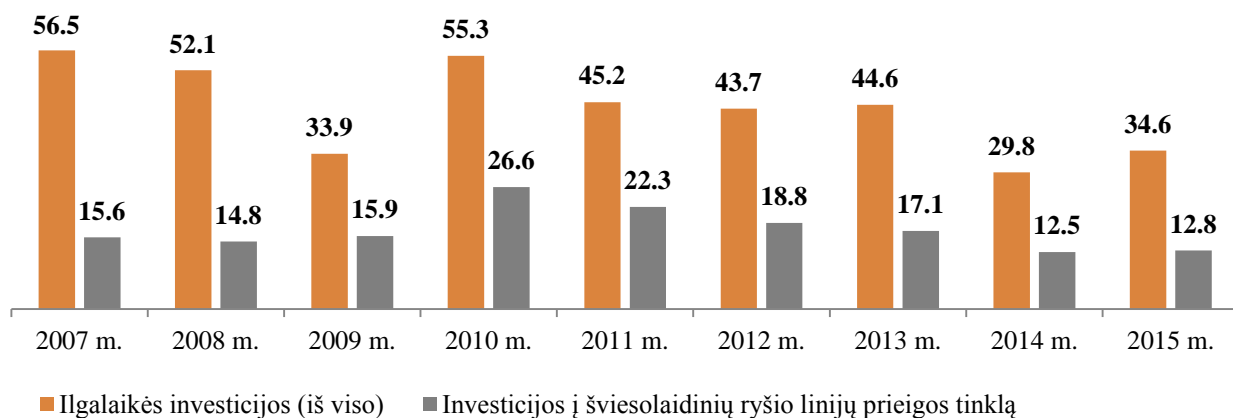

14 pav. Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais schema

Šaltinis: Tarnyba

Atkreiptinas dėmesys, kad tuo pačiu plačiajuosčio ryšio tinklu, kurio pagrindu yra kuriamas IPTV tinklas ir juo teikiamos televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais paslaugos, gali būti suteiktos ir mažmeninės elektroninių ryšių paslaugos: IP technologijomis grįstos viešosios telefono ryšio paslaugos, interneto prieigos paslaugos ar kitos duomenų perdavimo paslaugos.

Tarnybos vertinimu, IPTV tinklo sukūrimas reikalauja didelių finansinių investicijų ir per trumpą laiką operatorius negalės sukurti IPTV tinklo ir pradėti teikti transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų. Tarnybos turimais duomenimis, VŠĮ „Plačiajuostis internetas“ plačiajuosčio ryšio tinklo statybos sąnaudos siekė apie 81 mln. Eur. Telia nors ir istoriškai turi visą Lietuvos Respublikos teritoriją aprėpiantį plačiajuosčio ryšio tinklą, tačiau į plačiajuosčio ryšio tinklo modernizavimą kasmet investuoja nemažas sumas (žr. 15 pav.).

15 pav. Telia investicijos, 2007 m. – 2015 m., mln. Eur.

Šaltinis: Telia finansinių rezultatų duomenys²⁹

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonės aprašymą, transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslauga apibrėžiama kaip teisės naudotis IPTV tinklu, suteikimas.

Išvada:

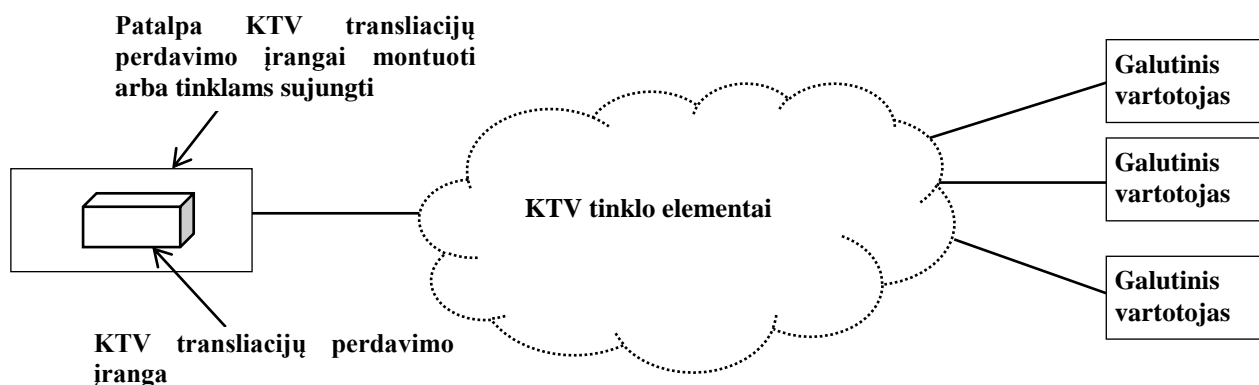
Transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslauga – tai paslauga, suteikianti galimybę naudotis IPTV tinklu.

²⁹ Telia finansinių rezultatų pristatymas, adresu: <https://www.telia.lt/investuotojams/finansiniai-rezultatai>

2.3.1.5 Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonės

Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonė – kabelinės televizijos tinklas. Kaip nurodyta Įstatymo 3 straipsnio 28 dalyje, kabelinės televizijos tinklas – daugiausia laidinė infrastruktūra, kurios pagrindinė paskirtis – viešas radijo ar televizijos programų pristatymas ar paskirstymas.

Perduodant televizijos transliacijas kabelinės televizijos tinklais, televizijos transliacijos pristatomos į kabelinės televizijos transliacijų perdavimui skirtą įrangą, patalpintą tam pritaikytose patalpose, turinčiose nepertraukiamą elektros šaltinį ir vėdinimą. Iš šios įrangos televizijos transliacijos kabelinės televizijos tinklo elementais (pvz., bendraašio kabelio linijomis, signalo stiprintuvais, šakotuvais, kita aktyvia ar pasyvia įranga ir t.t.) pristatomos galutiniams vartotojams (žr. 16 pav.).

16 pav. Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais schema
Šaltinis: Tarnyba

Tarnybos vertinimu, kabelinės televizijos tinklo sukūrimas reikalauja didelių finansinių investicijų ir per trumpą laiką operatorius negalės sukurti kabelinės televizijos tinklo ir pradėti teikti transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonės aprašymą, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslauga apibrėžiama kaip teisės naudotis kabelinės televizijos tinklu, suteikimas.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslauga – tai paslauga, suteikianti galimybę naudotis kabelinės televizijos tinklu.

2.3.2 Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumas

Šiame ataskaitos skyriuje Tarnyba ištirs Ataskaitos 2.3.1.1 – 2.3.1.5 skyriuose aprašytų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumą. Paslaugų tarpusavio pakeičiamumo analizė atliekama paklausos ir pasiūlos atžvilgiu. Kaip nurodoma Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairėse, pakeičiamumo paklausos atžvilgiu ir pasiūlos atžvilgiu egzistavimas gali būti nustatomas užduodant hipotetinio monopolisto testo (angl. *hypothetical monopolist test*) klausimą, kuriuo tiriama galima produkto (paslaugos) gavėjų (pirkėjų) ir teikėjų reakcija į mažą ilgalaikį santykinį (pvz., 5–10 proc.; čia šios ribos pateikiamos kaip apytikslis orientyras, o ne kaip tvirta taisyklė) kainų padidėjimą, t. y. kainų padidėjimą nagrinėjamosioms paslaugoms, kartu laikant, kad kitų paslaugų teikėjų kainos išlieka nepakitusios. Čia ilgalaikis padidėjimas reiškia, kad nagrinėjamas ne momentinis ar laikinas kainų padidėjimas, o nuolatinis padidėjimas, kuris tęsis pakankamai ilgą laiką ateityje.

Atliekant paslaugų tarpusavio pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizę anksčiau aprašytu metodu, svarbu nustatyti, ar nagrinėjamų paslaugų gavėjai, reaguodami į mažą, bet ilgalaikį nagrinėjamų paslaugų kainų padidėjimą tam tikrose teritorijose, keistų šias paslaugas kitomis arba pirktų jas iš kitose teritorijose esančių paslaugų teikėjų. Jeigu pakeičiamumas būtų tiek reikšmingas, kad kainos padidėjimas taptų nenaudingas, nes sumažintų pardavimų apimtį, tokiu atveju į atitinkamą rinką reiktų įtraukti kitus paslaugų pakaitalus ir kitas teritorijas. Atitinkamos rinkos ribos turi būti plečiamos tol, kol paklausos pakeičiamumas taps iš viso neįmanomas arba tiek nereikšmingas, kad mažas, bet ilgalaikis nagrinėjamų paslaugų kainų padidėjimas virš esamo kainų lygio galėtų būti naudingas.³⁰

Atliekant paslaugų tarpusavio pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu analizę, taikant hipotetinio monopolisto testą, reikalinga įvertinti, ar asmenys, nagrinėjamoje rinkoje tiriamuoju laikotarpiu kitiems ūkio subjektams neteikę atitinkamų paslaugų, reaguodami į mažą ilgalaikį santykinį nagrinėjamų paslaugų kainų padidėjimą, galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti atitinkamas paslaugas, nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Atsižvelgiant į tai, toliau šioje Ataskaitoje bus atliekama:

- 1) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.
- 2) Radijo priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.
- 3) Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.
- 4) Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.
- 5) Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė.

2.3.2.1 Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė

Pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama, ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., pradėtų pirkti kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas (pvz., ar pradėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugas).

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai perka šias paslaugas t. y. prieigą prie technologinės patalpos, kurioje galima patalpinti televizijos siųstuvą, antžeminiame statinyje iškelto televizijos antenos ir televizijos sudėjimo tiltų bei fiderinės įrangos, jungiančios siųstuvą su antena, tam, kad šių paslaugų pagrindu galėtų sukurti DVB-T stotį. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis palydovu, skirtu televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugoms teikti. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis IPTV tinklu. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis kabelinės televizijos tinklu, t. y. nei viena iš šių paslaugų nesuteikia galimybės naudotis antžeminiu statiniu, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais, fiderine įranga ir

³⁰ Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintų Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 17 „Dėl Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo“, 8 punktas.

televizijos antena – elementais, būtiniais DVB-T stoties sukūrimui. Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma sukurti DVB-T stoties naudojantis palydovu, IPTV tinklu ar kabelinės televizijos tinklu, todėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų paslaugų ir nepradėtų pirkti nei televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 ir 2.3.1.2 skyriuose televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos ir Radijo priemonių teikimo paslaugos turi tam tikrų panašumų, pvz., abiem priemonėms sukurti gali būti naudojamas tas pats antžeminis statinys ir technologinė patalpa. Tačiau Radijo priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis radijo antena, radijo sudėjimo tiltais ir kitais Radijo priemonės elementais, reikalingais analoginio antžeminio radijo stočiai įrengti, tačiau nesuteikia galimybės naudotis televizijos antena ir televizijos sudėjimo tiltais, t. y. elementais reikalingais sukurti DVB-T stotį. Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma sukurti DVB-T stoties naudojantis Radijo priemone, todėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų paslaugų ir nepradėtų pirkti Radijo priemonių teikimo paslaugų.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos paklausos atžvilgiu nėra pakeičiamos Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

Pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama ar kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų (pvz., televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų) teikėjai, anksčiau neteikę televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti atitinkamas paslaugas (televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas) nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonę – palydovą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonę – IPTV tinklą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonę – kabelinės televizijos tinklą. Tuo tarpu, kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę sudaro antžeminis statinys, technologinė patalpa, televizijos sudėjimo tiltai, fiderinė įranga ir televizijos antena, t. y. televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę sudarantys elementai visiškai skiriasi nuo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonės sudarančių elementų. Vadinasi, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, norėdami pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui negalėtų panaudoti savo valdomų priemonių ir privalėtų sukurti savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų, todėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų

kainoms pakilus 5–10 proc., televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį negalėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 ir 2.3.1.2 skyriuose tiek televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonei tiek ir Radijo priemonei sukurti reikalingas svarbiausias elementas – antžeminis statinys gali būti tas pats. Taip pat abiejų tipų priemonėms sukurti gali būti panaudotos tos pačios technologinės patalpos. Vadinasi, Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui galėtų panaudoti jau valdomus antžeminius statinius ir technologines patalpas, tačiau šiam asmeniui reiktų papildomai investuoti į televizijos sudėjimo tiltų ir televizijos antenos įsigijimą. Tarnybos vertinimu, tokios investicijos, reikalingos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėms sukurti, sąlygotų tai, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms pakilus 5–10 proc., Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį galėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Išvados:

1) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

2) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu yra pakeičiamos Radijo priemonių teikimo paslaugomis.

2.3.2.2 Radijo priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė

Pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., pradėtų pirkti kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas (pvz., ar pradėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugas).

Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai perka šias paslaugas t. y. prieigą prie technologinės patalpos, kurioje galima patalpinti radijo siųstuvą, antžeminiame statinyje iškeltos radijo antenos ir radijo sudėjimo tiltų bei fiderinės įrangos, jungiančios siųstuvą su antena, tam, kad šių paslaugų pagrindu galėtų sukurti analoginio antžeminio radijo stotį. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis palydovu, skirtu televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugoms teikti. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis IPTV tinklu. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis kabelinės televizijos tinklu, t. y. nei viena iš šių paslaugų nesuteikia galimybės naudotis antžeminiu statiniu, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais, fiderine įranga ir radijo antena – elementais, būtiniais analoginio antžeminio radijo stoties sukūrimui. Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma sukurti analoginio antžeminio radijo stotį naudojantis palydovu, IPTV tinklu ar kabelinės televizijos tinklu, todėl Radijo priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų paslaugų ir nepradėtų pirkti nei televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 ir 2.3.1.2 skyriuose televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos ir Radijo priemonių teikimo paslaugos turi tam tikrų panašumų, pvz., abiem priemonėms sukurti gali būti naudojamas tas pats antžeminis statinys ir technologinė patalpa. Tačiau televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis televizijos antena, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais, reikalingais DVB-T stočiai įrengti, tačiau nesuteikia galimybės naudotis radijo antena ir radijo sudėjimo tiltais, t. y. elementais reikalingais sukurti analoginio antžeminio radijo stotį. Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma sukurti analoginio antžeminio radijo stoties naudojantis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemone, todėl Radijo priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų minėtų paslaugų ir nepradėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų.

Išvada:

Radijo priemonių teikimo paslaugos paklausos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

Pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama ar kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų (pvz., televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų) teikėjai, anksčiau neteikę Radijo priemonių teikimo paslaugų, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti atitinkamas paslaugas (televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas) nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonę – palydovą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonę – IPTV tinklą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonę – kabelinės televizijos tinklą. Tuo tarpu, kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonę sudaro antžeminis statinys, technologinė patalpa, sudėjimo tiltai, fiderinė įranga ir antena, t. y. Radijo priemonę sudarantys elementai visiškai skiriasi nuo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonės sudarančių elementų. Vadinasi, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, norėdami pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui negalėtų panaudoti savo valdomų priemonių ir privalėtų sukurti savo Radijo priemones. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonių sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų, todėl Radijo priemonių teikimo paslaugų kainoms pakilus 5–10 proc., televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį negalėtų pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 ir 2.3.1.2 skyriuose tiek televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonei, tiek ir Radijo priemonei sukurti reikalingas svarbiausias elementas – antžeminis statinys - gali būti tas pats. Taip pat abiejų tipų priemonėms sukurti gali būti panaudotos tos pačios technologinės patalpos. Vadinasi, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui galėtų panaudoti jau valdomus antžeminius statinius ir technologines

patalpas, tačiau šiam asmeniui reiktų papildomai investuoti į radijo sudėjimo tiltų ir radijo antenos įsigijimą. Tarnybos vertinimu, tokios investicijos, reikalingos Radijo priemonėms sukurti, sąlygotų tai, kad Radijo priemonių teikimo paslaugų kainoms pakilus 5–10 proc., televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį galėtų pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Išvados:

1) Radijo priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

2) Radijo priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu yra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

2.3.2.3 Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė

Pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama ar televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., pradėtų pirkti kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas (pvz., ar pradėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugas).

Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai perka šias paslaugas t. y. prieigą prie palydovo, tam, kad šių paslaugų pagrindu galėtų teikti televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugas.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis antžeminiu statiniu, televizijos antena, fiderine įranga, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis antžeminiu statiniu, radijo antena, fiderine įranga, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais ir kitais Radijo priemonės elementais. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis IPTV tinklu. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis kabelinės televizijos tinklu, t. y. nei viena iš šių paslaugų nesuteikia galimybės naudotis palydovu – elementu, būtinu televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugoms teikti.

Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma teikti televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais paslaugų naudojantis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėmis, Radijo priemonėmis, IPTV tinklu, ar kabelinės televizijos tinklu, todėl televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų paslaugų ir nepradėtų pirkti nei televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei Radijo priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos paklausos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo

IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

Pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama ar kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų (pvz., televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų) teikėjai, anksčiau neteikę televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti atitinkamas paslaugas (televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugas) nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę – antžeminį statinį, technologines patalpas, televizijos anteną, televizijos sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo Radijo priemones – antžeminį statinį, technologines patalpas, radijo anteną, radijo sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonę – IPTV tinklą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonę – kabelinės televizijos tinklą.

Tuo tarpu, kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonę sudaro palydovas, t. y. televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonė visiškai skiriasi nuo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonės ir Radijo priemonę sudarančių elementų. Vadinasi, televizijos transliacijų DVB-T / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, norėdami pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui negalėtų panaudoti savo valdomų priemonių ir privalėtų sukurti savo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemones. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų, todėl televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms pakilus 5–10 proc., televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį negalėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

2.3.2.4 Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė

Pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama, ar televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų

gavėjai, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., pradėtų pirkti kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas (pvz., ar pradėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas).

Televizijos transliacijų IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai perka šias paslaugas, t. y. prieigą prie IPTV tinklo, tam, kad šių paslaugų pagrindu galėtų teikti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais paslaugas.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis antžeminiu statiniu, televizijos antena, fiderine įranga, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis antžeminiu statiniu, radijo antena, fiderine įranga, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais ir kitais Radijo priemonės elementais. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis palydovu. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis kabelinės televizijos tinklu, t. y. nei viena iš šių paslaugų nesuteikia galimybės naudotis IPTV tinklu – priemone, būtina televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais paslaugoms teikti.

Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma teikti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais paslaugų naudojantis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėmis, Radijo priemonėmis, palydovu, ar kabelinės televizijos tinklu, todėl televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų paslaugų ir nepradėtų pirkti nei televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei Radijo priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos paklausos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

Pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama, ar kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų (pvz., televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų) teikėjai, anksčiau neteikę televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti atitinkamas paslaugas (televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugas) nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones – antžeminį statinį, technologines patalpas, televizijos anteną, televizijos sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo Radijo priemones – antžeminį statinį, technologines patalpas, radijo anteną, radijo sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonę – palydovą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo

paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonę – kabelinės televizijos tinklą.

Tuo tarpu, kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonę sudaro IPTV tinklas, t. y. televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonė visiškai skiriasi nuo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio / kabelinės televizijos tinklais priemonės ir Radijo priemonę sudarančių elementų. Vadinasi, televizijos transliacijų DVB-T / palydovinio ryšio / kabelinės televizijos tinklais priemonių ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, norėdami pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui negalėtų panaudoti savo valdomų priemonių ir privalėtų sukurti savo televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonės. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų, todėl televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms pakilus 5–10 proc., televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio / kabelinės televizijos tinklais priemonių ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį negalėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

2.3.2.5 Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizė

Pakeičiamumas paklausos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama, ar televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., pradėtų pirkti kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugas (pvz., ar pradėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas).

Televizijos transliacijų kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai perka šias paslaugas t. y. prieigą prie kabelinės televizijos tinklo, tam, kad šių paslaugų pagrindu galėtų teikti televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais paslaugas.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis antžeminiu statiniu, televizijos antena, fiderine įranga, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonių teikimo paslaugos suteikia galimybę naudotis antžeminiu statiniu, radijo antena, fiderine įranga, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais ir kitais Radijo priemonės elementais. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis palydovu. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslauga suteikia galimybę naudotis IPTV televizijos tinklu, t. y. nei viena iš šių paslaugų nesuteikia galimybės naudotis kabelinės televizijos tinklu – priemone, būtina televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais paslaugoms teikti.

Vadinasi, technologiškai nėra įmanoma teikti televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais paslaugų naudojantis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais

priemonėmis, Radijo priemonėmis, palydovu, ar IPTV tinklu, todėl televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., šių paslaugų gavėjai neatsisakytų paslaugų ir nepradėtų pirkti nei televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei Radijo priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų, nei televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugos paklausos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

Pakeičiamumas pasiūlos atžvilgiu

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.3.2 skyriuje pateiktą hipotetinio monopolisto testo aprašymą, bus nagrinėjama, ar kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų (pvz., televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų) teikėjai, anksčiau neteikę televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų, šių paslaugų kainoms padidėjus 5–10 proc., galėtų per trumpą laikotarpį pradėti teikti atitinkamas paslaugas (televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugas) nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones – antžeminį statinį, technologines patalpas, televizijos anteną, televizijos sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje, Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo Radijo priemones – antžeminį statinį, technologines patalpas, radijo anteną, radijo sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.3 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonę – palydovą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.4 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai valdo televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonę – IPTV tinklą.

Tuo tarpu, kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonę sudaro kabelinės televizijos tinklas, t. y. televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonė visiškai skiriasi nuo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio / IPTV tinklais priemones ir Radijo priemonę sudarančių elementų. Vadinas, televizijos transliacijų DVB-T / palydovinio ryšio / IPTV tinklais priemonių ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, norėdami pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų teikimui negalėtų panaudoti savo valdomų priemonių ir privalėtų sukurti savo televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemones. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.5 skyriuje televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių sukūrimas negali būti atliktas per trumpą laiką ir pareikalautų didelių finansinių investicijų, todėl televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų kainoms pakilus 5–10 proc., televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio / IPTV tinklais priemonių ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, per trumpą laikotarpį negalėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugos pasiūlos atžvilgiu nėra pakeičiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugomis, Radijo priemonių teikimo paslaugomis, televizijos transliacijų perdavimo

palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugomis ir televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugomis.

2.3 Skyriaus apibendrinimas:

Ataskaitos 2.3.1.1 – 2.3.1.5 skyriuose buvo išnagrinėti skirtingi transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų tipai. Ataskaitos 2.3.2.1 – 2.3.2.5 skyriuose atlikta šių paslaugų pakeičiamumo tarpusavyje analizė parodė, kad:

1) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos, Radijo priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugos tarpusavyje nėra pakeičiamos paklausos atžvilgiu;

2) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugos tarpusavyje nėra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu;

3) Radijo priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugos, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugos tarpusavyje nėra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu;

4) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos ir Radijo priemonių teikimo paslaugos tarpusavyje yra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu;

Atsižvelgiant į skirtingų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo tarpusavyje analizės rezultatus, konstatuotina, kad visos ataskaitos 2.3.1.1 – 2.3.1.5 skyriuose minėtos paslaugos sudaro atskiras transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkas.

Vadovaujantis 2014 m. rekomendacijos preambulės 7 konstatuojamąja dalimi Tarnyba ataskaitos 2.2 skyriuje atliko su Transliacijų perdavimo priemonių rinka vertikaliai susijusios mažmeninės elektroninių ryšių paslaugų rinkos analizę ir nustatė, kad penkiose mažmeninių televizijos transliacijų rinkose (Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje, Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinkoje, Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinkoje Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinkoje ir Radijo transliacijų rinkoje) yra veiksminga konkurencija. Tačiau Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, rinkoje veiksminga konkurencija yra tik dėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų reguliavimo, o Radijo transliacijų rinkoje veiksminga konkurencija yra tik dėl Radijo priemonių teikimo paslaugų reguliavimo. 2014 m. rekomendacijos preambulės 10 konstatuojamojoje dalyje yra nurodyta, kad jei, atsižvelgiant į ateities perspektyvą, mažmeninė rinka yra veiksmingai konkurencinga be *ex ante* didmeninio reguliavimo susijusioje atitinkamoje rinkoje, tuomet didmeninio lygmens reguliavimas nebėra būtinas. Vadovaujantis tuo ir anksčiau šioje pastraipoje pateikta informacija, darytina išvada, kad su Televizijos transliacijų, teikiamų kabelinės televizijos tinklais, rinka, Televizijos transliacijų, teikiamų IPTV tinklais, rinka ir Televizijos transliacijų, teikiamų palydovinio ryšio tinklais, rinka susijusių atitinkamų didmeninių paslaugų: televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų atžvilgiu didmeninės rinkos nėra apibrėžiamos ir toliau šiame Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrime nebus nagrinėjamos. Atsižvelgiant į tai, apibrėžiamos šios transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos, iki jų geografinės aprėpties apibrėžimo:

1) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka.

2) Radijo priemonių teikimo paslaugų rinka.

2.3 skyriaus išvada:

Apibrėžiamos šios transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos, iki jų geografinės aprėpties apibrėžimo:

- 1) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka.
- 2) Radijo priemonių teikimo paslaugų rinka.

2.4 Transliacijų perdavimo priemonių rinkos geografinės aprėpties vertinimas

Šiame ataskaitos skyriuje yra vertinama Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir Radijo transliacijų perdavimo antžeminio analoginio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkų geografinė aprėptis ir apibrėžiama šių rinkų geografinė teritorija.

Atitinkamos rinkos geografinė teritorija gali įtakoti nagrinėjamos rinkos apimtį, esamą ir potencialią konkurencinę aplinką nagrinėjamoje rinkoje. Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 59 punkte teigiama, kad elektroninių ryšių sektoriuje geografinė atitinkamos rinkos teritorija tradiciškai nustatoma vadovaujantis dviem kriterijais: teisiniais ar kitais reguliavimo instrumentais ir tinklo aprėpiama teritorija. Vadovaujantis šiais dviem kriterijais, geografinė rinkos teritorija gali būti vietinė, regioninė, nacionalinė ar aprėpianti kelias valstybes.

2.4.1 Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinės aprėpties vertinimas

Teisiniai ar kiti reguliavimo instrumentai

Pažymėtina, kad elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, įskaitant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjus turi teisę vykdyti elektroninių ryšių veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, t. y. teisinių ar kitų reguliavimo instrumentų veiklos apribojimų atskirose Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nėra.

Tinklo aprėpiama teritorija

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos yra teikiamos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šių paslaugų teikimo principai yra vienodi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o tam tikros teikimo sąlygos gali skirtis dėl objektyvių priežasčių, tokių kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės, prie kurios yra suteikiama prieiga, aukštingumas (pvz., Telecentras teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas šių paslaugų kainą diferencijuoja į tris lygius pagal priemonės aukštį, didžiausia kaina taikoma aukščiausių priemonių teikimo paslaugoms, mažiausia kaina – žemiausių priemonių teikimo paslaugoms) ir t.t.

Atsižvelgiant į tai, Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Išvada:

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

2.4.2 Radijo transliacijų perdavimo antžeminio analoginio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinės aprėpties vertinimas

Teisiniai ar kiti reguliavimo instrumentai

Pažymėtina, kad elektroninių ryšių paslaugų teikėjai, įskaitant Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjus turi teisę vykdyti elektroninių ryšių veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, t. y. teisinių ar kitų reguliavimo instrumentų veiklos apribojimų atskirose Lietuvos Respublikos teritorijos dalyse nėra.

Tinklo aprėpiama teritorija

Radijo priemonių teikimo paslaugos yra teikiamos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šių paslaugų teikimo principai yra vienodi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o tam tikros teikimo sąlygos gali skirtis dėl objektyvių priežasčių, tokių kaip Radijo priemonės, prie kurios yra suteikiama prieiga, aukštingumas (pvz., Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas, šių paslaugų kainą diferencijuoja į tris lygius pagal priemonės aukštį, didžiausia kaina taikoma aukščiausių priemonių teikimo paslaugoms, mažiausia kaina – žemiausių priemonių teikimo paslaugoms) ir t.t.

Atsižvelgiant į tai, Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Išvada:

Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

2.5 Transliacijų perdavimo priemonių rinkos apibrėžimas

Ataskaitos 2.3 skyriuje buvo apibrėžtos Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka ir Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka. Ataskaitos 2.4 skyriuje nustatyta, kad abiejų minėtų rinkų geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija. Atsižvelgiant į tai, apibrėžiama Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija ir Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Išvados:

1) Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka, apibrėžiama kaip paslaugų, suteikiančių galimybę naudotis antžeminiu statiniu, televizijos antena, fiderine įranga, technologine patalpa, televizijos sudėjimo tiltais ir kitais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementais, reikalingais televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugoms teikti, rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – DVB-T priemonių rinka).

2) Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių teikimo paslaugų rinka, apibrėžiama, kaip paslaugų suteikiančių galimybę naudotis antžeminiu statiniu, radijo antena, fiderine įranga, technologine patalpa, radijo sudėjimo tiltais ir kitais Radijo priemonės elementais, reikalingais radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugoms teikti, rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Radijo priemonių rinka).

2.6 Vertinimas, ar Transliacijų perdavimo priemonių rinkų charakteristikos gali pateisinti įpareigojimą, nurodytą Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalį, Tarnyba, tirdama rinkas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos teisės aktais, Europos Sąjungos teise ir atsižvelgia į Europos Komisijos gaires bei rekomendacijas, taip pat Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos priimtas nuomones ir bendrąsias pozicijas.

DVB-T priemonių rinka ir Radijo priemonių rinka 2014 m. rekomendacijos priede nėra nurodytos. Todėl, vadovaujantis 2014 m. rekomendacijos preambulės 21 konstatuojamąja dalimi, Tarnyba „<...>gali nustatyti kitas rinkas, nei išvardyta šioje rekomendacijoje, ir taikyti joms trijų kriterijų testą. Visų pirma, jei nacionalinės reguliavimo institucijos, padariusios išvadą, kad mažmeninė rinka be ex ante reguliavimo nėra veiksmingai konkurencinga, ketina reguliuoti susijusių (-ias) didmeninę (-es) rinką (-as), ir ši (šios) rinka (-os) nėra nurodyta (-os) rekomendacijoje, jos visuomet turėtų atlikti trijų kriterijų testą. <...>“.

Siekiant nustatyti rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, reikia taikyti 2014 m. rekomendacijos 2 punkte nurodytus tris kriterijus. 2014 m. rekomendacijos preambulės 11 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad, „Pirmasis kriterijus – didelės ir pastovios patekimo į rinką kliūtys. Atliekant perspektyvinę analizę, kad būtų galima nustatyti atitinkamas rinkas, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, dėl dinamiško elektroninių ryšių rinkos pobūdžio ir veikimo vis dėlto reikėtų atsižvelgti ir į galimybes per atitinkamą laikotarpį įveikti patekimo į rinką kliūtis. Antruoju kriterijumi sprendžiama, ar rinkos struktūroje per atitinkamą laikotarpį atsirastų veiksminga konkurencija. Taikant šį kriterijų reikia išnagrinėti infrastruktūrinės ir kitos konkurencijos būklę, kuri lemia kliūtis patekti į rinką. Trečiasis kriterijus yra tai, kad taikant vien tik konkurencijos teisę nebūtų tinkamai išspręsta (-os) atitinkama (-os) rinkos nepakankamumo problema (-os).“

Pagal 2014 m. rekomendacijos preambulės 17 konstatuojamąją dalį, „<...> Jeigu netenkinamas vienas iš trijų kriterijų, rinka neturėtų būti nurodyta kaip rinka, kuriai gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.“ Bent vieno iš trijų kriterijų testo netenkinimas suponuoja, kad atitinkamoje rinkoje egzistuoja sąlygos veiksmingai konkurencijai, todėl šioje rinkoje *ex ante* reguliavimas negali būti taikomas. Tuo atveju, kai atlikus trijų kriterijų testą, yra nustatoma, kad visi trys kriterijai yra tenkinami, darytina išvada, kad tokioje atitinkamoje rinkoje konkurencija nėra veiksminga ir šios rinkos atžvilgiu gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.

Tarnyba, siekdama nustatyti, ar yra būtinas reguliavimas DVB-T priemonių rinkoje ir Radijo priemonių rinkoje, vadovaudamasi 2014 m. rekomendacijos 2 punktu ir Trijų kriterijų taikymo gairėmis, vertins Ataskaitos 2.5 skyriuje apibrėžtas atitinkamas rinkas pagal žemiau išvardytus tris kriterijus:

- 1) Kliūčių, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, egzistavimas.
- 2) Rinkos charakteristika ir struktūra, kuri nelemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendencijos be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje.
- 3) Bendrosios konkurencijos teisės nepakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje, netaikant Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų.

2.6.1 Vertinimas, ar DVB-T priemonių rinkos charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą

2.6.1.1 Pirmas kriterijus: kliūčių, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, egzistavimas

Pagal 2014 m. rekomendacijos 2 punkto a papunktį, didelės ir pastovios patekimo į rinką kliūtys gali būti struktūrinio, teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio.

Teisinio pobūdžio kliūtys

Potencialus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, iki tol neteikęs jokių elektroninių ryšių paslaugų, norėdamas pradėti teikti perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas nėra įpareigotas gauti atitinkamus leidimus ar licencijas. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad Lietuvos Respublikoje nėra teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio apribojimų, kurie ribotų įėjimą į DVB-T priemonių rinką.

Struktūrinio pobūdžio kliūtys

Toliau tikslinga nagrinėti, ar egzistuoja struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į DVB-T priemonių rinką, kurie atsiranda dėl pradinių išlaidų ar paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams ir kliudo ar neleidžia į rinką patekti naujiems rinkos dalyviams.

Pradinės išlaidos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į DVB-T priemonių rinką, dėl pradinių išlaidų, tikslinga analizuoti tokius skirtingus įėjimo į analizuojamą rinką atvejus:

1) Asmuo siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, nenaudodamas kitų operatorių valdomos elektroninių ryšių infrastruktūros.

2) Asmuo siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, naudodamas kitų operatorių valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą.

Pirmuoju nagrinėjamu atveju, asmuo siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, nenaudodamas kitų operatorių valdomos elektroninių ryšių infrastruktūros. Atsižvelgiant į tai, tokiam operatoriui reikės investuoti į antžeminių statinių, technologinių patalpų statybą ir televizijos antenos, televizijos sudėjimo tiltų bei fiderinės įrangos įdiegimą juose. Didžiausi transliacijų perdavimo DVB-T tinklais teikėjai: Telecentras ir Telia televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikia visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Todėl norėdamas parduoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas Telecentrai ir (ar) Telia, į DVB-T priemonių rinką bandantis įeiti asmuo, turėtų sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių tinklą, kad iš šio tinklo perduodamas televizijos transliacijas būtų galima priimti visoje Lietuvos Respublikoje. Tokiai charakteristikai užtikrinti reikalingas konkretus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių skaičius priklauso nuo transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių išdėstymo vietų ir transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių aukščio, kuris nulemia, kokiame aukštyje virš jūros lygio bus patalpinta televizijos antena. Kuo didesniame aukštyje bus iškeltos televizijos antenos, tuo mažesnio skaičiaus priemonių reikės. Tarnybos vertinimu, priklausomai nuo transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių išdėstymo vietų aukščio virš jūros lygio, statant 100 m aukščio transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, reikėtų 40–50 vnt. tokių priemonių. Kaip jau buvo minėta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, pastatyti tiek transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių kainuotų nuo 6 iki 10 mln. Eur., nevertinant žemės sklypų, reikalingų priemonėms statyti, įsigijimo (ar įgijimo teisių naudoti žemės sklypą, reikalingą priemonių statybai) ir priemonių statybai reikalingo kapitalo skolinimosi išlaidų. Taip pat pabrėžtina, kad transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių statyba ne tik reikalauja didelių finansinių investicijų, bet ir gali ilgai užtrukti, kadangi reikia suderinti priemonių statybos projektus, atlikti statybos darbus.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad asmuo neteikęs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir neturintis šių priemonių, norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas naujai pastatytomis priemonėmis, susidurtų su dideliais įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjerais.

Antruoju nagrinėjamu atveju, operatorius siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, naudodamasis kitų operatorių valdoma elektroninių ryšių infrastruktūra. Tarnybos turima informacija, tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos Respublikoje veikė asmenys (pvz., Telia, UAB „TeleTower“, UAB „Pūkas“, UAB „Tele2“ ir t.t.) valdę anteninius bokštus ir technologines patalpas, t. y. objektus, kurių pagrindu galima sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones. Pagal Tarnybos atliktą modeliavimą, panaudojus 57 realiai esančius, skirtingų asmenų valdomus anteninius bokštus, galima sukurti 57 televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių vienetų, iš kurių perduodamas televizijos transliacijas būtų galima priimti 95 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos. Tokiu būdu kuriant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, šių priemonių sukūrimo išlaidas sudarytų periodinės išlaidos už prieigą prie anteninių bokštų bei technologinių patalpų ir vienkartinės išlaidos trūkstančių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių elementų, tokių kaip televizijos antena, fiderinė įranga ir, jei reikia, televizijos sudėjimo tiltai įdiegimą. Pagal Tarnybos surinktus duomenis, išlaidos už suteiktą prieigą prie anteninių bokštų ir technologinių patalpų siektų 120 – 180 tūkst. Eur per metus. Papildomų priemonės

elementų (neskaitant sudėjimo tiltų) kaina 300 – 350 tūkst. Eur. Taip pat pabrėžtina, kad ir šiuo nagrinėjimu atveju transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių statyba ne tik reikalauja didelių finansinių investicijų, bet ir gali ilgai užtrukti, kadangi reikia suderinti prieigos prie anteninių statinių ir technologinių patalpų sąlygas su skirtingais asmenimis, atlikti statybos darbus.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad operatorius neteikęs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir neturintis šių priemonių, norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, šias priemones kurdamas kitų asmenų valdomų anteninių statinių ir technologinių patalpų pagrindu susidurtų su dideliais įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjeriais.

Paklausos sąlygos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į DVB-T priemonių rinką, dėl paklausos sąlygų, tikslinga įvertinti:

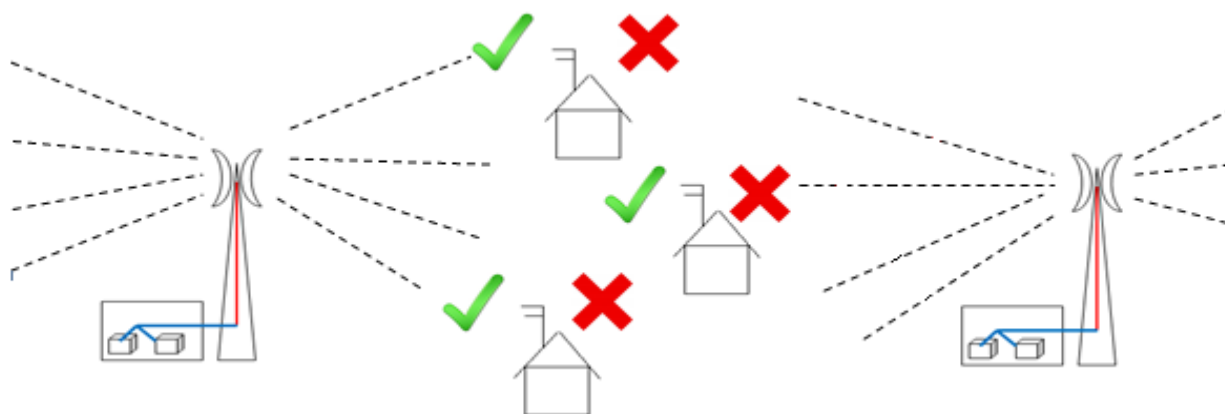
1) Ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai nėra tie patys asmenys ar susiję asmenys?

2) Ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai neturi techninių apribojimų pakeisti vieną paslaugų teikėją kitu?

Pirmu nagrinėjamu atveju, analizuojama, ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai yra tie patys ar susiję asmenys. Tikėtina, kad asmuo, kuris yra televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjas ir teikėjas, siekdamas optimizuoti savo veiklą išnaudojant valdomą infrastruktūrą, kur tik leidžia techninės galimybės, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas teiks sau ir nepirks šių paslaugų iš kitų teikėjų. Kuo daugiau asmenų sau teiks televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, tuo labiau bus apribota paklausa DVB-T priemonių rinkoje, o tai sąlygos didesnius įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerus potencialiems televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjams. Tiriomojo laikotarpio pabaigoje, didžiausias televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pirkėjas: Telecentras pirko (įskaitant teikimą sau) 59,3 visų suteiktų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų. 96,9 proc. iš šių paslaugų buvo teikiama paties Telecentro sau, t. y. Telecentras, kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, sau (Telecentrai), kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjui, suteikė 96,9 proc. visų reikalingų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, o tai sudarė 57,4 proc. DVB-T priemonių rinkoje suteiktų minėtų paslaugų kiekio.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad operatorius, siekiantis įeiti į DVB-T priemonių rinką, dėl paklausos sąlygų susidurs su dideliais struktūriniais įėjimo į rinką barjeriais, kadangi su esamais šios rinkos dalyviais turės konkuruoti ne daugiau nei dėl 42,6 proc. rinkos, nes 57,4 proc., šios rinkos užims Telecentro Telecentrai teikiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos.

Antru nagrinėjamu atveju, analizuojami techniniai apribojimai pakeisti vieną televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėją kitu. Vertinant įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjerus, reikia atkreipti dėmesį į televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais specifiką, o tiksliau, televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, priėmimo galimybes. Įprasta televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, priėmimo antena transliacijas efektyviausiai priima tik iš tos DVB-T stoties (spinduliuotės šaltinio pusės), į kurią antena yra nukreipta. Tuo tarpu televizijos transliacijas, perduodamas iš priešingos, nei nukreipta ši antena, pusės, priėmimo antena priima ženkliai silpniau (toliau – Priėmimo antenų kryptingumas) (žr. 17 pav.).

17 pav. Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, Priėmimo antenų kryptingumas
Šaltinis: Tarnyba

Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų teikėjai siekia, kad jų transliacijas galėtų priimti kuo didesnis skaičius televizijos žiūrovų. Atsižvelgiant į tai, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas, esant galimybei rinktis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėją, greičiausiai pasirinktų tą paslaugų teikėją, į kurio valdomas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės yra nukreipta daugiausiai priėmimo antenų.

Priėmimo antenų kryptingumo veiksnį dalinai galima eliminuoti teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas iš šalia viena kitos esančių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, kadangi dalies televizijos žiūrovų antenos, nukreiptos į vieną televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę galės priimti signalus ir iš toje pačioje pusėje (priėmimo antenos atžvilgiu) esančios kitos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės. Tačiau ir toks priemonių išdėstymo būdas neužtikrina, kad iš skirtingų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių perduodamas televizijos transliacijas galės priimti visos televizijos žiūrovų priėmimo antenos.

Taip pat pažymėtina, kad DVB-T tinklais perduodamos televizijos transliacijos gali atsispindėti nuo šalia esančių objektų (pvz., aukštų pastatų, medžių ir pan.) todėl, pavieniais atvejais, priėmimo antena gali priimti ir iš priešingos pusės nei nukreipta antena perduodamus nuo tam tikro objekto atsispindėjusius signalus. Tačiau, Tarnybos vertinimu, tokia situacija yra daugiau teorinė ir praktikoje gali būti realizuota tik atsitiktiniais atvejais, todėl Priėmimo antenų kryptingumo veiksnys išlieka labai aktualus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams renkantis šių paslaugų teikėją.

Kaip jau anksčiau minėta šiame Ataskaitos skyriuje, Telecentras, veikdamas kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, Telecentrai, kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjai, teikia televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Pažymėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu Telecentras televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikė UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“, UAB „Tele3“ ir VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija ir perdavinėjo šių subjektų televizijos transliacijas, tokias, kaip „LNK“, „TV3“, „LRT“ ir t.t., kurios tiriamuoju laikotarpiu buvo populiariausios Lietuvos Respublikoje. Atsižvelgiant į tai, prognozuotina, kad siekdamas, kad televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, pasiektų kuo daugiau televizijos žiūrovų, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas, atsižvelgdamas į Priėmimo antenų kryptingumo veiksnį, turėtų teikti pirmenybę tam televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjui, iš kurio valdomų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių yra perduodamos populiariausios televizijos transliacijos – „LNK“, „TV3“, „LRT“ ir t. t., t. y. turėtų teikti pirmenybę Telecentrai ir jo teikiamoms televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugoms.

Tokia situacija, kai iš Telecentro valdomų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių yra teikiamos populiariausios televizijos transliacijos, lemia tai, kad asmeniui, siekiančiam sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones ir pradėti teikti šių priemonių teikimo paslaugas, reiktų šias priemones kurti kuo arčiau jau esančių Telecentro valdomų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, o tai apriboja tokio asmens pasirinkimo galimybes dėl priemonių išdėstymo ir sudaro papildomus barjerus siekiant įeiti į DVB-T priemonių rinką.

Apibendrinant šiame Ataskaitos skyriuje pateiktą informaciją, darytina išvada, kad dėl pradinių išlaidų ir paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams, egzistuoja aukšti struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į DVB-T priemonių rinką. Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad DVB-T priemonių rinka tenkina pirmąją trijų kriterijų testo kriterijų.

Išvada:

DVB-T priemonių rinka tenkina pirmąją trijų kriterijų testo kriterijų.

2.6.1.2 Antras kriterijus: rinkos charakteristika ir struktūra, kuri nelemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendencijos be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje

Ataskaitos 2.6.1.1 skyriuje nustatyta, kad įėjimo kliūtys į DVB-T priemonių rinką yra aukštos. Tačiau, atliekant trijų kriterijų testą, būtina įvertinti, ar nagrinėjama rinka pasižymi tokiomis charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje, t. y. *ex ante* reguliavimą. Kitaip tariant, reikia įvertinti, ar esant kliūtims įeiti į atitinkamą rinką, toje rinkoje situacija nepakis artimiausiu laikotarpiu, ar neatsiras charakteristikų, kurios lems veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas.

Trijų kriterijų taikymo gairių 3 skyriuje yra išskirti keli kriterijai, kuriais vadovaujantis tikslinga vertinti antrąją trijų kriterijų testo kriterijų: rinkos dydis ir struktūra, kainų pokyčiai, egzistuojanti ir potenciali konkurencija. Pastebėtina, kad nagrinėtinų kriterijų skaičius nėra baigtinis.

Rinkos struktūra

Tiriamuoju laikotarpiu suteiktų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų skaičius išliko pakankamai stabilus: 107 – 109 paslaugos (žr. 5 lentelę). Paslaugų teikėjų skaičius išaugo nuo 9 iki 11. Tiekėjų skaičiaus išaugimas neturėjo didelės įtakos DVB-T priemonių rinkai, kadangi visu tiriamuoju laikotarpiu Telecentro užimama rinkos dalis viršijo 90 proc. ir svyravo nuo 92,7 proc. 2013 m. pab. iki 90,7 proc. 2015 m. pab.

5 lentelė: DVB-T priemonių rinkos apžvalga

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Iš viso suteikta paslaugų	109	107	107
Iš jų: - Telecentras	92,7 proc.	91,6 proc.	90,7 proc.
- Kiti teikėjai	7,3 proc.	8,4 proc.	9,3 proc.
Prieigos teikėjų skaičius	9	10	11

Šaltinis: Tarnyba

Pagrindinis veiksnys, lėmęs tokią didelę Telecentro užimamos DVB-T priemonių rinkos dalį, buvo tai, kad dėl istoriškai susiklosčiusių aplinkybių vienintelis Telecentras valdo visą Lietuvos Respublikos teritoriją aprėpiantį televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių tinklą, kurio pagrindinė paskirtis – televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimas. Iš šio fakto išplaukia ir kiti Telecentro užimamą nagrinėjamos rinkos dalį lemiantys veiksniai:

1) Kiekviena Telecentro valdoma televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonė turi visus pagrindinius priemonės būdingus elementus – antžeminį statinį, technologinę patalpą, televizijos sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą ir televizijos anteną. Todėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjui nereikia papildomai investuoti į vieno ar kelių priemonės elementų įsigijimą.

2) Tiriamojo laikotarpio pabaigoje Telecentras teikė televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas prie 33 televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, išdėstytų visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (žr. 6 lentelę). Šių priemonių geografinis išdėstymas ir aukštingumas parinktas taip, kad su optimaliu šių priemonių pagrindu įrengtų DVB-T stočių televizijos transliacijas būtų galima perduoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje gyvenantiems televizijos žiūrovams. Be to, paslaugų gavėjai gali jiems reikalingas paslaugas gauti iš vieno asmens – Telecentro. Dėl to nereikia derėtis ir sudaryti sutarčių su keliais asmenimis, o dėl to gali sumažėti finansinės ir laiko sąnaudos.

6. Lentelė: Telecentro valdomos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės prie kurių buvo teikta prieiga 2015 m. pab.

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių aukštis, m	Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių skaičius
Iki 100 m.	11
100 – 150 m.	15
151 – 250 m.	6
251 m. ir aukščiau	1

Šaltinis: Tarnyba

3) Telecentrai priklauso unikalios ir dėl didelių finansinių išlaidų nedubliuotinos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės, tokios kaip Vilniaus televizijos bokštas, kurio aukštis siekia 324 m, Juragių televizijos ir radijo bokštas – 245 m, Klaipėdos radijo ir televizijos bokštas (Giruliuose) – 202 m.

4) Vienintelis Telecentras teikė daugiau nei vieną televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugą šių paslaugų gavėjams.

5) Dauguma kitų (neskaitant Telecentro) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjų buvo lokaliaje vietoje veikę asmenys teikę tik dalines perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas.

Apibendrinant DVB-T priemonių rinkos charakteristikas, darytina išvada, kad nors paslaugų teikėjų skaičius tiriamuoju laikotarpiu išaugo, tačiau tai turėjo minimalią įtaką Telecentro rinkos dalies sumažėjimui todėl, galima konstatuoti, kad alternatyvūs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai nesudarė realios konkurencijos Telecentrai.

Analizuodama ateities perspektyvą, Tarnyba vertina galimus pokyčius rinkoje artimiausiu 3 metų laikotarpiu nuo tiriamojo laikotarpio pabaigos (nuo 2016 m. kovo 31 d.). Toks terminas yra pasirinktas atsižvelgiant į tai, kad pagal Įstatymo 16 straipsnio 9 dalį Tarnyba privalo atlikti atitinkamos rinkos tyrimą ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus nuo ankstesnio galutinio sprendimo dėl šios rinkos tyrimo rezultatų priėmimo, tuo atveju, jeigu atitinkama rinka anksčiau buvo tirta. Tarnybos turima informacija, ateinančiu 3 metų laikotarpiu į DVB-T priemonių rinką neplanuoja įeiti joks naujas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, galintis pasiūlyti aptariamas paslaugas prie daugiau nei vienos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės, todėl galima konstatuoti, kad DVB-T priemonių rinka nepasižymi charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje. Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad DVB-T priemonių rinka tenkina antrąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Išvada:

DVB-T priemonių rinka tenkina 2 trijų kriterijų testo kriterijų.

2.6.1.3 Trečiasis kriterijus: bendrosios konkurencijos teisės nepakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje

Įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Tarnyba siekia, jog būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 2 dalį, konkurencijos priežiūrą elektroninių ryšių srityje pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą atlieka Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba.

Pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą yra taikomas tik *ex post* reguliavimas, kuris atsižvelgia jau į įvykusius veiksmus ir siekia riboti piktnaudžiavimą taikydamas teisės aktuose numatytas sankcijas. *Ex post* reguliavimas taip pat netaiko specifinių priemonių (sąnaudų apskaita, apskaitos atskyrimas, kainų reguliavimas), kurie padeda riboti ūkio subjekto galimybes imtis konkurenciją ribojančių veiksmų. *Ex ante* reguliavimu siekiama ne bausti už jau padarytą žalą, o riboti asmens galimybes imtis konkurenciją ribojančių veiksmų iš anksto iki žalos atsiradimo. Šiuo atveju vien *ex post* reguliavimas neužtikrina antikonkurencinių veiksmų išvengimo. *Ex post* reguliavimo atveju tiriami įvykiai jau yra įvykę praeityje. DVB-T priemonių rinkoje būtina taikyti išankstinį (*ex ante*) reguliavimą, kadangi ši rinka pasižymi aukštais įėjimo į rinką barjeriais ir charakteristikomis, kurios yra nepakankamos vystytis veiksmingai konkurencijai, o minėtų aplinkybių išnykimo požymių artimiausiu metu nenustatyta. Dėl to reikalinga nuolatinė analizuojamos rinkos priežiūra, kurią gali užtikrinti tik *ex ante* ir *ex post* reguliavimas kartu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, DVB-T priemonių rinka tenkina ir trečiąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Išvada:

DVB-T priemonių rinka tenkina trečiąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Ataskaitos 2.6.1 skyriaus apibendrinimas:

Kaip nustatyta Ataskaitos 2.6.1.1–2.6.1.3 skyriuose, DVB-T priemonių rinka tenkina visus trijų kriterijų testo kriterijus, todėl šiai rinkai gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.

2.6.2 Vertinimas, ar Radijo priemonių rinkos charakteristikos gali pateisinti įpareigojimą, nurodytą Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą

2.6.2.1 Pirmas kriterijus: kliūčių, kurios trukdo pradėti veikti atitinkamoje rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, egzistavimas

Pagal 2014 m. rekomendacijos 2 punkto a papunktį, didelės ir pastovios patekimo į rinką kliūtys gali būti struktūrinio, teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio.

Teisinio pobūdžio kliūtys

Potencialus Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, iki tol neteikęs jokių elektroninių ryšių paslaugų, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas nėra įpareigotas gauti atitinkamus leidimus ar licencijas. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad Lietuvos Respublikoje nėra teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio apribojimų, kurie ribotų įėjimą į Radijo priemonių rinką.

Struktūrinio pobūdžio kliūtys

Toliau tikslinga nagrinėti, ar egzistuoja struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į Radijo priemonių rinką, kurie atsiranda dėl pradinių išlaidų ar paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams ir kliūdo ar neleidžia į rinką patekti naujiems rinkos dalyviams.

Pradinės išlaidos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į Radijo priemonių rinką, dėl reikalingų pradinių išlaidų, tikslinga analizuoti kelias alternatyvas, kaip asmuo nevaldęs radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių (toliau – Radijo priemonė) ir neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų, galėtų sukurti šias priemones ir teikti jų teikimo paslaugas. Tarnybos vertinimu, asmuo, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas gali turėti tokias veiklos alternatyvas:

- 1) Kurti Radijo priemones, nesinaudojant kitų operatorių išvystyta elektroninių ryšių infrastruktūra ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas;
- 2) Kurti Radijo priemones, pasinaudojant kitų operatorių teikiama prieiga prie elektroninių ryšių infrastruktūros ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas;
- 3) Savo valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą pritaikyti ir panaudoti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimui.

Pirmuoju nagrinėjamu atveju, operatorius neturi Radijo priemonių, todėl, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, šis operatorius privalo pirmiausia sukurti priemones. Kaip minėta ataskaitos 2.2.7 skyriuje, kiekvienas radijo transliacijų perdavimui analoginio antžeminio radijo tinklais skirtas radijo dažnis (kanalas) yra sukoordinuojamas su tam tikra aprėpties teritorija, todėl operatorius, pastatęs Radijo priemonę tokio radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritorijoje jau galėtų šio radijo dažnio (kanalo) savininkui suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas. Kaip nurodyta, Ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje vienos tokios 100 m aukščio Radijo priemonės sukūrimas galėtų kainuoti 100 – 150 tūkst. Eur. Tačiau, kaip nurodyta Ataskaitos 2.4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkos geografinė aprėptis yra visa Lietuvos Respublikos teritorija, todėl tokiam vos vieną Radijo priemonę pastačiusiam ir prieigą prie jos teikiančiam operatoriui būtų sudėtinga konkuruoti su Radijo priemonės visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje valdančiais, ir prieigą prie jų teikiančiais asmenimis, tokiais kaip Telecentras ar UAB „Pūkas“. Tarnybos nuomone, operatoriui reiktų sukurti apie 12 – 15 priemonių, kad radijo transliacijos, perduodamos iš šių Radijo priemonių, pasiektų nacionalinę aprėptį ir operatorius, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas prie 12 – 15 Radijo priemonių, galėtų realiai konkuruoti su kitais šių paslaugų teikėjais. 12 – 15 Radijo priemonių pastatymas galėtų kainuoti 1,2 – 2,25 mln. Eur. (neskaitant sklypų reikalingų Radijo priemonėms statyti kainos), o tai pat statybos projektų ir leidimų derinimas, bei pats Radijo priemonių pastatymas reikalautų nemažai laiko. Todėl, Tarnybos vertinimu, laikytina, kad Radijo priemonių sukūrimas reikalauja didelių finansinių investicijų ir per trumpą laiką operatorius negalės sukurti Radijo priemonių ir pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad operatorius, neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir neturėjęs Radijo priemonių, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, nesinaudojant kitų operatorių išvystyta elektroninių ryšių infrastruktūra, susidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, atsirandančiais dėl didelių pradinių išlaidų poreikio.

Antru nagrinėjamu atveju, operatorius neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir nevaldęs Radijo priemonių, naudosis kitų operatorių teikiama prieiga prie išvystytos elektroninių ryšių infrastruktūros. Tarnybos vertinimu, tikslingiausia nagrinėti situaciją, kuomet operatorius, kurdamas Radijo priemones naudodamasi kitų asmenų teikiama prieiga prie antžeminių statinių ir technologinių patalpų. Tokią prieigą Lietuvos Respublikoje tiriamuoju laikotarpiu teikė / galėjo suteikti³¹ viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ar su jais susiję asmenys, pvz., UAB „Tele2“, UAB „TeleTower“, Telia. Kaip ir pirmuoju nagrinėtu įėjimo į Radijo priemonių rinką atveju bus laikoma, kad asmeniui, siekiančiam įeiti į rinką ir sudaryti realią konkurenciją, šiuo metu Radijo priemonių rinkoje veikiančioms paslaugų teikėjams, reikia sukurti 12 – 15 Radijo priemonių. Šiuo atveju, į nagrinėjamą rinką siekiantis įeiti asmuo ženkliai sumažintų pradinių investicijų poreikį, kadangi jam nebereiktų investuoti į didžiausią kainą Radijo priemonių kūrimo

³¹ Esant techninėms galimybėms.

sudarančių antžeminių statinių ir technologinių patalpų pastatyme, kadangi prieiga prie šių elementų būtų perkama iš kitų asmenų. Tarnybos turima informacija, prieigos prie antžeminių statinių (anteninių bokštų) ir technologinių patalpų suteikimo kaina viename objekte svyruoja nuo 160 iki 325 Eur (be PVM), vadinasi prieiga 12 – 15 objektų (anteninių bokštų kartu su technologinėmis patalpomis) siektų 1,9 – 4,9 tūkst. Eur per mėn. arba (22,8 – 58,8 tūkst. Eur per metus). Be prieigos prie anteninių bokštų ir technologinių patalpų į Radijo priemonių rinką siekiančiam įeiti asmeniui reiktų atlikti pradinės investicijas į radijo antenų, radijo sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir kitų smulkesnių Radijo priemonę sudarančių elementų įdiegimą. Tarnybos vertinimu tokių investicijų poreikis kuriant vieną Radijo priemonę siekia 5 tūkst. Eur, vadinasi kuriant 12 – 15 Radijo priemonių reiktų investuoti 60 – 75 tūkst. Eur. Pagal pateiktus skaičiavimus darytina išvada, kad naudojimasis kitų asmenų teikiama prieiga prie antžeminių statinių ir technologinių patalpų reikšmingai sumažina įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerus, tačiau šie vis tiek išlieka aukšti. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad operatorius, neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir neturėjęs Radijo priemonių, norėdamas teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, naudojantis kitų operatorių išvystyta elektroninių ryšių infrastruktūra (antžeminiais statiniais ir technologinėmis patalpomis), susidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, atsirandančiais dėl didelių pradinių išlaidų poreikio.

Trečiu nagrinėjamu atveju asmuo, siekiantis įeiti į Radijo priemonių rinką, savo valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą siekia pritaikyti ir panaudoti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimui. Šiuo, kaip ir jau analizuotu antruoju atveju, labiausiai tinka analizuoti anteninius bokštus ir technologines patalpas valdančių asmenų – judriojo ryšio operatorių ar su jais susijusių asmenų – įėjimo į Radijo priemonių rinką galimybes, vertinant pradinių investicijų poreikį. Viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ar su jais susiję asmenys valdo anteninius bokštus ir prie jų esančias technologines patalpas, todėl šiems asmenims nereikia investuoti, į šių Radijo priemonės elementų statybą ar prieigos prie jų pirkimą. Tačiau tokiems asmenims vis tiek reikia atlikti pradinės investicijas į antenų, sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir kitų smulkesnių Radijo priemonę sudarančių elementų įdiegimą. Tarnybos vertinimu, tokių investicijų poreikis kuriant vieną Radijo priemonę siekia 5 tūkst. Eur, todėl kuriant 12 – 15 Radijo priemonių reiktų investuoti 60 – 75 tūkst. Eur. Vadinasi, asmenims, valdantiems anteninius bokštus ir technologines patalpas, dar labiau sumažėja įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerai ir, Tarnybos vertinimu, šiems asmenims finansiniai įėjimo į Priemonių rinką barjerai yra maži. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad operatorius, neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir neturėjęs Radijo priemonių, tačiau valdydamas išvystytą elektroninių ryšių infrastruktūrą tokią kaip antžeminiai statiniai ir technologinėmis patalpomis, nesusidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, vertinant pagal reikalingų pradinių išlaidų poreikį. Tačiau vertinant padėtį tiriamuoju laikotarpiu pabrėžtina, kad tik iš trijų viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikusių operatorių, vienintelė UAB „Tele2“ neteikė Radijo priemonių teikimo paslaugų. Vadinasi, tik vienas asmuo – UAB „Tele2“, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas tokiomis apimtimis, kurios turėtų realią įtaką konkurencinės situacijos pasikeitimui Radijo priemonių rinkoje, nesusidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, atsirandančiais dėl didelių pradinių išlaidų poreikio.

Paklausos sąlygos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į Radijo priemonių rinką, dėl paklausos sąlygų, tikslinga įvertinti:

1) Ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai nėra tie patys asmenys ar susiję asmenys?

2) Ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai neturi techninių apribojimų pakeisti vieną paslaugų teikėją kitu.

Pirmu nagrinėjamu atveju, analizuojama, ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai yra tie patys ar susiję asmenys. Tikėtina, kad asmuo, kuris yra Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjas ir teikėjas, siekdamas optimizuoti savo veiklą išnaudojant valdomą infrastruktūrą,

kur tik leidžia techninės galimybės, Radijo priemonių teikimo paslaugas teiks sau ir nepirks šių paslaugų iš kitų teikėjų. Kuo daugiau asmenų sau teiks Radijo priemonių teikimo paslaugas, tuo labiau bus apribota paklausa Radijo priemonių rinkoje, o tai sąlygos didesnius įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerus, potencialiems Radijo priemonių paslaugų teikėjams. Tarnybos turima informacija, tiriamuoju laikotarpiu 73–74 Radijo transliacijų perdavimo stotys buvo įrengtos, šių stočių savininkų valdomose Radijo priemonėse. Tai sudarė 29,6 – 26,8 proc. nuo visų Radijo transliacijų perdavimo stočių skaičiaus (žr. 7 lentelę). Vadinasi, visu tiriamuoju laikotarpiu, daugiau nei 70 proc. visų Radijo transliacijų perdavimo stočių savininkų šias stotis įrengė gaudami (pirkdami) Radijo priemonių teikimo paslaugas iš kitų asmenų.

7 lentelė: Radijo transliacijų perdavimo stotys

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Radijo transliacijų perdavimo stotys	247	267	276
- iš jų įdiegtos savo valdomose Radijo priemonėse (stočių vnt.)	73	74	74
- iš jų įdiegtos savo valdomose Radijo priemonėse (proc.)	29,6 proc.	27,7 proc.	26,8 proc.

Šaltinis: Tarnyba

Tarnybos vertinimu, tai, kad 29,6 – 26,8 proc. Radijo transliacijų perdavimo stočių buvo įrengta, šių stočių savininkų valdomose Radijo priemonėse, dalinai apriboja Radijo priemonių teikimo paslaugų paklausą ir didina įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerus.

Antru nagrinėjamu atveju, analizuojami techniniai apribojimai pakeisti vieną Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėją kitu. Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimui yra sukoordinuojamas tam tikras radijo dažnis (kanalas), turintis konkrečią aprėpties teritoriją. Analoginio antžeminio radijo stotis yra kuriama toje Radijo priemonėje iš kurios perduodamų radijo transliacijų aprėpties teritorija tiksliausiai atitiktų sukoordinuoto radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritoriją. Todėl norint, pakeisti analoginio antžeminio radijo stoties sukurti naudojamą Radijo priemonę kita Radijo priemone, reikia šią priemonę pasirinkti taip, kad kuo mažiau pasikeistų iš naujos Radijo priemonės perduodamų radijo transliacijų aprėpties teritorija. Kitaip tariant, ši aprėpties teritorija neturi viršyti radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritorijos, kad nesukeltų trukdžių kitose teritorijose perduodamoms radijo transliacijoms, o taip pat ši teritorija neturi būti mažesnė už sukoordinuotą radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritoriją, kad būtų efektyviai išnaudojami radijo dažniai (kanalai). Atsižvelgiant į tai net ir esant teorinei galimybei pakeisti vienas Radijo priemonės kitomis ne visuomet tai galima padaryti, nepabloginant ribotų išteklių – radijo dažnių (kanalų) efektyvaus išnaudojimo. Pažymėtina, kad tam tikrose vietovėse vienas tos pačios Radijo priemonės pagrindu sukurtas analoginio antžeminio radijo stotis galima perkelti į kitas Radijo priemonės, kitų – ne. Visos perkėlimo sąlygos priklauso tiek nuo konkrečioje stotyje, tiek nuo toje teritorijoje, tiek nuo gretimose teritorijose naudojamų radijo dažnių (kanalų). Todėl, neatlikus konkrečios analoginio antžeminio radijo stoties perkėlimo iš vienos Radijo priemonės į kitą analizės, negalima daryti išvados dėl techninių galimybių konkrečiam radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais teikėjui pakeisti vieną Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėją kitu. Galimybė perkelti vieną analoginio antžeminio radijo stotį iš vienos priemonės į kitą yra vertinama individualiai. Tokį vertinimą radijo dažnio (kanalo) naudotojo prašymu atlieka Tarnyba. Vertinimo procedūra vienai Radijo transliacijų stotiai (radijo dažniui (kanalui)) užtrunka 1 mėn. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad galimi techniniai radijo transliacijoms perduoti skirtų radijo dažnių (kanalų) apribojimai, apriboja Radijo priemonių paslaugų teikėjų galimybes pirkti Radijo priemonių paslaugas iš kitų teikėjų (pakeisti teikėją), o tai didina įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerus.

Apibendrinant šiame ataskaitos skyriuje pateiktą informaciją, darytina išvada, kad dėl pradinių išlaidų ir paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos

dalyviams, egzistuoja aukšti struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į Radijo priemonių rinką. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Radijo priemonių rinką tenkina pirmąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Išvada:

Radijo priemonių rinką tenkina pirmąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

2.6.2.2 Antras kriterijus: rinkos charakteristika ir struktūra, kuri nelemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendencijos be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje

Ataskaitos 2.6.2.1 skyriuje nustatyta, kad įėjimo kliūtys į Radijo priemonių rinką yra aukštos. Tačiau, atliekant trijų kriterijų testą, būtina įvertinti, ar nagrinėjama rinką pasižymi tokiais charakteristikomis, kurios lemia veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją be poreikio taikyti įpareigojimus, nurodytus Įstatymo 17 straipsnyje, t. y. *ex ante* reguliavimą. Kitaip tariant reikia įvertinti, ar esant kliūtims įeiti į atitinkamą rinką, toje rinkoje situacija nepakis artimiausiu laikotarpiu, ar neatsiras charakteristikų, kurios lems veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją teikiant Radijo priemonių teikimo paslaugas.

Trijų kriterijų taikymo gairių 3 skyriuje yra išskirti keli kriterijai, kuriais vadovaujantis tikslinga vertinti antrąjį trijų kriterijų testo kriterijų: rinkos dydis ir struktūra, kainų pokyčiai, egzistuojanti ir potenciali konkurencija. Pastebėtina, kad nagrinėtinų kriterijų skaičius nėra baigtinis.

Rinkos struktūra

Tiriamuoju laikotarpiu suteiktų Radijo priemonių teikimo paslaugų kiekis kasmet augo: nuo 247 2013 m. pabaigoje iki 276 2015 m. pabaigoje (žr. 8 lentelę). Operatorių užimamos Radijo priemonių rinkos dalys pasikeitė labai nežymiai. Tiriamuoju laikotarpiu Telecentras užėmė daugiau nei 70 proc. Radijo priemonių rinkos skaičiuojant pagal suteiktų paslaugų kiekį, antroje ir trečioje vietoje pagal suteiktas paslaugas esančių UAB „Omnitel“ ir UAB „Pūkas“ rinkos dalys taip pat pakito labai nedaug ir svyravo 2,9 – 3,6 proc. ribose.

8 lentelė: Radijo priemonių rinkos apžvalga

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Suteikta prieigų, iš jų:	247	267	276
- Telecentras	72,5 proc.	70,8 proc.	70,7 proc.
- UAB „Omnitel“	3,2 proc.	3,4 proc.	3,3 proc.
- UAB „Pūkas“	3,6 proc.	3,4 proc.	2,9 proc.
Kiti teikėjai	20,7 %	22,4 %	23,1 %

Šaltinis: Tarnyba

Pagrindinis veiksnys, lėmęs tokią didelę Telecentro užimamos Radijo priemonių rinkos dalį, buvo tai, kad dėl istoriškai susiklosčiusių aplinkybių vienintelis Telecentras valdo visą Lietuvos Respublikos teritoriją aprėpiantį Radijo priemonių tinklą, kurio pagrindinė paskirtis – televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimas. Iš šio fakto išplaukia ir kiti Telecentro užimamą nagrinėjamos rinkos dalį lemiantys veiksniai:

1) Kiekviena Telecentro valdoma Radijo priemonė turi visus pagrindinius priemonėms būdingus elementus – antžeminį statinį, technologinę patalpą, radijo sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą ir radijo anteną. Todėl Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjui nereikia papildomai investuoti į vieno ar kelių priemonės elementų įsigijimą.

2) Tiriamojo laikotarpio pabaigoje Telecentras teikė Radijo priemonių teikimo paslaugas prie 27 Radijo priemonių, išdėstytų visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šių priemonių geografinis išdėstymas ir aukštingumas parinktas taip, kad iš šių priemonių pagrindu įrengtų

analoginio antžeminio radijo stočių radijo transliacijas būtų galima perduoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje gyvenantiems radijo klausytojams. Be to, paslaugų gavėjai gali jiems reikalingas paslaugas gauti iš vieno asmens – Telecentro. Dėl to nereikia derėtis ir sudaryti sutarčių su keliais asmenimis, o dėl to gali sumažėti finansinės ir laiko sąnaudos.

3) Telecentrai priklauso unikalios ir dėl didelių finansinių išlaidų nedubliuotinos Radijo priemonės, tokios kaip Vilniaus televizijos bokštas, kurio aukštis siekia 324 m, Juragių televizijos ir radijo bokštas – 245 m, Klaipėdos radijo ir televizijos bokštas (Giruliuose) – 202 m.

Tiriamuoju laikotarpiu veikusių Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų skaičius išaugo nežymiai nuo 31 iki 34 (žr. 9 lentelę), tačiau atsiradę nauji paslaugų teikėjai esminio poveikio konkurencinei situacijai nagrinėjamoje rinkoje neturėjo, kadangi kiekvienas iš jų suteikė po 1 – 2 Radijo priemonių teikimo paslaugas. Taip pat pastebėtina, kad tik keletas (Telecentras, UAB „Pūkas“, UAB „M-1“) iš visų Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų teikė ar galėjo suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas prie pilnai sukomplektuotų Radijo priemonių (antžeminio pastato, technologinės patalpos, radijo sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir radijo antenos), visi kiti teikėjai teikė tik dalines Radijo priemonių teikimo paslaugas, t. y. teikė prieigą prie antžeminio statinio ir, retesniais atvejais, technologinės patalpos, vadinasi tokias paslaugas gaunančiam radijo transliacijų perdavimo paslaugų teikėjui reikėjo papildomai investuoti į kitų trūkstančių Radijo priemonės elementų įdiegimą.

Analizuojant Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjus pagal tai prie kokio skaičiaus Radijo priemonių šie asmenys teikė Radijo priemonių teikimo paslaugas aiškiu lyderiu išlieka Telecentras, tiriamuoju laikotarpiu teikęs minėtas paslaugas prie 26 – 27 Radijo priemonių, UAB „Omnitel“ ir UAB „Pūkas“ teikė paslaugas prie 6 – 7 Radijo priemonių, visi kiti paslaugų teikėjai prie 1 – 2 Radijo priemonių.

9 lentelė: Radijo priemonių rinkos apžvalga

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Teikėjų skaičius, iš jų:	31	33	34
- teikė paslaugas prie 26 -27 priemonių	1	1	1
- teikė paslaugas prie 6 -7 priemonių	2	2	2
- teikė paslaugas prie 2 priemonių	4	4	5
- teikė paslaugas prie 1 priemonės	25	26	26

Šaltinis: Tarnyba

Apibendrinant Radijo priemonių rinkos charakteristikas, darytina išvada, kad nors paslaugų teikėjų skaičius tiriamuoju laikotarpiu išaugo, tačiau tai turėjo minimalią įtaką Telecentro rinkos dalies sumažėjimui nuo 72,5 proc. 2013 m. pab. iki 70,7 proc. 2015 m. pab., todėl, galima konstatuoti, kad šie alternatyvūs teikėjai nesudarė realios konkurencijos Telecentrai.

Potenciali konkurencija

Analizuodama ateities perspektyvą, Tarnyba vertina galimus pokyčius rinkoje artimiausiu 3 metų laikotarpiu nuo tiriamojo laikotarpio pabaigos (nuo 2016 m. kovo 31 d.). Toks terminas yra pasirinktas atsižvelgiant į tai, kad pagal Įstatymo 16 straipsnio 9 dalį Tarnyba privalo atlikti atitinkamos rinkos tyrimą ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus nuo ankstesnio galutinio sprendimo dėl šios rinkos tyrimo rezultatų priėmimo, tuo atveju, jeigu atitinkama rinka anksčiau buvo tirta. Tarnybos turima informacija, ateinančiu 3 metų laikotarpiu į Radijo priemonių rinką neplanuoja įeiti joks naujas paslaugų teikėjas, galintis pasiūlyti Radijo priemonių teikimo paslaugas prie daugiau nei vienos Radijo perdavimo priemonės, todėl galima konstatuoti, kad Radijo priemonių rinka nepasižymi charakteristikomis, kurios lems veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją Radijo priemonių rinkoje.

Potencialią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje gali sudaryti alternatyvūs Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, kurie konkuruos tarpusavyje, siekdami parduoti Radijo priemonių teikimo paslaugas.

Šiame ataskaitos skyriuje Tarnyba įvertins ar:

- 1) alternatyvūs Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai (t. y. Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai išskyrus Telecentrą),
- 2) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio tinklais / IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai,
- 3) anteninių bokštų valdytojai,
- 4) kiti asmenys, neteikę jokių elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldę elektroninių ryšių infrastruktūros galėtų sudaryti potencialią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje.

Tiriamąjį laikotarpį pabaigoje nei vienas alternatyvus Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas neturėjo tiek pilnai sukomplektuotų Radijo priemonių kaip Telecentras. Šie alternatyvūs paslaugų teikėjai, kartu paėmus, pagal Radijo priemonių teikimo paslaugų skaičių, užėmė 29,3 proc. Radijo priemonių rinkos. Tarnybos turima informacija, šie alternatyvūs Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai artimiausiu metu neplanuoja kurti naujų Radijo priemonių ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų, todėl šie teikėjai nesudaro potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Kaip minėta šios Ataskaitos 2.3.1 skyriuje, tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos Respublikoje radijo transliacijos buvo perduodamos tik analoginio antžeminio radijo tinklais, naudojant Radijo priemones. Tačiau televizijos transliacijos gali būti perduodamos DVB-T, palydovinio ryšio, IPTV ir kabelinės televizijos tinklais, naudojant atitinkamas transliacijų perdavimo DVB-T, palydovinio ryšio, IPTV ir kabelinės televizijos tinklais priemones. Siekiant įvertinti, ar šie asmenys galėtų sukurti Radijo priemones ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas taip sudarydami potencialią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje, tikslinga atsižvelgti į Ataskaitos 2.3.2.2 skyriuje atliktą Radijo priemonių teikimo paslaugų ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio tinklais / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu analizę. Atlikus šią analizę nustatyta, kad televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai negali nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti Radijo priemonių ir pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų. Tuo tarpu, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, galėtų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti, savo valdomas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones pritaikyti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimui ir teikti šias paslaugas. Tačiau, kaip nustatyta ataskaitos 2.6.1.1 skyriuje Telecentras tiriamuoju laikotarpiu užėmė 92,7–90,7 proc. televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas apimančios DVB-T priemonių rinkos, todėl galima daryti išvadą, kad nėra kitų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjų, išskyrus Telecentrą, kurie galėtų pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir realiai konkuruoti su Telecentru Radijo priemonių rinkoje. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai nesudaro potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.6.2.1 skyriuje, asmenys, valdantys anteninius bokštus (ir technologines patalpas prie jų), galėtų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti Radijo priemones ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas. Lietuvos Respublikoje daugiausia anteninių bokštų valdo viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ar su jais susiję asmenys: UAB „Tele2“, UAB „TeleTower“, „Telia LT“, AB. Iš šių asmenų vienintelė UAB „Tele2“ nebuvo Radijo priemonių rinkos dalyvė, t. y. neteikė Radijo priemonių teikimo paslaugų, todėl, Tarnybos vertinimu, ši bendrovė turi galimybių įeiti į Radijo priemonių rinką pradėdama teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas. Tačiau kadangi nei šio Transliacijų perdavimo

priemonių rinkos tyrimo tiriamuoju laikotarpiu, nei 2014 m. rinkos tyrimo laikotarpiu (nuo 2008 m. IV ketv. iki 2012 m.), UAB „Tele2“ neteikė Radijo priemonių teikimo paslaugų, o taip pat Radijo priemonių rinka nepasižymi charakteristikomis, galinčiomis lemti veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją ateityje, mažai tikėtina, kad UAB „Tele2“ artimiausioje ateityje pradėtų teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas tokiais apimtimis, kad galėtų sudaryti realią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje didelę įtaką turinčiam Telecentrui, t. y. kad konkurencija Radijo priemonių rinkoje taptų veiksminga. Vadinasi, anteninius bokštus valdantys asmenys nesudaro potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Kaip nurodyta, Ataskaitos 2.6.2.1 skyriuje, asmenys neteikę elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldę elektroninių ryšių infrastruktūros dėl didelių pradinių išlaidų poreikio negalėtų sukurti Radijo priemonių ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų, todėl tokie asmenys negali sukurti potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Atsižvelgiant į Radijo priemonių rinkos struktūrą ir potencialią konkurencijos šioje rinkoje nebuvimą, konstatuotina, kad Radijo priemonių rinka tenkina antrąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Išvada:

Radijo priemonių rinka tenkina 2 trijų kriterijų testo kriterijų.

2.6.2.3 Trečiasis kriterijus: bendrosios konkurencijos teisės nepakankamumas sumažinti ar pašalinti kliūtis, kurios trukdo pradėti veikti rinkoje ir (ar) vystytis konkurencijai joje, ir (ar) įtvirtinti veiksmingą konkurenciją atitinkamoje rinkoje

Įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Tarnyba siekia, jog būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 2 dalį, konkurencijos priežiūrą elektroninių ryšių srityje pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą atlieka Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba.

Pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą yra taikomas tik *ex post* reguliavimas, kuris atsižvelgia jau į įvykusius veiksmus ir siekia riboti piktnaudžiavimą taikydamas teisės aktuose numatytas sankcijas. *Ex post* reguliavimas taip pat netaiko specifinių priemonių (sąnaudų apskaita, apskaitos atskyrimas, kainų reguliavimas), kurie padeda riboti ūkio subjekto galimybes imtis konkurenciją ribojančių veiksmų. *Ex ante* reguliavimu siekiama ne bausti už jau padarytą žalą, o riboti asmens galimybes imtis konkurenciją ribojančių veiksmų iš anksto iki žalos atsiradimo. Šiuo atveju vien *ex post* reguliavimas neužtikrina antikonkurencinių veiksmų išvengimo. *Ex post* reguliavimo atveju tiriami įvykiai jau yra įvykę praeityje. Radijo priemonių rinkoje būtina taikyti išankstinį (*ex ante*) reguliavimą, kadangi ši rinka pasižymi aukštais įėjimo į rinką barjeriais ir charakteristikomis, kurios yra nepakankamos vystytis veiksmingai konkurencijai, o minėtų aplinkybių išnykimo požymių artimiausiu metu nenustatyta. Dėl to reikalinga nuolatinė analizuojamos rinkos priežiūra, kurią gali užtikrinti tik *ex ante* ir *ex post* reguliavimas kartu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, Radijo priemonių rinka tenkina ir trečiąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Išvada:

Radijo priemonių rinka tenkina trečiąjį trijų kriterijų testo kriterijų.

Ataskaitos 2.6.2 skyriaus apibendrinimas:

Kaip nustatyta ataskaitos 2.6.2.1–2.6.2.3 skyriuose, Radijo priemonių rinka tenkina visus trijų kriterijų testo kriterijus, todėl šiai rinkai gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas.

2.7 Rinkų, kurių charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą įvardijimas

Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.6 skyriuje atliktą atitinkamų rinkų charakteristikų atitikties trijų kriterijų testo reikalavimams vertinimą, nustatyta, kad rinkos, pasižyminčios charakteristikomis, kurios gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, yra šios:

- 1) DVB-T priemonių rinka.
- 2) Radijo priemonių rinka.

3 TYRIMAS, AR KONKURENCIJA, ATITINKAMOJE RINKOJE YRA VEIKSMINGA IR KONKURENCIJOS PROBLEMŲ NUSTATYMAS

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.3 skyriuje, antras Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo procedūros etapas yra tyrimas, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, ir jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas. Įstatymo 3 straipsnio 70 punkte yra nurodyta, kad *veiksminga konkurencija yra „<...> situacija atitinkamoje rinkoje, kai nėra didelę toje rinkoje turinčių ūkio subjektų.“* Taigi, šioje Ataskaitos dalyje yra atliekamas tyrimas, ar konkurencija ataskaitos 2.7 skyriuje apibrėžtose rinkose yra veiksminga. Atliekant šį tyrimą siekiama nustatyti, ar atitinkamose apibrėžtose rinkose yra ūkio subjektas, kuris turi tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų ir galutinių paslaugų gavėjų. Atliekant konkurencijos veiksmingumo tyrimą, taip pat yra nustatomos konkurencijos problemos, kurios kyla arba gali kilti nagrinėjamoje rinkoje.

Tarnyba tyrimą, ar konkurencija rinkoje yra veiksminga, atlieka DVB-T priemonių rinkoje ir Radijo priemonių rinkoje.

3.1 Tyrimas, ar konkurencija DVB-T priemonių rinkoje yra veiksminga

3.1.1 Tyrimas, ar konkurencija yra veiksminga, atsižvelgiant į nustatytus kriterijus

Kaip buvo nustatyta Ataskaitos 2.6.1.2 skyriuje, DVB-T priemonių rinkoje veikia keletas operatorių. Todėl tolimesnės analizės tikslas – nustatyti, kokia yra DVB-T priemonių rinkos struktūra, ar konkurencija nagrinėjamoje rinkoje yra veiksminga. Tarnyba, atsižvelgdama į Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 70 punkte išvardytus kriterijus, kuriais vadovaujantis gali būti nustatyta, ar atitinkamoje rinkoje yra dominuojantis ūkio subjektas, ir vadovaudamasi Taisyklių 8.2 papunkčiu, išskyrė šiuos kriterijus, į kuriuos bus orientuojamasi tiriant konkurencijos veiksmingumą DVB-T priemonių rinkoje:

1. rinkos struktūra;
2. įėjimo į rinką barjerai;
3. vertikaliai susijusios paslaugos;
4. pirkėjo derybinė galia;
5. potenciali konkurencija.

3.1.1.1 Rinkos struktūra

Tiriamuoju laikotarpiu suteiktų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų skaičius išliko pakankamai stabilus: 107 – 109 paslaugos (žr. 10 lentelę). Paslaugų teikėjų skaičius išaugo nuo 9 iki 11. Tiekėjų skaičiaus išaugimas neturėjo didelės įtakos DVB-T priemonių rinkai, kadangi visu tiriamuoju laikotarpiu Telecentro užimama rinkos dalis viršijo 90 proc. ir svyravo nuo 92,7 proc. 2013 m. pab. iki 90,7 proc. 2015 m. pab. Vadovaujantis Didelės

įtakos rinkoje nustatymo gairių 75 punktu (itin didelės rinkos dalys, t. y. viršijančios 50 proc., gali būti tiesioginis dominuojančios padėties rinkoje įrodymas), galėtų būti laikoma vienu iš požymių, rodančiu, kad atitinkamoje rinkoje yra didelę įtaką turintis ūkio subjektas.

10 lentelė: DVB-T priemonių rinkos apžvalga

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Iš viso suteikta paslaugų, iš jų:	109	107	107
- Telecentras	92,7 proc.	91,6 proc.	90,7 proc.
- Kiti teikėjai	7,3 proc.	8,4 proc.	9,3 proc.
Prieigos teikėjų skaičius	9	10	11

Šaltinis: Tarnyba

Pagrindinis veiksnys, lėmęs tokią didelę Telecentro užimamos DVB-T priemonių rinkos dalį, buvo tai, kad dėl istoriškai susiklosčiusių aplinkybių vienintelis Telecentras valdo visą Lietuvos Respublikos teritoriją aprėpiantį televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių tinklą, kurio pagrindinė paskirtis – televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimas. Iš šio fakto išplaukia ir kiti Telecentro užimamą nagrinėjamos rinkos dalį lemiantys veiksniai:

1) Kiekviena Telecentro valdoma televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonė turi visus pagrindinius priemonėms būdingus elementus – antžeminį statinį, technologinę patalpą, televizijos sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą ir televizijos anteną. Todėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjui nereikia papildomai investuoti į vieno ar kelių priemonės elementų įsigijimą.

2) Tiriamojo laikotarpio pabaigoje Telecentras teikė televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas prie 33 televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, išdėstytų visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (žr. 11 lentelę). Šių priemonių geografinis išdėstymas ir aukštingumas parinktas taip, kad su optimaliu šių priemonių pagrindu įrengtų DVB-T stočių televizijos transliacijas būtų galima perduoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje gyvenantiems televizijos žiūrovams. Be to, paslaugų gavėjai gali jiems reikalingas paslaugas gauti iš vieno asmens – Telecentro. Dėl to nereikia derėtis ir sudaryti sutarčių su keliais asmenimis, o dėl to gali sumažėti finansinės ir laiko sąnaudos.

11 Lentelė: Telecentro valdomos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės prie kurių buvo teikta prieiga 2015 m. pab.

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių aukštis, m	Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių skaičius
Iki 100 m.	11
100 – 150 m.	15
151 – 250 m.	6
251 m. ir aukščiau	1

Šaltinis: Tarnyba

3) Telecentrai priklauso unikalios ir dėl didelių finansinių išlaidų nedubliuotinos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės, tokios kaip Vilniaus televizijos bokštas, kurio aukštis siekia 324 m, Juragių televizijos ir radijo stotis – 245 m, Klaipėdos radijo ir televizijos bokštas (Giruliuose) – 202 m.

4) Vienintelis Telecentras teikė daugiau nei vieną televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugą šių paslaugų gavėjams.

5) Dauguma kitų (neskaitant Telecentro) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjų buvo lokaliaje vietoje veikę asmenys teikę tik dalines perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas.

Apibendrinant DVB-T priemonių rinkos charakteristikas, darytina išvada, kad nors paslaugų teikėjų skaičius tiriamuoju laikotarpiu išaugo, tačiau tai turėjo minimalią įtaką Telecentro rinkos dalies sumažėjimui todėl, galima konstatuoti, kad alternatyvūs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai nesudarė realios konkurencijos Telecentrai.

Išvada:

Telecentras 2015 m. pabaigoje, užėmė 90,65 proc. Telecentras rinkos, vertinant rinkos dalis pagal suteiktų priemonių skaičių.

3.1.1.2 Įėjimo į rinką barjerai

Teisinio pobūdžio kliūtys

Potencialus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, iki tol neteikęs jokių elektroninių ryšių paslaugų, norėdamas pradėti teikti perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas nėra įpareigotas gauti atitinkamus leidimus ar licencijas. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad Lietuvos Respublikoje nėra teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio apribojimų, kurie ribotų įėjimą į DVB-T priemonių rinką.

Struktūrinio pobūdžio kliūtys

Toliau tikslinga nagrinėti, ar egzistuoja struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į DVB-T priemonių rinką, kurie atsiranda dėl pradinių išlaidų ar paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams ir kliudo ar neleidžia į rinką patekti naujiems rinkos dalyviams.

Pradinės išlaidos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į DVB-T priemonių rinką, dėl pradinių išlaidų, tikslinga analizuoti tokius skirtingus įėjimo į analizuojamą rinką atvejus:

1) Asmuo siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, nenaudodamas kitų operatorių valdomos elektroninių ryšių infrastruktūros.

2) Asmuo siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, naudodamas kitų operatorių valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą.

Pirmuoju nagrinėjamu atveju, asmuo siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, nenaudodamas kitų operatorių valdomos elektroninių ryšių infrastruktūros. Atsižvelgiant į tai, tokiam operatoriui reikės investuoti į antžeminių statinių, technologinių patalpų statybą ir televizijos antenos, televizijos sudėjimo tiltų bei fiderinės įrangos įdiegimą juose. Didžiausi transliacijų perdavimo DVB-T tinklais teikėjai: Telecentras ir Telia televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikia visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Todėl norėdamas parduoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas Telecentrai ir (ar) Telia, į DVB-T priemonių rinką bandantis įeiti asmuo, turėtų sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių tinklą, kad iš šio tinklo perduodamas televizijos transliacijas būtų galima priimti visoje Lietuvos Respublikoje. Tokiai charakteristikai užtikrinti reikalingas konkretus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių skaičius priklauso nuo transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių išdėstymo vietų ir transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių aukščio, kuris nulemia, kokiame aukštyje virš jūros lygio bus patalpinta televizijos antena. Kuo didesniame aukštyje bus iškeltos televizijos antenos, tuo mažesnio skaičiaus priemonių reikės. Tarnybos vertinimu, priklausomai nuo transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių išdėstymo vietų aukščio virš jūros lygio, statant 100 m aukščio transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, reikėtų 40–50 vnt. tokių priemonių. Kaip jau buvo minėta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje pastatyti tiek transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių kainuotų nuo 6 iki 10 mln. Eur., nevertinant žemės sklypų, reikalingų priemonėms statyti, įsigijimo (ar įgijimo teisių naudoti žemės sklypą, reikalingą priemonių statybai) ir priemonių statybai reikalingo kapitalo skolinimosi išlaidų. Taip pat

pabrėžtina, kad transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių statyba ne tik reikalauja didelių finansinių investicijų, bet ir gali ilgai užtrukti, kadangi reikia suderinti priemonių statybos projektus, atlikti statybos darbus.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad asmuo neteikęs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir neturintis šių priemonių, norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas naujai pastatytomis priemonėmis, susidurtų su dideliais įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjeriais.

Antruoju nagrinėjamu atveju, operatorius siekia įeiti į DVB-T priemonių rinką, kurdamas savo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, naudodamasis kitų operatorių valdoma elektroninių ryšių infrastruktūra. Tarnybos turima informacija, tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos Respublikoje veikė asmenys (pvz., Telia, UAB „TeleTower“, UAB „Pūkas“, UAB „Tele2“ ir t.t.) valdę anteninius bokštus ir technologines patalpas, t. y. objektus, kurių pagrindu galima sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones. Pagal Tarnybos atliktą modeliavimą, panaudojus 57 realiai esančius, skirtingų asmenų valdomus anteninius bokštus, galima sukurti 57 televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių vienetų, iš kurių perduodamas televizijos transliacijas būtų galima priimti 95 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos. Tokiu būdu kuriant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones, šių priemonių sukūrimo išlaidas sudarytų periodinės išlaidos už prieigą prie anteninių bokštų bei technologinių patalpų ir vienkartinės išlaidos trūkstančių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių elementų, tokių kaip televizijos antena, fiderinė įranga ir, jei reikia, televizijos sudėjimo tiltai įdiegimą. Pagal Tarnybos surinktus duomenis, išlaidos už suteiktą prieigą prie anteninių bokštų ir technologinių patalpų siektų 120 – 180 tūkst. Eur per metus. Papildomų priemonės elementų (neskaitant sudėjimo tiltų) kaina 300 – 350 tūkst. Eur. Taip pat pabrėžtina, kad ir šiuo nagrinėjimu atveju transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių statyba ne tik reikalauja didelių finansinių investicijų, bet ir gali ilgai užtrukti, kadangi reikia suderinti prieigos prie anteninių statinių ir technologinių patalpų sąlygas su skirtingais asmenimis, atlikti statybos darbus.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad operatorius neteikęs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir neturintis šių priemonių, norėdamas pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, šias priemones kurdamas kitų asmenų valdomų anteninių statinių ir technologinių patalpų pagrindu susidurtų su dideliais įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjeriais.

Paklausos sąlygos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į DVB-T priemonių rinką, dėl paklausos sąlygų, tikslinga įvertinti:

1) Ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai nėra tie patys asmenys ar susiję asmenys?

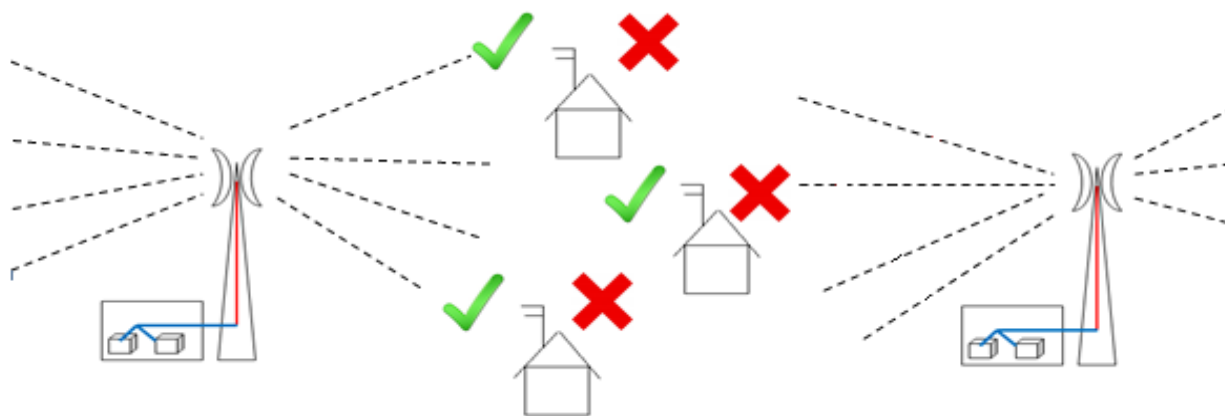
2) Ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai neturi techninių apribojimų pakeisti vieną paslaugų teikėją kitu?

Pirmu nagrinėjamu atveju, analizuojama ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai yra tie patys ar susiję asmenys. Tikėtina, kad asmuo, kuris yra televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjas ir teikėjas, siekdamas optimizuoti savo veiklą išnaudojant valdomą infrastruktūrą, kur tik leidžia techninės galimybės, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas teiks sau ir nepirks šių paslaugų iš kitų teikėjų. Kuo daugiau asmenų sau teiks televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, tuo labiau bus apribota paklausa DVB-T priemonių rinkoje, o tai sąlygos didesnius įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerus potencialiems televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjams. Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, didžiausias televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pirkėjas: Telecentras pirkė (įskaitant teikimą sau) 59,3 visų suteiktų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų. 96,9 proc. iš šių paslaugų buvo teikiama paties Telecentro sau, t. y. Telecentras kaip televizijos transliacijų

perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, sau (Telecentrai) kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjui suteikė 96,9 proc. visų reikalingų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, o tai sudarė 57,4 proc. DVB-T priemonių rinkoje suteiktų minėtų paslaugų kiekio.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad operatorius siekiantis įeiti į DVB-T priemonių rinką, dėl paklausos sąlygų susidurs su dideliais struktūriniais įėjimo į rinką barjeriais, kadangi su esamais šios rinkos dalyviais turės konkuruoti ne daugiau nei dėl 42,6 proc. rinkos, nes 57,4 proc., šios rinkos užims Telecentro Telecentrai teikiamos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos.

Antru nagrinėjamu atveju, analizuojami techniniai apribojimai pakeisti vieną televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėją kitu. Vertinant įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjerus, reikia atkreipti dėmesį į televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais specifiką, o tiksliau, televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, priėmimo galimybes. Įprasta televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, priėmimo antena transliacijas efektyviausiai priima tik iš tos DVB-T stoties (spinduliuotės šaltinio pusės) į kurią antena yra nukreipta. Tuo tarpu televizijos transliacijas, perduodamas iš priešingos, nei nukreipta ši antena, pusės, priėmimo antena priima ženkliai silpniau (toliau – Priėmimo antenų kryptingumas) (žr. 18 pav.).

18 pav. Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, Priėmimo antenų kryptingumas
Šaltinis: Tarnyba

Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų teikėjai siekia, kad jų transliacijas galėtų priimti kuo didesnis skaičius televizijos žiūrovų. Atsižvelgiant į tai televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas, esant galimybei rinktis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėją, greičiausiai pasirinks tą paslaugų teikėją, į kurio valdomas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės yra nukreipta daugiausiai priėmimo antenų.

Priėmimo antenų kryptingumo veiksnį dalinai galima eliminuoti teikiant televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas iš šalia viena kitos esančių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, kadangi dalies televizijos žiūrovų antenos, nukreiptos į vieną televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonę galės priimti signalus ir iš toje pačioje pusėje (priėmimo antenos atžvilgiu) esančios kitos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės. Tačiau ir toks priemonių išdėstymo būdas neužtikrina, kad iš skirtingų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių perduodamas televizijos transliacijas galės priimti visos televizijos žiūrovų priėmimo antenos.

Taip pat pažymėtina, kad DVB-T tinklais perduodamos televizijos transliacijos gali atsispindėti nuo šalia esančių objektų (pvz., aukštų pastatų, medžių ir pan.) todėl, pavieniais atvejais, priėmimo antena gali priimti ir iš priešingos pusės nei nukreipta antena perduodamus nuo tam tikro objekto atsispindėjusius signalus. Tačiau, Tarnybos vertinimu, tokia situacija yra daugiau

teorinė ir praktikoje gali būti realizuota tik atsitiktiniais atvejais, todėl Priėmimo antenų kryptingumo veiksnys išlieka labai aktualus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams renkantis šių paslaugų teikėją.

Kaip jau anksčiau minėta šiame Ataskaitos skyriuje, Telecentras, veikdamas kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, Telecentrai kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjui teikia televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Pažymėtina, kad tiriamuoju laikotarpiu Telecentras televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikė UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“, UAB „Tele3“ ir VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija ir perdavinėjo šių subjektų televizijos transliacijas, tokias, kaip „LNK“, „TV3“, „LRT“ ir t.t., kurios tiriamuoju laikotarpiu buvo populiariausios Lietuvos Respublikoje. Atsižvelgiant į tai, prognozuotina, kad siekdamas, kad televizijos transliacijos, teikiamos DVB-T tinklais, pasiektų kuo daugiau televizijos žiūrovų, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas, atsižvelgdamas į Priėmimo antenų kryptingumo veiksnį, turėtų teikti pirmenybę tam televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjui, iš kurio valdomų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių yra perduodamos populiariausios televizijos transliacijos – „LNK“, „TV3“, „LRT“ ir t. t., t. y. turėtų teikti pirmenybę Telecentrai ir jo teikiamoms televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugoms. Tokia situacija, kai iš Telecentro valdomų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių yra teikiamos populiariausios televizijos transliacijos, lemia tai, kad asmeniui, siekiančiam sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės ir pradėti teikti šių priemonių teikimo paslaugas, reiktų šias priemonės kurti kuo arčiau jau esančių Telecentro valdomų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, o tai apriboja tokio asmens pasirinkimo galimybes dėl priemonių išdėstymo ir sudaro papildomus barjerus siekiant įeiti į DVB-T priemonių rinką.

Apibendrinant šiame Ataskaitos skyriuje pateiktą informaciją, kad dėl pradinių išlaidų, paklausos sąlygų, televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, priėmimo specifikos, sukuriančios nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams, egzistuoja aukšti struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į DVB-T priemonių rinką.

Išvada:

Įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjerai yra aukšti.

3.1.1.3 Vertikaliai susijusios paslaugos

Kaip jau aprašyta šios Ataskaitos 2.3.1 skyriuje, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas, norėdamas teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas, turi pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Tai reiškia, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos yra vertikaliai susijusios su televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugomis. Kaip minėta šioje Ataskaitoje, Telecentras veikia ne tik kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, bet ir kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjas. Tarnybos turimi duomenys rodo, kad 2015 m. pab. iš visų 64 Telecentro, kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikėjo, gautų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, 62 buvo gautos iš Telecentro, kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjo, t. y. 62 iš 64 visų reikalingų priemonių teikimo paslaugų Telecentras teikė sau. Kaip anketoje nurodė Telecentras, ši bendrovė perka televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas iš kitų teikėjų ten, kur neturi savo priemonių. Tikėtina, kad siekdamas optimizuoti savo veiklą, esant bet kokiai situacijai DVB-T priemonių rinkoje (pvz., net ir atsiradus daugiau paslaugų teikėjų), kur tik įmanoma, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, „Telecentras pirks iš Telecentro“ (teiks sau), o ne iš kitų esamų ar

potencialių paslaugų teikėjų. Taigi, didžiausias (pagal gaunamas paslaugas 2015 m. pab. duomenimis) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjas visuomet naudosis Telecentro teikiamomis priemonių teikimo paslaugomis. Tokia situacija Telecentrui suteikia konkurencinį pranašumą kitų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjų atžvilgiu.

Taip pat, Telecentras, užimdamas didelę DVB-T priemonių rinkos dalį turi galimybių, o siekdamas pelno didinimo, ir motyvų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų sąlygas (kainas, suteikimo sąlygas ir pan.) kitiems ūkio subjektams, nustatyti blogesnes, nei taiko sau ar savo padaliniams.

Išvada:

Vertikaliai susijusių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikimas Telecentrui suteikia esminį pranašumą prieš kitus DVB-T priemonių rinkos dalyvius.

3.1.1.4 Pirkėjo derybinė galia

Pirkėjo derybinė galia nusako pirkėjų galimybes daryti įtaką produkto ir (arba) paslaugos pardavėjui, derantis dėl produkto ir (ar) paslaugos pirkimo – pardavimo sąlygų ir kainų. Šio Rinkos tyrimo kontekste reikalinga įvertinti, ar televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai derėdamiesi su šių paslaugų teikėju gali daryti įtaką prieigos paslaugų teikėjui, ar, priešingai, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas turi vienpusę lemiamą įtaką nustatydamas pirkimo – pardavimo sąlygas. Vadovaujantis Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo, patvirtintų Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimu Nr. 52 „Dėl Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“, 8 punktu, vienpusė lemiamą įtaka suprantama kaip ūkio subjekto galimybė veikti atitinkamoje rinkoje pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir galiausiai vartotojų, darant poveikį prekių (paslaugų) kainoms, įėjimo į rinką galimybėms ar kitoms veiklos sąlygoms (pvz., derybinis spaudimas, ignoravimas), dėl ko ribojama konkurencija toje rinkoje.

12 lentelė: DVB-T priemonių rinkos dalys pagal paslaugų gavėjus

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Telecentras	57,8 proc.	58,9 proc.	59,8 proc.
Telia	28,4 proc.	29,0 proc.	28,0 proc.
Kiti	13,8 proc.	12,1 proc.	12,2 proc.
Iš viso	100,0 proc.	100,00 proc.	100,0 proc.

Šaltinis: Tarnyba

Kaip jau minėta Ataskaitos 3.1.1.3 skyriuje Telecentras veikia ne tik kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, bet ir kaip šių paslaugų gavėjas. Tarnybos turimais duomenimis, tiriamuoju laikotarpiu, Telecentras gavo 57,8–59,8 proc. visų DVB-T priemonių rinkoje suteiktų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir buvo didžiausias paslaugų gavėjas nagrinėjamoje rinkoje (žr. 12 lentelę). Antras didžiausias televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjas – Telia gavo atitinkamai 29,0–28,0 proc. visų DVB-T priemonių rinkoje suteiktų paslaugų. Pastebėtina, kad didžiąją dalį reikalingų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (96,9 proc., tiriamojo laikotarpio pab.) Telecentras teikė pats sau. Ši situacija, nesant reguliavimo DVB-T priemonių rinkoje, būtų sustiprinusi Telecentro kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjo derybinę galią derantis dėl paslaugų suteikimo sąlygų su kitais paslaugų gavėjais.

Telecentras tiriamuoju laikotarpiu televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikė UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ UAB „Tele3“, VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija ir perduoda šių subjektų kuriamas „LNK“, „TV3“, LRT televizijos transliacijas, kurios, tiriamuoju laikotarpiu, buvo populiariausios Lietuvos Respublikoje. Taip pat, Telecentras teikė televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas Telia. Telia televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas teikė sau ir iki 2015 m. liepos 1 d. UAB „Lietuvos ryto televizijai. Kadangi dalį Telia teikiamų televizijos transliacijų galutiniams vartotojams perdavė Telecentras, kuris transliacijų perdavimo paslaugas teikė, naudodamasis Telecentrai priklausančiomis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonėmis, tai atsižvelgdamas į Priėmimo antenų kryptingumo veiksnį Telia turėjo teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas iš Telecentrai priklausančių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių, t. y. Telia turėjo iš Telecentro pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Tokia situacija dar labiau sumažino Telia, kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pirkėjo derybinę galią šių paslaugų teikėjo – Telecentro atžvilgiu.

Vertinant ateities perspektyvą, Tarnybos turima informacija, jau po tiriamojo laikotarpio pabaigos (po 2016 m. kovo 31 d.), Telia nebeperka iš Telecentro televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų ir šias paslaugas teikia tik savo valdomais DVB-T tinklais (transliacijų perdavimo paslaugas teikia sau). Tačiau šis pokytis negalėjo reikšmingai sustiprinti Telia derybinės galios Telecentro atžvilgiu, kadangi Telecentras ir toliau teikia televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ bei UAB „Tele3“, naudodamas savo valdomas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones. Todėl atsižvelgdamas į Priėmimo antenų kryptingumo veiksnį, Telia ir toliau turėtų pirkti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas iš Telecentro.

Atsižvelgiant į tai, kad Telecentras, veikdamas kaip televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas nesusiduria su pirkėjo derybine galia, siekdamas maksimizuoti iš šių paslaugų teikimo gaunamą pelną, nesant reguliavimo, turėtų galimybių teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas sau ir kitiems asmenims skirtingomis kainomis ir (ar) kitomis sąlygomis.

Išvada:

Esami arba potencialūs Telecentro teikiamų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų Telecentro atžvilgiu derybinės galios neturi.

3.1.1.5 Potenciali konkurencija

Potencialią konkurenciją DVB-T priemonių rinkoje gali sudaryti alternatyvūs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, kurie konkuruos tarpusavyje, siekdami parduoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Šiame ataskaitos skyriuje Tarnyba įvertins, ar:

- 1) alternatyvūs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai (t. y. televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, išskyrus Telecentrą),

- 2) televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, televizijos transliacijų perdavimo IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, televizijos transliacijų perdavimo kabelinės televizijos tinklais priemonių teikėjai, Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai,

- 3) anteninių bokštų valdytojai,

- 4) kiti asmenys, neteikę jokių elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldę elektroninių ryšių infrastruktūros galėtų sudaryti potencialią konkurenciją DVB-T priemonių rinkoje.

Tiriamąjį laikotarpį pabaigoje nei vienas alternatyvus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas nevaldė tiek televizijos transliacijų perdavimo

DVB-T tinklais priemonių kaip Telecentras. Šie alternatyvūs paslaugų teikėjai, kartu paėmus, pagal suteiktų paslaugų skaičių, užėmė 9,3 proc. DVB-T priemonių rinkos. Tarnybos turima informacija, šie alternatyvūs televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai artimiausiu metu neplanuoja kurti naujų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių ir teikti šių priemonių teikimo paslaugų, todėl tokie paslaugų teikėjai nesudaro potencialios konkurencijos DVB-T priemonių rinkoje.

Kaip minėta šios Ataskaitos 2.3.1 skyriuje, tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos Respublikoje televizijos transliacijos buvo perduodamos ne tik DVB-T tinklais, bet ir palydovinio ryšio tinklais, kabelinės televizijos tinklais, IPTV tinklais, naudojant atitinkamas transliacijų perdavimo palydovinio ryšio, IPTV ir kabelinės televizijos tinklais priemones. Radijo transliacijos buvo perduodamos analoginio antžeminio radijo tinklais naudojant Radijo priemones. Siekiant įvertinti potencialią konkurenciją ūkio subjektams, veikiantiems DVB-T priemonių rinkoje, tikslinga atsižvelgti į Ataskaitos 2.3.2.1 skyriuje atliktą televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pakeičiamumo kitų tipų transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugomis analizę. Atlikus šią analizę nustatyta, kad televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai negali nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių ir pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas. Tuo tarpu, Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, galėtų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti, savo valdomas Radijo priemones pritaikyti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimui ir teikti šias paslaugas. Tačiau, kaip nustatyta Ataskaitos 2.6.2.2 skyriuje Telecentras tiriamuoju laikotarpiu užėmė 72,5–70,7 proc. Radijo priemonių teikimo paslaugas apimančios Radijo priemonių rinkos, todėl galima daryti išvadą, kad nėra kitų Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų, išskyrus Telecentrą, kurie galėtų pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir realiai konkuruoti su Telecentru DVB-T priemonių rinkoje. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai nesudaro potencialios konkurencijos DVB-T priemonių rinkoje.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.3.1.1 skyriuje, pagrindinis ir daugiausiai kainuojantis televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių elementas – antžeminis statinys (dažniausiai anteninis bokštas). Anteninių bokštų valdytojai be šių bokštų dažniausiai dar valdo ir šalia šių bokštų esančias patalpas (pvz., ryšių konteinerius, kuriuose gali būti talpinama elektroninių ryšių paslaugoms teikti reikalinga įranga). Tarnybos vertinimu, anteninių bokštų ir šalia jų esančių patalpų pagrindu galima sukurti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones. Tokiu atveju anteninių bokštų valdytojams reiktų investuoti tik į kitų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonės elementų: televizijos antenos, fiderinės įrangos ir televizijos sudėjimo tiltų įsigijimą ir įdiegimą. Tačiau, kaip nurodyta Ataskaitos 2.6.1.1 ir 3.1.1.2 skyriuose dėl paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams, egzistuoja aukšti struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į DVB-T priemonių rinką. Tarnybos vertinimu, kol nepasikeis paklausos sąlygos DVB-T priemonių rinkoje, nei vienas anteninių bokštų valdytojas greičiausiai neinvestuos į televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių sukūrimą ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimą, todėl laikytina, kad šie asmenys nesudaro potencialios konkurencijos DVB-T priemonių rinkoje.

Asmenys, neteikę jokių elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldę elektroninių ryšių infrastruktūros, norėdami pradėti teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, turėtų investuoti į televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių sukūrimą. Kaip nurodyta Ataskaitos 2.7.1.1 ir 3.1.1.2 skyriuose televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių sukūrimas reikalauja didelių finansinių ir laiko investicijų, todėl DVB-T priemonių rinka pasižymi aukštais įėjimo į rinką barjeriais. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad

asmenys, neteikę jokių elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldę elektroninių ryšių infrastruktūros, nesudaro potencialios konkurencijos DVB-T priemonių rinkoje.

Išvada:

Potencialios konkurencijos DVB-T priemonių rinkoje nėra.

3.1.2 Konkurencijos problemų nustatymas ir didelę įtaką DVB-T priemonių rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas

Tarnyba Ataskaitos 3.1 skyriuje atliko vertinimą, ar konkurencija DVB-T priemonių rinkoje yra veiksminga. Atlikusi konkurencijos veiksmingumo tyrimą, Tarnyba konstatavo, kad DVB-T priemonių rinkoje tiriamuoju laikotarpiu vyravo tokia situacija:

1) Visą tiriamąjį laikotarpį Telecentras buvo televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjas, užimantis 92,7–90,7 proc. DVB-T priemonių rinkos.

2) Potencialiems televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjams nėra teisinių arba reguliuojamojo pobūdžio įėjimo į DVB-T priemonių rinką barjerų, tačiau vis dar egzistuoja struktūrinio pobūdžio kliūtys, kurios riboja galimybes įeiti į DVB-T priemonių rinką.

3) Vertikaliai susietų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikimas Telecentrai suteikia esminį pranašumą prieš kitus DVB-T priemonių rinkos dalyvius.

4) Esami arba potencialūs Telecentro teikiamų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjai Telecentro atžvilgiu derybinės galios neturi. Aplinkybių, leidžiančių manyti, kad DVB-T priemonių rinkoje egzistuoja pirkėjo derybinė galia, nėra.

5) Potencialios konkurencijos DVB-T priemonių rinkoje nėra.

Dėl anksčiau išvardytų aplinkybių Telecentras, nesant reguliavimo, DVB-T priemonių rinkoje gali elgtis nepriklausomai nuo potencialių konkurentų, potencialių paslaugų gavėjų ir galutinių paslaugų gavėjų. Tarnyba, įvertinusi, konkurencijos veiksmingumą DVB-T priemonių rinkoje, konstatuoja, kad konkurencija DVB-T priemonių rinkoje nėra veiksminga ir nustato šias konkurencijos problemas:

1) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių nesuteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) arba nutraukti šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimą;

2) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių riboti informacijos apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas (ir susijusias priemones) teikimą;

3) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti skirtingas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas bei kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas sau ir kitiems operatoriams;

4) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti per aukštas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas ir kontroliuoti kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas.

Ataskaitos 2 priede yra pateikti ūkio subjekto nustatymo principai. Vadovaujantis ūkio subjekto nustatymo principais, ūkio subjektą Telecentrą sudaro Telecentras, kurio 100 proc. akcijų, nuosavybės teise priklausančių valstybei, patikėjimo teise valdo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes ir nustatytas konkurencijos problemas, darytina išvada, kad ūkio subjektas Telecentras turi didelę įtaką DVB-T priemonių rinkoje.

Išvados:

- 1) Ūkio subjektas Telecentras turi didelę įtaką DVB-T priemonių rinkoje.
- 2) Ūkio subjektą Telecentrą sudaro Telecentras, kurio 100 proc. akcijų, nuosavybės teise priklausančių valstybei, patikėjimo teise valdo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija.

3.2 Tyrimas, ar konkurencija Radijo priemonių rinkoje yra veiksminga

3.2.1 Tyrimas, ar konkurencija yra veiksminga, atsižvelgiant į nustatytus kriterijus

Kaip buvo nustatyta Ataskaitos 2.6.2.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkoje veikia keletas operatorių. Todėl tolimesnės analizės tikslas – nustatyti, kokia yra Radijo priemonių rinkos struktūra, ar konkurencija nagrinėjamoje rinkoje yra veiksminga. Tarnyba, atsižvelgdama į Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 70 punkte išvardytus kriterijus, kuriais vadovaujantis gali būti nustatyta, ar atitinkamoje rinkoje yra dominuojantis ūkio subjektas, ir vadovaudamasi Taisyklių 8.2 papunkčiu, išskyrė šiuos kriterijus, į kuriuos bus orientuojamasi tiriant konkurencijos veiksmingumą Radijo priemonių rinkoje:

1. rinkos struktūra;
2. įėjimo į rinką barjerai;
3. vertikalieji susijusios paslaugos;
4. pirkėjo derybinė galia;
5. potenciali konkurencija.

3.2.1.1 Rinkos struktūra

Tiriamuoju laikotarpiu suteiktų Radijo priemonių teikimo paslaugų kiekis kasmet augo: nuo 247 2013 m. pabaigoje iki 276 2015 m. pabaigoje (žr. 13 lentelę). Operatorių užimamos Radijo priemonių rinkos dalys pasikeitė labai nežymiai. Visu tiriamuoju laikotarpiu Telecentras užėmė daugiau nei 70 proc. Radijo priemonių rinkos skaičiuojant pagal suteiktų paslaugų kiekį, antroje ir trečioje vietoje pagal suteiktas paslaugas esančių UAB „Omnitel“ ir UAB „Pūkas“ rinkos dalys irgi pakito labai nedaug ir svyravo 2,9 – 3,6 proc. ribose. Vadovaujantis Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 75 punktu (itin didelės rinkos dalys, t. y. viršijančios 50 proc., gali būti tiesioginis dominuojančios padėties rinkoje įrodymas), galėtų būti laikoma vienu iš požymių, rodančių, kad atitinkamoje rinkoje yra didelę įtaką turintis ūkio subjektas.

13 lentelė: Radijo priemonių rinkos apžvalga

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Suteikta prieigų, iš jų:	247	267	276
- Telecentras	72,5 proc.	70,8 proc.	70,7 proc.
- UAB „Omnitel“	3,2 proc.	3,4 proc.	3,3 proc.
- UAB „Pūkas“	3,6 proc.	3,4 proc.	2,9 proc.
Kiti teikėjai	20,7 %	22,4 %	23,1 %

Šaltinis: Tarnyba

Pagrindinis veiksnys, lėmęs tokią didelę Telecentro užimamos Radijo priemonių rinkos dalį, buvo tai, kad dėl istoriškai susiklosčiusių aplinkybių vienintelis Telecentras valdo visą Lietuvos Respublikos teritoriją aprėpiantį Radijo priemonių tinklą, kurio pagrindinė paskirtis – televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimas. Iš šio fakto išplaukia ir kiti Telecentro užimamą nagrinėjamos rinkos dalį lemiantys veiksniai:

1) Kiekviena Telecentro valdoma Radijo priemonė turi visus pagrindinius priemonės būdingus elementus – antžeminį statinį, technologinę patalpą, radijo sudėjimo tiltus, fiderinę įrangą ir radijo anteną. Todėl Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjui nereikia papildomai investuoti į vieno ar kelių priemonės elementų įsigijimą.

2) Tiriamojo laikotarpio pabaigoje Telecentras teikė Radijo priemonių teikimo paslaugas prie 27 Radijo priemonių, išdėstytų visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šių priemonių geografinis išdėstymas ir aukštingumas parinktas taip, kad iš šių priemonių pagrindu įrengtų analoginio antžeminio radijo stočių radijo transliacijas būtų galima perduoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje gyvenantiems radijo klausytojams. Be to, paslaugų gavėjai gali jiems reikalingas paslaugas gauti iš vieno asmens – Telecentro. Dėl to nereikia derėtis ir sudaryti sutarčių su keliais asmenimis, o dėl to gali sumažėti finansinės ir laiko sąnaudos.

3) Telecentrai priklauso unikalios ir dėl didelių finansinių išlaidų nedubliuotinos Radijo priemonės, tokios kaip Vilniaus televizijos bokštas, kurio aukštis siekia 324 m, Juragių televizijos ir radijo stotis – 245 m, Klaipėdos radijo ir televizijos bokštas (Giruliuose) – 202 m.

Tiriamuoju laikotarpiu veikusių Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų skaičius išaugo nežymiai nuo 31 iki 34, tačiau atsiradę nauji paslaugų teikėjai esminio poveikio konkurencinei situacijai nagrinėjamoje rinkoje neturėjo, kadangi kiekvienas iš jų suteikė po 1 – 2 Radijo priemonių teikimo paslaugas (žr. 14 lentelę). Taip pat pastebėtina, kad tik keletas (Telecentras, UAB „Pūkas“, UAB „M-1“) iš visų Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų teikė ar galėjo suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas prie pilnai sukomplektuotų Radijo priemonių (antžeminio pastato, technologinės patalpos, radijo sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir radijo antenos), visi kiti teikėjai teikė tik dalines Radijo priemonių teikimo paslaugas, t. y. teikė prieigą prie antžeminio statinio ir, retesniais atvejais, technologinės patalpos, vadinasi tokias paslaugas gaunančiam radijo transliacijų perdavimo paslaugų teikėjui reikėjo papildomai investuoti į kitų trūkstančių Radijo priemonių elementų įdiegimą.

Analizuojant Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjus pagal tai prie kokio skaičiaus Radijo priemonių šie asmenys teikė Radijo priemonių teikimo paslaugas aiškiau lyderiu išlieka Telecentras, tiriamuoju laikotarpiu teikęs minėtas paslaugas prie 26 – 27 Radijo priemonių, UAB „Omnitel“ ir UAB „Pūkas“ teikė paslaugas prie 6 – 7 Radijo priemonių, visi kiti paslaugų teikėjai prie 1 – 2 Radijo priemonių.

14 lentelė: Radijo priemonių rinkos apžvalga

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Teikėjų skaičius, iš jų:	31	33	34
- teikė paslaugas prie 26 -27 priemonių	1	1	1
- teikė paslaugas prie 6 -7 priemonių	2	2	2
- teikė paslaugas prie 2 priemonių	4	4	5
- teikė paslaugas prie 1 priemonės	25	26	26

Šaltinis: Tarnyba

Apibendrinant Radijo priemonių rinkos charakteristikas, darytina išvada, kad nors paslaugų teikėjų skaičius tiriamuoju laikotarpiu išaugo, tačiau tai turėjo minimalią įtaką Telecentro rinkos dalies sumažėjimui nuo 72,5 proc. 2013 m. pab. iki 70,7 proc. 2015 m. pab.

Išvada:

Telecentras 2015 m. tiriamojo laikotarpio pabaigoje, užėmė 70,7 proc. Radijo priemonių rinkos, vertinant rinkos dalis pagal suteiktų Radijo priemonių teikimo paslaugų skaičių.

3.2.1.2 Įėjimo į rinką barjerai

Teisinio pobūdžio kliūtys

Potencialus Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, iki tol neteikęs jokių elektroninių ryšių paslaugų, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas nėra įpareigotas gauti atitinkamus leidimus ar licencijas. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad Lietuvos Respublikoje nėra teisinio arba reguliuojamojo pobūdžio apribojimų, kurie ribotų įėjimą į Radijo priemonių rinką.

Struktūrinio pobūdžio kliūtys

Toliau tikslinga nagrinėti, ar egzistuoja struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į Radijo priemonių rinką, kurie atsiranda dėl pradinių išlaidų ar paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams ir kliudo ar neleidžia į rinką patekti naujiems rinkos dalyviams.

Pradinės išlaidos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į Radijo priemonių rinką, dėl reikalingų pradinių išlaidų, tikslinga analizuoti kelias alternatyvas, kaip asmuo nevaldęs radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais priemonių (toliau – Radijo priemonė) ir neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų, galėtų sukurti šias priemones ir teikti jų teikimo paslaugas. Tarnybos vertinimu, asmuo, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas gali turėti tokias veiklos alternatyvas:

- 1) Kurti Radijo priemones, nesinaudojant kitų operatorių išvystyta elektroninių ryšių infrastruktūra ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas;
- 2) Kurti Radijo priemones, pasinaudojant kitų operatorių teikiama prieiga prie elektroninių ryšių infrastruktūros ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas;
- 3) Savo valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą pritaikyti ir panaudoti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimui.

Pirmuoju nagrinėjamu atveju, operatorius neturi Radijo priemonių, todėl, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, šis operatorius privalo pirmiausia sukurti priemones. Kaip minėta ataskaitos 2.2.7 skyriuje, kiekvienas radijo transliacijų perdavimui analoginio antžeminio radijo tinklais skirtas radijo dažnis (kanalas) yra sukoordinuojamas su tam tikra aprėpties teritorija, todėl operatorius pastatęs Radijo priemonę tokio radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritorijoje jau galėtų šio dažnio savininkui suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas. Kaip nurodyta, ataskaitos 2.3.1.2 skyriuje vienos tokios 100 m aukščio Radijo priemonės sukūrimas galėtų kainuoti 100 – 150 tūkst. Eur. Tačiau, kaip nurodyta Ataskaitos 2.4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkos geografinė aprėptis yra visa Lietuvos Respublikos teritorija, todėl tokiam vos vieną Radijo priemonę pastačiusiam ir prieigą prie jos teikiančiam operatoriui būtų sudėtinga konkuruoti su Radijo priemonės visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje valdančiais, ir prieigą prie jų teikiančiais asmenimis, tokiais kaip Telecentras ar UAB „Pūkas“. Tarnybos nuomone, operatoriui reiktų sukurti apie 12 – 15 priemonių, kad radijo transliacijos, perduodamos iš šių Radijo priemonių, pasiektų nacionalinę aprėptį ir operatorius, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas prie 12 – 15 Radijo priemonių, galėtų realiai konkuruoti su kitais šių paslaugų teikėjais. 12 – 15 Radijo priemonių pastatymas galėtų kainuoti 1,2 – 2,25 mln. Eur. (neskaitant sklypų, reikalingų Radijo priemonėms statyti kainos), o tai pat statybos projektų ir leidimų derinimas, bei pats Radijo priemonių pastatymas reikalautų nemažai laiko. Todėl, Tarnybos vertinimu, laikytina, kad Radijo priemonių sukūrimas reikalauja didelių finansinių investicijų ir per trumpą laiką operatorius negalės sukurti Radijo priemonių ir pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad operatorius, neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir neturėjęs Radijo priemonių, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, nesinaudojant kitų operatorių išvystyta elektroninių ryšių infrastruktūra, susidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, atsirandančiais dėl didelių pradinių išlaidų poreikio.

Antru nagrinėjamu atveju, operatorius neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir nevaldęs Radijo priemonių, naudosis kitų operatorių teikiama prieiga prie išvystytos elektroninių ryšių infrastruktūros. Tarnybos vertinimu, tikslingiausia nagrinėti situaciją, kuomet operatorius,

kurdamas Radijo priemonės naudodamasi kitų asmenų teikiama prieiga prie antžeminių statinių ir technologinių patalpų. Tokią prieigą Lietuvos Respublikoje tiriamuoju laikotarpiu teikė / galėjo suteikti³² viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ar su jais susiję asmenys, pvz., UAB „Tele2“, UAB „TeleTower“, Telia. Kaip ir pirmuoju nagrinėtu įėjimo į Radijo priemonių rinką atveju bus laikoma, kad asmeniui, siekiančiam įeiti į rinką ir sudaryti realią konkurenciją, šiuo metu Radijo priemonių rinkoje veikiantiems paslaugų teikėjams, reikia sukurti 12 – 15 Radijo priemonių. Šiuo atveju, į nagrinėjamą rinką siekiantis įeiti asmuo ženkliai sumažintų pradinių investicijų poreikį, kadangi jam nebereiktų investuoti į didžiausią kainą Radijo priemonių kūrimo sudarančių antžeminių statinių ir technologinių patalpų pastatymą, kadangi prieiga prie šių elementų būtų perkama iš kitų asmenų. Tarnybos turima informacija, prieigos prie antžeminių statinių (anteninių bokštų) ir technologinių patalpų suteikimo kaina viename objekte svyruoja nuo 160 iki 325 Eur (be PVM), vadinasi, prieiga 12 – 15 objektų (anteninių bokštų kartu su technologinėmis patalpomis) siektų 1,9 – 4,9 tūkst. Eur per mėn. arba (22,8 – 58,8 tūkst. Eur per metus). Be prieigos prie anteninių bokštų ir technologinių patalpų į Radijo priemonių rinką siekiančiam įeiti asmeniui reiktų atlikti pradines investicijas į radijo antenų, radijo sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir kitų smulkesnių Radijo priemonę sudarančių elementų įdiegimą. Tarnybos vertinimu, tokių investicijų poreikis kuriant vieną Radijo priemonę siekia 5 tūkst. Eur, vadinasi kuriant 12 – 15 Radijo priemonių reiktų investuoti 60 – 75 tūkst. Eur. Pagal pateiktus skaičiavimus darytina išvada, kad naudojimasis kitų asmenų teikiama prieiga prie antžeminių statinių ir technologinių patalpų reikšmingai sumažina įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerus, tačiau šie vis tiek išlieka aukšti. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad operatorius, neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir neturėjęs Radijo priemonių, norėdamas teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, naudojantis kitų operatorių išvystyta elektroninių ryšių infrastruktūra (antžeminiais statiniais ir technologinėmis patalpomis), susidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, atsirandančiais dėl didelių pradinių išlaidų poreikio.

Trečiu nagrinėjamu atveju asmuo, siekiantis įeiti į Radijo priemonių rinką, savo valdomą elektroninių ryšių infrastruktūrą siekia pritaikyti ir panaudoti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimui. Šiuo, kaip ir jau analizuotu antruoju atveju, labiausiai tinka analizuoti anteninius bokštus ir technologines patalpas valdančių asmenų – judriojo ryšio operatorių ar su jais susijusių asmenų – įėjimo į Radijo priemonių rinką galimybes, vertinant pradinių investicijų poreikį. Viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ar su jais susiję asmenys valdo anteninius bokštus ir prie jų esančias technologines patalpas, todėl šiems asmenims nereikia investuoti, į šių Radijo priemonės elementų statybą ar prieigos prie jų pirkimą. Tačiau tokiems asmenims vis tiek reikia atlikti pradines investicijas į antenų, sudėjimo tiltų, fiderinės įrangos ir kitų smulkesnių Radijo priemonę sudarančių elementų įdiegimą. Tarnybos vertinimu, tokių investicijų poreikis kuriant vieną Radijo priemonę siekia 5 tūkst. Eur, todėl kuriant 12 – 15 Radijo priemonių reiktų investuoti 60 – 75 tūkst. Eur. Vadinasi, asmenims valdantiems anteninius bokštus ir technologines patalpas dar labiau sumažėja įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerai ir, Tarnybos vertinimu, šiems asmenims finansiniai įėjimo į Priemonių rinką barjerai yra maži. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad operatorius, neteikęs Radijo priemonių teikimo paslaugų ir neturėjęs Radijo priemonių, tačiau valdydamas išvystytą elektroninių ryšių infrastruktūrą tokią kaip antžeminiai statiniai ir technologinėmis patalpomis, nesusidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, vertinant pagal reikalingų pradinių išlaidų poreikį. Tačiau vertinant padėtį tiriamuoju laikotarpiu pabrėžtina, kad tik iš trijų viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikusių operatorių, vienintelė UAB „Tele2“ neteikė Radijo priemonių teikimo paslaugų. Vadinasi tik vienas asmuo – UAB „Tele2“, norėdamas pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas tokiomis apimtimis, kurios turėtų realią įtaką konkurencinės situacijos pasikeitimui Radijo priemonių rinkoje, nesusidurtų su dideliais įėjimo į Radijo priemonių rinką barjeriais, atsirandančiais dėl didelių pradinių išlaidų poreikio.

³² Esant techninėms galimybėms

Paklausos sąlygos

Analizuojant struktūrinius barjerus, trukdančius patekti į Radijo priemonių rinką, dėl paklausos sąlygų, tikslinga įvertinti:

1) Ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai nėra tie patys asmenys ar susiję asmenys?

2) Ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai neturi techninių apribojimų pakeisti vieną paslaugų teikėją kitu.

Pirmu nagrinėjamu atveju, analizuojama ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai ir teikėjai yra tie patys ar susiję asmenys. Tikėtina, kad asmuo, kuris yra Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjas ir teikėjas, siekdamas optimizuoti savo veiklą išnaudojant valdomą infrastruktūrą, kur tik leidžia techninės galimybės, Radijo priemonių teikimo paslaugas teiks sau ir nepirks šių paslaugų iš kitų teikėjų. Kuo daugiau asmenų sau teiks Radijo priemonių teikimo paslaugas, tuo labiau bus apribota paklausa Radijo priemonių rinkoje, o tai sąlygos didesnius įėjimo į nagrinėjamą rinką barjerus, potencialiems Radijo priemonių paslaugų teikėjams. Tarnybos turima informacija, tiriamuoju laikotarpiu 73–74 Radijo transliacijų perdavimo stotys buvo įrengtos, šių stočių savininkų valdomose Radijo priemonėse. Tai sudarė 29,6 – 26,8 proc. nuo visų Radijo transliacijų perdavimo stočių skaičiaus (žr. 15 lentelę). Vadinas, visu tiriamuoju laikotarpiu, daugiau nei 70 proc. visų Radijo transliacijų perdavimo stočių savininkų šias stotis įrengė gaudami (pirkdam) Radijo priemonių teikimo paslaugas iš kitų asmenų.

15 lentelė: Radijo transliacijų perdavimo stotys

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Radijo transliacijų perdavimo stotys	247	267	276
- iš jų įdiegtos savo valdomose Radijo priemonėse (stočių vnt.)	73	74	74
- iš jų įdiegtos savo valdomose Radijo priemonėse (proc.)	29,6 proc.	27,7 proc.	26,8 proc.

Šaltinis: Tarnyba

Tarnybos vertinimu, tai, kad 29,6 – 26,8 proc. Radijo transliacijų perdavimo stočių buvo įrengta, šių stočių savininkų valdomose Radijo priemonėse, dalinai apriboja Radijo priemonių teikimo paslaugų paklausą ir didina įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerus.

Antru nagrinėjamu atveju, analizuojami techniniai apribojimai pakeisti vieną Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėją kitu. Radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimui yra sukoordinuojamas tam tikras radijo dažnis (kanalas), turintis konkrečią aprėpties teritoriją. Analoginio antžeminio radijo stotis yra kuriama toje Radijo priemonėje iš kurios perduodamų radijo transliacijų aprėpties teritorija tiksliausiai atitiktų sukoordinuoto radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritoriją. Todėl norint, pakeisti analoginio antžeminio radijo stotiai sukurti naudojamą Radijo priemonę kita Radijo priemone, reikia šią priemonę pasirinkti taip, kad kuo mažiau pasikeistų iš naujos Radijo priemonės perduodamų radijo transliacijų aprėpties teritorija. Kitaip tariant, ši aprėpties teritorija neturi viršyti radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritorijos, kad nesukeltų trukdžių kitose teritorijose perduodamoms radijo transliacijoms, o taip pat ši teritorija neturi būti mažesnė už sukoordinuotą radijo dažnio (kanalo) aprėpties teritoriją, kad būtų efektyviai išnaudojami radijo dažniai (kanalai). Atsižvelgiant į tai, net ir esant teorinei galimybei pakeisti vienas Radijo priemonės kitomis ne visuomet tai galima padaryti, nepabloginant ribotų išteklių – radijo dažnių (kanalų) efektyvaus išnaudojimo. Pažymėtina, kad tam tikrose vietovėse vienas tos pačios Radijo priemonės pagrindu sukurtas analoginio antžeminio radijo stotis galima perkelti į kitas Radijo priemonės, kitų – ne. Visos perkėlimo sąlygos priklauso tiek nuo konkrečioje stotyje, tiek nuo toje teritorijoje, tiek nuo gretimose teritorijose naudojamų radijo dažnių (kanalų). Todėl, neatlikus konkrečios analoginio antžeminio radijo stoties perkėlimo iš vienos Radijo priemonės į kitą analizės, negalima daryti

išvados dėl techninių galimybių konkrečiam radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais teikėjui pakeisti vieną Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėją kitu. Galimybė perkelti vieną analoginio antžeminio radijo stotį iš vienos priemonės į kitą yra vertinama individualiai. Tokį vertinimą radijo dažnio (kanalo) naudotojo prašymu atlieka Tarnyba. Vertinimo procedūra vienai Radijo transliacijų stočiai (radijo dažniui (kanalui)) užtrunka 1 mėn. Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad galimi techniniai radijo transliacijoms perduoti skirtų radijo dažnių (kanalai) apribojimai, apriboja Radijo priemonių paslaugų teikėjų galimybes pirkti Radijo priemonių paslaugas iš kitų teikėjų (pakeisti teikėją), o tai didina įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerus.

Apibendrinant šiame ataskaitos skyriuje pateiktą informaciją, darytina išvada, kad dėl pradinių išlaidų ir paklausos sąlygų, sukuriančių nevienodas sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams, egzistuoja aukšti struktūriniai barjerai, trukdantys patekti į Radijo priemonių rinką.

Išvada:

Barjerai įeiti į Radijo priemonių rinką yra aukšti.

3.2.1.3 Vertikaliai susijusios paslaugos

Kaip jau aprašyta šios Ataskaitos 2.3.2 skyriuje, radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikėjas, norėdamas teikti šias paslaugas, turi pirkti arba teikti sau Radijo priemonių teikimo paslaugas. Tai reiškia, kad Radijo priemonių teikimo paslaugos yra vertikaliai susijusios su radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugomis, kadangi pastarųjų paslaugų neįmanoma teikti negaunant Radijo priemonių teikimo paslaugų. Telecentras veikia ne tik kaip Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, bet ir kaip radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikėjas. Tarnybos turimi duomenys rodo, kad 2015 m. pab. iš visų 64 Telecentro, kaip radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikėjo, gautų Radijo priemonių teikimo paslaugų, 62 buvo gautos iš Telecentro, kaip Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjo, t. y. 62 iš 64 visų reikalingų Radijo priemonių teikimo paslaugų Telecentras teikė sau. Kaip anketoje nurodė Telecentras, ši bendrovė perka Radijo priemonių teikimo paslaugas iš kitų teikėjų ten, kur neturi savo priemonių. Tikėtina, kad siekdamas optimizuoti savo veiklą, esant bet kokiai situacijai Radijo priemonių rinkoje (pvz., net ir atsiradus daugiau Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų), kur tik įmanoma, Radijo priemonių teikimo paslaugas Telecentras teiks sau, o ne iš kitų esamų ar potencialių paslaugų teikėjų. Taigi, didžiausias (pagal gaunamas perkamas Radijo priemonių teikimo paslaugas 2015 m. pab. duomenimis) Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjas – Telecentras, visuomet naudosis Telecentro teikiamomis Radijo priemonių teikimo paslaugomis. Tokia situacija Telecentrai suteikia konkurencinį pranašumą kitų Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjų atžvilgiu.

Taip pat, Telecentras, užimdamas didelę Radijo priemonių rinkos dalį turi galimybių, o siekdamas pelno didinimo tikslų, ir motyvų, Radijo priemonių teikimo paslaugų sąlygas (kainas, suteikimo sąlygas ir pan.) kitiems ūkio subjektams, nustatyti blogesnes, nei taiko sau ar savo padaliniams.

Išvada:

Vertikaliai susijusių: Radijo priemonių teikimo paslaugų ir radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimas Telecentrai suteikia esminį pranašumą prieš kitus Radijo priemonių rinkos dalyvius.

3.2.1.4 Pirkėjo derybinė galia

Pirkėjo derybinė galia nusako pirkėjų galimybes daryti įtaką produkto ir (arba) paslaugos pardavėjui, derantis dėl produkto ir (ar) paslaugos pirkimo – pardavimo sąlygų ir kainų. Šio Transliacijų perdavimo rinkos tyrimo kontekste reikalinga įvertinti, ar Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai derėdamiesi su Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėju gali daryti įtaką paslaugų teikėjui, ar, priešingai, Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas turi vienpusę lemiamą

įtaką nustatydamas pirkimo – pardavimo sąlygas. Vadovaujantis Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo, patvirtintų Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimu Nr. 52 „Dėl Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“, 8 punktu, vienpusė lemiama įtaka suprantama kaip ūkio subjekto galimybė veikti atitinkamoje rinkoje pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir galiausiai vartotojų, darant poveikį prekių (paslaugų) kainoms, įėjimo į rinką galimybėms ar kitoms veiklos sąlygoms (pvz., derybinis spaudimas, ignoravimas), dėl ko ribojama konkurencija toje rinkoje.

Analizuojant pirkėjo derybinę galią, tikslinga išnagrinėti kokią dalį visų Radijo priemonių teikimo paslaugų superka didžiausi paslaugų pirkėjai.

16 lentelė: Radijo priemonių rinka pagal paslaugų gavėjus

	2013 m. pab.	2014 m. pab.	2015 m. pab.
Telecentras	25,5 proc.	24,0 proc.	23,2 proc.
UAB „M-1“	10,1 proc.	9,4 proc.	9,1 proc.
UAB „Pūkas“	9,3 proc.	9,0 proc.	9,1 proc.
UAB „Radijo centras“	8,5 proc.	9,0 proc.	8,7 proc.
UAB „Žinių radijas“	6,5 proc.	6,4 proc.	6,2 proc.
VšĮ „Marijos radijas“	3,6 proc.	5,6 proc.	5,8 proc.
UAB Radijo Stotis „Ultra Vires“	4,9 proc.	4,5 proc.	4,3 proc.
LRT	3,2 proc.	3,0 proc.	4,3 proc.
Kiti	28,3 proc.	29,2 proc.	29,3 proc.
Iš viso	100,0 proc.	100,0 proc.	100,0 proc.

Šaltinis: Tarnyba

Kaip jau minėta Ataskaitos 3.2.1.3 skyriuje Telecentras veikia ne tik kaip Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, bet ir kaip šių paslaugų gavėjas. Tarnybos turimais duomenimis, tiriamuoju laikotarpiu, Telecentras teikė sau / pirko 23,2 proc. visų Radijo priemonių teikimo paslaugų ir buvo didžiausias šių paslaugų gavėjas nagrinėjamoje rinkoje (žr. 16 lentelę). Antras ir trečias didžiausi Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai: UAB „M-1“ ir UAB „Pūkas“, teikė sau / pirko atitinkamai 9,1 proc. visų Radijo priemonių rinkoje suteiktų prieigų prie priemonių. Atsižvelgiant į šiuos duomenis, tiriamuoju laikotarpiu Telecentras buvo ne tik didžiausias Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, bet ir didžiausias šių paslaugų gavėjas. Tuo tarpu kiti, Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai, vertinant pagal perkamų paslaugų kiekį buvo žymiai mažesni, todėl mažai tikėtina, kad derėdamiesi dėl Radijo priemonių teikimo paslaugų, nesant reguliavimo, gali daryti įtaką paslaugų teikėjui – Telecentrui.

Be to, Telecentras Tiriamuoju laikotarpiu galėjo suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas prie 26 – 27 Radijo priemonių, tuo tarpu kiti didžiausi Radijo priemonių teikimo paslaugų ar dalinių Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai UAB „Omnitel“ ir UAB „Pūkas“ teikė Radijo priemonių teikimo paslaugas tik prie 6 – 7 Radijo priemonių. Todėl tokiems Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjams kaip UAB „M-1“ ar „Radiocentras“ norint pirkti Radijo priemonių teikimo paslaugas iš vieno paslaugų teikėjo, buvo tik vienas pasirinkimo variantas – pirkti Radijo priemonių teikimo paslaugas iš Telecentro. Tokia situacija dar labiau mažino pirkėjų derybinę galią Radijo priemonių rinkoje. Ir atvirkščiai, suteikė didžiausiam Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjui – Telecentrui vienpusę lemiamą įtaką nustatyti pirkimo – pardavimo sąlygas.

Atsižvelgiant į tai, kad Telecentras, veikdamas kaip Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas nesusiduria su pirkėjo derybine galia, siekdamas maksimizuoti iš Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimo gaunamą pelną, nesant reguliavimo, turėtų galimybių teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas sau ir kitiems asmenims skirtingomis kainomis ir (ar) kitomis sąlygomis.

Išvada:

Esami arba potencialūs Telecentro teikiamų Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai Telecentro atžvilgiu derybinės galios neturi.

3.2.1.5 Potenciali konkurencija

Potencialią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje gali sudaryti alternatyvūs Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai, kurie konkuruos tarpusavyje, siekdami parduoti Radijo priemonių teikimo paslaugas.

Šiame ataskaitos skyriuje Tarnyba įvertins ar:

- 1) alternatyvūs Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai (t. y. Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai išskyrus Telecentrą),
- 2) televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio tinklais / IPTV tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai,
- 3) anteninių bokštų valdytojai,
- 4) kiti asmenys, neteikę jokių elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldę elektroninių ryšių infrastruktūros galėtų sudaryti potencialią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje.

Tiriamąjį laikotarpį pabaigoje nei vienas alternatyvus Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas neturėjo tiek pilnai sukomplektuotų Radijo priemonių kaip Telecentras. Šie alternatyvūs paslaugų teikėjai, kartu paėmus, pagal Radijo priemonių teikimo paslaugų skaičių, užėmė 29,3 proc. Radijo priemonių rinkos. Tarnybos turima informacija, šie alternatyvūs Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjai artimiausiu metu neplanuoja kurti naujų Radijo priemonių ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų, todėl šie teikėjai nesudaro potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Kaip minėta šios Ataskaitos 2.3.1 skyriuje, tiriamuoju laikotarpiu Lietuvos Respublikoje radijo transliacijos buvo perduodamos tik analoginio antžeminio radijo tinklais, naudojant Radijo priemones. Tačiau televizijos transliacijos gali būti perduodamos DVB-T, palydovinio ryšio, IPTV ir kabelinės televizijos tinklais, naudojant atitinkamas transliacijų perdavimo DVB-T, palydovinio ryšio, IPTV ir kabelinės televizijos tinklais priemones. Siekiant įvertinti, ar šie asmenys galėtų sukurti Radijo priemones ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas taip sudarydami potencialią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje, tikslinga atsižvelgti į Ataskaitos 2.3.2.2 skyriuje atliktą Radijo priemonių teikimo paslaugų ir televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio tinklais / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų tarpusavio pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu analizę. Atlikus šią analizę nustatyta, kad televizijos transliacijų perdavimo palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai negali nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti Radijo priemonių ir pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų. Tuo tarpu, televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai, galėtų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti, savo valdomas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemones pritaikyti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimui ir teikti šias paslaugas. Tačiau, kaip nustatyta ataskaitos 3.1 skyriuje Telecentras tiriamuoju laikotarpiu užėmė 92,7–90,7 proc. televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas apimančios DVB-T priemonių rinkos, todėl galima daryti išvadą, kad nėra kitų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjų, išskyrus Telecentrą, kurie galėtų pradėti teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir realiai konkuruoti su Telecentru Radijo priemonių rinkoje. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T / palydovinio ryšio / IPTV / kabelinės televizijos tinklais priemonių teikimo paslaugų teikėjai nesudaro potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Kaip nurodyta Ataskaitos 2.6.2.1 skyriuje, asmenys, valdantys anteninius bokštus (ir technologines patalpas prie jų), galėtų nepatirdami žymių papildomų išlaidų ar rizikos sukurti Radijo priemones ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas. Lietuvos Respublikoje daugiausia anteninių bokštų valdo viešąsias judriojo ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ar su jais susiję

asmenys: UAB „Tele2“, UAB „TeleTower“, „Telia LT“, AB. Iš šių asmenų vienintelė UAB „Tele2“ nebuvo Radijo priemonių rinkos dalyvė, t. y. neteikė Radijo priemonių teikimo paslaugų, todėl, Tarnybos vertinimu, ši bendrovė turi galimybių į Radijo priemonių rinką pradėdama teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas. Tačiau kadangi nei šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo tiriamuoju laikotarpiu, nei 2014 m. rinkos tyrimo laikotarpiu (nuo 2008 m. IV ketv. iki 2012 m.), UAB „Tele2“ neteikė Radijo priemonių teikimo paslaugų, o taip pat Radijo priemonių rinką nepasižymi charakteristikomis, galinčiomis lemti veiksmingos konkurencijos atsiradimo tendenciją ateityje, mažai tikėtina, kad UAB „Tele2“ artimiausioje ateityje pradėtų teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas tokiomis apimtimis, kad galėtų sudaryti realią konkurenciją Radijo priemonių rinkoje didelę įtaką turinčiam Telecentrai, t. y. kad konkurencija Radijo priemonių rinkoje taptų veiksminga. Vadinasi, anteninius bokštus valdantys asmenys nesudaro potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Kaip nurodyta, Ataskaitos 2.6.2.1 skyriuje, asmenys neteikė elektroninių ryšių paslaugų ir nevaldė elektroninių ryšių infrastruktūros dėl didelių pradinių išlaidų poreikio negalėtų sukurti Radijo priemonių ir teikti Radijo priemonių teikimo paslaugų, todėl tokie asmenys negali sukurti potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje.

Išvada:

Potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje nėra.

3.2.2 Konkurencijos problemų nustatymas ir didelę įtaką Radijo priemonių rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas

Tarnyba Ataskaitos 3.2.1 skyriuje atliko vertinimą, ar konkurencija Radijo priemonių rinkoje yra veiksminga. Atlikusi konkurencijos veiksmingumo tyrimą, Tarnyba konstatavo, kad Radijo priemonių rinkoje 2013 m. – 2016 m. kovo 31 d. laikotarpiu vyraavo tokia situacija:

1) Visą tiriamąjį laikotarpį Telecentras buvo Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjas, užimantis 72,5–70,7 proc. Radijo priemonių rinkos.

2) Potencialiems Radijo priemonių teikimo paslaugų teikėjams nėra teisinių arba reguliuojamojo pobūdžio įėjimo į Radijo priemonių rinką barjerų, tačiau vis dar egzistuoja struktūrinio pobūdžio kliūtys, kurios riboja galimybes į Radijo priemonių rinką

3) Vertikaliai susijusių Radijo priemonių teikimo paslaugų ir radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimas Telecentrai suteikia esminį pranašumą prieš kitus Radijo priemonių rinkos dalyvius.

4) Esami arba potencialūs Telecentro teikiamų Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjai Telecentro atžvilgiu derybinės galios neturi. Aplinkybių, leidžiančių manyti, kad Radijo priemonių rinkoje egzistuoja pirkėjo derybinė galia, nėra.

5) Potencialios konkurencijos Radijo priemonių rinkoje nėra.

Dėl anksčiau išvardytų aplinkybių Telecentras, nesant reguliavimo, Radijo priemonių rinkoje gali elgtis nepriklausomai nuo potencialių konkurentų, potencialių Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjų ir galutinių paslaugų gavėjų.

Tarnyba, įvertinusi, konkurencijos veiksmingumą Radijo priemonių rinkoje, konstatuoja, kad konkurencija Radijo priemonių rinkoje nėra veiksminga ir nustato šias konkurencijos problemas:

1) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių nesuteikti Radijo priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) arba nutraukti šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimą;

2) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių riboti informacijos apie Radijo priemonių teikimo paslaugas (ir susijusias priemones) teikimą;

3) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti skirtingas Radijo priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas bei kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas sau ir kitiems operatoriams;

4) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti per aukštas Radijo priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas ir kontroliuoti kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas.

Ataskaitos 2 priede yra pateikti ūkio subjekto nustatymo principai. Vadovaujantis ūkio subjekto nustatymo principais, ūkio subjektą Telecentrą sudaro Telecentras, kurio 100 proc. akcijų, nuosavybės teise priklausančių valstybei, patikėjimo teise valdo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes ir nustatytas konkurencijos problemas, darytina išvada, kad ūkio subjektas Telecentras turi didelę įtaką Radijo priemonių rinkoje.

Išvados:

- 1) Ūkio subjektas Telecentras turi didelę įtaką Radijo priemonių rinkoje.
- 2) Ūkio subjektą Telecentrą sudaro Telecentras, kurio 100 proc. akcijų, nuosavybės teise priklausančių valstybei, patikėjimo teise valdo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija.

4 ĮPAREIGOJIMŲ ATITINKAMOJE RINKOJE NUSTATYMAS, PAKEITIMAS IR (ARBA) PANAIKINIMAS

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.3 skyriuje, trečiasis Rinkų tyrimų etapas yra atitinkamų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas. Šiame Ataskaitos skyriuje yra vertinama, kokie įpareigojimai turi būti nustatyti, pakeisti ir (arba) panaikinti DVB-T priemonių rinkoje.

Įstatymu į nacionalinę teisę buvo perkeltos Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos nuostatos. Pagal 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 29 tomas, p. 323) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL 2009 L 337, p. 37) (toliau – Prieigos direktyva) preambulės 5 konstatuojamąją dalį, atviroje ir konkurencinėje rinkoje neturi būti apribojimų, kurie trukdytų įmonėms tarpusavyje derėtis dėl prieigos ir tinklų sujungimo susitarimų, ypač dėl susitarimų tarp ūkio subjektų, veikiančių skirtingose valstybėse. Pagal Prieigos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, valstybės narės privalo užtikrinti, kad nebūtų jokių apribojimų, kurie neleistų ūkio subjektams toje pačioje ar kitoje valstybėje narėje derėtis tarpusavyje dėl prieigos ir (ar) tinklų sujungimo sąlygų techniniais ar komerciniais klausimais. Tuo tikslu Prieigos direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, atsižvelgdamos į Pagrindų direktyvoje išdėstytus tikslus, turi skatinti ir, kur būtina, užtikrinti prieigos teikimą ir tinklų sujungimą. Prieigos direktyvos 5 straipsnio 1 dalies 2 pastraipoje ir 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi turėti galias nustatyti tam tikrus įpareigojimus. Pažymėtina, kad vadovaujantis Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, „Šiuo Įstatymu siekiama Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos tikslų, tarp jų <...> plėsti vidaus rinką“. Taigi, Tarnyba vadovaudamasi Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, turi imtis atitinkamų priemonių, siekdama skatinti konkurenciją elektroninių ryšių srityje.

Prieigos direktyvos 8 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad nustatyti įpareigojimai turi būti pagrįsti nustatytos problemos pobūdžiu, taip pat proporcingi ir pateisinami atsižvelgiant į Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytus tikslus (konkurencijos skatinimas, vidaus rinkos plėtra ir Europos Sąjungos piliečių interesų užtikrinimas). Prieigos direktyvos preambulės 15 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad skiriant įmonei, turinčiai didelę įtaką rinkoje, įpareigojimus papildomos rinkos analizės atlikti nereikia, tačiau būtina pagrįsti, kad būtent toks

įpareigojimas yra tikslingas ir pagal nustatytos problemos pobūdį proporcingas. Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 117 punkte taip pat akcentuojama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi užtikrinti, kad didelę įtaką turintiems ūkio subjektams nustatomi įpareigojimai turi atitikti tikslus, nurodytus Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje, ir būti proporcingi sprendžiamoms problemoms.

Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Tarnyba turi teisę ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, nustatyti Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1–7 punktuose nurodytus įpareigojimus, atsižvelgdama į tai, kurie iš jų yra tinkami konkrečiu atveju, ir nustatydamas tokių įpareigojimų vykdymo pradžios momentą. Taisyklių V skyriuje (Taisyklių 20–23 punktuose) yra nustatyta įpareigojimų nustatymo, pakeitimo ir (ar) panaikinimo procedūra.

Taisyklių 20 punkte nurodyta, kad nustačius, jog konkurencija atitinkamoje rinkoje nėra veiksminga, Tarnyba nustato įpareigojimus didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams. Įpareigojimai nustatomi vadovaujantis Įstatymo 17 straipsniu, taip pat vadovaujantis ir atsižvelgiant į Taisyklių 5 punkte nurodytus teisės aktus. Įstatymo 17 straipsnyje nurodyta, kad Tarnyba, atsižvelgdama į tai, kurie įpareigojimai yra tinkamiausi konkrečiu atveju, ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, gali nustatyti šiuos įpareigojimus:

1. skaidrumo įpareigojimą;
2. nediskriminavimo įpareigojimą;
3. apskaitos atskyrimo įpareigojimą;
4. įpareigojimą suteikti prieigą;
5. kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą;
6. funkcinio atskyrimo įpareigojimą;
7. įpareigojimus, susijusius su paslaugų galutiniams paslaugų gavėjams teikimu.

Taisyklių 21 punkte nurodyta, kad Tarnyba ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, palieka nustatytus įpareigojimus, jei įpareigojimai buvo nustatyti anksčiau. Tarnyba taip pat gali pakeisti minėtiems ūkio subjektams nustatytus įpareigojimus.

Taisyklių 23 punkte nurodyta, kad įpareigojimai panaikinami Įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą, teigtina, kad didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams įpareigojimai gali būti nustatomi, keičiami, o nustačius, kad atitinkamos rinkos charakteristikos negali pateisinti *ex ante* reguliavimo ir (arba) atitinkamoje rinkoje nėra didelę įtaką turinčių ūkio subjektų, ūkio subjektams nustatyti įpareigojimai yra naikinami.

Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu buvo atskleistos tam tikros konkurencijos problemos DVB-T priemonių rinkoje ir nustatytas didelę įtaką šioje rinkoje turintis ūkio subjektas – Telecentras (žr. ataskaitos 3.1.2 skyrių). Atsižvelgiant į tai, kad tiriamuoju laikotarpiu DVB-T priemonių rinkoje buvo taikomas *ex ante* reguliavimas ir didelę įtaką DVB-T priemonių rinkoje turinčiam ūkio subjektui Telecentrai buvo nustatyti atitinkami įpareigojimai, toliau šiame skyriuje yra vertinama, kurie įpareigojimai turi būti pakeisti, panaikinti, palikti galioti toliau, ar turi būti nustatyti nauji įpareigojimai.

Taip pat Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu buvo atskleistos tam tikros konkurencijos problemos Radijo priemonių rinkoje ir nustatytas didelę įtaką šioje rinkoje turintis ūkio subjektas – Telecentras (žr. ataskaitos 3.2.2 skyrių). Atsižvelgiant į tai, kad tiriamuoju laikotarpiu Radijo priemonių rinkoje buvo taikomas *ex ante* reguliavimas ir didelę įtaką Radijo priemonių rinkoje turinčiam ūkio subjektui Telecentrai buvo nustatyti atitinkami įpareigojimai, toliau šiame skyriuje yra vertinama, kurie įpareigojimai turi būti pakeisti, panaikinti, palikti galioti toliau, ar turi būti nustatyti nauji įpareigojimai.

4.1 Įpareigojimų DVB-T priemonių rinkoje nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas

Ataskaitos 3.1 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas Telecentras turi didelę įtaką DVB-T priemonių rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę

ūkio subjektui Telecentrui nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Ataskaitos 3.1.1 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas Telecentras, tiriamuoju laikotarpiu užėmė 92,7–90,7 proc. DVB-T priemonių rinkos, įėjimo barjerai į DVB-T priemonių rinką yra aukšti, o potencialios konkurencijos šioje rinkoje nėra. Aukšti barjerai įeiti į nagrinėjamą rinką, potencialios konkurencijos nebuvimas neleis vystyti savaiminei konkurencijai DVB-T priemonių rinkoje ir sudarys palankias sąlygas ūkio subjektui Telecentrui piktnaudžiauti turima didele įtaka DVB-T priemonių rinkoje.

Tarnyba ataskaitos 3.1.2 skyriuje nustatė šias DVB-T priemonių rinkoje esančias konkurencijos problemas:

1) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių nesuteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) arba nutraukti šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimą;

2) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių riboti informacijos apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas (ir susijusias priemones) teikimą;

3) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti skirtingas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas bei kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas sau ir kitiems operatoriams;

4) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti per aukštas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas ir kontroliuoti kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas.

Šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu Tarnybos apibrėžta DVB-T priemonių rinka sutampa su 2014 rinkos tyrimo metu apibrėžta 2014 m. DVB-T priemonių rinka. Taip pat, DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytomis konkurencijos problemomis, kurios nurodytos toliau:

1) Telecentras neturi motyvų siūlyti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, o taip pat turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybių nesuteikti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, arba nutraukti šių paslaugų teikimą kitiems ūkio subjektams.

2) Telecentras turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybių riboti informacijos apie televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugas teikimą.

3) Telecentras turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybių taikyti skirtingas televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas ir (ar) kitas šių paslaugų teikimo sąlygas sau ir kitiems ūkio subjektams.

2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui Telecentrui nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimą, skaidrumo įpareigojimą, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimus bei apskaitos atskyrimo įpareigojimą.

Atsižvelgiant į tai, kad šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su 2014 m. rinkos tyrimo metu nustatytomis problemomis 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui Telecentrui nustatant atitinkamus įpareigojimus, o nagrinėjamoje DVB-T priemonių rinkoje vyraujančios aplinkybės neužtikrins savaiminio DVB-T priemonių rinkoje egzistuojančių problemų sprendimo, Tarnyba daro išvadą, kad visa apimtimi turėtų būti paliekami galiojanti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 ir 3.5 papunkčiuose nustatyti įpareigojimai suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimas, skaidrumo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai bei apskaitos atskyrimo įpareigojimas, kurie nurodyti Įstatymo 18, 19, 20, 21 ir 23 straipsniuose.

4.1.1 Įpareigojimas suteikti prieigą

Ūkio subjektui Telecentrui 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.1 papunktyje buvo nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą, pagal kurį „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, privalo:

3.1.1. patenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti prieigą prie televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių;

3.1.2. sąžiningai derėtis su kitais ūkio subjektais, prašančiais suteikti prieigą prie televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių;

3.1.3. nenutraukti prieigos prie jau suteiktų televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių;

3.1.4. suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus;

3.1.5. suteikti konkrečias paslaugas, būtinas užtikrinti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikimą šių paslaugų gavėjams;

3.1.6. ūkio subjektas LRTC gali atsisakyti suteikti prieigą prie televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, vienašališkai sustabdyti jos teikimą ar ją nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą.“

Kaip nurodyta ataskaitos 4.1 skyriuje, DVB-T priemonių rinkoje ir 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos sutampa, todėl, siekiant spręsti DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrui palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.1 papunktyje ūkio subjektui Telecentrui nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą yra keičiamas į Įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje nurodytą įpareigojimą suteikti prieigą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas:

1. Privalo patenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

2. Privalo sąžiningai derėtis su kitais ūkio subjektais, prašančiais suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

3. Privalo nenutraukti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

4. Privalo suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus.

5. Privalo suteikti konkrečias paslaugas, būtinas užtikrinti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikimą šių paslaugų gavėjams.

6. Gali atsisakyti suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, vienašališkai sustabdyti jų teikimą ar jas nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą.

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto Telecentro galimybes vienašališkai nesuteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, arba nutraukti minėtų paslaugų teikimą. Taip pat, šis įpareigojimas užtikrins, kad ūkio subjektas Telecentras sąžiningai derėtųsi su kitais asmenimis, negalėtų atsisakyti suteikti paslaugų, nenutrauktų jau suteiktų paslaugų bei suteiktų visas kitas būtinas priemones, reikalingas teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugas. Vadovaujantis nustatyto įpareigojimu, ūkio subjektas Telecentras galės atsisakyti suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, jei prašymas suteikti šias paslaugas bus nepagrįstas arba vienašališkai sustabdyti paslaugų teikimą ar jį nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą. Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs platesnes mažmeninių paslaugų pasirinkimo galimybes.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvų, o nesant reguliavimo, ir galimybių ne tik nesuteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų bet ir vienašališkai nustatyti (keisti) minėtų paslaugų teikimo sąlygas, tokiu būdu ribodamas konkurenciją teikiant mažmenines paslaugas vertikaliai susijusioje Televizijos transliacijų, teikiamų DVB-T tinklais, paslaugų rinkoje.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą į įpareigojimą suteikti prieigą, numatytą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas:

1. Privalo patenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

2. Privalo sąžiningai derėtis su kitais ūkio subjektais, prašančiais suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

3. Privalo nenutraukti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

4. Privalo suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus.

5. Privalo suteikti konkrečias paslaugas, būtinas užtikrinti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais paslaugų teikimą šių paslaugų gavėjams.

6. Gali atsisakyti suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, vienašališkai sustabdyti jų teikimą ar jas nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą.

4.1.2 Nediskriminavimo įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrui 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.2 papunktyje buvo nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas, pagal kurį „Ūkio subjektas LRTC privalo nediskriminuoti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjų, įskaitant analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą ir tos pačios kokybės bei tokiomis pačiomis sąlygomis, kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, paslaugų bei informacijos teikimą.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.1 skyriuje, DVB-T priemonių rinkoje ir 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos sutampa, todėl, siekiant spręsti DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrui palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.2 papunktyje ūkio subjektui Telecentrui nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytą nediskriminavimo įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjų, įskaitant analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą ir užtikrinti tos pačios kokybės bei tokiais pačiomis sąlygomis, kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems asmenims, paslaugų bei informacijos teikimą.

Nediskriminavimo įpareigojimo užtikrins, kad skirtingiems televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams, ūkio subjektas Telecentras taikys vienodas paslaugų teikimo sąlygas, o taip pat paslaugų teikimo sąlygos bus ne blogesnės nei ūkio subjektas Telecentras taiko ar taikytų sau.

Nediskriminavimo įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti skirtingas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas bei kitas šių paslaugų teikimo sąlygas skirtingiems asmenims (įskaitant ir save). Taip pat dėl tęsiamos reguliavimo bus užtikrintas teisinis tikrumas, ir apsaugoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjų interesai.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą į nediskriminavimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjų, įskaitant analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą ir užtikrinti tos pačios kokybės bei tokiais pačiomis sąlygomis, kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, paslaugų bei informacijos teikimą.

4.1.3 Skaidrumo įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrui 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.3 papunktyje buvo nustatytas skaidrumo įpareigojimas, pagal kurį: „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, privalo:

3.3.1. ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo šio įpareigojimo nustatymo dienos paskelbti standartinį pasiūlymą teikti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugas;

3.3.2. standartiniame pasiūlyme teikti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Prieigos taisyklės) nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant apskaitos informaciją, technines

specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;

3.3.3. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;

3.3.4. skelbti informaciją apie televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.1 skyriuje, DVB-T priemonių rinkoje ir 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos sutampa, todėl, siekiant spręsti DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrai palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.3 papunktyje nustatytą skaidrumo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.3 papunktyje nustatyto skaidrumo įpareigojimo reikalavimas paskelbti standartinį pasiūlymą jau yra įgyvendintas ir tolesnis jo taikymas yra perteklinis. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, siekiant teisinio aiškumo bei nustatytų įpareigojimų proporcingumo, DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, o taip pat sustiprinti kitus įpareigojimus, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.3 papunktyje ūkio subjektui Telecentrai nustatytas skaidrumo įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 18 straipsnyje nurodytą skaidrumo įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

1. Standartiniame pasiūlyme suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Prieigos taisyklės) nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas.

2. Teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti.

3. Skelbti informaciją apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Skaidrumo įpareigojimas užtikrins galimybę stebėti nediskriminavimo, kainų kontrolės bei prieigos įpareigojimų laikymąsi. Taip pat skaidrumo įpareigojimas palengvins DVB-T priemonių rinkos konkurencinei situacijai kenksmingo elgesio stebėjimą bei televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams padidins tikrumą, kad televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos (ir susijusios priemonės) teikiamos jų nediskriminuojant. Tokiu būdu bus užtikrinamos geresnės galimybės televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams prognozuoti savo veiklą, rinką ir jos stabilumą, t. y. televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams būtų sukuriamos prielaidos adaptuoti savo elgesį DVB-T priemonių rinkoje atsižvelgiant į ūkio subjekto Telecentro galimus televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų sąlygų pakeitimus. Papildomai skaidrumo įpareigojimas ribos ūkio subjekto Telecentro galimybes diskriminuoti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjus ir tokiu būdu mažins galimų ginčų tikimybę.

Skaidrumo įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvų, o nesant reguliavimo, ir galimybių riboti informacijos teikimą apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas (ir

susijusias priemones). Be to, skaidrumo įpareigojimas apima tik būtinos įsitikinti, kad nėra konkurenciją ribojančių veiksmų, informacijos pateikimą bei skelbimą.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.3 papunktyje nustatytą skaidrumo įpareigojimą į skaidrumo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 18 straipsnyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

1. Standartiniame pasiūlyme suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas.

2. Teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti.

3. Skelbti informaciją apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4.1.4 Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrai 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.4 papunktyje buvo nustatytas kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, pagal kurį: „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, privalo:

- 3.4.1. tvarkyti sąnaudų apskaitą Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-1164 „Dėl Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Sąnaudų apskaitos taisyklės) nustatyta tvarka ir sąlygomis;

- 3.4.2. teikti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugas, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, tokiais kainomis, kurios būtų ne didesnės nei šių paslaugų sąnaudos, apskaičiuotos Sąnaudų apskaitos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis;

- 3.4.3. keisti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, kainas tik turėdamas informacijos apie šių paslaugų sąnaudas, apskaičiuotas pagal Sąnaudų apskaitos taisykles;

- 3.4.4. ne vėliau kaip iki 2014 m. birželio 1 d. pateikti Tarnybai informaciją apie 2013 metų ataskaitinio laikotarpio televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, sąnaudas, apskaičiuotas pagal Sąnaudų apskaitos taisykles;

- 3.4.5. iki Tarnyba įvertins šio įsakymo 3.4.4 papunktyje pateiktos informacijos atitiktį Sąnaudų apskaitos taisyklių reikalavimams, LRTC privalo taikyti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjams ne didesnes televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, kainas nei tos, kurios buvo taikomos šio įsakymo priėmimo dieną;

- 3.4.6. ne vėliau kaip iki Sąnaudų apskaitos taisyklėse numatytos metinės ataskaitos pateikimo Tarnybai dienos, viešai paskelbti informaciją apie metinę televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant ir pačiam sau teikiamų, sąnaudų sumą, atskirai nurodant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, teikiamų televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekį bei vienos televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą;

- 3.4.7. ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų pasibaigus atitinkamam einamųjų metų ketvirčiui privalo atnaujinti viešai skelbiamą informaciją apie televizijos transliacijų perdavimo

antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekį ir vienos televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą ir pakeisti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugos kainas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, jei taikomos televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugos kainos ir pagal atnaujintą televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą taikytinos televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugos kainos skirtumas viršija 5 proc. (skaičiuojant nuo taikomos kainos). Ūkio subjektas LRTC privalo nekeisti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų, jei toks skirtumas neviršija 5 proc.

3.4.8. nepažeisdamas šio įsakymo 3.4.2–3.4.5 papunkčiuose nustatytų įpareigojimų, ūkio subjektas LRTC turi teisę teikti televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas kainomis, nustatytomis pagal atskirus televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių vienetams (ar jų grupes), t. y. taikydamas individualią televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų nustatymo metodiką. Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su individualios televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų nustatymo metodikos taikymu, privalo:

3.4.8.1 paskirstyti bendras televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų sąnaudas atskiriems televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių vienetams, taikydamas objektyviai pagrįstus kriterijus;

3.4.8.2. pateikti Tarnybai šio įsakymo 3.4.8.1 papunktyje nurodytus duomenis ir kitą informaciją apie planuojamą taikyti individualią televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų nustatymo metodiką. Tarnyba dėl LRTC planuojamos taikyti individualios televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų nustatymo metodikos taikymo konsultuojasi Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1V-295 „Dėl Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Įvertinusi viešo konsultavimosi metu gautas motyvuotas suinteresuotų asmenų pastabas ir (ar) pasiūlymus, Tarnyba pritaria arba nepitaria LRTC planuojamai taikyti individualiai televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų nustatymo metodikai;

3.4.8.3. Tarnybai pritarus ūkio subjekto LRTC planuojamai taikyti individualiai televizijos transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų nustatymo metodikai, ūkio subjektas LRTC privalo atnaujinti standartinį pasiūlymą Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.1 skyriuje, DVB-T priemonių rinkoje ir 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos sutampa, todėl, siekiant spręsti DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrai palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.4 papunktyje nustatytą kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugos ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.4 papunktyje nustatyto kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimo dalis reikalavimų jau yra įgyvendinti ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, siekiant teisinio aiškumo bei nustatytų įpareigojimų proporcingumo, DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.4 papunktyje ūkio subjektui Telecentrai nustatytas kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 23 straipsnyje nurodytą kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

1) Tvarkyti sąnaudų apskaitą pagal Sąnaudų apskaitos pagal visiškai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių, patvirtintų Tarybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-1164 „Dėl Sąnaudų apskaitos pagal visiškai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Sąnaudų apskaitos taisyklės) reikalavimus.

2) Teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, tokiomis kainomis, kurios būtų ne didesnės nei šių paslaugų sąnaudos, apskaičiuotos Sąnaudų apskaitos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

3) Ne vėliau kaip iki Sąnaudų apskaitos taisyklėse numatytos metinės ataskaitos pateikimo Tarybai dienos, viešai paskelbti informaciją apie metinę televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant ir pačiam sau teikiamų, sąnaudų sumą, atskirai nurodant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, teikiamų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekį bei vienos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą.

4) Ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų pasibaigus atitinkamam einamųjų metų ketvirčiui privalo atnaujinti viešai skelbiamą informaciją apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekį ir vienos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą ir pakeisti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos kainas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, jei taikomos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos kainos ir pagal atnaujintą televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą taikytinos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos kainos skirtumas viršija 5 proc. (skaičiuojant nuo taikomos kainos). Ūkio subjektas Telecentras privalo nekeisti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų, jei toks skirtumas neviršija 5 proc.

Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas ribos ūkio subjekto Telecentro galimybes vienašališkai nustatyti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas, tačiau užtikrins, kad ūkio subjektas Telecentras padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas neišvengiamas sąnaudas. Pagal Sąnaudų apskaitos taisykles ūkio subjektas Telecentras gali nustatyti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas, apskaičiuotas pagal pilnai paskirstytų sąnaudų (angl. *Fully Distributed Costs*) (toliau – FDC) metodą, taikant istorinių sąnaudų apskaitos (angl. *Historical Cost Accounting*, HCA) principą. Šį sąnaudų įvertinimo metodą tikslinga palikti, nes ūkio subjektas Telecentras jau turi įdiegtą sąnaudų apskaitos sistemą, kuri sąnaudas skirsto FDC metodo principu, o taip pat rinkos dalyviams teikia teisingą informaciją sprendimo priėmimui dėl televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų pirkimo. Sprendimas keisti sąnaudų vertinimo metodą padidintų ūkio subjekto Telecentro išlaidas, o gauta nauda pritaikius kitokį sąnaudų apskaitos modelį (pvz., remiantis efektyvaus operatoriaus veiklos modeliu bei einamosiomis sąnaudomis pagrįsta ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo sąnaudų (angl. *Long Run Average Incremental Costs*, LRAIC) metodika), gali nepateisinti tokio modelio įdiegimui reikalingų išlaidų. Istorinių sąnaudų apskaitos principas (HCA) yra naudingesnis tuo, kad pasirinkus šio principo alternatyvą – einamosios vertės sąnaudų nustatymo (angl. *Current Cost Accounting*, CCA) principą, turto vertė gali būti nepagrįstai padidinta (remiantis CCA principu, ūkio subjekto Telecentro ilgalaikis turtas būtų vertinamas einamąją verte), o tai sąlygotų didesnes nusidėvėjimo ir papildomas investicijų grąžos sąnaudas.

Televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainos, apskaičiuotos pagal FDC metodą turi būti ne didesnės nei sąnaudos. Nenustačius kainų kontrolės įpareigojimo didmeninių elektroninių ryšių paslaugų atžvilgiu, susiduriama su situacija, kai nepagrįstai didelių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų taikymas sukuria kliūtis asmenims siekiantiems gauti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas.

Ūkio subjektui Telecentrai nustatyti skaidrumo, nediskriminavimo įpareigojimai bei įpareigojimas suteikti prieigą, ūkio subjektą Telecentrą įpareigoja suteikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas, viešai skelbti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo technines sąlygas bei kainas taip pat nediskriminuoti kitų asmenų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimo sąlygomis (įskaitant kainas), o kainų kontrolės įpareigojimas užtikrina, kad ūkio subjektas Telecentras netaikytų pernelyg didelių televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų, tuo pačiu eliminuojant kainų spaudimo susidarymo galimybę.

Pastebėtina ir tai, kad siūlomas nustatyti kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, išlaikant visų ūkio subjekto Telecentro pagal FDC metodą reguliuojamų elektroninių ryšių paslaugų reguliavimo vientisumą, yra reikalingas siekiant užtikrinti ūkio subjekto Telecentro reguliuojamų elektroninių ryšių paslaugų sąnaudų priežiūrą bei apriboti galimo kryžminio subsidijavimo ir pernelyg didelių kainų taikymo galimybes televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų atžvilgiu.

Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvų, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti per aukštas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas bei kontroliuoti kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas. Taip pat FDC metodas visiškai atitinka šiuo metu ūkio subjekto Telecentro naudojamą sąnaudų apskaitos sistemą, todėl šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu pakeičiamo kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimų įgyvendinimas papildomos naštos nesudarys.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.4 papunktyje nustatytą kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą į kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą, numatytą Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

- 1) Tvarkyti sąnaudų apskaitą pagal Sąnaudų apskaitos taisyklių reikalavimus.
- 2) Teikti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, tokiomis kainomis, kurios būtų ne didesnės nei šių paslaugų sąnaudos, apskaičiuotos Sąnaudų apskaitos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.
- 3) Ne vėliau kaip iki Sąnaudų apskaitos taisyklėse numatytos metinės ataskaitos pateikimo Tarnybai dienos, viešai paskelbti informaciją apie metinę televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant ir pačiam sau teikiamų, sąnaudų sumą, atskirai nurodant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, teikiamų televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekį bei vienos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą.
- 4) Ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų pasibaigus atitinkamam einamųjų metų ketvirčiui privalo atnaujinti viešai skelbiamą informaciją apie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kiekį ir vienos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą ir pakeisti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos kainas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, jei taikomos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos kainos ir pagal televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos savikainą taikytinos televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugos kainos skirtumas viršija 5 proc. (sкаičiuojant nuo taikomos kainos). Ūkio subjektas Telecentras privalo nekeisti televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų kainų, jei toks skirtumas neviršija 5 proc.

4.1.5 Apskaitos atskyrimo įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrai 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.5 papunktyje buvo nustatytas apskaitos atskyrimo įpareigojimas, pagal kurį: „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su televizijos transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, teikimu privalo vykdyti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą Apskaitos atskyrimo taisyklėse ir su apskaitos atskyrimu susijusiuose reikalavimuose, patvirtintuose Tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 1V-738 „Dėl Apskaitos atskyrimo taisyklių ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.1 skyriuje, DVB-T priemonių rinkoje ir 2014 m. DVB-T priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos sutampa, todėl, siekiant spręsti DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrai palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.5 papunktyje nustatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir DVB-T priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.5 papunktyje ūkio subjektui Telecentrai nustatytas apskaitos atskyrimo įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje nurodytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo vykdyti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą pagal Apskaitos atskyrimo taisykles ir su apskaitos atskyrimu susijusiuose reikalavimus, patvirtintus Tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 1V-738 „Dėl Apskaitos atskyrimo taisyklių ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų patvirtinimo“ (toliau – Apskaitos atskyrimo taisyklės).

Apskaitos atskyrimo įpareigojimas būtinas siekiant apriboti galimo kryžminio subsidijavimo galimybes tiek televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugų atžvilgiu, tiek kitų elektroninių ryšių paslaugų atžvilgiu. Įpareigojimas tvarkyti apskaitą pagal Apskaitos atskyrimo taisykles leidžia įsitikinti, ar ūkio subjekto Telecentro siūlomos elektroninių ryšių paslaugos kitiems asmenims yra teikiamos tokiomis pačiomis arba ne blogesnėmis sąlygomis kaip ir teikiant sau pačiam. Dėl paminėtų savybių, apskaitos atskyrimo įpareigojimas leis praktiškai įgyvendinti nediskriminavimo įpareigojimą.

Apskaitos atskyrimo įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes šiuo įpareigojimu užtikrinamas ūkio subjektui Telecentrai nustatytų skaidrumo ir nediskriminavimo įpareigojimų vykdymas ir sudaromos sąlygos spręsti DVB-T priemonių rinkoje nustatytas konkurencijos problemas. Ūkio subjektas Telecentras jau turi įdiegęs apskaitos atskyrimo sistemą pagal Tarnybos nustatytus reikalavimus, todėl šio Priemonių rinkos tyrimo metu pakeičiamo apskaitos atskyrimo įpareigojimo įgyvendinimas papildomos naštos nesudarys.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.5 papunktyje nustatytą kainų apskaitos atskyrimo įpareigojimą į apskaitos atskyrimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo vykdyti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą pagal Apskaitos atskyrimo taisykles.

4.2 Įpareigojimų Radijo priemonių rinkoje nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas

Ataskaitos 3.2.2 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas Telecentras turi didelę įtaką Radijo priemonių rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę

ūkio subjektui Telecentrai nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Ataskaitos 3.2.1 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas Telecentras, tiriamuoju laikotarpiu užėmė 72,5–70,7 proc. Radijo priemonių rinkos, įėjimo barjerai į Radijo priemonių rinką aukšti, o potencialios konkurencijos šioje rinkoje nėra. Aukšti barjerai įeiti į nagrinėjamą rinką, potencialios konkurencijos nebuvimas neleis vystyti savaiminei konkurencijai Radijo priemonių rinkoje ir sudarys palankias sąlygas ūkio subjektui Telecentrai piktnaudžiauti turima didele įtaka Radijo priemonių rinkoje.

Tarnyba ataskaitos 3.2.2 skyriuje nustatė šias Radijo priemonių rinkoje esančias konkurencijos problemas:

1) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių nesuteikti Radijo priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) arba nutraukti šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimą;

2) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių riboti informacijos apie Radijo priemonių teikimo paslaugas (ir susijusias priemones) teikimą ;

3) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti skirtingas Radijo priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas bei kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas sau ir kitiems operatoriams;

4) Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti per aukštas prieigos prie televizijos transliacijų perdavimo DVB-T tinklais priemonių (ir susijusių priemonių) kainas ir kontroliuoti kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas.

Transliacijų perdavimo rinkos tyrimo metu Tarnybos apibrėžta Radijo priemonių rinka sutampa su 2014 rinkos tyrimo metu apibrėžta 2014 m. radijo priemonių rinka. Taip pat, Radijo priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su 2014 m. radijo priemonių rinkoje nustatytomis konkurencijos problemomis, kurios nurodytos toliau:

1) Telecentras neturi motyvų siūlyti radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, o taip pat turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybių nesuteikti radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų, arba nutraukti šių paslaugų teikimą kitiems ūkio subjektams.

2) Telecentras turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybių riboti informacijos apie radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugas teikimą.

3) Telecentras turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybių taikyti skirtingas radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų kainas ir (ar) kitas šių paslaugų teikimo sąlygas sau ir kitiems ūkio subjektams.

2014 m. rinkos tyrimo metu apibrėžtoje 2014 m. radijo priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui Telecentrai nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimą, skaidrumo įpareigojimą, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimus bei apskaitos atskyrimo įpareigojimą.

Atsižvelgiant į tai, kad šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu Radijo priemonių rinkoje nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su 2014 m. rinkos tyrimo metu nustatytomis problemomis 2014 m. radijo priemonių rinkoje ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui Telecentrai nustatant atitinkamus įpareigojimus, o nagrinėjamoje Radijo priemonių rinkoje vyraujančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Radijo priemonių rinkoje egzistuojančių problemų sprendimo, Tarnyba daro išvadą, kad visa apimtimi turėtų būti paliekami galiojanti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 ir 3.5 papunkčiuose nustatyti įpareigojimai suteikti prieigą, nediskriminavimo įpareigojimas, skaidrumo įpareigojimas, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai bei apskaitos atskyrimo įpareigojimas, kurie nurodyti Įstatymo 18, 19, 20, 21 ir 23 straipsniuose.

4.2.1 Įpareigojimas suteikti prieigą

Ūkio subjektui Telecentrai 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.1 papunktyje buvo nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą, pagal kurį „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, privalo:

3.1.1. patenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti prieigą prie radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių;

3.1.2. sąžiningai derėtis su kitais ūkio subjektais, prašančiais suteikti prieigą prie radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių;

3.1.3. nenutraukti prieigos prie jau suteiktų radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių;

3.1.4. suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus;

3.1.5. suteikti konkrečias paslaugas, būtinas užtikrinti radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, teikimą šių paslaugų gavėjams;

3.1.6. ūkio subjektas LRTC gali atsisakyti suteikti prieigą prie radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, vienašališkai sustabdyti jų teikimą ar jį nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkoje ir 2014 m. radijo priemonių rinkoje rinkų tyrimų metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa, todėl, siekiant spręsti Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrai palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.1 papunktyje ūkio subjektui Telecentrai nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą yra keičiamas į Įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje nurodytą įpareigojimą suteikti prieigą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas:

1. Privalo patenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

2. Privalo sąžiningai derėtis su kitais ūkio subjektais, prašančiais suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

3. Privalo nenutraukti Radijo priemonių teikimo paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

4. Privalo suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus, skirtus užtikrinti radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimą.

5. Privalo suteikti konkrečias paslaugas, būtinas užtikrinti radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimą šių paslaugų gavėjams.

6. Gali atsisakyti suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, vienašališkai sustabdyti jų teikimą ar jas nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą.

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto Telecentro galimybes vienašališkai nesuteikti Radijo priemonių teikimo paslaugų, arba nutraukti minėtų paslaugų teikimą. Taip pat, šis įpareigojimas užtikrins, kad ūkio subjektas Telecentras sąžiningai derėtųsi su kitais asmenimis,

negalėtų atsisakyti suteikti paslaugas, nenutrauktų jau suteiktų paslaugų bei suteiktų visas kitas būtinas priemones, reikalingas teikti radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugas. Vadovaujantis nustatyto įpareigojimu, ūkio subjektas Telecentras galės atsisakyti suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, jei prašymas suteikti paslaugas bus nepagrįstas arba vienašališkai sustabdyti paslaugų teikimą ar jį nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą. Atsižvelgiant į pateiktą informaciją, įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į Radijo transliacijų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs platesnes mažmeninių paslaugų pasirinkimo galimybes.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvų, o nesant reguliavimo, ir galimybių ne tik nesuteikti Radijo priemonių teikimo paslaugų bet ir vienašališkai nustatyti (keisti) minėtų paslaugų teikimo sąlygas, tokiu būdu ribodamas konkurenciją teikiant mažmenines paslaugas vertikalčiai susijusioje Radijo transliacijų rinkoje.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą į įpareigojimą suteikti prieigą, numatytą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas:

1. Privalo patenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

2. Privalo sąžiningai derėtis su kitais ūkio subjektais, prašančiais suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones.

3. Privalo nenutraukti Radijo priemonių teikimo paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

4. Privalo suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus.

5. Privalo suteikti konkrečias paslaugas, būtinas užtikrinti radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų teikimą šių paslaugų gavėjams.

6. Gali atsisakyti suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, vienašališkai sustabdyti jų teikimą ar jas nutraukti tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti elektroninių ryšių tinklo vientisumą.

4.2.2 Nediskriminavimo įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrui 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.2 papunktyje buvo nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas, pagal kurį „Ūkio subjektas LRTC privalo nediskriminuoti radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų gavėjų, įskaitant analogiškų sąlygų analogiškėmis aplinkybėmis taikymą ir tos pačios kokybės bei tokiomis pačiomis sąlygomis, kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, paslaugų bei informacijos teikimą.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkoje ir 2014 m. radijo priemonių rinkoje rinkų tyrimų metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa, todėl, siekiant spręsti Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrui palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.2 papunktyje ūkio subjektui Telecentrui nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytą nediskriminavimo įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjų, įskaitant analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą ir užtikrinti tos pačios kokybės bei tokiomis pačiomis sąlygomis, kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems asmenims, paslaugų bei informacijos teikimą.

Nediskriminavimo įpareigojimo užtikrins, kad skirtingiems Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjams, ūkio subjektas Telecentras taikys vienodas paslaugų teikimo sąlygas, o taip pat paslaugų teikimo sąlygos bus ne blogesnės nei ūkio subjektas Telecentras taiko ar taikytų sau.

Nediskriminavimo įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti skirtingas Radijo priemonių teikimo paslaugų kainas bei kitas šių paslaugų teikimo sąlygas skirtingiems asmenims (įskaitant ir save). Taip pat dėl tęsiamos reguliavimo bus užtikrintas teisinis tikrumas, ir apsaugoti radijo transliacijų perdavimo analoginio antžeminio radijo tinklais paslaugų gavėjų interesai.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą į nediskriminavimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjų, įskaitant analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą ir užtikrinti tos pačios kokybės bei tokiomis pačiomis sąlygomis, kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems asmenims, paslaugų bei informacijos teikimą.

4.2.3 Skaidrumo įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrai 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.3 papunktyje buvo nustatytas skaidrumo įpareigojimas, pagal kurį: „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, privalo:

3.3.1. ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo šio įpareigojimo nustatymo dienos paskelbti standartinį pasiūlymą teikti radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas;

3.3.2. standartiniame pasiūlyme teikti radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Prieigos taisyklės) nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant apskaitos informaciją, technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;

3.3.3. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;

3.3.4. skelbti informaciją apie radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkoje ir 2014 m. radijo priemonių rinkoje rinkų tyrimų metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa, todėl, siekiant spręsti Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrai palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.3 papunktyje nustatytą skaidrumo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės. Taip pat, atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.3 papunktyje nustatyto skaidrumo įpareigojimo reikalavimas paskelbti standartinį pasiūlymą jau

yra įgyvendintas ir tolesnis jo taikymas yra perteklinis. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, siekiant teisinio aiškumo bei nustatytų įpareigojimų proporcingumo, Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, o taip pat sustiprinti kitus įpareigojimus, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.3 papunktyje ūkio subjektui Telecentrui nustatytas skaidrumo įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 18 straipsnyje nurodytą skaidrumo įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

1. Standartiniame pasiūlyme suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas.

2. Teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti.

3. Skelbti informaciją apie Radijo priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Skaidrumo įpareigojimas užtikrins galimybę stebėti nediskriminavimo, kainų kontrolės bei prieigos įpareigojimų laikymąsi. Taip pat skaidrumo įpareigojimas palengvins Radijo priemonių rinkos konkurencinei situacijai kenksmingo elgesio stebėjimą bei Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjams padidins tikrumą, kad Radijo priemonių teikimo paslaugos (ir susijusios priemonės) teikiamos jų nediskriminuojant. Tokiu būdu bus užtikrinamos geresnės galimybės Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjams prognozuoti savo veiklą, rinką ir jos stabilumą, t. y. Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjams būtų sukuriamos prielaidos adaptuoti savo elgesį Radijo priemonių rinkoje atsižvelgiant į ūkio subjekto Telecentro galimus Radijo priemonių teikimo paslaugų sąlygų pakeitimus. Papildomai skaidrumo įpareigojimas ribos ūkio subjekto Telecentro galimybes diskriminuoti Radijo priemonių teikimo paslaugų gavėjus ir tokiu būdu mažins galimų ginčų tikimybę.

Skaidrumo įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvų, o nesant reguliavimo, ir galimybių riboti informacijos teikimą apie Radijo priemonių teikimo paslaugas (ir susijusias priemones). Be to, skaidrumo įpareigojimas apima tik būtinos įsitikinti, kad nėra konkurenciją ribojančių veiksnių, informacijos pateikimą bei skelbimą.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.3 papunktyje nustatytą skaidrumo įpareigojimą į skaidrumo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 18 straipsnyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

1. Standartiniame pasiūlyme suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas.

2. Teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti.

3. Skelbti informaciją apie Radijo priemonių teikimo paslaugas ir susijusias priemones Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4.2.4 Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrui 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.4 papunktyje buvo nustatytas kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, pagal kurį: „Ūkio subjektas

LRTC, kiek tai susiję su radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, privalo:

3.4.1. tvarkyti sąnaudų apskaitą Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklėse, patvirtintose Tarybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-1164 „Dėl Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Sąnaudų apskaitos taisyklės), nustatyta tvarka ir sąlygomis;

3.4.2. teikti radijo transliacijų perdavimo antžeminiais tinklais priemonių teikimo paslaugas, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, tokiais kainomis, kurios būtų ne didesnės nei šių paslaugų sąnaudos, apskaičiuotos Sąnaudų apskaitos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkoje ir 2014 m. radijo priemonių rinkoje rinkų tyrimų metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa, todėl, siekiant spręsti Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrai palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-622 3.4 papunktyje nustatytą skaidrumo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.2 papunktyje ūkio subjektui Telecentrai nustatytas kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 23 straipsnyje nurodytą kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą, pagal kurį:

- 1) Tvarkyti sąnaudų apskaitą pagal Sąnaudų apskaitos taisyklių reikalavimus.
- 2) Teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones tokiais kainomis, kurios būtų ne didesnės nei šių paslaugų sąnaudos, apskaičiuotos Sąnaudų apskaitos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas ribos ūkio subjekto Telecentro galimybes vienašališkai nustatyti Radijo priemonių teikimo paslaugų kainas, tačiau užtikrins, kad ūkio subjektas Telecentras padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas neišvengiamas sąnaudas. Pagal Sąnaudų apskaitos taisykles ūkio subjektas Telecentras gali nustatyti Radijo priemonių teikimo paslaugų kainas, apskaičiuotas pagal FDC, taikant istorinių sąnaudų apskaitos principą. Ši sąnaudų įvertinimo metodą tikslinga palikti, nes ūkio subjektas Telecentras jau turi įdiegtą sąnaudų apskaitos sistemą, kuri sąnaudas skirsto FDC metodo principu, o taip pat rinkos dalyviams teikia teisingą informaciją sprendimo priėmimui dėl Radijo priemonių teikimo paslaugų pirkimo arba jų teikimo sau. Sprendimas keisti sąnaudų vertinimo metodą padidintų ūkio subjekto Telecentro išlaidas, o gauta nauda pritaikius kitokį sąnaudų apskaitos modelį (pvz., remiantis efektyvaus operatoriaus veiklos modeliu bei einamosiomis sąnaudomis pagrįsta ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo sąnaudų) metodika), gali nepateisinti tokio modelio įdiegimui reikalingų išlaidų. Istorinių sąnaudų apskaitos (HCA) principas yra naudingesnis tuo, kad pasirinkus šio modelio alternatyvą – einamosios vertės sąnaudų apskaitos (CCA) principą, turto vertė gali būti nepagrįstai padidinta (remiantis CCA metodo principu, ūkio subjekto Telecentro ilgalaikis turtas būtų vertinamas einamąją verte), o tai sąlygotų didesnes nusidėvėjimo ir papildomas investicijų grąžos sąnaudas.

Radijo priemonių teikimo paslaugų kainos, apskaičiuotos pagal FDC turi būti ne didesnės nei sąnaudos. Nenustačius kainų kontrolės įpareigojimo didmeninių elektroninių ryšių paslaugų atžvilgiu, susiduriama su situacija, kai nepagrįstai didelių Radijo priemonių teikimo paslaugų kainų taikymas sukuria kliūtis asmenims siekiantiems gauti Radijo priemonių teikimo paslaugas.

Ūkio subjektui Telecentrai nustatyti skaidrumo, nediskriminavimo įpareigojimai bei įpareigojimas suteikti prieigą, ūkio subjektą Telecentrą įpareigoja suteikti Radijo priemonių teikimo paslaugas, viešai skelbti Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimo technines sąlygas bei kainas taip pat nediskriminuoti kitų asmenų Radijo priemonių teikimo paslaugų teikimo sąlygomis

(įskaitant kainas), o kainų kontrolės įpareigojimas užtikrina, kad ūkio subjektas Telecentras netaikytų pernelyg didelių Radijo priemonių teikimo paslaugų kainų, tuo pačiu eliminuojant kainų spaudimo susidarymo galimybę.

Pastebėtina ir tai, kad siūlomas nustatyti kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas, išlaikant visų ūkio subjekto Telecentro pagal FDC reguliuojamų elektroninių ryšių paslaugų reguliavimo vientisumą, yra reikalingas siekiant užtikrinti ūkio subjekto Telecentro reguliuojamų elektroninių ryšių paslaugų sąnaudų priežiūrą bei apriboti galimo kryžminio subsidijavimo ir pernelyg didelių kainų taikymo galimybes Radijo priemonių teikimo paslaugų atžvilgiu.

Kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes ūkio subjektas Telecentras turi motyvą, o nesant reguliavimo, ir galimybių taikyti per aukštas Radijo priemonių teikimo paslaugų (ir susijusių priemonių) kainas bei kontroliuoti kitas šių paslaugų (ir susijusių priemonių) teikimo sąlygas. Taip pat FDC apskaitos metodas visiškai atitinka šiuo metu ūkio subjekto Telecentro naudojamą sąnaudų apskaitos sistemą, todėl šio Priemonių rinkos tyrimo metu pakeičiamo kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimų įgyvendinimas papildomos naštos nesudarys.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.4 papunktyje nustatytą kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą į kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą, numatytą Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

- 1) Tvarkyti sąnaudų apskaitą pagal Sąnaudų apskaitos taisyklių reikalavimus.
- 2) Teikti Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones tokiomis kainomis, kurios būtų ne didesnės nei šių paslaugų sąnaudos, apskaičiuotos Sąnaudų apskaitos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4.2.5 Apskaitos atskyrimo įpareigojimas

Ūkio subjektui Telecentrui 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.5 papunktyje buvo nustatytas apskaitos atskyrimo įpareigojimas, pagal kurį: „Ūkio subjektas LRTC, kiek tai susiję su radijo transliacijų perdavimo antžeminiiais tinklais priemonių teikimo paslaugų teikimu, įskaitant prieigą prie su šių paslaugų teikimu susijusių priemonių, privalo vykdyti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą Apskaitos atskyrimo taisyklėse ir su apskaitos atskyrimu susijusiuose reikalavimuose, patvirtintuose Tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 1V-738 „Dėl Apskaitos atskyrimo taisyklių ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

Kaip nurodyta Ataskaitos 4.2 skyriuje, Radijo priemonių rinkoje ir 2014 m. radijo priemonių rinkoje rinkų tyrimų metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa, todėl, siekiant spręsti Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas, tikslinga ūkio subjektui Telecentrui palikti galioti 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.5 papunktyje nustatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą. Tačiau šiame rinkos tyrime, palyginti su 2014 m. rinkos tyrimu, toms pačioms paslaugoms ar ūkio subjektams aprašyti yra naudojamos kitos formuluotės, todėl siekiant teisinio aiškumo ir Radijo priemonių rinkoje rinkos tyrimo metu nustatytų konkurencijos problemų sprendimo, 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.5 papunktyje ūkio subjektui Telecentrui nustatytas apskaitos atskyrimo įpareigojimas yra keičiamas į Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje nurodytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą, pagal kurį:

Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo vykdyti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą pagal Apskaitos atskyrimo taisykles.

Apskaitos atskyrimo įpareigojimas būtinas siekiant apriboti galimo kryžminio subsidijavimo galimybes tiek Radijo priemonių teikimo paslaugų atžvilgiu, tiek kitų elektroninių ryšių paslaugų atžvilgiu. Įpareigojimas tvarkyti apskaitą pagal Apskaitos atskyrimo taisykles leidžia įsitikinti, ar ūkio subjekto Telecentro siūlomos elektroninių ryšių paslaugos kitiems asmenims yra teikiamos tokiomis pačiomis arba ne blogesnėmis sąlygomis kaip ir teikiant sau pačiam. Dėl paminėtų savybių, apskaitos atskyrimo įpareigojimas leis praktiškai įgyvendinti nediskriminavimo įpareigojimą.

Apskaitos atskyrimo įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes šiuo įpareigojimu užtikrinamas ūkio subjektui Telecentrai nustatytų skaidrumo ir nediskriminavimo įpareigojimų vykdymas ir sudaromos sąlygos spręsti Radijo priemonių rinkoje nustatytas konkurencijos problemas. Ūkio subjektas Telecentras jau turi įdiegęs apskaitos atskyrimo sistemą pagal Tarnybos nustatytus reikalavimus, todėl šio Transliacijų perdavimo priemonių rinkos tyrimo metu pakeičiamo apskaitos atskyrimo įpareigojimo įgyvendinimas papildomos naštos nesudarys.

Išvada:

Tarnyba pakeičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-621 3.5 papunktyje nustatytą kainų apskaitos atskyrimo įpareigojimą į apskaitos atskyrimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas Telecentras, teikdamas Radijo priemonių teikimo paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo vykdyti Įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje numatytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą pagal Apskaitos atskyrimo taisykles.

*Transliacijų perdavimo priemonių rinkos
tyrimo ataskaitos 1 priedas*

Transliacijų perdavimo paslaugų, skirtų turinio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti, rinkos tyrimo ir Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos (Televizijos priemonių) tyrimo anketos gavėjų sąrašas

Eil. nr.	Pavadinimas
1.	Telecentras
2.	UAB „Ilora“
3.	VšĮ Alytaus regioninė televizija
4.	VšĮ Marijampolės televizija
5.	AB „Kėdainių grūdai“
6.	AS „Viasat“
7.	J. Jasiulionio IĮ
8.	J. Varno Vilniaus radijo studija
9.	KLI LT, UAB
10.	Lazdijų rajono savivaldybės administracija
11.	Lietuvos ir Vokietijos UAB „Televizijos komunikacijos“
12.	Splius, UAB
13.	Telia
14.	UAB „Aidas“
15.	UAB „Airnet TV“
16.	UAB „AVVA“
17.	UAB „Balticum TV“
18.	UAB „Bitosis“
19.	UAB „Cgates“
20.	UAB „Consilium optimum“
21.	UAB „Data business“
22.	UAB „Duomenų greitkelis“
23.	UAB „Elekta“
24.	UAB „Etanetas“
25.	UAB „Eteris“
26.	UAB „Funaris“
27.	UAB „Horda“
28.	UAB „Ignalinos televizija“
29.	UAB „Ilora“
30.	UAB „Init“
31.	UAB „Kateka“
32.	UAB „Kavamedia“
33.	UAB „Kėdainių krašto televizija“
34.	UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“
35.	UAB „Lansneta“
36.	UAB „Lietuvos ryto“ televizija
37.	UAB „Mano kamanė“
38.	UAB „Marsatas“
39.	UAB „Molėtų radijas ir televizija“
40.	UAB „Nubo.tv“

41.	UAB „Omnitel“
42.	UAB „Parabolė“
43.	UAB „Patrimpas“
44.	UAB „Penkių kontinentų komunikacijų centras“
45.	UAB „Pūkas“
46.	UAB „Radijo elektroninės sistemos“
47.	UAB „Remo televizija“
48.	UAB „Roventa“
49.	UAB „Socius“
50.	UAB „Sugardas“
51.	UAB „Šiaulių apskrities televizija“
52.	UAB „Taurų dvaras“
53.	UAB „TELE - 3“
54.	UAB „Transteleservis“
55.	UAB „TV7“
56.	UAB „Viltuva“
57.	UAB „Zirzilė“
58.	UAB „Žemaitijos grūdai“
59.	V. Ivančiko IĮ „Žaibas“
60.	V. Krušnos IĮ
61.	VšĮ „LN televizija“
62.	VšĮ „Šiauliai plus“
63.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija

Transliacijų perdavimo priemonių teikimo paslaugų rinkos (Radijo priemonių) tyrimo anketos gavėjų sąrašas

Eil. nr.	Pavadinimas
1.	S. Žilionio personalinė radijo ir televizijos konsultacinė agentūra
2.	Šiaulių Didždvario gimnazija
3.	UAB „Alytaus radijas“
4.	UAB „Antroji reklamos ateljė“
5.	UAB „Artvydas“
6.	UAB „Atvirai“
7.	UAB „Aukštaitijos radijas“
8.	UAB „Eurolexis“
9.	UAB „Garso klipai“
10.	UAB „Geruda“
11.	UAB „Info XXL“
12.	UAB „Interbanga“
13.	UAB „Labas, Klaipėda“
14.	UAB „Laisvoji banga“
15.	UAB „Lamantas“
16.	UAB „M-1“
17.	UAB „Mažeikių aidas“

18.	UAB „Plunsta“
19.	UAB „Proarsa“
20.	UAB „Pūkas“
21.	UAB „Radijas kelyje“
22.	UAB „Radijo pulsas“
23.	UAB „Radijo stotis Laluna“
24.	UAB „Radiocentras“
25.	UAB „Radiola“
26.	UAB „Reklamos gama“
27.	UAB „Rimtas radijas“
28.	UAB „Saulės radijas“
29.	UAB „Tarptautinis Baltijos bangų radijas“
30.	UAB „TELE-3“ radijas
31.	UAB „Znad Wilii radijo stotis“
32.	UAB „Žinių radijas“
33.	UAB Radijo stotis „Ultra vires“
34.	UBA „Centro medija“
35.	V. Ivanausko individuali firma „Vydas“
36.	Vilniaus Baltupių progimnazija
37.	Vilniaus universitetas
38.	VšĮ „Kvartolė“
39.	VšĮ „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“
40.	VšĮ „Marijos radijas“
41.	VšĮ „Šou imperija“
42.	VšĮ „Zorza“
43.	VšĮ Kauno moksleivių ir jaunimo laisvalaikio centras
44.	VšĮ Utenos radijas
45.	Telecentras
46.	UAB „Alytaus radijas“
47.	AB „Šiaulių energija“
48.	AB "Klaipėdos energija"
49.	AB "Orlen Lietuva"
50.	AB "Vilniaus energija"
51.	Achema
52.	UAB "Omnitel"
53.	Spaudos Rūmų Aukštutinio Pastato Savininkų Bendrija "Spaudos Rūmai"
54.	VšĮ S. Dariaus ir S. Girėno sporto centras (Stadiono apšvietimo stiebas)
55.	UAB „LITESKO“ FILIALO „TELŠIŲ ŠILUMA“
56.	Marijampolės Šiluma, Litesko Filialas, UAB
57.	AB „Panevėžio energija“
58.	UAB „Utenos šilumos tinklai“
59.	UAB Tauragės šilumos tinklai

60.	Telia
61.	UAB "Bitė Lietuva"
62.	UAB Palangos vandenys
63.	UAB „Šilutės vandenys"
64.	UAB HATEKSA (CONVIVA viešbutis)

Ūkio subjekto ir susijusių ūkio subjektų grupės sąvokos

Įstatymo 3 straipsnio 67 dalyje nurodyta, jog *ūkio subjektas* – tai „asmuo ar asmenų, susijusių kontrolės ar priklausomybės santykiais, grupė, kurie verčiasi elektroninių ryšių veikla Lietuvos Respublikoje arba kurių veiksmai daro įtaką ar ketinimai, jeigu jie būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje.“

Pagal Rinkos tyrimo taisyklių 18¹ punktą, asmenys pripažįstami susiję su nagrinėjamu ūkio subjektu:

1. *„kuriuose, kaip ir nagrinėjamame juridiniame asmenyje, tas pats fizinis asmuo arba tie patys fiziniai asmenys turi akcijų dalį, kuri sudaro 1/3 ar daugiau įstatinio kapitalo, arba turi teises į 1/3 ar daugiau visų balsų;*

2. *kurie su nagrinėjamu juridiniu asmeniu yra bendrai valdomi ar turi bendrą administracinį padalinį, arba kurių stebėtojų taryboje, valdyboje ar kitame valdymo ar priežiūros organe yra pusė ar daugiau tų pačių narių, kaip ir nagrinėjamo juridinio asmens valdymo ar priežiūros organuose;*

3. *kuriuose nagrinėjamas juridinis asmuo turi akcijų dalį, sudarančią 1/3 ar daugiau įstatinio kapitalo, arba turi teises į 1/3 ar daugiau visų balsų, arba kurie yra išipareigoję derinti savo ūkinės veiklos sprendimus su nagrinėjamu juridiniu asmeniu, arba už kurių prievolių tretiesiems asmenims įvykdymą yra išipareigojęs atsakyti nagrinėjamas juridinis asmuo, arba kurie yra išipareigoję perduoti visą arba dalį pelno ar suteikę teisę naudoti 1/3 ar daugiau savo turto nagrinėjamam juridiniam asmeniui;*

4. *kurie nagrinėjamame juridiniame asmenyje turi akcijų dalį, sudarančią 1/3 ar daugiau įstatinio kapitalo, arba turi teises į 1/3 ar daugiau visų balsų, arba su kuriais nagrinėjamas juridinis asmuo yra išipareigojęs derinti savo ūkinės veiklos sprendimus, arba kurie yra išipareigoję atsakyti už nagrinėjamo juridinio asmens prievolių tretiesiems asmenims įvykdymą, arba kuriems nagrinėjamas juridinis asmuo yra išipareigojęs perduoti visą arba dalį pelno ar suteikęs teisę naudoti 1/3 ar daugiau savo turto;*

5. *kurie veikia Lietuvos Respublikoje ir yra tiesiogiai ar netiesiogiai, per kitus juridinius asmenis, įskaitant ir veikiančius kitose valstybėse, susiję su šių Taisyklių 18^{1.1}, 18^{1.2}, 18^{1.3} ir 18^{1.4} punktuose nurodytais asmenimis bet kuriuo iš šių Taisyklių 18^{1.1}, 18^{1.2}, 18^{1.3} ir 18^{1.4} punktuose nurodytų būdų;*

6. *nagrinėjamo juridinio asmens Lietuvos Respublikoje veikiančias dukterines ar patronuojančias bendroves, susijusias su nagrinėjamu juridiniu asmeniu per kitose valstybėse veikiančias bendroves, arba nagrinėjamo juridinio asmens patronuojančių bendrovių Lietuvos Respublikoje veikiančias dukterines bendroves Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo prasme;*

kitus kontrolės ar priklausomybės santykiais su nagrinėjamu juridiniu asmeniu susijusius fizinius ar juridinius asmenis, kurie verčiasi elektroninių ryšių veikla Lietuvos Respublikoje ar kurių veiksmai daro įtaką arba ketinimai, jeigu būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje.“